

Harriet Backer

**«det var malersnak jeg trængte til»
Brev 1878–1932**

Utgitt ved

Vibeke Waallann Hansen, Nasjonalmuseet

Anne Melgård, Nasjonalbiblioteket

NB kilder 15

Nasjonalbiblioteket

i samarbeid med Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

bokselskap.no, Oslo 2022

Harriet Backer: *«det var malersnak jeg trængte til»*. Brev 1878–1932

Utgitt ved Vibeke Waallann Hansen (Nasjonalmuseet) og Anne Melgård

(Nasjonalbiblioteket)

NB kilder 15

Nasjonalbiblioteket/Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og

design/bokselskap.no, Oslo 2023

ISBN: 978-82-7965-543-5 (digital, bokselskap.no),

978-82-7965-542-8 (epub), 978-82-7965-550-3 (mobi), 978-82-7965-541-1 (trykt)

Filen er lastet ned fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere

nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no

---

Publisert: september 2023. Oppdatert: november 2023.

Harriet Becker.
Malersinde.
Spanstonsgl. 2 IV Cdr.

Ill. 1. Håndskrevet visittkort, udatert. NB Brevs. 563.

Ill. 2. Harriet Backer, udatert. Fotograf: Thorkel Jens Thorkelsen, Oslo. Eier: Nasjonalbiblioteket (NB blds_06029). Fotograf Thorkel Jens Thorkelsen (1867–1945) var i 1895 elev ved Harriet Backers malerskole. De første årene som fotograf, fram til 1905, hadde han atelier i samme bygning som Backer, i «Central, Storthings pl. 7».

Forord

I denne publikasjonen formidles noen av billedkunstneren Harriet Backers (1845–1932) tanker om kunst. Dette gjøres med et utvalg på 54 brev, skrevet til kunstnerkolleger, venner og familie. Tidsmessig spenner brevene fra 1878 til 1932, hele 54 år.

Brevene er en kilde til kunnskap om hva Backer selv mente om kunst, litteratur og andre samfunnsforhold. Til tross for et begrenset utvalg vitner brevene like fullt om Backers sentrale posisjon innen norsk kunstliv, og de bekrefter betydningen av kollegiale nettverk. De sier noe om hvem som var viktige for hennes kunstneriske virke og karriere, og også hvem som stod henne nær i privatlivet. Hun var også selv en viktig støtte og veileder for andre kunstnere, ikke minst for de yngre. De i alt 17 ulike mottakerne, hvorav 6 kvinner, viser et utsnitt av en større omgangskrets. Familiebrev er representert med tre brev til hennes yngste søster Margrethe, gift Welhaven.

Tre deler med brev – tre temaer

Tre temaer har vært førende for utvalget. Vi har valgt å sortere brevene etter disse, og innen hvert tema er brevene gjengitt i kronologisk rekkefølge. Som opptakt til de tre temaene har Vibeke Waallann Hansen, kurator ved Nasjonalmuseet, skrevet en innledende tekst.

Del A: Brev fra Harriet Backer – tanker og meninger om kunst og litteratur

Del B: Brev fra Harriet Backer – dialoger om kunstnerisk arbeid og om betydningen av kollegialt fellesskap

Del C: Brev fra Harriet Backer – offisielle verv for Nasjonalgalleriet samt andre utvalgskomiteer og juryarbeid

Utvalget

I Nasjonalbiblioteket finnes nærmere 600 brev skrevet av Harriet Backer, til malerkolleger, venner og familie. De fleste av de utvalgte brevene er fra brevsamlingene til mottakeren, slik som i «Brevs. 209 Brev til Eilif Peterssen». Vi kan dermed med sikkerhet vite at brevene ble sendt. Kladder og brev som kanskje ikke ble sendt, er utelatt her, ei heller har vi med fotokopier av brev hvor originalen enten er i andre arkiver eller i privat eie. En del av brevene er gjengitt i tidligere publikasjoner, særlig i monografier om Backer, men da som oftest kun i utdrag. I denne utgivelsen derimot, er ingenting utelatt. Det eksisterer en del avskrifter av Backers brev, særlig av familiebreve. Vi har, med få unntak, utelatt brev til familien. Først og fremst er dette fordi vi har hatt som ambisjon primært å synliggjøre Backers profesjonelle nettverk, både det uformelle og det knyttet til hennes offisielle verv. Men hennes mer personlige tanker kommer likevel godt fram i de utvalgte brevene, slik som når hun skriver til den yngre kollegaen Janna Kielland Holm: «Vi er ikke saa unormale vi, som ikke er saa hidsige paa at blive gifte, som har levet Livet rigt i vort velsignede Arbeide, som stiller alle Sorg og Savn» (B – [begynnelsen av juni 1904]).

Det er kun registrert 39 brev *til* Harriet Backer i Nasjonalbibliotekets samling. Utvalget her er derfor en monolog, ikke en brevveksling slik som for eksempel i Nasjonalbibliotekets tidligere publikasjon *Kitty L. Kielland og Arne Garborg. Brevveksling 1885 til 1906* (2019). Imidlertid lar det seg gjøre å rekonstruere brokker av dialoger gjennom kommentarer Backer gir på mottatte brev. Svært mange brev begynner med en takk for brev, et tydelig bevis på at hun også mottok mange brev. Starten på et brev til Védastine Aubert er et eksempel på dette: «Kjære, kjære Véda. Dit Brev kom den Dag jeg reiste» (C – 5. [april] 1908).

Tilleggsopplysninger

Publikasjonen inneholder også en litteraturliste samt en kort biografi over Harriet Backer og alle brevmottakerne. Den er illustrert med verk av Harriet Backer, skriftprøver og annet.

Sitater fra de utvalgte brevene brukt i innledningen er referert til med delens bokstav + datoen for det enkelte brev, eksempel: (C – 29. mars 1902).

Samtlige brev til og fra Harriet Backer i Nasjonalbibliotekets eie er tilgjengelige i digital versjon via bibliotekets nettside. Brevene er tolket med et maskinassistert håndskriftgjenkjenningsprogram og er søkbare. Brevutvalget her er korrekturlest og kommentert av forskningsbibliotekar Anne Melgård med innspill fra Vibeke Waallann Hansen. Alt teknisk arbeid med utgivelsen er utført av redaktør Ellen Nessheim Wiger.

Kort om Harriet Backer

Først og fremst er Harriet Backer kjent for sine malerier med realistiske interiørmotiver. I tillegg var hun en dyktig portrettmaler. Hun var en utpreget kolorist og var opptatt av å gjengi lysets virkninger og fargeeffekter i rommene hun malte, enten dette var skapt av dagslys eller lampelys. Hun er særlig kjent for motivet *Blått interiør* (1883).

Backer ble født i Holmestrand 21. januar 1845, inn i en kulturorientert familie. I unge år ville hun bli forfatter, men viste også tidlig tegnetalent. Fra 1860 og fram til hun reiste til München i 1874 for videre kunststudier, var hun i perioder elev ved tre ulike malerskoler i Kristiania. I München møtte hun mange norske kunstnere som ble hennes venner og nære kolleger livet ut. Blant dem var Kitty Kielland, Gerhard Munthe, Asta Nørregaard, Eilif Peterssen og Erik Werenskiold. Høsten 1878 flyttet hun til Paris og ble boende der i ti år. Sommermånedene ble tilbrakt i Norge, hvor hun fant de fleste av sine motiver. I 1880 debuterte Harriet Backer på Salongen i Paris med maleriet *Solitude*.

I juli 1888 forlot Harriet Backer Paris og flyttet hjem til Norge for godt. Fra 1891 og i ca. 20 år drev hun om vinteren en malerskole i Kristiania med særlig mange kvinnelige elever. Malerskolen var hennes viktigste inntektskilde ved siden av noe salg av malerier. Fra 1908 mottok hun et livslangt privatstipend fra kunstsamleren Olaf Schou. I 1921 fikk hun Statens kunstnerlønn. Fra 1898 og til 1918 var hun oppnevnt som medlem av innkjøpskomiteen til Nasjonalgalleriet. Backer ble i juli 1908 hedret med Kongens fortjenstmedalje i gull. 70 år gammel, i 1925, ble hun slått til ridder av 1. klasse av St. Olavs orden. Harriet Backer døde 87 år gammel den 25. mars 1932 i Hansteens gate 2, som hadde vært hennes hjem og atelier fra høsten 1903.

I sin levetid avholdt Backer fem separatutstillinger, den første i 1907. Den mest omfattende presentasjonen av hennes kunstnerskap var minneutstillingen i Kunstnernes Hus i 1933. I 1996 arrangerte Nasjonalgalleriet og Bergen kunstgalleri en stor retrospektiv utstilling. Parallelt med dette utgav kunsthistorikeren Marit Lange den omfattende monografien *Harriet Backer*, som siden har vært referanseverket for kunstnerskapet. Den første boken om Harriet Backer kom ut i

1924 og ble skrevet av Erling Lone. I 1958 publiserte billedkunstner Else Christie Kielland monografien *Harriet Backer*. Kielland samlet i forbindelse med denne inn betydelig informasjon om Backers malerier og korrespondanse, materiale som nå delvis er i Nasjonalbiblioteket.

I tillegg til et vesentlig kunstnerskap gjorde Backer en stor innsats for utviklingen av et profesjonelt norsk kunstliv. Hun var den eneste kvinnen som inntok verv og roller med formell definisjonsmakt i norsk kunstliv før 1900. Gjennom sin kunst, sin lærergjerning og sitt virke i ulike verv i innkjøpskomiteer og juryer har Backer spilt en betydelig rolle både i kunsthistorien og i arbeidet med å etablere et likestilt og profesjonelt norsk kunstliv.

Vibeke Waallann Hansen: «Det gjorde mig saa godt, for det var Malersnak jeg trængte til.»

[n1](#)

I tillegg til å være en anerkjent kunstner inntok Harriet Backer med årene også en sentral posisjon i norsk kunstliv generelt. Hun hadde høy anseelse, og mange søkte hennes råd. En kombinasjon av kunnskap, variert erfaring og empatiske evner var hennes styrke. Det 15 år lange utenlandsoppholdet, i München fra 1874 til 1878 etterfulgt av 10 år i Paris, førte med seg innsikt og kontakter i både tysk, fransk og nordisk kunstliv. Backer var målbevisst og ambisiøs på egne vegne, og klarte å kombinere dette med omsorg og interesse også for andres kunstneriske utvikling og suksess. Brevene hun skrev til kolleger, venner og familie, preges jevnt over av to ting. Det ene er en brennende interesse for kunst og kultur, det andre er en ustanselig omtanke for andres ve og vel.

Backer var blant dem som i stor grad bidro til et rikt norsk kunstliv, også utover det å forvalte sitt eget kunstnerskap. Fra 1891 til 1910 drev hun kunstscole i Kristiania og fikk gjennom dette betydning for den påfølgende generasjonen av kunstnere. Hun satt som representant både i Nasjonalgalleriets direksjon og innkjøpskomité, var medlem i utstillingsjuryer ved flere anledninger, og virker i det hele tatt nærmest alltid å ha vært parat til å yte «i kunstens tjeneste». Både Backers egne uttalelser og andres omtale av henne vitner om at hun var en ressurs og en personlighet i norsk kulturliv. Hun hadde mange venner, de fleste var kunstnere, men også forfattere, kunsthistorikere og komponister var i omgangskretsen. Filolog, litteraturkritiker og grunnlegger av tidsskriftet *Samtiden* Gerhard Gran skrev blant annet følgende om Backer i anledning av hennes 80-årsdag i 1925: «Av alle jeg kjender, er Harriet Backer den eneste der aldrig sier banaliteter, – hun har ikke, som vi andre, færdige ord og vendinger liggende til bruk ved beslægtede anledninger»ⁿ² Ved Backers bortgang, syv år senere, skrev forfatter og venninne Hulda Garborg i sitt minneord blant annet følgende: «Eg hev aldri kjennt ei meir harmonisk og lukkeleg kunstnarsjel!»ⁿ³ Konflikter var det få av i Backers liv. Det går fram av brevene her, men også av all annen korrespondanse, og ikke minst

omtalen av henne. I samtalene hun førte med kolleger i brevene som her publiseres, gir hun tydelig uttrykk for egne meninger, men virker også nysgjerrig på og åpen for andres synspunkter. I den grad brevene inneholder klager eller frustrasjon, dreier det seg som oftest om egen sviktende selvfølelse og svinnende helse. Men klaging, som hun selv kaller det, balanseres som regel med uttalelser av typen «men la mig bare ikke klage» og lignende (i brev til Gerhard Munthe A – 6. desember 1924). De aller fleste av brevene inneholder en empatisk tanke, enten i form av et kompliment til mottakeren eller til andre felles kjente som nevnes. Om det ikke er et kompliment relatert til en prestasjon, så er det gjerne kjærlige hilsninger som «Kjære elskede Veda», «Du vet, jeg er alltid Din hengivne Ven» eller «Tak for Dit gode Brev».

Listen over kulturaktører hun korresponderte med, hvis brev i dag er bevart i Nasjonalbiblioteket, er relativt kort. Med andre ord er det kun dialogen med et lite knippe av hennes store omgangskrets vi her blir kjent med. Fra de personene som stod Backer aller nærmest, Kitty Kielland og søsteren Agathe Backer Grøndahl, er ingen brev kjent bevart, verken til eller fra Backer. Selvsagt har det vært en korrespondanse her, men det er ukjent hvor disse brevene befinner seg, og om de i det hele tatt fortsatt eksisterer. I et av brevene til Janna Kielland Holm (B – 24. oktober 1904) refererer Backer til et langt brev hun har sendt til Kitty Kielland, og i et brev til Kris Laache Torne skriver hun: «Fra Kitty har jeg bare hørt en Gang; skjøndt jeg skriver til hende stadig» (B – 1. august 1909).

Tanker og meninger om kunst og litteratur

I brevene til venner og kolleger skrev Harriet Backer gjerne om hva hun selv arbeidet med, samt om billedkunst generelt. I tillegg går det fram at hun var interessert og engasjert også i andre kunstarter. Til søsteren Margrethe Welhaven skriver hun for eksempel: «Jeg elsker skjønt Menneskeværk, og kanskje stor Arkitektur mest af alt. Kirker og Slotte og store kultiverede Parker» (B – 8. august 1909). Musikk og arkitektur var en kilde til inspirasjon, og hun gjentok ved flere anledninger at musikk var den kunstformen hun satte aller høyest. Dette nevnes både i de selvbiografiske notatene og i flere intervjuer.¹⁴ Backer brukte gjerne musikkmetaforer når hun skrev om malerkunst og estetikk generelt. Flere av maleriene har musikk som tema, det viser seg i titler og innhold, som for eksempel i *Chez moi* (1887) (se ill. 3). I et brev til Hulda Garborg fra 1895 takker hun for en

nylig mottatt bok, hun omtaler den som utmerket og skriver at venninnen har all grunn til å være «stolt og glad fra Morgen til Aften». Det må være Hulda Garborgs skuespill *Mødre* (1895) det her er snakk om. Når Backer uttaler seg rosende om kunst og litteratur, er det gjerne med ord som har utspring i musikk. Hun skryter av Hulda Garborgs skuespill og skriver at: «Hvad Du har fortalt, fængsler os; men aller mest alt det ufortalte. Og netop det, ved jeg, er Kunst. Spille saaledes, at Tonerne skaber Billeder, – ikke bare, saa vi hører Tonernes Vellyd» (A – [23. mai] 1895).

Ill. 3. Postkort fra Harriet Backer til Védastine Aubert 20. februar 1929, NB Brevs. 32. Kortet har et uskarpt fargetrykk av Backers maleri *Chez moi*, 1887. Innkjøpt av Nasjonalgalleriet i 1890. Tekst trykt på postkortets bakside: «Harriet Backer. Interiør. Mittet & Co., Kunstforlag, Kristiania. 1708».

Hulda og Arne Garborg var nære venner av Backer. Vennskapet med Arne Garborg ble etablert midt på 1880-tallet, og etter giftemål med Arne Garborg ble Hulda en nær venninne. I brevene til Arne Garborg får vi vite mye om Backers preferanser innen både kunst og litteratur. Hun forteller om hva slags motiver som er under arbeid, og han får tilbakemeldinger på sine bøker. Hun gir også uttrykk for standpunkter i aktuelle samfunnsdebatter relatert til emnene i Garborgs bøker, slik som forholdet mellom kjønnene, ekteskap, kirke og religion. Dette er temaer hun tar opp i tilknytning til at de to diskuterer romanene *Trætte Mænd* (A – [desember

1891 eller tidlig januar 1892]) og *Fred* (A – 14. januar 1893). De utveksler også meninger om Christian Krohgs roman *Albertine* (1886) og debatten rundt denne boken (A – 17. januar 1887).

Backer var svært belest, og det er ikke bare norsk litteratur hun reflekterer over i brevene. Vi får vite at hun leser den franske maleren Eugène Delacroix' brev,¹⁵ Ivan Turgenev og Fjodor Dostojevskij. Til Arne Garborg skriver hun om Turgenev. Hun mener at han er en fin kritiker og skildrer av sitt eget folk og sin egen tid, men synes ikke at han er like «stor og bred som Dostojevski, der lar fuldt Dagslys falde over hele Livet, over Menneskenes Feil; men ogsaa over deres Menneskelighed».¹⁶ Sent i livet hører vi om at hun «læser op igjen gamle Bøger, Dickens, som jeg altid har elsket».¹⁷ En overraskende, og i dag relativt ukjent, bok hun også nevner, er *Les Microbes Humanins* (1886) av den franske forfatteren og anarkisten Louise Michel (1830–1905): «Jeg læser af Luise Michel 'Les microbes humaines'. Kompositionen er den rene Galskab, men hun vil ha frem den nøgterne Sandhed, at Uretfærdighed seirer over hele Linien. Og er hun end ikke en god Forfatter, saa er hun ialfald et Genie.»¹⁸

Hun er stadig på leting etter nye motiver. De fleste finner hun på den norske landsbygda eller i områdene utenfor Kristiania. I flere av brevene til Arne Garborg hører vi om arbeidet med motivene fra Tanum kirke i Bærum. Sommeren 1890 har hun «oppdaget» interiøret i denne kirken. Arne og Hulda Garborg hadde i lengre tid ønsket å få besøk av Backer i sitt hjem «Kolbotn» i Alvdal. Backer ville gjerne være sammen med dem, men det som gjorde at hun nølte med å komme sommeren 1890, var lysten til å male det vakre kirkerommet: «Tanums Kirkeinterieur er noget af det vakkreste jeg har set, Murene fra Olaf den Helliges Tid, Indredningen forresten fra forrige Aarhundrede.» Det går fram at hun er i gang med en skisse til et motiv, og at det er en stor fordel at kirken for det meste ikke er i bruk: «Jeg stænger Døren indenfra og bruger den som mit eget Atelier, og det er en sjelden Nydelse for mig, der pleier at arbeide inde hos Folk, naar de har det travlest» (A – [sommer 1890]). Tanum kirke var et riktig valg. Her fikk hun de påfølgende årene malt flere betydelige bilder, både inne og ute. *Barnedåp i Tanum kirke* (1892) omtalte hun senere i livet som et hovedverk. Vi ser av brev til Arne Garborg skrevet i januar 1893 at hun umiddelbart var tilfreds med dette motivet: «Egentlig har jeg haft Glæde af hvad jeg har gjort i Sommer. Det store Billede blev kraftigt, og der var Farvepoesi i det, om jeg end langt fra fik det, som jeg vilde. Jeg sender det til Chicago.» Det er verdensutstillingen i Chicago 1893, som åpnet i mai samme år, det her vises til.¹⁹ I det samme brevet hører vi om en skisse som er under arbeid, og som hun ikke er helt fornøyd med fordi den foreløpig kun er «et

Arkitekturbillede med Figurer». Det hun opprinnelig tenkte, og ønsket å få fram, var «Altergangshandlingens Mystik i Baggrunden omkring det ældgamle Alter» (A – 14. januar 1893). Flere steder beskriver hun hva hun ønsker å uttrykke i bildene sine.

Av norske kunstnere var Gerhard Munthe blant dem Backer vurderte aller høyest. I et brev til Hulda Garborg får vi høre om ham: «Læste I hvad Munthe skrev om norske Farver, det modigt gjilde nationale, der ikke var grelt? Det var nu det bedste, som har været skrevet, synes jeg, af nogen Maler. Munthe er en stor Kunstner og et fint Kulturmenneske. Jeg vilde helst være sammen med ham hver Dag» (A – 15. desember 1895). I et brev til Arne Garborg flere år senere forsøker hun å overbevise ham om å besøke Munthe for så å skrive en artikkel om ham. Hun forteller samtidig i svært positive ordelag om hans kunst.¹¹⁰ Backer og Munthe ble kjent allerede i siste halvdel av 1870-årene, da de begge studerte i München, og dette var et kollegialt vennskap som varte livet ut. De var begge internasjonalt orientert og samtidig opptatt av å ivareta og dyrke den norske kunsthistorien og et norsk kunstmiljø. I et brev til Munthe skrevet i 1927 viser hun til at de har samme syn på kunsten: «Vi staar som Kunstnere bare i Forhold til Kunsten selv! L'Art. 'Arte' er det vel Han heter. Ikke i Forhold til Menneskene. Ikke for at gavne, belære eller forbedre dem. Kanske vi kan gjøre det; men det er slet ikke vor Opgave.» Det går fram av dette brevet at Munthe i sitt siste brev til henne har delt noen refleksjoner over to utstillinger han har sett, og hun innleder med å takke for at han tar henne som «Kamerad. 'En forstandig Ven at bytte Tanker med'. Dertil vil jeg gjerne brukes» (A – 26. januar 1927).

Vi hører i brevene om hva som interesserte henne, og hva hun ønsket å oppnå i egen kunst. Imidlertid viser hun også åpenhet for, og nysgjerrighet på, andres veivalg. I et tidligere brev til Munthe, sendt fra Numedal i 1906, hører vi om at hun strever med å få de perspektiviske forholdene til å stemme i malerier av interiør fra Uvdal stavkirke (se ill. 4). Hun viser til at den moderne kunstens bilder er «perspektivisk vanvittige», og at hun kan «begeistres for skjønne Farver uden Tegning i en anden Mands Billede», men selv ville hun ikke følge i dette sporet, fordi hun hadde en «lidenskabelig Trang til at faa de rette Forhold ind og den deraf følgende Liniesammenhæng og det overbevisende i Belysningsforholdene» (B – 25. august 1906). Belysningsforhold, perspektiv og farger var vesentlig for henne, og flere ganger hører vi om at det er «de maleriske Værdier» det kommer an på i vurderingen av hvor vellykket et maleri er.

Men også motivene forstår vi at hun brukte mye tid på å velge, og hun er stadig på leting etter nye interiører. Backer valgte som regel rom først, deretter modeller. I brev til Védastine Aubert sendt fra Valdres skriver hun at hun har funnet seg et stuehjørne på en nærliggende gård som hun vil male: «Det er enkelt, og det er vel den moderne Kunstens Slagord. Jeg vet nok, det kunde bli vakkert, hvis jeg fandt et Menneske, som kunde smelte stemningsfuldt sammen med Omgivelsene» (B – 13. juli 1919). Av og til malte hun rom uten figurer, men som oftest var ønsket hennes, som her, å få personer og interiører til å danne en harmonisk helhet. Kunstens oppgave er ikke å belære eller forsøke å forbedre menneskene, skrev hun til Munthe. Og maleriene hennes har ikke et tydelig moralsk eller politisk budskap. Innholdet er som oftest relativt åpent, noe titlene også underbygger. Både hver for seg og særlig samlet sett gir Backers malerier et blikk inn i den tiden hun levde i. Noen ganger skildres eget miljø, men som regel er det miljøer hun selv stod på utsiden av. Med nysgjerrighet og åpenhet observerte hun sine medmennesker og bestrebet seg på å gjengi «den Skjønhedsvirkning, som fra først var Grunden til at man valgte Motivet» (A – 6. desember 1924). At det ikke kun var de formale kvalitetene som interesserte henne, uttrykker hun blant annet i et brev til Hulda Garborg: «jeg vil nødigt, at Billedets Fortælling skal virke paatrængende [...] Saaledes som Düsseldorferskolen gjorde, da den udartede. De maleriske Værdier er og blir Billedets Hovedsak. Allikevel har jeg dog ment og følt og tænkt noget ved Situationer, hvori Figureerne i Billedet befinder sig, og jeg blir gla, naar K: G: har forstaat og følt Sympati for Sjælesorgshandlingen i Tannums gamle Sakristi mellem Præsten og Konen paa Alterfoten» (A – 24. mai 1922).

Dialoger om kunstnerisk arbeid og om betydningen av kollegialt fellesskap

«Det gjorde mig saa godt, for det var Malersnak jeg trængte til. Dere tre Lysakergutter, som er tilbage af vort herlige Münchener-Kuld Eilif, Du Erik W. er de Mennesker, som her paa Jord kan gi mig den reneste Malerglæde. Nu vet Du det. Jeg er nærmest at betragte som en ældre Søster og har forlængst tat Dere til Indtægt som Brødre. Selv har jeg jo ingen Bror» (A – 5. oktober 1927). Slik innleder Backer et brev til Munthe i 1927, og priser med det deres kollegiale fellesskap – eller «Malersnak», som hun kaller det. Gjennom hele karrieren var disse «brødrene» blant Backers viktigste mentorer og samtalepartnere. Hun hadde

tette bånd både privat og kollegialt med Eilif Peterssen, Gerhard Munthe og Erik Werenskiold. Dette var vennskap som startet i begynnelsen av karrieren og varte livet ut. Brevene preges av detaljert innsikt i, og fortrolighet med, deres ideer og prestasjoner. Samtidig forteller Backer om eget arbeid, kunstnere hun beundrer, bøker hun har lest, og utstillinger hun har sett, samt kommenterer kollegenes prestasjoner.

Kunsthistorikeren Andreas Aubert var også en viktig samtalepartner og støttespiller for Backer, men dette kommer ikke så tydelig fram av de bevarte brevene skrevet til ham. Imidlertid er deres vennskap kjent via andre kilder, slik som avisomtaler, samt fra brevene Backer skrev til hans ektefelle Védastine Aubert. Senere i livet ble også Védastine Aubert, Hulda Garborg og Kris Laache Torne viktige kollegiale samtalepartnere og venninner av Backer. Disse tre kom inn i hennes nettverk via sine ektemenn, som alle var Backers «Kamerader».

Selv om vennskapet med både Arne Garborg, Gerhard Munthe og Andreas Aubert ble etablert i 1880-årene, og var av langvarig karakter, fortsetter hun med å hilse dem ved etternavn i brevene. Til kvinnelige kolleger innleder hun med fornavn. Av de mannlige kollegene er det kun Peterssen hun etter hvert tiltaler med fornavn. Han var blant Backers nærmeste venner og en viktig kollega og var av særlig stor betydning for henne i de første årene av karrieren. Peterssen var hennes første veileder i München i 1874, og han hjalp henne oppgjennom årene med alt fra å være hennes lærer, veileder og venn til å ordne praktiske ting som å finne bosted, sende og motta hennes bilder og sørge for at de kom med på diverse utstillinger. Allerede i 1878 skriver hun til Peterssen om hans betydning: «De har været mig den bedste Ven jeg nogentid har havt næstefter mine Nærmeste. Hvis De derfor trænger til af og til at tænke paa et Menneske, mod hvem De har været snil og bare snil fra først til sidst, da tænk paa mig.» Hun informerer også om at hun har dristet seg til å delta på en utstilling, på tross av usikkerhet, og at det måtte «megen Opmuntring fra Munthe og Wergeland» til, men at hun nå er glad for å ha hørt på deres råd. Hun vil gjerne vite hva Peterssen synes om bildene når de etter hvert kommer til Christiania Kunstforening, og legger til en beklagelse for at hun «altid vedbliver at betragte Dem som min Lærer og ikke kan andet end tro, at De fremdeles vil interessere Dem lidt for mine Arbeider» (B – 29. september 1878). Etter flyttingen til Paris i 1878 fortsetter de to dialogen i brev, og i brevene til Peterssen får vi vite hva som opptar henne der, hva som inspirerer henne, og hva hun selv jobber med. Kort etter ankomst til Paris skriver hun til Peterssen at hun har vært på utstillinger sammen med Hans Heyerdahl, og at det er mye kunst som imponerer henne i kunstmetropolen. Billedkunstnerne Lawrence Alma-Tadema og

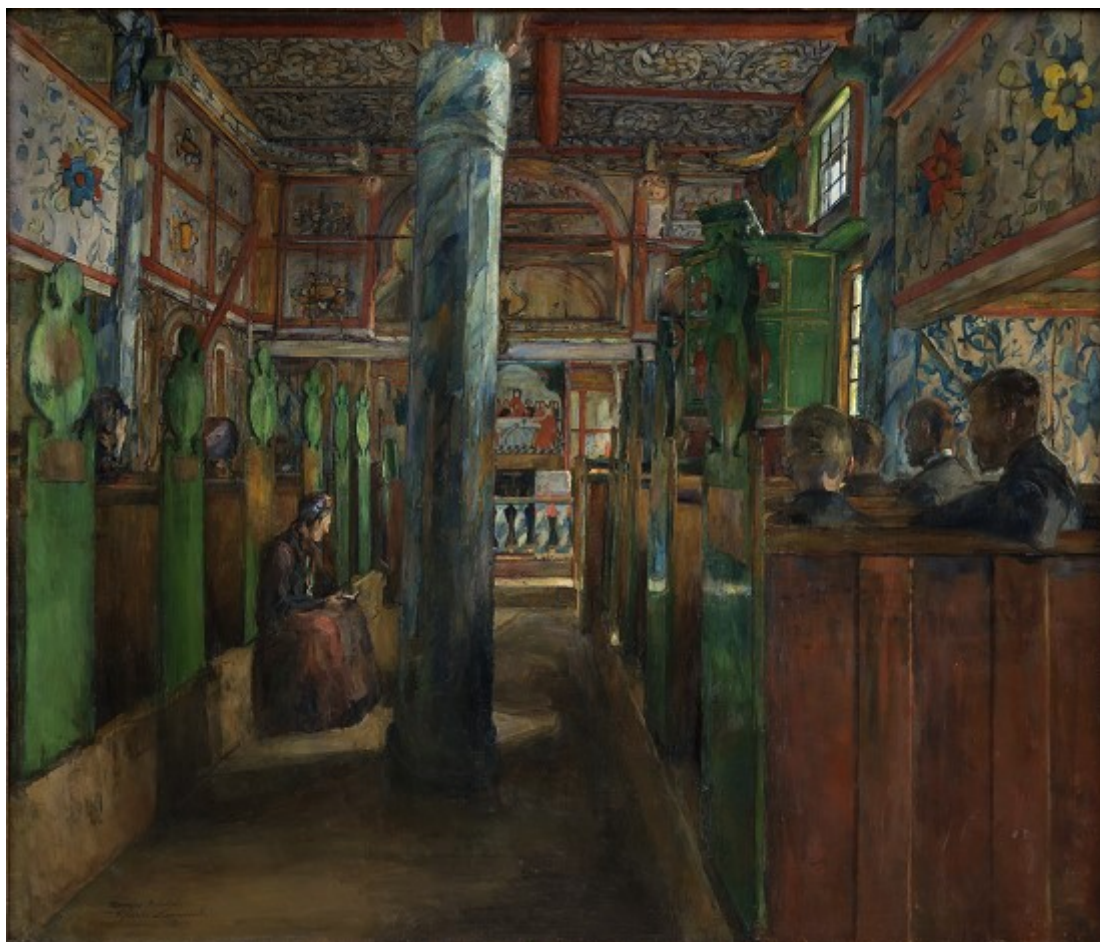
Alberto Pasini nevnes (B – 26. oktober 1878). I et brev fra fem år senere går det fram at hun har sympati med den parisiske avantgarden, og dermed har fått nye estetiske preferanser. Hun viser til en Claude Monet-utstilling som har gjort inntrykk: «jeg synes nok at Monet er Mesteren for den Retning i Kunsten, saadant Luftlys og Afstand og decorativ Virkning, som der er i disse Billeder. Jeg gik lige derfra op i Luxembourg, og der var ikke Farve i nogen af Billederne bagefter» (B – [26. mars 1883]).

Backers mest monumentale bilder er hennes framstillinger av kirkerom: *Barnedåp i Tanum kirke* (1892), *Altergang i Stange kirke* (1903) og *Uvdal stavkirke* (1909).¹¹¹ Det er norske kirker, og de er alle fra middelalderen. Hun nevnte ofte at hun i kunsten søkte skjønnhet, og i kirkerommene fant hun muligens både skjønnhet i omgivelsene og en form for opphøyet religiøs skjønnhet. Tanums kirkeinteriør var noe av det vakreste hun hadde sett, skrev hun til Arne Garborg. Denne kirken kom hun litt tilfeldig over i forbindelse med at hun bodde i Sandvika en periode. Valget av Stange kirke hang sammen med at hun kjente Anna Kielland (1871–1948), svigerdatter av Jacob Kielland (1841–1915), som var prost i Stange kirke og bror av Kitty Kielland. Venenskapet gjorde at hun kunne bo hos dem i lengre perioder.

Utvelgelsen av Uvdal stavkirke i Numedal ble drøftet med flere i forkant, og vi får vite mye om oppholdet her via brev til flere mottakere. Det er mange detaljer om arbeidet og om forholdene generelt i brevene til blant annet Munthe og Védastine Aubert. Interessant er det at vi også får kjennskap til den grundige prosessen hun gjorde i forkant av valget. Urnes stavkirke var for eksempel til vurdering som motiv. Dette var etter råd fra arkitekt Jens Z.M. Kielland, som også sendte henne utdypende informasjon om kirken. Hun takket ham for dette og informerte samtidig om at hun hadde bestemt seg for å reise til Numedal: «Naturen er vakkrest i Sogn, det forstaar jeg nok; men saa har Numedølerne Nationaldragter endnu og vakkre. Saaledes har jeg veiet alting frem og tilbake, og kanskje jeg alligevel har valgt dumt, men idag skriver Schirmer og leier Stuen for mig i Opdal, saa faar jeg selv se og kanskje angre» (B – 16. juni 1904). Hun skrev om valget av kirke også til Janna Kielland Holm (B – [begynnelsen av juni 1904]), og det går fram at arkitekt Herman Schirmer (1845–1913) hadde foreslått Vågå kirke som et mulig godt motiv (B – 17. juni 1904).

Uvdal stavkirke var det særlig ekteparet Aubert som gjorde henne oppmerksom på. I 1901 utgav «Foreningen til norske fortidsminnesmerkers bevaring» et hefte om kirkene i Numedal, og dette var skrevet av Andreas Aubert: «Fra Numedal: Studier

i vor kunstneriske kulturhistorie. Nore og Opdals kirker». I et brev til Andreas Aubert datert mai 1902 får vi vite at Backer har stor glede av å lese hans hefte om de gamle kirkene.¹¹² Noen år senere, når hun er på plass i Numedal for å arbeide der, skriver hun til Védastine Aubert at hun er fornøyd med at former og farger i kirken var så «norske, saa ulikt andre Landes Kirker og ulikt alt jeg før har set», og hun takker for at hun rådet henne til å reise til Numedal: «for det er Dig, Veda, som har sat Mod i mig. Hvergang jeg snakket med Dig skjønte jeg, at jeg vilde herop.» Dette er et langt brev, hun er nylig ankommet og forteller mange detaljer fra reisen: at det var «umaadelig Solhede», og at hun og «Kjørekaren» stoppet to ganger ved «Landhandlerier» og fikk seg jordbærbrus! Vi hører om folkene hun møtte på reisen og ved ankomst, at hun spiste enkel middag, gjerne hermetikk, og at hun hadde med «mange morsomme Bøger», og hun nevner Nordahl Rolfsens *Verdenshistorie*¹¹³ (B – 3. juli 1904).

Ill. 4. *Interiør fra Uvdal stavkirke*, maleri av Harriet Backer, fullført 1909. Eier: Rasmus Meyers samlinger / Kode.

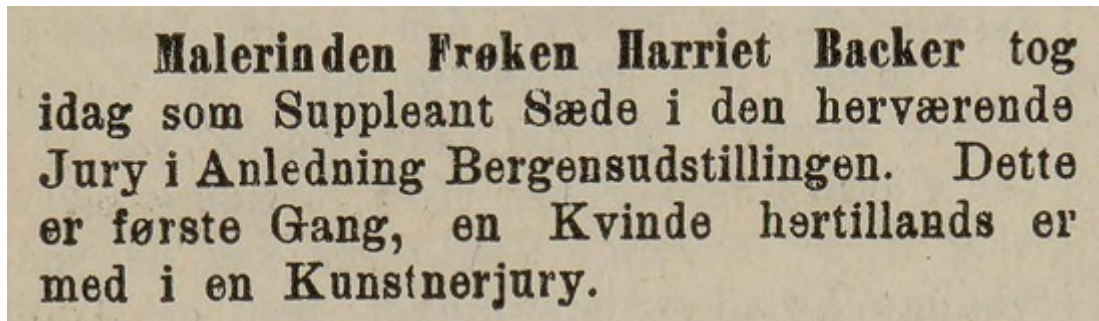
Backer var målbevisst og dedikert i eget kunstnerskap, men hadde også glede og interesse av å oppmuntre andre. Hun gir nesten alltid komplimenter i en eller annen form. Av og til omtales tidligere elever. Til Munthe skriver hun for eksempel om Nikolai Astrup og takker for at Munthe har skrevet til henne om Astrups kunst. Hun er enig i hans vurdering av Astrup, og viser til at hun som hans tidligere lærer så at han hadde særpreg. Astrup døde i januar 1928, og Munthe hadde sett en utstilling og skrevet om hans kunst ut fra denne. Backer ble åpenbart ansett som en Astrup-kjenner. Hun forteller at kunstsamler Rasmus Meyer sendte bud etter henne de somrene hun var i Bergen og jobbet, hvis det kom nye bilder fra Astrup, og «Naturligvis raadede jeg ubetinget til Kjøp». Dette brevet viser hennes evne til å kombinere interesse og sans for kunst med omtanke og oppriktig engasjement for folks generelle ve og vel. Hun forteller morsomt om at Meyer antydte at han ville kjøpe av Astrup for en lavere pris: «da sagde jeg: Nu Rasmus Meyer, her maa ikke pruttes. Prisen er for lav», og videre at hun fortalte Meyer om Kitty Kamstrup, leder av Kunstnerforbundet, som hadde satt en null bak alle Astrups priser. Hun oppsummerer fortellingen til Munthe med å si at: «Rikmænd forstaar sig paa Penger. Kunstnere paa Kunst» (C – 1. desember 1928).

På samme vis som hun selv opplevde å bli oppmuntret av kolleger som Peterssen, Munthe og Werenskiold da hun etablerte seg, ser vi at Backer oppmuntrer og gir råd til unge kunstnere som henvender seg til henne. Janna Kielland Holm er en av dem. Ellers er Astri Aasen, Asta Lie Isaachsen, Else Christie Kielland, Alice Pihl Salvesen, Sigri Welhaven, Dagfin Werenskiold, Oluf Wold-Torne, Kris Laache Torne, Frøydis Haavardsholm, Axel Revold og Ragnhild Keyser noen av de vi finner omtalt i positive ordelag i Backers brev og etterlatte papirer.

Offisielle verv for Nasjonalgalleriet samt andre utvalgskomiteer og juryarbeid

Menn dominerte kunstlivet på 1800-tallet og inntok det som var av verv og posisjoner knyttet til undervisning, utstillingsjuryering, innkjøpskomiteer og museumsarbeid. Et unntak i norsk sammenheng var Harriet Backer. I *Dagbladet* 17. august 1886 ble det opplyst om at «Malerinden Frøken Harriet Backer» skulle delta i juryen for Bergensutstillingen, og at dette var første gang en «Kvinde, hertillands er med i en Kunstnerjury». Det var som «suppleant», men utnevnelsen markerer like fullt starten for kvinners mulighet til å bidra i det organiserte

kunstlivet i Norge. I 1890 var Backer den første kvinnen som deltok i juryen for Høstutstillingen, som hun også var oppnevnt som montør for ved flere senere anledninger.

Malerinden Frøken Harriet Backer tog idag som Suppleant Sæde i den hørværende Jury i Anledning Bergensudstillingen. Dette er første Gang, en Kvinde hertillands er med i en Kunstnørjury.

Ill. 5. Notis i *Dagbladet* 17. august 1886 (NB, avisbasen).

Etter at Backer flyttet hjem fra Paris i 1888, fikk hun stadig flere verv. Hun var den første kvinnen, og eneste i sin generasjon, som ble oppnevnt som medlem i Nasjonalgalleriets direksjon og innkjøpskomité. Backer hadde ulike verv knyttet til galleriet over en periode på 20 år, fra 1898 til 1918, og hun deltok også i arbeidet med utforming av nye samlingsutstillinger i både 1898 og 1907. Fra Jens Thiis tiltrådte som museets første direktør i 1909, og fram til 1918 var hun medlem av innkjøpskomiteen. I hennes etterlatte papirer finner vi en kladd til et svarbrev på forespørselen fra departementet: «Til det Kongelige Kirke og Undervisnings Departement. Som Svar paa Departementets Skrivelse af 18 Januar 1916, har jeg den Ære at medele at jeg er villig til at fungere som Medlem af Kunstmuseets Indkjøpskomite for Aarene 1916 1917 og 1918. Forbindtligst Harriet Backer Hansteensgt. 2 IV 1916».ⁿ¹⁴

Direktør Jens Thiis skrev forordet til Erling Lones bok *Harriet Backer* (1924), og han fortalte der blant annet om sine erfaringer med henne i innkjøpskomiteen og la vekt på hennes åpenhet for det nye:

Jeg, som har hat den glæde gennem en længere aarreke at sitte i indkjøpskomité sammen med hende i Nationalgalleriet, kan bedst vidne om hvor værdifuld hendes indsats paa dette omraade av vort kunstliv har været. Altid var hun fordomsfri, klokt dømmende, om det gjaldt gammel eller ny kunst. Og naar stemmerne vippet og frygten for det nye og uvante truet med at stænge veien for et vanskelig, men betydelig arbeide, saa var det altid hun som la sit tunge lodd i vegtskaalen til fordel for den kjæmpende. Jeg husker f. eks. indkjøpsmøtet om Willumsens storverk, «Efter stormen», [...]. Det var aldrig

blit kjøpt uten Harriet Backers veltalende forsvar for verkets eiendommelighet
...ⁿ¹⁵

Det er særlig i brevene til Gerhard Munthe og Andreas Aubert hun skriver om innkjøp, og vi får kjennskap til flere kunstnere og konkrete verk hun synes burde erverves. Hun vil gjerne ha innkjøpt Bernhard Folkestad og skriver til Aubert om dette. Begrunnelsen innledes med empati for en økonomisk dårlig stilt kunstner og nybakt far, deretter at han er «en virkelig fin Begavelse», og hun minner Aubert på at han selv tidligere har vist interesse for Folkestad (C – 18. oktober 1906). I 1904 er det en Theodor Kittelsen-utstilling hos Blomqvist Kunsthandel, og Backer og Munthe er i dialog om kjøp: «Det maa være meget av Kittelsen i Museet, for at han kan blive forstaaet», skriver hun. De er begge interessert i et nøkken-motiv, og hun mener også de bør kjøpe *Kamelen gjennom nåløyet*, og «kanskje også hans Kongetog med Snekonge og Dronning» (C – 23. oktober 1904). Edvard Munch nevnes i flere sammenhenger, og hun uttrykker blant annet begeistring for hans aula-dekorasjoner: «Kjære Wærenskiold. Jeg er saa enig med Dig i at Munch skal hyldes, for jeg saa hans store Skizzer af 'Historien' og af 'Alma Mater', som Pendanten dengang kaldtes. De virkede betagende paa mig, og jeg synes, at de maa bli Statens Eiendom paa en eller anden Vis» (C – 16. august 1911). I Jens Thiis' ovenfor nevnte forord trekker han også fram en diskusjon om innkjøp av Munch-malerier og får med dette vist Backers humoristiske side. Diskusjonen gikk om hvorvidt man skulle kjøpe ett eller to mannportretter i helfigur av Munch. Ifølge Thiis uttalte Backer i denne sammenhengen med uant heftighet i stemmen: «Jeg synes vi skal kjøpe begge to jeg, for slike store pene mandfolk pryder saa urimelig i et galleri!»ⁿ¹⁶ I et av brevene til Andreas Aubert, skrevet under et opphold i Bergen i 1912, går det fram at også Rasmus Meyer ville ha hennes råd om «to Muncher, som var ham tilbudt» (C – 26. april 1912).

Backer var også involvert da samlingen skulle henges på nytt i Nasjonalgalleriet, både i 1898 og i 1906–07. I den siste opphengingen var hun deltaker i et «innretningsutvalg» sammen med billedhuggeren Søren Lexow-Hansen, arkitekten Bredo Greve og kunsthistorikeren Rolf Thommessen. Sistnevnte ledet utvalget og arbeidet med hengen.ⁿ¹⁷ Hun var ikke fornøyd med resultatet og kritiserer Thommessens valg til Munthe. I det samme brevet sier hun seg fornøyd med det museet har kjøpt inn de senere år: «Jeg er saa enig i Din Ros over vort Kunstmuseum. Mangt er kjøbt, som kunde været udelukket; men det Banebrydende, det Begavede og Nye er kommet med. Der har været modige Kjøb, og det kan ikke undgaaes, at der kommer et og andet ind, som ikke godt kan henge der» (C – 1. september 1907).

Malerskole.

Harriet Backer modtager fremdeles Elever.
Atelier Nedre Slotsgade 3. Skriftlig Adresse:
Sandviken.

Ill. 6. Annonse i *Dagbladet* 17. januar 1891 (NB, avisbasen). Annonsen viser at Backer søkte elever i 1891, og antakelig også i 1890. Tidligere har det vært antatt at undervisningen startet i 1892 (jf. *Norsk biografisk leksikon*).

Backers kanskje aller viktigste innsats for et organisert norsk kunstliv var malerskolen hun drev fra 1891 til 1910. Dette var en viktig forskole for en ny generasjon kunstnere, og for henne var det en viktig inntektskilde. Hun skriver til Hulda og Arne Garborg i 1893: «Her havde været mange Elever, for at indmelde sig i min Malerskole, sagde v: Hanno, og nu averterer jeg idag, saa faar jeg se, hvorledes det ordner sig. Det var jo godt at tjene lidt Penge» (A – 19. oktober 1893). Kitty Kielland legger også vekt på det økonomiske ved skolen i et brev til Jonas Lie i 1897: «Harriet har det godt, forsaavidt, at hun tjener godt ved sin store malerskole og interesserer sig svært for den, men det er et svare stræv, som gaar næsten over hendes kræfter. [...] Hun holder en meget anerkjendt kunstnerposition, er nu jury til Stokholmudstillingen, men populær er hun ikke som kunstner, saa hun sælger ikke stort, dog hangler det igjennem.»ⁿ¹⁸ Kort tid etter opprettelsen av skolen forteller Backer Arne Garborg at hun engster seg over alle de «halv begavede unge Mennesker, for hvem man gjør det let at begynde med *Kunsten*. Her i Norge gror Dilettantismen frodigt, og det ser for mig ud, som om min Malerskole beforder den. Alle disse Auktionsbilled-Malere, som jeg paa den Maade kan komme til at hjælpe frem, jeg vil det saa forfærdelig nødigt!». Hun opplever det som krevende å være lærer, og vanskelig å raskt avgjøre om elevene har «betydelig Begavelse eller ikke» (A – [28. desember 1894]).

Det er tydelig at skolen var en viktig inntektskilde, men det var ikke nødvendigvis lettjente penger. Hun engasjerte seg i studentene, og det var tidkrevende å administrere skolen. På samme tid var det stimulerende for eget kunstnerisk arbeid å ha kontakt med de unge. Til Munthe skriver hun tilbakeskuende om malerskolen: «Det var deiligt at ha Malerskole! Alltid bange for ikke selv at lære mere af Eleverne end det Eleverne kunde lære af mig» (C – 1. desember 1928). Hun var godt likt som lærer, og det går fram av brev til Kris Laache Torne at Werenskiold og Oluf Wold-Torne ville hun skulle søke professoratet til Statens

kunstakademi da det ble opprettet i 1909: «Werenskiold skrev til mig i denne Uke, at han og Thorne syntes, jeg skulde søge Professorpost; men jeg har ikke vovet at gjøre det. [...] Jeg er nok ærgjerrig og vilde gjerne kaldes Professor, jeg maa le her jeg sidder, naar jeg tænker paa, hvilken Fornøielse der vilde være bare i det. Men saa synes jeg og har altid synes, at Mænd skal ha Mandsundervisning, naar det lar sig gjøre, og jeg vover ikke at ta Ansvar paa mig. Hvis der var Dameateliers vilde jeg søgt om Posten; men med to Ateliers, en Tegneklasse og en Malerklasse maatte der jo bli Fællesundervisning hvis Damer i det hele skulde komme til» (B – 1. august 1909). I forkant av etableringen av akademiet i Kristiania engasjerte hun seg i saken for å få etablert et statlig akademi i Norge, blant annet forsøkte hun å få Garborg til å skrive et innlegg om saken i avisen *Den 17de Mai*, og det som særlig engasjerte henne, var at det måtte være friplasser. Hun hadde observert at: «Den ene unge Gut efter den anden kommer ind fra Bygderne, og kan ingen kunstnerisk Veiledning faa. De fleste af dem har Talent», men de hadde ikke økonomi til å studere (B – 22. april 1909).

Backer bodde i Paris fra 1878 til 1888. Her var hun i flere år elev ved Marie-Angélique Trélat de Lavignes (1825–1907) malerskole. Undervisningen og miljøet ved denne skolen førte henne inn i det franske kunstlivet. Trélat de Lavigne tilbød henne friplass ved skolen. I tillegg til gratis undervisning fra de anerkjente kunstnerne Leon Bonnat og Jean-Léon Gérôme fikk hun også andre fordeler, som for eksempel å velge plass i atelieret før de andre ved arbeidshagens begynnelse. Dette ifølge den svenske medeleven Hildegard Thorell.¹¹⁹ I 1880 var Trélat de Lavigne med Backer til Kristiania og tilbrakte flere måneder i Norge, og hun benyttet da anledningen til å avertere etter flere elever. En notis ble rykket inn i *Morgenbladet* 19. oktober 1880, der det stod at hun ønsket «at tælle norske Damer blant sine Elever», fordi hun hadde «gjort den Erfaring, at Elever fra Kristiania medbringer megen Alvor og Intelligents til deres Studier».

I 1908 oppholdt Janna Kielland Holm seg i Paris, og i et brev til henne bekreftes inntrykket av Trélat de Lavignes store betydning for Backer. Hun insisterer på at Holm skal oppsøke hennes «gamle Veninde». For første gang hadde hun dette året ikke mottatt nyttårskort. Backer omtaler henne som «et trofast Menneske, trods alle Excentriciteter, og jeg holder af hende, som hun er». Hun ber Holm bringe hilsen fra henne og fortelle om «Norge og hvad Du kan finde paa om mig og mine Billeder og gjerne lidt om min Malerskole. Om Kitty maa Du ogsaa fortælle alt, Du kan finde paa, for hun sætter Kitty meget høit». Den anerkjennende måten hun ble tatt imot på av Trélat de Lavigne, var av stor betydning (B – 27. februar 1908).

Det ble et springbrett inn i det franske kunstlivet. Erfaringene fra Paris var sannsynligvis til stor inspirasjon når hun selv etablerte kunstskole i Kristiania.

I 1920 ble hun utnevnt til æresmedlem av Norsk Kvindesaksforening med den begrunnelse at hun hadde vært banebrytende på flere områder.ⁿ²⁰ Backer hadde høy anseelse i samtiden, og brevene viser at hun, i tillegg til offisielle verv og posisjoner, også var inkludert i mennenes uformelle nettverk der de faglige diskusjonene foregikk, utenfor formelle fora. Hun fikk rikelig med positiv omtale for sin kunst av mannlige kolleger i aviser og bøker, og var i det hele tatt en svært tiltrodd person i norsk kunstliv. Til tross for ærgjerrighet, ambisjoner og oppmuntrende komplimenter fra mange hold merkes også en tvil om egne evner. Kanskje hadde usikkerheten sammenheng med det kjønnsdelte og mannsdominerte kunstlivet?

Betydningen av «Malersnak»

Brevene Harriet Backer skrev til sine kolleger, inneholder viktige opplysninger om norsk kunstliv i perioden 1875–1932. Vi får innsikt i hvor engasjerte disse kunstnerne og forfatterne var i hverandres arbeidsprosesser. Den kontinuerlige faglige samtalen, samt støtten og oppmuntringen de gav hverandre, var opplagt stimulerende og av stor betydning for å lykkes. Blant de mange nordiske kvinnene som reiste ut i Europa de siste tiårene av 1800-tallet med ambisjoner om å bli kunstner, står Backer fram som et av få unntak med sitt fullgatte og vellykkede karriereløp.ⁿ²¹ Talent og vilje til å jobbe hardt var en forutsetning for suksess, og mange oppfylte disse kriteriene. I tillegg spiller nettverk og relasjoner alltid en viktig rolle, og Backer var god til å ta vare på sine kontakter. Det å ha så mange i sin nære omgangskrets som gjerne ville delta i «Malersnak», var garantert stimulerende og til stor inspirasjon.

Prinsipper for utvalg og transkripsjon

Det er utelukkende avsendte brev i original eiet av Nasjonalbiblioteket som er tatt med i denne publiseringen.

Brevene er et utvalg, gruppert tematisk i tre deler: A, B og C.

Brevene utgis kronologisk innenfor hver del. Udaterte eller mangelfullt daterte brev er forsøkt datert ut fra innholdet. Begrunnelser for dateringen er beskrevet i note i begynnelsen av hvert enkelt brev.

Utfyllende opplysninger om brevet der dette er nødvendig, gis i begynnelsen av hvert enkelt brev. Her finnes også katalogsignatur.

Brevene er gjengitt nøyaktig og bokstavrett. Skrivefeil er ikke rettet, men markert med {sic.}. Dersom feil er forstyrrende for lesningen, er forslag til rettelse lagt til i en note.

Håndskriften er noen steder vanskelig å lese. Slurvete ord og bokstaver er transkribert velvillig ut fra sammenhengen for å gi teksten mening. Usikker lesning er markert med spisse klammer, < >, mens helt uleselig tekst eller mangler er markert slik: <...>.

I noen tilfeller er det vanskelig å avgjøre om det er brukt store eller små bokstaver i tiltaleformer, som «Dig» eller «dig». I slike tilfeller er det valgt det som er mest naturlig ut fra konteksten. Harriet Backer brukte hele livet konsekvent stor bokstav på substantiv.

For tidsbegrepene «i dag»/«idag», «i aften»/«iaften» og liknende er det i noen tilfeller vanskelig å fastslå om de er skrevet i ett eller to ord. Det er som oftest tolket til ett ord, som «idag».

Feil tegnsetting er ikke rettet utover at manglende tegn er lagt til i [ ] der dette bedrer lesbarheten.

Manglende diakritiske tegn over ø og å er rettet stilltiende.

Tekst som er strøket av brevsriveren, er markert med ~~gjennomstreking~~.

Uleselige overstrykninger/-skrivninger er markert med note.

Tilføyet tekst gjengis som hevet ^{over} linjen, også om den er skrevet inn under linjen.

Understreket tekst gjengis med *kursiv*. Det skilles ikke mellom typografiske og retoriske uthevninger.

Ord delt ved linjeslutt uten bindestrek gjengis stilltiende som ett ord.

DEL A: BREV FRA HARRIET BACKER – TANKER OG MENINGER OM KUNST OG LITTERATUR

Ill. 7. Postkort fra Harriet Backer til Else Christie Kielland 16. desember 1927, NB Brevs. 563. Kortet har fargestrykk av Backers maleri *Pintseften* 1885. Det er i privat eie. På forsiden har Backer tilføyet: «Mit Soveværelse i Rue de l'Université 19. Kitty sov i Sideatelieret, hvor vi Begge malte i 8 lykkelige Aar. Ottaaarene.» Tekst trykt på postkortet: «Mittet & Co. Kunstforlag, Kristiania. Serie 2076».

A – 17. januar 1887. Harriet Backer til Arne Garborg

Brevs. 140ⁿ²²

17/1 1887.

19 Rue de l'Universitéⁿ²³

Kjære Garborg!ⁿ²⁴

Da jeg takkede i Brevkort for Din Bogⁿ²⁵ havde jeg endnu ikke læst den. Nu har jeg længe havt Trang til at sige Dig, at jeg synes, den er glimrende. Jeg vil slet ikke snakke om, enten den er moralsk eller ikke, for det interesserer mig mindre, og jeg irriteres over al den Snak hjemme om en Bogs Moral.

Desuden hvad ved jeg om Moral? Aldeles intet naar det gjælder Moral ligeoverfor mig selv, og ligeoverfor Medmennesker har jeg bare hørt snakke om et Moralbegreb, som duer: Mennesket skal holde af hinanden indbyrdes, og de skal sørge for, at Livet kan blive triveligt for Saamange, som muligt.

I Malerkunsten har man aldrig spurgt om Rubens,ⁿ²⁶ Rembrandtⁿ²⁷ eller de andre gamle Hollændere var moralske. Spør, om det er Kunst! – Din Bog er voksen Kunst, og der er ikke megen voksen Kunst i Norge. Da vi saa «en Handske»ⁿ²⁸ sammen, blev jeg bare mer og mere nedstemt, og jeg var vis paa, at det ikke bare var Emnet; som, Herregud, var sørgeligt;. ðDer var for mig en uklar Mangel ved det Kunstneriske i Bogen. For god Kunst, hvor alvorligt dens Indhold end er, har aldrig virket deprimerende paa mig. De første Kapitler i Din Bog nedtrykte mig, det er sandt, skjøndt Din Skildring af Festen i Arbeidersamfundet er ypperlig. Jeg tror ikke, det var Din Skyld; men jeg havde saadan Ulyst til at vandre omkring med disse Mandfolk. Men efter Skildringen af Julie Lindnerⁿ²⁹ jeg forstod den meget bedre end da jeg førstegang læste den, var jeg helt med, og trods Dit sørgelige Emne blev jeg gladere og gladere for hvert Kapitel jeg læste. Sørgeligere og sørgeligere blev Bogen,

gladere og gladere jeg, for det var god Kunst, og det var ikke mere Dine Mandfolk jeg fulgte, men jeg fulgte en aandfuld Forfatter. I vor Levetid er der svært meget godt skrevet i vort Land, men selv vore bedste Forfattere har hidtil altid været paavirket af udenlandske Forestillinger[.] Nu synes jeg, at Bohêmeliteraturen¹³⁰ og Din Bog giver noget, som er virkelig en Del af Kristiania. Du har ogsaa i Dine Bondestudenter¹³¹ været helt norsk, som aldrig nogen Bondenovelist, før har været det. Saa har Kristian Elster skildret Provinsbyen i Norge.¹³² Jeg undres paa, om Du har læst ham? Jonas Lie¹³³ har af de ældre Forfattere størst Betingelser for at være norsk, han har det intime, inderlige Syn; men sine nyeste Landsmænd kjender han ikke. Jeg synes, det maa være morsomt for Dig at leve nu for Tiden!

Dette Brev skulde være kort; men da Kitty¹³⁴ igaar læste op for mig; af Dit Brev,¹³⁵ Kritiken over Albertine,¹³⁶ fik jeg Lyst til at indvende. Albertine har da sandelig ikke noget engleligt ved sig. Hun er blød og god sommetider i sit Forhold til Mor og Bror, har kanske ikke saamegen Skyld i sin egen Ulykke, i det mindste faar man dyb Medlidenhed med hende og hendes Lige. Men jeg synes ikke, Krogh¹³⁷ har udstafferet hende med Engledyder. Naar hun skal ud af sin fatale Tankegang, da har hun ikke andet at ty til end Begjærligheden efter «Pynt», og i Modsætningen mellem «Fint» og «Simpelt» ligger alle hendes Moralbegreber. Det er saa ganske naturligt. Saa kan hun paa en Vis elske Helgesen.¹³⁸ Men Herregud! En Hund elsker jo sin Herre ganske anderledes for Alvor. Jeg tænker, enhver simpel Pige elsker en fin Herre, der staar høit over hende, saalangt hendes Iagttagelse naar, naar han ellers er god imod hende, som det maatte se ud for Albertine, at Helgesen var det. Jeg synes, Albertine er naturlig, og jeg kjender mange saadanne Piger, fordi alle vore kvindelige Modeller tilhører den Klasse Mennesker. Men jeg har kanske ikke forstaaet hvad du mente med Albertines Englelighed, og det skal interessere mig engang at læse Din Kritik. Det sidste Kapitel i Bogen holder jeg ogsaa for storartet; men jeg er vel saa «fordærvet af Bohêmelæsning». Saaledes tænker jo Du. Forresten synes jeg Bogen er skrevet med bevidst og kunstnerisk Raffinement. Ingen Dame har lagt den bort itide saa hun har undgaaet de vanskelige Steder. I en tryk bevæget Medlidenhedsstemning læser man Kapitel paa Kapitel, og med engang er man i det værste og over det værste. Den er invariabelt klogt skrevet.

Det er bleven langt Brev; men jeg sidder her og venter paa Mons,¹³⁹ der skal staa Model.¹⁴⁰ Jeg troede bare, jeg havde en halv Time, og saa lader han mig sidde her og skrive. Gid han kom, ellers er ogsaa denne Formiddag spolert! Grøs ikke ved Tanken om at skulle besvare Brevet, for det er ikke noget at svare paa; men jeg venter en Hilsen.

Tak for Dine Hilsener.

Med oprigtigt Venskab
Harriet Backer

Det er da uhyggeligt at Du ikke kan blive sat i Fængsel!^{[n41](#)} Husk at vi venter Dig her
til Vaaren.^{[n42](#)}

^{[n43](#)}

A – 2. november 1888. Harriet Backer til Arne Garborg

Brevs. 140ⁿ⁴⁴

*Wallers Hotel Sandviken*ⁿ⁴⁵

2/11 88.

Kjære Garborg!ⁿ⁴⁶

Du er svært snil; men det kommer af, at Du har saa god Forstand, at Du kjender mig og ved, at jeg tænker ofte paa Eder, fordi om jeg ikke skriver ofte. Dette «Eder» er nu svært omfattende, Mand, Kone, Barn! Ja, Guttenⁿ⁴⁷ vilde jeg gjerne se, jeg har glædet mig over ham, skjøndt jeg først nu gratulerer Dig og Fru Garborg.ⁿ⁴⁸ Tusind Tak for Bogenⁿ⁴⁹ ogsaa! Det er stor Skam, at jeg ikke har skrevet om den; men jeg havde ikke rigtig Mod strax, og saa fik du naturligvis saamange værdifulde og ypperlige Breve om den; men takke burde jeg alligevel have gjort for længesiden. Jeg var meget grebet af den, da jeg læste den, nu er den lidt fjern for mig, saa jeg ikke tør tale om den. Forresten faldt det mig ind for nogle Dage siden, det var før jeg fik Dit Brev, at jeg vilde læse op igjen alle Dine Bøger, faa fat i Bondestuderⁿ⁵⁰ strax jeg kom til Byen. Jeg læser for Øieblikket Winjes prosaiske Skrifter,ⁿ⁵¹ der aldeles begeistrer mig. Han er nok Skyld i, at jeg vilde tage fat paa Dig. Foruden at han er en saa original og saa stor en Digter, saa det blir første Gangs Nydelse at følge hans Tankegang, saa har det for mig, som er gammel desværre, en stor Interesse at gjennemlæse alle disse Artikler i Dølenⁿ⁵² om Begivenheder og Stridigheder, som jeg har oplevet og meget godt husker, uden dengang at have befattet mig stort med at tænke over dem. Du spør mig om vor Udstilling,ⁿ⁵³ som Aviserne har behandlet skrækkeligere end nogensinde. Jeg synes den er meget god. Heyerdalⁿ⁵⁴ har en hel Væg med Billeder,ⁿ⁵⁵ ypperlige, især Portræterne. Hans sidste store med Tendenstitelen «Arbeiderens Dødsleie» er aldeles ikke færdigt og fuldt at store Feil, men han vil overmale og studere det igjennem til Pariserudstillingenⁿ⁵⁶ og der kan blive noget ypperligt ud af det.

Werenskioldⁿ⁵⁷ er bedre end nogensinde, Eilifⁿ⁵⁸ har sit bedste Billede paa mange Aar, Muntheⁿ⁵⁹ ogsaa, Gløersenⁿ⁶⁰ Skovinterieur brillant, Sindingⁿ⁶¹ har en hel Væg med værdefulde Skitser fra Hardanger, saa Du kan selv vide, at Udstillingen er god. Wentzelⁿ⁶² er nu rent udmærket, blir vis ind kjøbt til Galleriet.ⁿ⁶³ Mine Billederⁿ⁶⁴ er ogsaa gode, i det mindste Stuenⁿ⁶⁵ og Landskabet fra Eggedal.ⁿ⁶⁶ Jeg har ogsaa et Lampelysbillede fra Paris,ⁿ⁶⁷ som gjerne «maatte gøres helt om», alligevel er der vakkert Lys i det, og der er Stemning i det. Kittys Billederⁿ⁶⁸ er meget gode hvis de bare var færdige. Det største er kanske det vakkreste hun har gjort, men det er egentlig bare en Undermaling, det mindre, en Torvmyr har et deiligt Terrain; men en urimelig høi Luft, hvis øverste Del ikke er god, og som maa afskjæres. Jeg pleier ellers aldrig at skrive om Billeder, det er det værste jeg ved at læse Beskrivelser af Billeder, jeg ikke selv har set. Men har du læst hvad Kroghⁿ⁶⁹ skriver i «Kunstbladet»?ⁿ⁷⁰ Det er saa vanvittigt og saa modsat alt hvad han før har sagt som muligt. Udgaende fra Strindbergs og Tolstoys Fordømmelse af Kunst begynde han at ville udfinde en «Mission» for Kunsten, som kan gjøre den tilladelig[.] Jo, den er tilladelig, hvis den er med i Cultusarbeidet, behandler dagens Stridsemne, har de sidste Dages Humeur og Følelse i sig, han nævner den franske «Roll»ⁿ⁷¹ som Tendensmalerier, Monetⁿ⁷² og Besnardⁿ⁷³ med den moderne Følelsen i Farvegivning og Behandling. Dette kan jo være bra nok; men saa paastaar han, at denne Kunst er tilladelig, fordi den griber hele det store Publikum «Roll, Monet og Besnard» som afskyes og udlees selv i Paris! Nei, dette er dog ikke ikke et Brev fra Andreas Aubert,ⁿ⁷⁴ nu skal det være Slut med at snakke om Kunsten; men læs endelig dette af Krogh i Kunstbladet, bare for Kroghs Skyld, der er det rareste Menneske i Verden, og Gjensvarene fra Madsenⁿ⁷⁵ og Richard Bergⁿ⁷⁶ er ligesaa morsomme. De forsøger at tage pent paa Krogh; men de maa le af ham.

Jeg er i Sandviken og maler et Billede i en Fattigstue, en gammel Kone, som spinder, et lidet Barn er der ogsaa.ⁿ⁷⁷ Jeg hører frygtelig meget trist og rart derinde, alle Folk heromkring faar sine Øgenavn og jeg hører bare om ØOndskab og Styghed. Det vilde være gode Studier for en Forfatter at gjøre, at sidde og male Interieurer og høre og se Dag ud og Dag ind, hvorledes det gaar til hos Fattigfolk. Min gamle Kone hader Sverdrupⁿ⁷⁸ for Toldens Skyld paa Kaffe og Lysolie. «Han skulde bare komme herud, saa vi Kvindfolk kunde faa ham mellem os og plukke ham op» sagde hun igaar. Jeg er nu forresten nok saa træt af at sidde i Fattigstuer. Kitty kommer her forhaabentlig snart.ⁿ⁷⁹ Ingen af os reiser til Paris før Jul, jeg neppe da heller. Jeg solgte min Eggedalsstue til Kunstforeningenⁿ⁸⁰ for 500ⁿ⁸¹ Kroner,ⁿ⁸² men det vilde ikke være fornuftigt at reise til Paris for dem. Jeg undres hvorledes det ser ud hos Dig i Kolbotten.ⁿ⁸³ Gid du med Tiden vilde skrive igjen og

fortælle om hvorledes det ser ud omkring Eder og gid du vilde fortælle om din nye Bog, [n84](#) som skal blive god. Tro, om den skal være paa Maalet. Gid jeg vidste noget om Emnet.

Hils din Kone mange Gange, I maa da engang komme til Byen, saa jeg kan blive kjendt med hende. Lev vel og skriv en anden Gang ogsaa.

Din hengivne
Harriet Backer

A – [sommer 1890]. Harriet Backer til Arne Garborg

Brevs. 140ⁿ⁸⁵

Kjære Garborg!ⁿ⁸⁶

Jeg er saa skrækkelig træt iaften, saa der blir vist ikke videre Greie paa hvad jeg skriver; men jeg vil nu skrive alligevel. Tusind Tak for Dit Brev. Det var svært lovende altsammen, jeg synes, der maa være meget for mig deroppe, jo mere jeg funderer derpaa, desto mer Lyst faar jeg til at komme derop. Men tro ikke derfor strax, at jeg kommer. Det er ikke saa let at bestemme sig for 4 Maaneders Studiereise, hvoraf hele det vigtige Sommerarbeide afhænger. Mon der er forfærdeligt *koldt* deroppe, saa man aldrig kan male ude efter Solnedgang? Jeg er ikke svært tendre; men jeg vilde nok gjerne vide, hvorledes Klima der er. Hvad der for Øieblikket gjør mig ubestemt er dette, at jeg forrige Søndag opdagede, at Tanums Kirkeinterieur er noget af det vakkreste jeg har set, Murene fra Olaf den Helliges Tid, Indredningen forresten fra forrige Aarhundrede.ⁿ⁸⁷ Og saa staar den der i enhver Forstand ubeboet. Jeg stænger Døren indenfra og bruger den som mit eget Atelier, og det er en sjelden Nydelse for mig, der pleier at arbeide inde hos Folk, naar de har det travlest. Jeg holder paa med en Skitseⁿ⁸⁸ deroppe og vil nu se, hvad det kan bli til. Men Sagen er den, at jeg har aldeles ikke Lyst til at blive Sommeren i Bærum. Jeg har umaadelig Lyst til at komme op i ny Natur. Derfor tænker jeg mig, at jeg nu gjør Skitser og kanske paabegynder et Billede, som jeg engang siden fuldfører. Kunde jeg nu ikke faa endnu et Underretningsbrev, om hvorledes Reisen til Kolbottenⁿ⁸⁹ foregaar fra først til sidst og hvad den koster, samt lidt Besked om Kulden, om jeg maa have Vintertøi med og om hvad Lidelser der kan blive for et Menneske, som maler ude. Ser man Granskov overalt hvor man ser hen? Jeg er nok vis paa, at der er deiligt deroppe; men – ja, Du kan begribe, at jeg ønsker, jeg vidste, hvordan der er paa en Prik. Undskyld alt dette Mas og sæt dig ind i min Sindstilstand hvilket er let for en Digter. Jeg skriver øieblikkelig jeg

har taget en Bestemmelse, og hvis jeg kommer, da vil jeg gjerne komme snart.
Derfor vær saa inderlig snil at sige mig, hvorledes Reisen bør foregaa. Hils Din
Koneⁿ⁹⁰ hjerteligt. Jeg vilde svært gjerne være Sommeren i Eders Nærhed. Kittyⁿ⁹¹
er ikke hjemme, derfor hilser hun ikke.

Din hengivne
Harriet Backer

A –[sommer 1890]. Harriet Backer til Arne Garborg

Brevs. 140ⁿ⁹²

*Sandviken*ⁿ⁹³

Tirsdag Aften.

Kjære Garborg!ⁿ⁹⁴

Det er fælt hvor utaalmodige Folk er i Kolbotten!ⁿ⁹⁵ Tusind Tak forresten for alt dit Bryderi, Du har været svært snil, som har maset saaledes for mig. Men jeg kan jo ikke svare hverken ja eller nei endnu. Kan Du ikke begribe, at det er ikke saa let at komme fra 3 4 udmærkede Motiver, som for Øieblikket optager mig ganske? Saavidt jeg kan skjønne nu bør jeg blive her, hvis jeg kan faa Kost og Logie i Nærheden af Kirken,ⁿ⁹⁶ men hidindtil har jeg ikke kunnet lokke noget Menneske til at huse mig. Jeg kan ikke udstaa Bærums mennesket. Jeg vil finde mig i Ensomheden her, hvis jeg kan have Haab om at male gode Billeder, skjøndt jeg indser, at det blir fælt. Male i iskold Kirke fra 9 til 12 fra 2 til 7 og saa forresten tære paa sig selv. Og jeg er saa grufuld kjed af mig selv paa det sidste. Om et Par Dage skal Du faa aldeles sikker Besked. Er det ikke muligt, at Hybelen kan vente paa mig saalænge? Du maa ikke være vred, jeg tror ikke, Du selv kunde handle anderledes, om det var Dig, som var Maler. Kanske jeg burde vidst fra Din Bog,ⁿ⁹⁷ at Du vilde Kvinden skulde have Stemmeret. Jeg forstod nok, du mente, at vi var blevne ubrugelige og uopdragne, fordi vi blev holdt saa uvidende og saa ansvarsløse. Og saa er det jo greit for min Forstand, at der er en Udviklingsmulighed for os i at faa Stemmeret og aldeles ingen Farer. Men Du kunde jo ha en andenslags Tankegang, vi blir saa vant til, at Mænd tænker helt anderledes om os, end vi kan skjønne. Brandesⁿ⁹⁸ vil aldeles ikke, at vi skal ha Stemmeret. Forresten trode jeg, at Du var paa vor Side i Sagen, jeg bare spurgte for at være sikker. Hvis Du i Din Bog siger klart og bestemt, at Du vil Kvinder politisk skal være med, da har jeg overset det. Jeg er saa ubegribeligt træt, for jeg kommer netop fra Tannum, hvor jeg har

arbeidet hele Dagen. Om et Par Dage skriver jeg om min endelige Bestemmelse.
Tusind Tak for alt Eders Mas for min Skyld. Hjertelig Hilsen til Din Kone. [199](#)

Din hengivne
Harriet Backer

A – [desember 1891 eller tidlig januar 1892]. Harriet Backer til Arne Garborg

Brevs. 140 [n100](#)

Wesselsgade 8.

Kjære Garborg! [n101](#)

Jeg tror, jeg vil heller skrive en Bog end et Brev til Dig, efter at ha læst den Bog, [n102](#) som Du har skrevet. Det er altfor vanskeligt, og dog har jeg stærk Trang til at gjøre det. Først og fremst faar vi gamle Jomfruer en saadan Medfart af Din Helt, – ikke af Dig naturligtvis, – Saa sikre i Sadlen har vi ikke været før heller, vi er jo ingen yndet Klasse Mennesker, og naar det siges os saa uafadeligt af Heltene i Eders Bøger, at vi er bare ækle, afskyelige og ganske uden Værd som Mennesker, hvor skal vi saa faa Mod til at gi Eder noget Indblik i os. Du maa selv indse, at det er vanskeligt, og at man kasserer den ene Begyndelse efter den anden. Saa har jeg gjort; men nu vil jeg ta mig sammen og skrive som jeg kan. Jeg forudsætter et gammelt Venskab hos Dig, som jeg gjengjælder. Jeg er dig taknemlig for dette Venskab, og vil nødig, at det skal slippe mig ud af Hænderne; men om jeg holder bedst paa det ved at skrive eller ved at tie, ved jeg ikke. – Tak for Bogen! Jeg synes med et omfattende Udtryk, at den er et Mesterværk. – Bedre Bog er ikke skrevet i Norges Land efter min Mening. Alle Mennesker spør hinanden indbyrdes, om Du er vendt tilbage til Kristendommen. Det kommer os jo ikke ved. Vi har at holde os til Bogen og Helten, om det er god Kunst, tilfredsstillende begrundet, at Helter i Kirken finder en Havn. Og her er alt i Orden. Din Mand er saapas træt, og alle Tildragelser omkring ham naturliggjør, at han tyer til Kirken. «Jeg skal give Eder Hvile for Eders Sjæle.» I den Anledning vil jeg paa Gammeljomfruvis gi en unødvendig Præken tilbedste. Nei, jeg vil bare bekjende hvad jeg selv tror paa af dette Aandelige. Jeg tror slet ikke paa Kirken. Den kan være god nok som et jordisk Tilflugtssted for den Livstrætte; men den har svært lidet med Kristus at gjøre og egentlig tror jeg paa Kristus. Alle de ydre Begivenheder ved hans Liv er mig

komplet lige gyldige. Hele Systemet med hans Jomfrufødsel og hans Opstandelse er mig slet ikke forhadet; men det er mig uvedkommende, jeg kan aldrig finde ud, hvorledes det har sig med disse Begivenheder. De tilhøre en fjern og fremmed Fortid. Jeg holder mig bare til en eneste Ting ved Kristus. Han lovede at han vilde sende den Helligaand. Til alle Tiders Slægter gav han dette Løfte altsaa til Nutiden, som altsaa kan gjenfødes ved den Helligaand, og som smagterⁿ¹⁰³ efter denne Gjenfødsel. Ja, undskyld, det er kanske ikke saa rigtig klart, eller kanske Du synes, det er altfor klart, det jeg her siger. Ialfald vedkommer dette ikke Din Helt paa det Stadium Du slipper ham, for han har ikke fundet andet end Kirkestrygheden, synes jeg og saa hende, som han gjenfinder derinde. Hun er altsaa hans Sjæls Skjæbne. Nu kan Du puste ud, for nu er det Slut om Din Bog, nu vil jeg skrive lidt om mine egne Anliggender. Jeg fik i Sommer gennem Kittyⁿ¹⁰⁴ en Bestilling fra Dig, ⁿ¹⁰⁵ som glædede mig meget, skjøndt jeg ikke har vist det, for jeg burde jo strax ha skrevet. Jeg vil gjerne udføre den; men det er ikke sikkert, at Du faar den Skitze jeg i Anledningen satte igang. Færdig blev den heller ikke; for jeg maatte ha Sol ved Tolvtiden, og der var Taage og Regn hele sidste Maaned deroppe. Du har kanske været inde i Tannums Kirke?ⁿ¹⁰⁶ Der er tykke Mure af uhugget Sten, hvide, overkalkede, kanske tusind Aar gamle. Alteret er fra 1623, raat udskaaet i Træ, Kristus paa Korset og Apostelfigurer, malte i bondske Farver, Rødt og mest Blaåt.ⁿ¹⁰⁷ Dette har jeg malt i Baggrunden med et Solstreif paa Alterdugen, der kaster Reflekser op i det Røde og Blaa. Jeg har taget saameget med af Kirken, at jeg har faat Prækestolen med tilhøire. Den er forgyldt, pragtfuldt udskaaet i Rokokostil fra 1700 og den Tid, en herskabelig Foræring fra Kræftingslægten,ⁿ¹⁰⁸ som har eget Begravelseskapel i Kirken med halvbalsamerede Lig i raadnende Kirken. Kan jeg holde ud endnu en Sommer deroppe, saa vil jeg male et stort Billede af dette Motiv. Knælende Altergjæster i Baggrunden og syngende Kirkefolk.ⁿ¹⁰⁹ Mit Billede paa Høstudstillingen iaarⁿ¹¹⁰ er bare en Studie til dette, som jeg hele Tiden har havt Lyst til at male. Men et mystisk Alter i den Forstand, Du kanske har ment, blir ikke Skitzten til dette Billede. Saa til Dig, tror jeg, at jeg faar male en anden Skitze med mer tungsindig Hemmelighed end den, som findes i den glade Farvepoesi.ⁿ¹¹¹ – Kitty og jeg har faat en hyggelig Leilighed heroppe i Wesselsgade 8. Jeg haaber, at Du og Din Koneⁿ¹¹² kommer til Byen af og til i Vinterens Løb og at vi da faar Eder at se hos os. Hils hende hjerteligt. Hendes Feuilleton om Hypnotismeⁿ¹¹³ var meget interessant. Gid hun vilde fortsætte og bringe os Nyt fra denne Videnskab. Tuftenⁿ¹¹⁴ maa Du ogsaa hilse, han var en sød, liden Gut! Skal I ikke til Tydskland?ⁿ¹¹⁵ I tør da vel ikke leve en Kolbotnvinter?ⁿ¹¹⁶ Det har ingen af Eder Helbred til. Ja, Farvel, og glem ikke, at vi er Venner.

Din hengivne
Harriet Backer

A – 14. januar 1893. Harriet Backer til Arne Garborg

Brevs. 140ⁿ¹¹⁷

Kjære Garborg!ⁿ¹¹⁸

Hver Dag jeg har villet skrive til Dig, er der kommet noget iveien. Nu er jeg ogsaa kommet sent til idag; men begynde kan jeg altid. Glædeligt Nytaar til Dig, Fru Garborgⁿ¹¹⁹ og Tuften!ⁿ¹²⁰ Gid I maa ha det godt og vel paa al Vis og tak for det gamle Aar! Tusind Tak, fordi Du sendte mig Bogen.ⁿ¹²¹ Hvis Du ikke har lagt Mærke til det alt, vil jeg sige Dig, at jeg er noksaa beskeden. Kanske Ingen kan se det paa mig? Jeg ved, at det er en Egenskab, Du ikke holder høit i Pris; men jeg har den i Blodet, og forresten er det jo ganske naturligt, at jeg er beskeden. Naar jeg skal skrive til Dig om Dine Bøger, da synes jeg, at min Ros næsten er fræk. Og alligevel tror jeg, at Du vil, høre om, hvad Indtryk «Fred» har gjort paa mig. Jeg synes, den er en udmærket og enestaaende Bog. Som Fortæller synes jeg, Du har en Maade, anderledes end nogen anden Forfatter, som gjør, at den opdigtede Fortælling i Dine Bøger blir aldeles illusorisk, saa man aldrig tænker paa, at den er opfundet, eller at Kompositionen har voldt Dig det mindste Hovedbrud. Dette synes jeg er høi Kunst hos Dig, noget Du har fremfor de tre^{jeg mener 4} andre store Forfattere vort Land eier.ⁿ¹²² Dine Kolbotnbreveⁿ¹²³ er jeg maaske mest henrykt i af alt hvad Du har skrevet. ~~Men det~~ Du behandlede der Dine Virkelighedsskildringer med saa høi en Kunst, at det gik op for mig, hvorledes Kompositionen i en opdigtet Fortælling burde virke. Det har nu begeistret mig, at Du i «Trætte Mænd»ⁿ¹²⁴ og i «Fred» har faat samme Virkning frem af Virkelighed, som i Dine Breve om egne Oplevelser. Og jeg synes, Du har naaet Mesterskab som Fortæller. – Nu er det vel muligt, at jeg tror lidt mere «enfoldigt» (Du kan ta det i haanlig Forstand, om Du vil) paa en levende Gud, end Du gjør, saa jeg tror, at Enochsⁿ¹²⁵ Kontakt med den forfærdelige Kristendom, som Pontoppidan og Kirken præker, ikke et skikkeligt Sind som Enochs vilde bli saa haabløs, som Din Bog

viser. – Forresten ser det jo ofte ud, som om Du har Ret. Og der er saameget vrangt og vondt i Menneskelivet, som Du ikke netop, hvergang Du skriver en Bog, behøver at paavise, som virker med til det fortvilede Resultat, saa Du kan vist ha Ret. Jeg betviler ikke, at ogsaa Du tror paa en levende Gud. Der gives jo mange Muligheder for en Menneskesjæl udenfor dette Jordeliv. – Afslutningen i Bogen er vidunderlig Kunst, vi sukker op i Lettelse og tryk Følelse, naar Bølgeringene lukker sig efter ham. Allenfals har Du gjort det klart, at vort Folk, ja hele Menneske[he]den, vi alle, forkommer ved den usle usmagelige Sjælenæring, som vi maa tækkes med. Og Du har slaat et Slag for Kunst og for alt hvad der hører den frie Livsglæde til, for alt det, som skulde være vor deilige aandelige Føde. – Du skjønner altsaa, at jeg beundrer Bogen. – Saa var det om Skitzten af Alteret i Tannum. Ja, jeg har jo faat Skitzten sammen og i Farven og sligt er den god; men da den nu er en Skitze er der stødende Ufærdigheder i den. Og forresten synes jeg ikke, at den passer for Dig. Jeg har altid maattet arbeide paa den med Tanke paa, at den skulde være Kompositionsskitze til et større Billede. I malerisk Henseende gaar den forsaavidt sammen; men jeg vil ~~nu~~ tænke mere paa den, før jeg gjør Billede af den; for den er nu mer et Arkitekturbillede med Figurer end det jeg vil ha frem, naar jeg maler Billedet. Jeg har tænke paa Altergangshandlingens Mystik i Baggrunden omkring det ældgamle Alter; men i den lille Skitze har jeg bare faat frem Farvemodsætninger og knælende Figurer, malte i Hast, naar jeg kunde faa Tid dertil indimellem mine øvige Arbeider i Sommer!ⁿ¹²⁶ Selve tomme Kirken med Solstreif paa Alteret vilde virke mere stemningsfuldt end dette. Imidlertid har jeg sendt den med andre Skitser til en liden Udstilling af norske Maleres Arbeider i Kjøbenhavn,ⁿ¹²⁷ og naar den kommer hjem kan Du selv ha Valget, om Du vil ha den eller ikke. Jeg kan jo senere forsøge at gjøre noget bedre, om Du ikke synes om den.

Vi lever i Sus og Dus. Inat kom vi hjem fra Wenche Kiellandsⁿ¹²⁸ etter Kl. 3 om ~~Natt~~ og saa gaar det Dag ud og Dag ind. Jeg morer mig ofte[,] men jeg vilde heller være langt oppe paa Landet. Kittyⁿ¹²⁹ er kommet hjem og har det godt. Hun reiser jo til Paris i April og Mai. Mange Hilsener fra hende. Til næste Aar tror jeg, at jeg vil reise Vinteren op i en Fjeldbygd, hvor der er meget at male, og hvor intet forstyrrer. Sindingsⁿ¹³⁰ taler om det samme, og det var bra, om vi blev flere Malere. Egentlig har jeg haft Glæde af hvad jeg har gjort i Sommer. Det store Billedeⁿ¹³¹ blev kraftigt, og der var Farvepoesi i det, om jeg end langt fra fik det, som jeg vilde. Jeg sender det til Chicago.ⁿ¹³² Saa har jeg disse Skitser i Kjøbenhavn, som Eilifⁿ¹³³ og de andre Malere roste meget; men nu faar vi se, om Ufærdigheden ikke forarger i Kjøbenhavn, hvis Kunst aldeles ikke lider af Ufærdighed, tværtom. Ja, Farvel, hils Din Kone hjertelig! Jeg tror gjerne hendes Bogⁿ¹³⁴ er god, naar Du siger det, ja, jeg

tænkte paa Forhaand, at den maatte være det! Nu skal jeg til at læse den. Jeg har gruet lidt, fordi jeg vidste, at den var tung og trist, og jeg orker ikke altid dette. Det er sandt, jeg lovede i et Selskab hos Thommesensⁿ¹³⁵ Fru Gundersen, (Skuespillerinden)ⁿ¹³⁶ at jeg skulde hilse Dig, hvis jeg skrev og sige Dig, at hun var begejstret for Din Bog. Farvel da. Gid I kom herind engang i Vinter.

Din hengivne
Harriet Backer

*Wesselsgade 8.*ⁿ¹³⁷

14/1 93.

A – 19. oktober 1893. Harriet Backer til Hulda og Arne Garborg

Brevs. 177ⁿ¹³⁸

Kjære Huldaⁿ¹³⁹ og Garborg.ⁿ¹⁴⁰

Nu skulde jeg ønske at vide, hvorledes det er hos Eder. Idag ligger for første Gang Sne paa Gader og Tage i Kristiania, og igaar var der Slædeføre med en halv Fod Sne ude i Asker. Jeg sørgede svært over at reise; men kanske der alligevel var umuligt at male, saa nytter det ikke at tænke paa alt det andet Gode jeg reiste fra. For der har bare været godt oppe hos Eder,ⁿ¹⁴¹ og det har jeg sandelig Eder at takke for. Ja, tusind Tak for denne deilige Sommer, for at Hyggen, og fordi I har været saa umaadelig snille paa al Vis. Jeg glæder mig til at reise op igjen til Vaaren, og jeg gider næsten ikke gaa ud paa Gaden her i denne Hverdagsby. Reisen var altsaa naturligvis god, og jeg kunde dog kanske ha sparet den, for Kittyⁿ¹⁴² kom til Flytningen,ⁿ¹⁴³ og hun havde vist greiet for mig ligesaa godt som jeg selv. Gid der var Sne i Massevis hos Eder! I von Hannos Atelierⁿ¹⁴⁴ fik jeg høre af Fru Skavlan,ⁿ¹⁴⁵ at jeg ikke fik Lov at bo, bare ha Elever der, og jeg skjønnte, at mine store, skramlede Møbler aldeles ikke kunde komme ind af Døren heller. Uden Plan gik jeg op i Wesselsgade; men saa hjalp Vognmand Berntsenⁿ¹⁴⁶ mig. Han havde et Vognrum eller en Stald ledig, hvor mine Møbler midlertidig, kunde staa. Der er de nu pakket sammen og skal imorgen flyttes til Central eller Pultosten,ⁿ¹⁴⁷ hvor jeg har leiet et Atelier i sjette Etage, hvor jeg ogsaa vil bo. Sangeren Fahlstrømⁿ¹⁴⁸ og Frueⁿ¹⁴⁹ har boet der i hele Sommer og Deres Indretning saa nydelig ud. Jeg er egentlig svært fornøiet med denne Ordning. Der er baade Overlys i Loftet og Sidelys; men alt Gardinstel hører Huset til, saa noget af det Vigtigste er i Orden. Der bliver godt Rum til mine Møbler og Soveplads uden at det kommer til at genere mig ved Arbeidet. Det blir en «Bostile», som den i Paris og Stellet blir i den Smag, da der er Concierge,ⁿ¹⁵⁰ som kan besørge Rengjøring og Ilægning og litt anden Hjælp. Der er Kul og Vedoplæg i Huset, og jeg ved fra ifjor, da jeg havde Elevatelier

der, at der kan opvarmes med Ækonomie. Elektrisk lys i Trapperne, Telefon og Elevator og fine Greier i det hele taget. Men hvor jeg gaar og staar ser jeg Morten Müllerⁿ¹⁵¹ i hans Atelier ligeoverfor, og det blir kanskje trættende at vide, at han ser mig. Atelieret koster 30 Kr. Jeg maatte tage det for hele Aaret, og det er jeg jo glad for, saa behøver jeg kanske ikke at tænke paa Møblerne næste Aar. Kitty er alt i Orden i sit Logis, to udmærket pene Værelser Oscargade 20ⁿ¹⁵² med fri Udsigt til Villaer og Trær. Hun var frisk og fornøiet og kom lige fra Dampbaaden Klokken 9 om Morgenen Flyttedag. Her havde været mange Elever, forⁿ¹⁵³ at indmelde ~~m~~ sig i min Malerskole,ⁿ¹⁵⁴ sagde v: Hanno, og nu averterer jeg idag,ⁿ¹⁵⁵ saa faar jeg se, hvorledes det ordner sig. Det var jo godt at tjene lidt Penge. Gid jeg ogsaa kunde komme i Arbeide selv og faa udrettet noget i Vinter! Eilif Petersens Gutⁿ¹⁵⁶ har jeg set, han var rent nydelig! Forældrene var ikke hjemme. Ellers har jeg ikke været paa Gaden uden for at løbe med Flytning og Husleie. Imorgen Aften haaber jeg at være kommen ind i mit eget Atelier. Da blir min Adresse altsaa «Central» Carl Johanⁿ¹⁵⁷ tænker jeg? Endnu bor jeg Sehesteds Plads 2 hos Lundes.ⁿ¹⁵⁸ Alle mine Søstreⁿ¹⁵⁹ havde det godt, og det var deiligt at træffe dem igjen. Men egentlig har jeg ikke faat snakke ordentligt med Nogen endnu. Jeg kommer til til at savne Landet frygtelig den første Tid. Om Natten staar jeg op og slaar Vinduerne op lang Tid, for at faa sove, her er jo ikke Pusterum. I kan ikke tænke Eder hvor deiligt der var i Lille-Elvedalenⁿ¹⁶⁰ da jeg kom der om Aftenen. Trondfjeld var af Kobber, og jeg synes aldrig jeg har set saadan Luft med Grønt og Svovlgult og Rødt. Jeg mødte Ivarⁿ¹⁶¹ og hans Morⁿ¹⁶² i to Karioler i Halvmørket. Saa fik jeg sagt ordentlig Farvel til ham. Dette er mine Oplevelser og Følelser indtil denne Stund. Mer har jeg ikke oplevet. Gid I snart vilde skrive, baade lade mig høre meget om Eder og om jeg har tabt meget ved at reise bort. Nu vilde jeg ønske I *maatte* ind til Seancerne,ⁿ¹⁶³ at vi kunde gjøre Lie-Festenⁿ¹⁶⁴ sammen og holde Atelierkalaser baade hos Kitty og hos mig. Undskyld at jeg skriver saa rædsomt, jeg kan skrive noksaa pen Skjønsskrift, naar jeg ikke skal skynde mig. Hils alle Kolbotnfolk. Tuften,ⁿ¹⁶⁵ Josefine,ⁿ¹⁶⁶ Ivar, naar I ser ham, Esten, Ingridⁿ¹⁶⁷ og Hougenfolket.ⁿ¹⁶⁸ Jeg skal nu snart skrive til en eller anden af dem. Ja lev nu vel og vær saa snil at skrive engang. Det gjør ikke noget om det er bare Slurv. Naar Du nu begynder paa Oversættelserne faar Du vel ogsaa Modbydelighed for at skrive. Ja, tusind Tak Kjære Hulda, Garborg, Tuften og Josefine for alt Godt en hel Sommer i gjennem.

Eders hengivne
Harriet

A – [28. desember 1894]. Harriet Backer til Arne Garborg

Brevs. 140ⁿ¹⁶⁹

4de Juledag

Holmenkollens Sanatoriumⁿ¹⁷⁰

Kjære Garborg!ⁿ¹⁷¹

Glædelig Jul til Eder allesammen! Selv har jeg ikke haft videre Jul, skjøndt allerværst har den ikke været. Fredag før Jul maatte jeg reise herop, da min Søster Agatheⁿ¹⁷² trængte mig, hun ligger syg eller er Reconvalescent heroppe. Kittyⁿ¹⁷³ er her ogsaa som Reconvalescent. Jeg har da holdt Jul med disse to Sjuklinger, de er i god Bedring begge to, Agathe og jeg reiser forhaabentlig herfra iovermorgen Søndag før Nyaarsaften: I dette Øieblik fik jeg Dit Brev, som vist har ligget et Par Dage i min Kasse i Byen. At sige noget bestemt om Tegningen er umuligt. Svært original er den ikke; men man gjør ikke saadant uden at der er lidt Talent. Sandsynligvis har hanⁿ¹⁷⁴ gjort den ud af Hodet, uden at copiere en Andens Arbeide. Det er meget vanskelig at vide hvad der bor i ham. Kan han ikke sende ogsaa andre Tegninger, alt hvad han har skriblet gjennem Barndommen? Ting han ikke har faaet til, som gir Haab om, at han har Ideer, de hjælpeløseste Ting er ofte de mest lovende. Jeg vil nu, naar jeg kommer til Byen vise Eilifⁿ¹⁷⁵ Tegningen og Brevet jeg høre hvad han mener. Selv er jeg villig og det med Glæde til at tage ham som Frielev paa min Malerskole,ⁿ¹⁷⁶ hvis han kan skaffe Penge til at bo i Kristiania for. Han kan faa Frøken Finnesⁿ¹⁷⁷ Plads, hvis sidste Beslutning var at reise til Kjøbenhavn. Men Sagen er, at jeg begynder at ængste mig for alle disse halv begavede unge Mennesker, for hvem man gjør det let at begynde med *Kunsten*. Her i Norge gror Dilettantismen frodigt, og det ser for mig ud, som om min Malerskole beforder den. Alle disse Auktionsbilled-Malere, som jeg paa den Maade kan komme til at hjælpe frem, jeg vil det saa forfærdelig nødigt! «Enten Du tror det eller ei» er jeg sikker paa, at min Correctur er kunstnerisk og dreier sig om

Hovedsagen; men jeg ser, at de Elever der ikke er Begavelser, saasnart de faar fast Fod i Atelieret, lader min Correctur gaa ind af det ene Øre og ud af det andet, mens de slaar sig paa Imitation af de andre Elevers Arbeider, og naar det saa er bleven forfærdelig banalt hvad de gjør, saa tror de sig udlærte. Min Beslutning er at være streng; men det er vanskeligere at behandle Elever end Du tror. Med de Fleste kan man ikke straks afgjøre, om de har betydelig Begavelse eller ikke. Med Hensyn til Frøken Finne er jeg noksaa raadvild. Hun har haft en fortvilet Periode, jeg tror Kjærlighedssorger; men det har hun ikke sagt mig. Hun er ikke kommet tilbage til Malerskolen, trods mine Indbydelser. Jeg tror ikke, hun synes, hun kan arbeide i Atelier sammen med andre Elever. Forresten har hun været saa rent ude af sig, at hun ikke har kunnet samle sig til noget Arbeide. Jeg haaber hun er reist til Kjøbenhavn nu, og at hun bliver Sindings Elev.ⁿ¹⁷⁸ Hun har uden Tvivl et fint Talent; men har endnu intet gjort, som beviser, at hun kan blive Kunstner. Jeg har lovet atter at skrive til hendes Farⁿ¹⁷⁹ om hende, for kan hun ikke gjøre noget ud af sit Talent, gaar hun sikkert tilgrunde. Forresten forstaar jeg ikke hendes Art; men jeg holder af hende. Det glæder mig, at I kommer i Slutten af Januar,ⁿ¹⁸⁰ jeg skal ikke snakke om det. Kitty er idag i Byen, ellers sendte hun nok hjertelige Hilsener. Jeg har ikke haft det meget hyggeligt siden jeg kom hjem; men jeg er dog temmelig beroliget for min Søster, og det er Hovedsagen. Jeg har ikke malt et Strøg uden ind i Elevarbeider, og jeg har egentlig haft det fælt. Dette Brev er til Huldaⁿ¹⁸¹ ligesaameget som til Dig. Tak for alt godt Venskab i det gamle Aar og «Glædeligt Nytaar» allesammen. Din hengivne

Harriet Backer

A – [23. mai] 1895. Harriet Backer til Hulda Garborg

Brevs. 177ⁿ¹⁸²

Kjære Hulda.ⁿ¹⁸³

Tusind Tak for Din Bog!ⁿ¹⁸⁴ Hvis Du vil vide min Mening, da synes jeg, den er udmærket. Jeg haaber, Du er stolt og glad fra Morgen til Aften. For hvordan i Alverden skulde Du kunde blive lykkeligere end Du nu er? Du har ikke alene faat frem det Dramatiske som netop sker i disse Folks Liv; men saa kort Dit Drama er, saa faar vi alle disse Menneskers Livshistorie, Levnetsløb klart for os. Vi ved, hvem de er, hver en, vi ser deres Liv. Hvad Du har fortalt, fængsler os; men aller mest alt det ufortalte. Og netop det, ved jeg, er Kunst. Spille saaledes, at Tonerne skaber Billeder, – ikke bare, saa vi hører Tonernes Vellyd. Male, saa Billedet glemmes over noget meget meget mer. Forresten vilde jeg ønske, at jeg var vis og klog og lærd, saa jeg kunde skrive godt i Bladene, om gode Bøger, god Musik, god Kunst i det hele. For om dette kan ingen skrive her i Landet uden Garborg,ⁿ¹⁸⁵ naar han vil, og Kristian Kroghⁿ¹⁸⁶ af og til og ikke saa værst Fritz Thaulow.ⁿ¹⁸⁷ De Andre skal man ikke læse, for de kan muligens finde paa noget, ald^{ig} funden nogenting, som passer i deres Kr<...>, som skaber dem selv smaa Literatnavne; men de forstaar ikke Høipoesie. Gud ske Lov, den er nogenting, som ligger over deres Horizont! Deroppe ligger Haugtussa!ⁿ¹⁸⁸ Gud ske Lov! Jeg har ikke set, at Nogen har kunnet skrive om den. Men den er der. I Virkeligheden tror jeg nok, alle skjønner, at den er Høipoesie. Det er bare vanskeligt at <skrive> noget ud af den og sige, se her har vi «Dekadenten», eller «Moralisten» eller hvad det altsammen er, de sætter Fingeren paa. Hvorfor har de ikke Mod til at sige «Se her har vi Digteren» Guds velsignede Poet! Ikke engang «Romantikeren[»] slaar til. «Se her har vi: Poesien»!

– Men fine dannede Folk, som ikke er Literater, som ikke tør skrive om Kunst, Folk med gammel Visdom og fin Kultur lærer Bogen udenad. Stadsraad Langesⁿ¹⁸⁹ læser Bogen om igjen og om igjen for hinanden, trods det er Maal og Vers, som de

begge gruede for, og gamle Fru Ullmannⁿ¹⁹⁰ og alle fine gode Mennesker, som vansmægter, elsker og nyder den. Forresten maa jeg tilstaa, at jeg ikke har talt med et eneste Menneske, som ikke synes, at den var deilig. Ja, gid jeg nu snart var oppe paa Landet hos Eder. Tak fordi Du vil besørge Kiste for mig. Endnu har jeg ikke rigtig Greie paa Maalene. Jeg er begyndt at tegne Fru Langes Portræt,ⁿ¹⁹¹ som jeg vil male næste Vinter. Malerskolenⁿ¹⁹² er slut; men jeg stræver med Johan.ⁿ¹⁹³ Kanske forsøger jeg at leie bort mit Atelier. Jeg averterer ialfald. Min Søsterⁿ¹⁹⁴ kommer sig, bliver lidt stærkere for hver Dag; men jeg gruer og for at reise fra hende. Forresten haaber jeg at komme før afsted end ifjor. Det har været hyggeligt, at Munthesⁿ¹⁹⁵ har været i Byen en Uges Tid. Vi var sammen 17 <...> Mai. Der var et Slags høitideligt Festpræg over 17 Mai. Ialfald gjorde det godt at se bare rene Flag i Venstres Tog, og slippe Høiretoget. Alle Folk snakker nu <Forhandlig>snak. Gud give, jeg skjøjnte hvad de mente. Hvor kan de tro, at Svenskerne vil give os Tid til at ruste? Enten er der ingen Mening i deres Krigssnak, eller ogsaa slaar de til nu straks.

Skriv snart til mig, er Du snil. Der siges, at I har først haft Sommer senere Sne?
Hils Garborg mangfoldig og Ivars.ⁿ¹⁹⁶

Din hengivne
Harriet Backer

Storthingsplads 7ⁿ¹⁹⁷
Kristi Himmelfartsdagⁿ¹⁹⁸ 1895

ⁿ¹⁹⁹Skriv hvad jeg forresten skal udrette for dig.

ⁿ²⁰⁰«Sanita»ⁿ²⁰¹ har jeg hentet, betalt og sendt til Dobloug.ⁿ²⁰²

A – 15. desember 1895. Harriet Backer til Hulda Garborg

Brevs. 177ⁿ²⁰³

Storthingsplads 7 VIⁿ²⁰⁴

15/12 95.

Kjære Hulda.ⁿ²⁰⁵ Tak for Brevet. Det var svært hyggeligt, at I engang lod høre fra Eder. Gid jeg havde Penge! Gid jeg kunde faa se, alt hvad I nu ser. Men jeg misunder Eder ikke. Jeg bare vil give Eder et forblømt Vink om ikke at sidde inde og sture. Nu skal Du se alle deilige Billeder i Louvreⁿ²⁰⁶ og Luxembourg,ⁿ²⁰⁷ grundigt studere de gamle franske Sale i Louvre, alle Watteauerneⁿ²⁰⁸ ser Du paa af Dig selv; men der fins saamange Perler, som maa opdages, et mørkt Billede med nogle Drukkenboldte, som sidder rundt et Bord, et Barn, som ser paa dem saa sørgmodigt. Tænk, jeg husker ikke hvad Maleren heder. Og det er et af de mærkeligste Billeder i Verden. Der fins ikke mer end to Billeder af ham i Louvre og Navnet begynder paa Le – Gid Du fandt Billedetⁿ²⁰⁹ og ~~sag~~ skrev til mig hvad den Maler heder. Saa maa Du finde frem til den franske Skulptur i forrige Aarhundrede fandtes der store Mænd, og selv nu, tror jeg, at Skulpturen staar høiere i Frankrige end Malerkunsten, ja end nogen anden Kunst dernede. Hele Louvre er jo fuldt af Mesterværker; men jeg synes nu det er Frankrike man skal søge dernede. Kan Du tænke Dig noget forargerligere end at faa Brev hjemmefra, som handler om Paris, naar Du selv er i Paris? Jeg ved saa godt, at det er smagløst. – Selv har jeg det bra, og jeg tror, at alle Eders andre Venner har det bra allesammen. Jeg er hverken glad eller lei af mig, føler en vis stille Tilfredstillelse ved, at der kommer lidt Penge ind ved Malerskolen,ⁿ²¹⁰ har sat 300 Krⁿ²¹¹ i Banken, som jeg fik for min røde Solskinsstue fra Haugenⁿ²¹² i Bergens Kunstforening. Jeg tænker bare paa at spare op hvad jeg kan til Sommerarbeidet. Hidindtil har jeg bare haft 7 betalende Elever; men efter Jul faar jeg noksaa mange og to Atelierer. Jeg har begyndt at anlægge Aftenbilledet fra Einunfjeld,ⁿ²¹³ og jeg synes, det ser ud til at blive vakkert. Det skal

blive en Fest at komme derop igjen. Gud ved, om I nogens<tæds> blir kvit mig deroppe! Læste I hvad Munthe skrev om norske Farver, det modigt gjilde nationale, der ikke var grelt?ⁿ²¹⁴ Det var nu det bedste, som har været skrevet, synes jeg, af nogen Maler. Munthe er en stor Kunstner og et fint Kulturmenneske. Jeg vilde helst være sammen med ham hver Dag. Hvis de ogsaa til Sommeren kommer til Kongsvold,ⁿ²¹⁵ tænker de at kjøre med Dordeiⁿ²¹⁶ til Kolbotn.ⁿ²¹⁷ Jeg tror, at de vilde være velkomne hos Eder, efter hvad I før har sagt!

Augusta Finneⁿ²¹⁸ er herinde <udstiller> en Statue,ⁿ²¹⁹ der er overraskende god til at være en Førstestudie; men hun har ingenting at leve af. Hun er sød og har faaet meget mer Lyst til Arbeidet, corrigeres af Wigeland;ⁿ²²⁰ men hvorledes hun skal opdrive Penge til at holde Model, spise, drikke, bo, fatter jeg ikke. Hun taler ikke om Giftermaal; men nævner af og til «sin Gut». – Vi har i denne Uge haft den storartede Glæde, at Herman Lund<e> er bleven Forligelseskommissær.ⁿ²²¹ Det var paatide; men nu er han ogsaa hjulpen. Enkekassen vilde gjøre Exekution og Caspersen i Risør, og saaledes hver 14de Dag Trængsler. Men han blir bestyrket i sin Tro paa Vorherre. «Giver, saa skal Eder gives.» Forresten er jeg aldeles vis paa, at han har Ret i sin Tro. Agatheⁿ²²² er meget bedre, Gud ske Lov og Tak! Hun giver ud Pianosanger til Jul, som er udmærket, det er jeg vis paa. Der er noget, som heder «Ballade», der burde orkestreres efter min Mening. Jeg synes ialfald, det er et Stormotiv. Folk skiller sig her fremdeles. Naturligvis ved I det før. Edle Beichmannⁿ²²³ skal skille<s> og giftes igjen med Annæus Schjødt.ⁿ²²⁴ – Dette er et Julebrev. Gid I skulde være sammen med Jonas Liesⁿ²²⁵ Juleaften, for det er nu egentlig det festligste, som der kan bydes paa, en Julaften hos Jonas Lies. – Naturligvis har Brevet været afbrudt og ligget mange Dage. Idag staar i Verdens Gang at Jonas's Bogⁿ²²⁶ samtidigt er kommet ud i to Oplag. Hvor jeg glæder mig umaadeligt til den! Det gaar jo ikke an at bede dig uafbrudt hilse dem. Igaar fik jeg «Søren Lande» og «Lyngkvister» fra Seland,ⁿ²²⁷ idag Ivars Bog.ⁿ²²⁸ Endnu ikke læst nogen af dem. Jeg undres om det Du skriver paa, er den lille komiske Tingⁿ²²⁹ du fortalte mig om i Sommer fra Berlinerpensionat? Jeg har intet sagt til noget Menneske derom, heller ikke at Du skriver for Scenen. Om jeg undertiden plager Eder, saa skal I vide, at I gjør mig stort Gavn. Og der staar skrevet: Gjøres Eder Venner ved den urette Mammon, at de skulle modtage Eder i de evige Boliger!ⁿ²³⁰ Agathe siger, at den, «urette Mammon» er netop ikke Penge; men Venskab og god Forstaaelse, Taalmodighed med Medmennesker og alt det der<ved>. Saa I ser, at alt er i Orden. Hils Garborgⁿ²³¹ hjerteligt. Glædelig Julefest til Eder begge og mange mange Tak for det gamle Aar! Du maa ikke længte efter Tuftenⁿ²³² mer end netop saameget, som det er godt at længte. Du kan gjerne skrive slurvet til mig hvis Du bare skriver.

Din hengivne
Harriet

Kitty^{[n233](#)} kommer herind mellem Jul og Nytaar.

A – 27. oktober 1896. Harriet Backer til Hulda Garborg

Brevs. 177ⁿ²³⁴

Storthingsplads 7 VIⁿ²³⁵

27/10 96.

Kjæreste Hulda! Endelig kom jeg da afsted. De sidste 14 Dage var fuld Vinter deroppe. Men jeg syntes alligevel jeg havde det godt, trods Ensomhed og alt. Jeg passer bare høit oppe paa Landet. Hos Ivarsⁿ²³⁶ blev jeg Onsdag over, to Nætter. De var saa umaadelig snille. Karenⁿ²³⁷ ved ikke alt det Gode hun vil gjøre mod en, naar hun først kommer paa Glid, og Ivar og <K>impen var gjilde. Ivar havde theosofisk Fastemat, 12 Timers fuldstændig Faste paa Grund af Fuldmaanen. Han var svært sort under Øinene paa Grund af dette; men svært i Aande. Vi var ude og saa de vidunderligste Motiver ude i Skoven paa den store Mo hvor hele Einunprofilenⁿ²³⁸ viste sig høit over Skoven helt tilsneet, hemmelighedsfuld som en Døds maske. Det var saa deiligt, at Ingen i Verden kan male det. Fra denne Kant er Einun endnu mer forunderlig end fra Aasen, og jeg er saa glad, at jeg har dette at tænke paa sammen med de andre Motiver, jeg aldrig kan faa malt. Prøve paa det vil jeg alligevel engang, hvis jeg ikke snart pludselig falder sammen i kroget imbecile Alderdom. Det er nemlig noksaa vanskelig for mig hvert Minut paa Dagen at huske paa, hvor gammel jeg er, og at det snart er Slut, og at jeg ikke har gjort nogenting, bare nogle Studiebilleder. – Tak for Dit Brev. Alfild Fremmingⁿ²³⁹ vil jeg gjerne tage mig af, hun havde lagt Visitkort her, desværre ikke truffet mig hjemme; men nu <har> jeg averteret, at jeg er <...> at træffe 1 til 2, saa kommer hun vel. Jeg har faaet saa mange Elever,ⁿ²⁴⁰ at jeg straks har maattet leie to Ateliers, 6 foreløbigt i hvert; men de kan rumme flere. Kittyⁿ²⁴¹ har været mageløs til at tænke og greie for mig. Straks Du kommer til Byen maa Du se herop. Her er hyggeligt heroppe paa Taget. Du høres fornøid ud med Myreⁿ²⁴² i Dit sidste Brev, og naar Du inviterer mig til at komme, som Du udtrykkeligt gjør i Brevet, saa resikerer Du, at jeg

kommer engang, for jeg har svær Lyst baade af Venskab for [n243](#) Eder og for Landet. Hils Garborg, [n244](#) Tuften [n245](#) hjerteligt, og Oleanna. [n246](#) Skriv [n247](#) hyppige Brevkort om ikke andet. Din Harriet.

A – 17. desember 1905. Harriet Backer til Jonas Lie

Brevs. 119ⁿ²⁴⁸

Hansteens gade 2 IVⁿ²⁴⁹

17/12 1905.

Kjære Jonas Lie!ⁿ²⁵⁰

Du kan nok feire en glad Jul, som har sendt Dit store dybsindige Digtⁿ²⁵¹ hjem til Norge, en Styrkedrik for os Alle. Jeg tænker med mig selv, at Basiliskensⁿ²⁵² svigfulde Veie gaar vi vel alle mangengang, og Løvens vilde Ødelæggelsesdrift, alting for sig og sit, er i os Alle. Kanske har Du i Dit indholdsrige Liv set Dyret paa nært Hold, Troldmanden, som galdrer. Det har jeg ogsaa, for man griber ikke bare i sin egen Barm. Kjære Jonas Lie og Thomasine,ⁿ²⁵³ Gud ske Lov og Tak, at I er blevne beggeto stærkere og stærkere med Aarene. Denne Bog er skrevet med al Din Visdom, med Din og Thomasines samlede Visdom, Sjælsungdom er i den, alle Dine uovertræffelige Egenskaber som Menneskeskildrer. Og Du er den store Eventyrdigter, det jeg bryr mig mest om af alt! Vær ikke vred, hvis jeg vover at være høitrvende. Jeg er jo ingen Skribent, og jeg faar ikke sagt hvad jeg vil. Men I har faat sagt hvad I vil, det kan I stole paa. – Glædelig Jul! Jeg tænker, alle Eders Julegjæster gjennem de mange Pariseraar er i Tankerne hos Eder omkring Juletræet. Basilisken i mig er misundelig over de mange Andre, som har Del i Eder. – For at snakke om mere jordiske Ting, saa ser jeg i dette Øieblik fra mit Vinduⁿ²⁵⁴ Kronprindsenⁿ²⁵⁵ med sin Barnepige trippe omkring i Dronningparken med Vagt efter sig i passende Distance. Udenfor Gjærdet staar tæt med Folk og nyder Synet af ham. Saaledes har vi det her. Vi er midt oppe i et Eventyr, og vor Kongeⁿ²⁵⁶ og Dronningⁿ²⁵⁷ ser ud, som om de vandrede i Drømme og ventede hvert Øieblik at vaagne. Det er slet ikke, fordi han er Konge, at vi jubler omkring ham, naar vi kan faa gjort det; men fordi Norge eier ham. Norge er ikke hans; men han er vor.ⁿ²⁵⁸ Derfor er vi egentlig saa lykkelige herhjemme, og vi venter bare paa Eder to, som

ogsaa skal komme hjem snart. [n259](#) Og I skal være velkomne i Norge over alle Grændser. For her er Eventyrlandet og fra dette Eventyrland er Jonas Lie og Thomasine født Lie. Ja lev vel da og Tak for Bogen! Mange [n260](#) Julehilsen til Lalla! [n261](#) Eders Harriet Backer.

[n262](#) Du som er Genie har kunnet skildre Ondskaben saa festligt og stort, fordi Du ved, at Geniet seirer altid over Ondskaben.

A – 24. mai 1922. Harriet Backer til Hulda Garborg

Brevs. 177 [n263](#).

Hansteensgt 2 IV [n264](#).

24/5 – 22.

Kjære Hulda. [n265](#)

Du gjorde mig saa glad med «Bygd og By», [n266](#) for det er fra Bygden og for Bygden jeg her har malet og hvad K: G: [n267](#) skrev var saa forstaaelsesfuldt og vakkert. [n268](#) Hvem en K: G:? Som oftest omtales Figurerne i et Billede som «Staffage» og kritiseres og roses efter malerisk Værdi. Det er berettiget og bra nok, og jeg vil nødigt, at Billedets Fortælling skal virke paatrængende og ^{være} altfor tydeligt maskeret. Saaledes som Düsseldorfskolen gjorde, da den udartede. De maleriske Værdier er og blir Billedets Hovedsak. Allikevel har jeg dog ment og følt og tænkt noget ved Situationer, hvori Figurerne i Billedet befinner sig, og jeg blir gla, naar K: G: har forstaat og følt Sympati for Sjælesorgshandlingen i Tannums gamle Sakristi mellem Præsten og Konen paa Alterfoten. [n269](#) Tak skal Du ha, for at Du sendte mig Tidsskriftet. – Jeg arbeider saa stridt om dagen, og da vet Du hvordan jeg har det. Nervøs og træt; men slet ikke syk. 1ste Juni maa jeg ut af Huset, da Asta N: [n270](#) reiser med vor Hushjælp. [n271](#) Jeg skal til Anders i Bækkelaget [n272](#) som ifjor. Hvor mon Du skal være denne Sommer? Med de hjerteligste [n273](#) Hilsener til Eder allesammen. Din Harriet.

Forfatterinden Fru Hulda Garborg. Labraaten Hvalstad [n274](#)[n275](#)

A – 6. desember 1924. Harriet Backer til Gerhard Munthe

Brevs. 90ⁿ²⁷⁶

Hansteensgt. 2 IVⁿ²⁷⁷ 6/12-24

Kjære Gerhard Munthe.ⁿ²⁷⁸

Dit Brev var en stor Glæde for mig, og allikevel har jeg ladt en Maaned gaa uten at svare. Jeg blev optat paa saamange Maater, da jeg kom hjem, og har endnu slet ikke faat male. Har været glad over det mørke Veir, det beroliger Samvittigheden. Mens jeg var i Voldebugten,ⁿ²⁷⁹ saa nær Fru Langeⁿ²⁸⁰ og mine kjære Venner Elisabetⁿ²⁸¹ og Gunvald Aus,ⁿ²⁸² hadde sig gode Dage. Jeg malte et Hjørnemotiv af mit Værelse med aapen Dør til Altan, til det blev saa Koldt med Storm og Regn utenfor, at jeg gamle Menneske maatte gi tapt. – Altid gir man tapt, kommer aldrig til at male det sidste, helt ut den Skjønhedsvirkning, som fra først var Grunden til at man valgte Motivet. – Gjør engang Alvor af det, og kom op til mig, naar Du er i Byen[.] Jeg vil saa gjerne høre Din Mening om Billedet,ⁿ²⁸³ som det nu engang er. Jeg vilde gjerne benytte det til en Bestilling jeg har hat længe. Det er det vanskelige for mig, med Hensyn til Motiv, at jeg har lidet Valg. Jeg kan jo ikke gaa ut og søke det i Bondestue eller Kirke som før eller male Landskap staaende ute i Naturen. Men la mig bare ikke klage, for trods Øienoperation for graa Stær, ser jeg at male. Med enkelte smaa Vanskeligheter ved den siste Detail-Gjennemførelse, (jeg kan nemlig ikke bedømme min Penselspids' Afstand fra Lærredet), saa vet jeg, at jeg ser Farven kanskje vakkreere end før. Kunde jeg bare naa frem til det jeg vilde!

Jeg vet, at Du har et deiligt Billede paa Statens Utstilling,ⁿ²⁸⁴ men har ikke kommet der, for jeg kan jo ikke gaa alene nogensteds hen her i Byen.

Du skriver i Dit Brev om Din Glæde over Toralf Lerdal.ⁿ²⁸⁵ Jeg vilde gjerne ha set hans to Portræter. Han var heroppe for et Par Aar ^{siden} og gjorde en Tegning af mig.

Jeg likte ham saa godt, han var et naturligt elskværdig ungt Menneske, og jeg synes nok, hans Utvikling til Kunstner er mærkelig, ja storartet. Da han kom op, spurgte han mig: Kjender De mig ikke? «Jeg er Toralf fra Munthes!» Nu ser jeg, hans Navn opført paa en Liste til Kunstnerstyret.

Jeg sørger som Du over Kai-Nielsensⁿ²⁸⁶ Død. Man maatte holde af ham, og hvad Du skriver om ham som Kunstner er slaaende sandt. Gud ske Lov, han blir hædret og hyldet i sit Fædreland. Jannaⁿ²⁸⁷ sørger af sit ganske Hjerte over ham og føler sig saa ulykkelig ensom. Skriver i et Brev jeg fik for nogle Dage siden: «Her er saa tomt og stille, og jeg er saa ensom, at jeg ikke kan forstaa, hvordan jeg bare nogenlunde skal kunne skaffe mine smaa Barn et godt Hjem.» Kais Barn maa jo bli Dansker, og Janna blir gjerne dernede nær hans store Kunst og blandt hans fremragende Venner, som ogsaa er hendes. – Jeg synes det er en Sorg for hele Norden, at en saa høitbegavet Billedhugger gaar bort bare 42 Aar gammel. – Du kan vite kjære Gerhard Munthe, at naar Du skal, «spare paa Øinene, som gjør ondt», da maa Du meget heller male end tegne. Men kanske det Arbeide, Du har tat for Dig i Mørketiden er mere Komposition over Studier fra Louvreⁿ²⁸⁸ end fine Sort-og-hvidt Tegninger? Gud give, det var saa vel, at Du endnu længe maatte kunne arbeide med fuld Kraft! Du vet, jeg er altid Din

hengivne Ven
Harriet Backer

A – 26. januar 1927. Harriet Backer til Gerhard Munthe

Brevs. 90 [n289](#)

Hansteensgt: 2 IV [n290](#) 26/1- 1927.

Kjære Gerhard Munthe. [n291](#)

Tak for Dit gode Brev. Tak, at Du tar mig som Kamerad. «En forstandig Ven at bytte Tanker med». Dertil vil jeg gjerne brukes. – Jeg sitter her syk og træt med de mange, mange Aar, som kommer hver 21de Januar, [n292](#) og jeg kunde ikke faa nogen bedre Trøst. Ordentligt Brev tør jeg ikke skrive endnu; men jeg vil, at Du skal vite, at jeg deler Dine Meninger om Kunsten. Om vor Tids Kunst, og om alle Tidens «Kunst». Vi staar som Kunstnere bare i Forhold til «Kunsten selv». –

L'Art. «Arte» er det vel Han heter. Ikke i Forhold til Menneskerne. Ikke for at gavne, belære eller forbedre dem. Kanske vi kan gjøre det; men det er slet ikke vor Opgave. Bare for os selv har vi Ansvar. Som vi ser med egne Øine, ser paa vor egen Maate, saan skal vi male. – Maleriet et^{er} Øinenes Kunst «Om det Skjønne». – Og hvad er ikke Skjønt? Jo længer jeg lever, desto mere ser jeg, at *Alt er skjønt*.

Dette forbauser mig, nu da jeg længe har været halvblind og burde være faldet for Aldersgrænsen. Dit Brev om de to interessante Utstillinger gjorde mig saa godt. Men jeg tør ikke skrive mere, for jeg har været noksaa syk, ligget tilsengs i 8 Dage. Laa paa min Fødselsdag og *maa* endnu Ingen modta, selv mine Nærmeste. Ikke hjertesyk forresten, det skjønner Du nok, og idag er jeg tredie Dag oppe og i fuld Bedring.

Men jeg skjønner selv, at jeg skal være forsiktig. Takke for Brevet maatte jeg.

Med hjertelig Hilsen

Din hengivne Harriet Backer

A – 5. oktober 1927. Harriet Backer til Gerhard Munthe

Brevs. 90ⁿ²⁹³

5/10-1927

Kjære Gerhard Munthe.ⁿ²⁹⁴

Du er saa velsignet trofast Ven, og det er det jeg trenger til, og trofast er jeg selv, skjønt det varer saalænge, før Du faar Svar paa saa gjildt et Brev, som Du skrev til mig 31te August til Nordgaard.ⁿ²⁹⁵ Det gjorde mig saa godt, for det var Malersnak jeg trængte til. Dere tre Lysake[r]gutter,ⁿ²⁹⁶ som er tilbake af vort herlige Münchener-Kuldⁿ²⁹⁷ Eilif,ⁿ²⁹⁸ Du Erik W.ⁿ²⁹⁹ er de Mennesker, som her paa Jord kan gi mig den reneste Malerglæde. Nu vet Du det. Jeg er nærmest at betrachte som en ældre Søster og har forlængst tat Dere til Indtægt som Brødre. Selv har jeg jo ingen Bror. Gud give Eder Helbred og Arbeidskraft længe fremover! Gid jeg kunde faa se Dit Billede fra Münchenertiden, som Du vel har tat med Dig hjem fra Elverum? Paa Pap var det malt sier Du og i Asfalt. Den diskrete «Gesamitten» vilde nok ogsaa gi mig meget at tænke paa. Naturligvis har jeg altid vidst, at Din Evne gaar i episk Retning. Staar jeg ikke hver Dag foran Din deilige «Villarkonn»ⁿ³⁰⁰ herhjemme i Atelieret og mætter min hungrende Sjæl paa Din Digtningens Styrkedrik?

Aa jo. Ingen stor Maler uten han i dypeste Grund er Dikter «Il faut, que cela chante»ⁿ³⁰¹ sagde min franske Lærer til mig. Altsaa Sanger, Musiker faar han ogsaa være. –

Kom op og snak med mig, Du skjønner nok hvad det er jeg trenger. – Og selv er jeg slet ikke mobil. Men jeg har hat en deilig Sommer, en Have med Masser af Blomster. Roser og Bær, som jeg savnet saa saart paa Studiesomrene paa Fjeldet. Og det gjorde mig ikke saa stort, at det regnede støt. Jeg kunde male hele Formiddagen i mit lille Soveværelse. Altfor kort Distance fra mit Motiv, som bare var et Motiv, fordi det maatte være det. Belysningsmotiv, som altid begeistrer mig og det kan nok bli vakkert hvis jeg lever til neste Aar og faar frem den Skjønnhet, som jeg tror at se.ⁿ³⁰² «Que cela chante», det skulde for mig bli Hovedsaken. Der

var mange elskværdige Mennesker, og Du kan tænke Dig, der var Flere, som var ældre end jeg og jeg er da 82 Aar og lægger ikke Skjul paa det.

En meget yngre Dame, Halfden saa gammel formodentlig bad mig hilse Dig, naar jeg skrev. Frøken Schødtz¹³⁰³ het hun[.] Slægtning af Øienlæge Dr. Hjalmar Schødtz.¹³⁰⁴ Hun hadde en aldeles deilig Stemme; men hadde ikke faat den helt uddannet. Brukte den til Romancer, mens dens Prakt bare kunde komme frem i Opera. – Forresten var hun et godt og elskværdigt Menneske; men sykkelig nervøs. Jeg kom hjem Lørdag 1ste Okt. billet frem med al min Bagage af Anders Grøndahl¹³⁰⁵ som gjør alt det bedste han kan for mig. – Naar jeg <triner> ind af min Ateliærdør maa jeg altid spørre: «Bor jeg i et Slot?» Her er ubeskriveligt vakkert, især saalænge Parkens Trær staar grønne utenfor Vinduet.¹³⁰⁶ – Nu vil jeg begynde at male, saasntart jeg faar alle Malersaker frem og jeg glæder mig løierligt til at ta fat paa Stillebenet, der hvor jeg slap. «Evighedsbilledet»¹³⁰⁷ spør mine Gutter mig. Det er da Gud ske Lov «Agathes Gutter».¹³⁰⁸ Og saa Farvel for denne Gang før Du sier i Dit Hjerte: Dette tar ingen Ende?

Sandt at si, har jeg ikke mer at skrive om. Gaar paa Altanen en Eftermiddagstur og har ingenslags Adspredelsestrang, glæder mig til mit eget Liv herhjemme.

Gid Du snart vilde kunne komme herop. Jeg vet, Du utstiller paa Høstutstillingen,¹³⁰⁹ haaber at jeg snart kan faa Følge derop og se hvad andre Malere, gamle og unge har gjort i Sommer!

Med hjertelig Hilsen

Din gamle

Ven Harriet Backer

DEL B: HARRIET BACKER – DIALOGER OM KUNSTNERISK ARBEID OG OM BETYDNINGEN AV KOLLEGIALT FELLESSKAP

Ill. 8. Postkort fra Harriet Backer til Oluf Wold-Torne 22. desember 1915, NB Brevs. 623. Kortet har fargetrykk av Backers maleri *Altergang i Stange Kirke*, fullført 1903. Det kom til Nasjonalgalleriet som gave fra Olaf Schou i 1909. Tekst trykt på postkortet: «Mittet & Co., Kunstforlag, Kristiania. 1552».

B – 29. september 1878. Harriet Backer til Eilif Peterssen

Ms.fol. 3570ⁿ³¹⁰

*Schliersee*ⁿ³¹¹ 29/9 78.

Kjære Peterssen!ⁿ³¹²

Jeg har savnet Dem hver Dag, siden De reiste,ⁿ³¹³ og vil komme til at gjøre det endnu en lang Tid, thi De har været mig den bedste Ven jeg nogentid har havt næst efter mine Nærmeste. Hvis De derfor trænger til af og til at tænke paa et Menneske, mod hvem De har været snil og bare snil fra først til sidst, da tænk paa mig. Maaske dette kunde hindre Dem fra at glemme mig altfor hurtigt. Dette var Tak for sidst, og nu skulde jeg fortælle hvorledes jeg har havt det siden vi skildtes. Jeg maa sige, at det har været ensomt og leit, og at jeg har havt ondt ved at arbeide taalmodigt paa mine to smaa Billeder, til de bleve færdige. Jeg reiste ud og ind til Pipingⁿ³¹⁴ og blev saa inderlig kjed af 3^{die} Klasse af Bønder og sølede Landeveie, at jeg er kommet til et ganske andet Resultat end det conventionelle om Vanens Magt, til at gjøre Ubehageligheder mindre. Naar jeg skulde filosofere {sic.} over Vanen, da vilde jeg sige, at dens Magt bestaar deri, at alle Barndomsindtryk ere stærke og uudryddelige, og at Hjemmets Indflydelse beholder sin Betydning for Livet, forresten synes jeg, at man har en vis Portion Taalmodighed og Energi at sætte imod de Ulemper, der er ens Natur imod, naar den er opbrugt, da bliver Situationen utaalelig. I Byen malede jeg paa det lille Stavangerbillede.ⁿ³¹⁵ En Tid lang holdt vi paa at spille Domino om Kaffeen, tilsidst bestod Partiet af alle os fire Efterlevende: Wergeland,ⁿ³¹⁶ Kloed,ⁿ³¹⁷ Muntheⁿ³¹⁸ og jeg; men det blev en hel Udgift at tabe og ophørte derfor. Herrerne var grulig elskværdige imod mig, og jeg er dem meget taknemlig, idethele taget er jeg kommet til den Overbevisning efter mit Münchenerliv,ⁿ³¹⁹ at den norske Nations Herrer ere de eneste ægte ridderlige i Verden; men det er dog ikke behageligt at være alene Dame i Længden, og jeg vilde nødvendig begynde denne Sommer paa ny igjen. For 14 Dage siden blev jeg endelig

færdig og reiste herud. Forrige Søndag var jeg atter i Byen for at udstille min «Afsked»ⁿ³²⁰ og Piping-Billedet.ⁿ³²¹ Naturligvis var jeg saa ynkelig tilmode som muligt, og der maatte megen Opmuntring fra Munthe og Wergeland for at jeg turde sende dem afsted. Alligevel er jeg glad jeg har gjort det, thi de stod sig dog meget bedre end jeg havde ventet. Kanske det kom af, at jeg aldrig havde seet dem før uden i indslaaet Tilstand;ⁿ³²² men de virkede ganske kraftigt i Farven i blandt de andre Billeder, og jeg er fornøiet, skjøndt jeg ogsaa saa deres Mangler tydeligere deroppe end før. Gid jeg nu vidste hvad De synes om dem, naar de nu kommer hjem til Kristiania Kunstforening!ⁿ³²³ Jeg fik en meget god Kritik over det store Billede i Freie Landesbote,ⁿ³²⁴ som jeg har sendt hjem til Mama,ⁿ³²⁵ da det altid vil glæde hende, skjøndt hans Ros jo ikke siger stort. Jeg bad hende vise den til Dem, naar De kom derned engang, thi De maa undskylde, at jeg nu og altid vedbliver at betragte Dem som min Lærer og ikke kan andet end tro, at De fremdeles vil interessere Dem lidt for mine Arbeider. Hamfstengelⁿ³²⁶ har fotograferet Billedet; men jeg har endnu ikke faaet se nogen Prøve, da Veiret havde været for slet. Er det ikke kommet godt, da er der ikke noget at gjøre derved, thi jeg har nu sendt begge Billeder hjem til Kunstforeningssalget.ⁿ³²⁷ I Kunstforeningen i München blev jeg spurgt, om jeg ikke vilde lade dem blive hængende endnu en Uge; men jeg turde ikke andet end sende dem hjem, skjøndt jeg ikke har stort Haab om at faa dem solgte. Jeg satte 160ⁿ³²⁸ Spdⁿ³²⁹ paa det storeⁿ³³⁰ og 80ⁿ³³¹ paa det lille fra Piping.ⁿ³³² Der begynder nu at komme smaa bergensiske Aager til Foreningen i München. Endnu har ingen Damer ladet sig se. Saa hyggeligt som i Vinter, naar alle vare samlede, bliver der vist neppe mere. Wergeland arbeider kjækt paa sit store Billede. Sig det ikke til Nogen; men jeg synes hverken det er stygt eller vakkert. Ja, endnu er det jo ikke kommet saalangt, at der kan siges noget derom. Jeg tænker mig ^{bare} hele Situationen saa ganske anderledes. Lindenschmidtⁿ³³³ var svært fornøiet dermed, da han sidst saa Begyndelsen. Munthe har taget fat paa et meget stort Billede, som saa meget lovende ud i Anlægget, Høst med meget høi Luft. Han har været grulig trist over ikke at være kommet ud paa nogen Studiereise i Sommer. Før jeg reiste fra Byen fik jeg en aldeles nydelig Farveskitze af ham, opgaaende Maane med Dagslys ^{over Landskabet}. Det er et helt lidet Billede, og jeg er meget stolt deraf. Forresten synes jeg nok, at Kittelsenⁿ³³⁴ har gjort det bedste af de norske Malere hernede, siden De reiste bort. Strax han kom hjem fra Bad, (hvor han maa have gjort svære Erobringinger blandt Damerne, thi han viste os strax første Aften Haarlokker af tre forskjellige smukke Damer, som han havde faaet uden at bede derom) tog han fat paa et lille Billede, som han malede i Pulterkammeret hos Finck,ⁿ³³⁵ og som jeg synes er udmærket morsomt. Det er to smaa Utyskebørn, halvt Grise nedentil, halvt Menneskebørn i Overkroppen, dog med Bibeholdelse af

Gris i Typen, der slaaes i Sivene om en Ret Padde og Smaaorm, som den ene har samlet i et Østersskal. Denne ene ^{af} har faaet et kraftigt Tag i Eiermandens Øre, denne sparker fra sig og giver et fælt Brøl. Han har malet det hele ud af Hovedet, og jeg synes svært godt derom, endog saa er det meget fint i Farven, efter hvad jeg forstaar. Desuden har han gjort en Composition, en Tuschetegning af et Opløb i en lille By, hvor der slaaes og pibes og arresteres ved Lygteskin. Han har Lyst til at begynde at male dette Billede strax; men jeg synes Motivet er saa godt, at han burde male et stort Billede ^{deraf}, og ikke blot en liden Illustration. Hans Nervensitet er ikke stort bedre, og han føler sig slet ikke vel; men det er vist bare hans Ungdom og hans Compositionsevne, og gaar nok over med Tiden. Han er meget vindende ved nærmere Bekjendtskab, og jeg har havt megen Moro af hans Indfald.

Ja, kjære Peterssen, nu er der ikke mer, og De synes kanske endogsaa at jeg har været meget langsommelig. Naar jeg tænker paa, at Deres Moder ⁿ³³⁶ kommer ind til Dem hver Morgen og spørger hvad De vil have til Middag, da – maa De ikke tro, at jeg misunder Dem, thi jeg har ikke fuldt saa stygt Gemyt, som De tror; men jeg synes, at De har det rigtig godt, og jeg under Dem det inderligt vel, og fik De alting saaledes, som jeg ønsker Dem det, da tror jeg nok, at De vilde være lykkelig! Farvel, hils Deres Moder hjertelig fra mig, og lad mig engang høre lidt, om hvorledes De lever hjemme. Jeg længter svært efter at faa høre om Deres Altertavle, ⁿ³³⁷ gid ⁿ³³⁸ jeg kunde have seet dens Afsløring. Husk, at De gjør mig en stor Glæde, naar De engang skriver til mig. Det er sandt, jeg haaber, at blive færdig her, saa jeg kan reise til Paris Tirsdag den 7de October. Ja, hvordan det saa gaar, vil jeg ikke blive her længe, for jeg længter nu ubeskriveligt. Farvel. Deres hengivne Harriet Backer

B – 26. oktober 1878. Harriet Backer til Eilif Peterssen

Brevs. 209ⁿ³³⁹

Paris 26/10 78.

Rue des Batignolles 75.

Kjære Peterssen!ⁿ³⁴⁰

Jeg antager, at mine Billeder nu endelig ere komne hjem, da de bleve afsendte fra München den 29de September. Tør jeg bede Dem gjøre mig den store Tjeneste at gaa ned i Kunstforeningenⁿ³⁴¹ og skrive paa en Seddel deres Pris og Navne: Forældrenes Afskedⁿ³⁴² 160 Spd.ⁿ³⁴³ og I Klosterkirkenⁿ³⁴⁴ 80 Spd. De bleve nemlig afsendte af Vergoldergenossenschaftⁿ³⁴⁵ fra Münchener Kunstforening, medens jeg endnu var paa Schliersee,ⁿ³⁴⁶ og jeg forsømte at bede om dette. Forresten har jeg for en Maaned siden anmeldt dem gennem Brev med Pris og Navne for Kunstforeningen, saa disse Anstalter er kanske ganske unødvendige, hvorom De bedre kan dømme end jeg. Her har jeg det udmærket hos min kjære Søsterⁿ³⁴⁷ og Børnene; men er urolig før jeg ser Udsigter til at komme i Arbeide. Atelier er vanskeligt at opdrive til nogenlunde Pris, og jeg tænker saa smaat paa at gjøre en Interieurstudie i Hôtel de Cluny,ⁿ³⁴⁸ indtil jeg faar noget ordnet. Heyerdahlⁿ³⁴⁹ begynder i disse Dage at copiere i Louvreⁿ³⁵⁰ et kvindeligt Portræt af Rembrandt. Vi har gaaet flere Gange paa Udstillinger sammen,ⁿ³⁵¹ han er svært fornøiet og tænker at blive her, men har heller ikke fundet Atelier. Fransk Dygtighed imponerer mig uhyre og jeg er især begeistret for Portræterne. Det er rasende interressant at se her paa en Gang næsten alle de Billeder, om hvilke jeg nogensinde har hørt tale. Her er mageløse Alma Tademaerⁿ³⁵² og Passinier;ⁿ³⁵³ men De ved jo nu for længesiden alt hvad her er. Deres Billeder er meget indslagene,ⁿ³⁵⁴ især mit Portræt;ⁿ³⁵⁵ men de virke udmærket nobelt og smukt, især Judasbilledet, som det glædede mig meget at gjense. De høre hjemme i tydsk Afdeling ved siden af Deres Kirkestol.ⁿ³⁵⁶ I mine Tanker staar den tydske Afdeling

sig brilliant, næsten ethvert Billede der gjør Indtryk af at være et gediegent Kunstværk. Ja, jeg vil ikke skrive mere. Hils Deres Moder¹³⁵⁷ hjerteligt og Ross,¹³⁵⁸ naar De ser ham. Undskyld, at jeg gjør Dem dette Bryderi.

Deres hengivne
Harriet Backer

Jeg haaber, at De har faaet Fotografierne, der blev sendt fra München af Aastas¹³⁵⁹ Stilleben og mit Billede.

B – [26. mars 1883]. Harriet Backer til Eilif Peterssen

Brevs. 209ⁿ³⁶⁰

*Paris Anden Paaskedag.*ⁿ³⁶¹

Kjære Peterssen!ⁿ³⁶²

Tusind Tak for Deres Breve!

Jeg har længe glædet mig til at svare; men maatte vente til Helgen for at faa Tid. Tro ikke af den Grund, at jeg har faaet nogetsomhelst udrettet. Jeg holder paa med to Billederⁿ³⁶³ og med et Portræt af Kitty,ⁿ³⁶⁴ som jeg havde haabet skulde blive færdigt til Salonen.ⁿ³⁶⁵ Det vil sige, haabet det har jeg aldrig; men de sidste 9 Dage strævede jeg, som jeg var gal. Indleveringsdagen kom, og det var dog ikke færdigt. De foragter mig nok i Deres Hjerte; men selv er jeg ikke videre bedrøvet derover. For det Første kom jeg herved iaar med den Tanke ikke at arbeide for Salonen, fordi jeg ikke vilde have mere Spænding og Sindsbevægelser; men søge min Trøst i roligt Arbeide mod det Maal som jeg ønsker at naa. For det Andet har jeg brændende Lyst til at sende noget Godt til Salonen, naar jeg næste Gang udstiller, og jeg fandt mine Billedmotiver for sent til at der kunde blive Tale om dem. Det gjorde mig saa inderlig ondt, at De har været syg, og nu haaber jeg da, at De vil skynde Dem at komme bort fra Rom,ⁿ³⁶⁶ saasnart Deres Billedeⁿ³⁶⁷ er færdigt, og ikke udsætte Dem for flere Feberanfald. De er jo hidindtil hver Gang bleven helbredet; men hvem ved, hvad Svækkelser Sygdommen kan efterlade? Det er saa forslidt at gjentage for Dem, at Frankrig er det sundeste Land paa Jorden, at vi alle blive robuste her. Werenskioldⁿ³⁶⁸ er mit bedste Argument, han ser saa sund og stærk ud og kan arbeide bestandigt. Naar jeg tænker paa, hvorledes han saa ud, da han kom herved, er det rent forunderligt. Jeg synes, det er saa forfærdeligt letsindigt af Dem at blive dernede. *De skylder Deres Land at holde Dem frisk.* Vær ikke vred paa mig, fordi jeg siger dette. Jeg ved, det er kjedeligt Mas; men jeg siger

det alligevel, for jeg kan ikke udstaa, at Folk gaar omkring og ødelægger sin Helbred. Her er deilig at være, skal jeg sige Dem, naar man ellers havde Evⁿen til at være glad; men selv om man er bedrøvet, gjør det godt at føle fuld Livskraft i sig. Jeg siger ikke dette af Egoisme, fordi jeg gjerne vil have Dem i Paris; men det er vist, at jeg skulde være glad ved at have Dem her baade som Menneske og som Kunstner[.] Jeg trænger altid til Deres Raad, og jeg savner altid Deres Kunst. Vi er svært spændte her paa Udfaldet af Concurrencen paa til Slottet med Hensyn til de historiske Billeder.¹³⁶⁹ Ingen ved noget her, ikke engang hvem der concurrerer foruden Dem, kan jeg faa vide. Tusind Tak for Deres Fotografi! Det var udmærket godt, og det var pent af Dem, at De tænkte paa at sende det til Kitty¹³⁷⁰ og mig[.] Livet er bleven saa tørt paa det Sidste, og det gjør mere og mere godt at kunne tro paa gamle Venner! Uf, kjære Peterssen, sandt at sige er jeg saa gennem hjertelig trist. Jeg ved, at De er det samme. Disse sidste Dage har været tunge Erindringsdage for Dem, og jeg kan ikke lade være at sige Dem, at jeg har tænkt meget paa Dem i denne Tid og ^{at jeg} sørgede med Dem over Noline.¹³⁷¹

Skredsvigs¹³⁷² er da altsaa kommet; men jeg blev rent forskrækket over, hvor mager og daarlig han saa ud. Forhaabentlig er det blot Nerveusitet før Saloner og lidt Overanstrengelse.¹³⁷³ Gid han atter maatte faa en Succes. Jeg har en Følelse af, at det i mer end en Henseende vilde være en Lykke for dem. Han saa lykkelig ud i Maggie;¹³⁷⁴ men han saa ikke længer ud som en fri Fugl. Dette er vist dumt sagt; men nu staar det der. Werenskiolds¹³⁷⁵ er lykkelige Mennesker, saa underligt som det synes, bliver han mere og mere forelsket i hende. Begge er blevne stærke af Helbred her i Frankrig og det er svært hyggeligt at komme til dem. Hun har et udmærket godt Hoved og de er umaadelig glade i hinanden, hvilket gjør godt at se. Hos Thaulows¹³⁷⁶ kommer vi temmelig meget i Vinter. Jeg ved, at De kjender til, at Thaulows har havt meget at gennemgaa. Han er svært forandret til sin Fordel. Stakkelt, en Tid saa han rent ulykkelig ud, havde faaet graasprængt Haar, kunde ikke arbeide og var rent ud af sig. De talte svært aabent til alle Mennesker om sine Sorger.¹³⁷⁷ «Forgrundsfiguren» i Tidsskriftet gav jo Anledning dertil. Nu er jo alt paa en Maade godt igjen. De er meget kameradslige og optagne af hinanden, og jeg har aldrig seet ham vise sin Kone ^{saa} megen Agtelse og Omhu som nu. Det er saa velgjørende at se ham courisere hende og ikke andre Damer. Hun ser frygtelig forgræmmet og bleg ud; men i mine Øine er hun fortryllende, og jeg er vis paa, at alt kan blive godt imellem dem igjen og bedre end før. Jeg er kommet til at faa meget tilovers for dem Begge i Vinter.

Her er en Monet-Udstilling¹³⁷⁸ i denne Tid, som er meget interressant. Det er impressionistiske Landskaber og Stillebener, og jeg synes nok at Monet er

Mesteren for den Retning i Kunsten, saadant Luftlys og Afstand og decorativ Virkning som der er, i disse Billeder[.] Jeg gik lige derfra op i Luxembourg, ⁿ³⁷⁹ og der var ikke Farve i nogen af Billederne bagefter. Denne Gang var det saa velgjørende, at Monet udstillede alene uden sine dilettantiske Imitateurer omkring sig. Ellers har Udstillingerne i de mindre Cirkler været middelmaadige iaar. Sargent, ⁿ³⁸⁰ (Amerikaneren) har havt nogle meget interessante Portræt og Gadeskitzer, Cazin ⁿ³⁸¹ nogle fortryllende Stemningsbilleder; men bare Smaasager, og Ingen af Størrelserne her har udstillet noget betydeligt. Jeg glæder mig umaadeligt til Salonen, ⁿ³⁸² og det er godt at være uden Spænding for en Gangs Skyld. ⁿ³⁸³

Søndag. ⁿ³⁸⁴

Mit Brev har ligget i 8 Dage, og nu vil jeg sende det i en Fart. Kitty og jeg glæder os saa til at træffe Dem under Salon tiden. Gid De kunde fastholde Deres Plan at reise over Afrika og Spanien. Det maatte være saadan en Forfriskelse synes jeg. – Det ærgrer mig hvad jeg skrev om Skredsvigs daarlige Udseende[.] Senere har jeg seet ham, og han var saa let og glad som før, men frisk ser han nu ikke ud alligevel, og det gjør mig ondt; men han er vist nerveus efter Reisen og desuden er man jo i Spænding før Salon aabningen. Jeg vilde saa gjerne have Agathe ⁿ³⁸⁵ herved en Stund under Salonen. Hun trænger saa til lidt ny Strømning i sit Liv, ja som Kunstner da, som Menneske lever hun jo med Mand ⁿ³⁸⁶ og Børn rigt og fyldestgjørende. Ja, Farvel da, nu faar det være nok Snak for dennegang. Naar De skriver til mig er det mig en ⁿ³⁸⁷ stor Glæde! Hils Ross ⁿ³⁸⁸ hjerteligt og pas selv paa Deres Helbred. Deres hengivne Ven Harriet Backer.

Monsieur Eilif Peterssen peintre artiste

57 Via St: Niccolo da Tolentino 57. Roma Italie ⁿ³⁸⁹

B – 9. juli 1901. Harriet Backer til Elling Holst

Brevs. 234ⁿ³⁹⁰

*Stange Præstegaard Hedemarken.*ⁿ³⁹¹

9/7 1901.

Kjære Formand.ⁿ³⁹²

Det er nok ikke rigtigt af mig, at jeg har ladet en Uge gaa uden at underrette om min Afreise fra Kristiania. Forhaabentligt har intet Gallerimødeⁿ³⁹³ været berammet. Jeg blir vel her til henimod Slutten af Sept: da maa jeg tilbage til et Billede, der netop skulde have den Aarstid.ⁿ³⁹⁴ Her er deiligt! Jeg arbejder i en kjølig Kirkeⁿ³⁹⁵ og har allerede ^{til Morgen} 6 Modeller fra et Fattighjem ventende paa mig paa Kirkegaarden. Præstⁿ³⁹⁶ og Klokker og Præstegaardsungdommen er ogsaa med i Billedet, saa jeg lever i Lyksalighedsstand trods Hede.

Med venlig Hilsen

Din hengivne

Harriet Backer

Hr Dr. Elling Holst Høvik pr Kristiania.ⁿ³⁹⁷

B – [begynnelsen av juni 1904]. Harriet Backer til Janna Kielland Holm

Brevs. 701ⁿ³⁹⁸

Hansteensgade 2 IVⁿ³⁹⁹

Kjæreste Janna!ⁿ⁴⁰⁰ Tak for Dit Brev! For Øieblikket har jeg den mest rasende Lyst til at reise til Urnæs.ⁿ⁴⁰¹ Arkitekt Jens Kiellandⁿ⁴⁰² har skrevet mig et langt oplysende Brev, for hvilket jeg snart skriver og takker ham. Sig ham, at hans Elskværdighed er stor. Saavidt jeg kan forstaa mit eget Sind, saa er det vist bare oekonomiske Betæneligheder, som hindrer mig i at tage straks Beslutningen «Urnæs». Det er jo en lang og kostbar Reise; men det vilde være en Fryd igjen at reise langt. Jeg vælger nok da at komme med Dampskib til Bergen og se Tyskekirkenⁿ⁴⁰³ først. Skyds og mange Ophold paa Veien vilde være altfor kostbart. Undres om jeg kunde blive tinget ind paa Gaarden Urnæs,ⁿ⁴⁰⁴ Du skjønner der hvor jeg skal bo, maa det ikke være dyrt. Om da virkelig Anna Kiellandⁿ⁴⁰⁵ tænkte paa at komme samme Sted, vilde jeg være umaadelig glad. Disse Planer vælter jeg omkring i mit Hoved og skjønner, at jeg snart maa tage en Bestemmelse. Malerskolenⁿ⁴⁰⁶ sluttede i denne Uge. Du gjorde mig lykkelig ved at skrive, at Du føler, Du er kommet et Skridt fremover. Der er ingen Tvil, at Du er det. Du er langt kommet, kan meget; men der er Farer paa Din Vei. Overmodelering «*digne les yeux!*»ⁿ⁴⁰⁷ I næste Uge skal jeg finde et Intérieur paa Slottet til Astri,ⁿ⁴⁰⁸ hun kan godt være Husmor og male alligevel et Par Timer om Dagen. Jeg tror, at I nu begynder at skjønne Begge to at dette Arbeide er Livets høie Lykke. Naturligvis maa I gifte Eder, naar den Tid kommer, at I er trygge og sikre paa, at I holder tilgavns af en Mand, som tænker og føler ligehvis. Men alt det kommer i Tidens Fylde, eller kommer ikke, tænk ikke for meget paa den Ting og tro ikke nymodens Bøger. Vi er ikke saa unormale vi, som ikke er saa hidsige paa at blive gifte, som har levet Livet rigt i vort velsignede Arbeide, som stiller alle Sorg og Savn. Sjælen tørker ikke ind af Sorg og Savn, den ædles. Jeg har altid

ønsket mig 12 Børn, jeg vilde netop passet til de mange Børn, jeg føler mig alligevel, forunderligt nok ikke børnløs. Dette skriver jeg fordi Alverdens Ungdom netop sluger Bøger, som «*Kvinden skabt af Manden*». ⁿ⁴⁰⁹ Den Bog er hysterisk. Menneskets høieste Drift er Sjælens Udvikling. Inderst inde føler vi alle det stærkeste Ansvar af at eie en udødelig Sjæl, de mange Sjælens Egenskaber «*Talenterne*», hvorfor der skal aflægges Regnskab. Mandag.

Nu maa Brevet slutes, der er Visdom nok deri for denne gang. Jeg er netop hjemkommen fra Slottet, hvor jeg har fundet et udmærket Intérieur. Astri begynder straks. Hun havde en Hilsen til mig fra Schirmer, ⁿ⁴¹⁰ som vilde komme op til mig og snakke med mig om nærmere Kirker. Da jeg jo desværre maa være oekonomisk og desuden ved, at jeg nu vælger Studieplads for mindst 3 Aar, saa maa jeg faa udsnakket med Schirmer om disse nærmere Kirker, før jeg tager min Beslutning. Men min Hu staar til Urnæs. Kitty ⁿ⁴¹¹ er skrækkelig bedrøvet, synes jeg, skjøndt hun jo om Dagen har store Glæder med sin Udstilling. ⁿ⁴¹² Hils Din Mor ⁿ⁴¹³ mange Gange, sig, at jeg tænker svært paa hende. Gid jeg kom til Bergen og fik se Eder! Overvæld Jens Arkilekt {sic.} Kielland ⁿ⁴¹⁴ med Tak for hans storartede Brev, og hils Anna, ⁿ⁴¹⁵ jeg skriver altsaa snart om min endelige Beslutning. Hendes lille Pige ⁿ⁴¹⁶ ser yndig ud. Levvel! og skriv hvor Du selv tænker reise. Din gamle

Harriet.

B – 16. juni 1904. Harriet Backer til Jens Z. M. Kielland

Brevs. 563ⁿ⁴¹⁷

Hansteensgade 2 IVⁿ⁴¹⁸

16/6 1904.

Kjære Arkitekt Jens Kielland.ⁿ⁴¹⁹

Jeg bad Jannaⁿ⁴²⁰ takke Dem mangfoldig for Deres storartede Brev, men min egen Tak maatte ogsaa komme. Jeg har ventet saalenge, fordi det er vanskeligt at tage nogen Bestemmelse, naar den skal gjælde for flere Aar, og nu vil jeg straks fortælle, at jeg har bestemt mig idag for Opdal Kirkeⁿ⁴²¹ i Numedal. Det blev mig ved at tale med Schirmer,ⁿ⁴²² klart, at den i sin praktfulde Bondskhed netop var noget for mig. Kanske blir jeg skuffet; skjøndt deilig maa den efter Beskrivelsen og Tønnesensⁿ⁴²³ Tegningⁿ⁴²⁴ være. Jeg er begejstret for Fotografierne, som De sendte mig fra Urnæs.ⁿ⁴²⁵ Gid jeg ikke var saa gammel, gid jeg kunde faa malt dem allesammen! De maa forstaa, at jeg har været usikker til sidste Øieblik; men det blev bestemmende for mig, at der lige ved Kirken Opdal findes en Stue,ⁿ⁴²⁶ som jeg kan faa leiet med 2 Værelser, Adgang til Køkken Seng og Sengeklæder, og saameget Ved jeg vil, til 12 Kr maanedlig, at Kirken, <der jo eies> af Fortidminderneⁿ⁴²⁷ staar ganske til min Disposition som mit Sommeratelier, og at der er en Fortidsmindernes Haandlanger deroppe, en Kirkesanger Bendiksby,ⁿ⁴²⁸ som vil hjælpe mig paa alle Maader, efter hvad Schirmerⁿ⁴²⁹ lover mig. Saa siges det jo at være kortere Vei til Numedal end til Sogn; men jeg er ikke sikker paa, at ikke den Vei er kortest for en Maler med Oppakning hvor man kan komme med Dampskib. Jeg havde glædet mig saa umaadeligt til en Søtur, og jeg vilde forfærdelig gjerne seet Bergen og truffet Eder alle. Intet vilde været mig kjærere end at have Anna Kiellandⁿ⁴³⁰ i Nærheden. Hils hende og sig det, <...> Musik er mig en Fryd og hun selv er mig en Fryd. Tydskekirkenⁿ⁴³¹ har jo altid været i mine Tanker, men nu sagde Werenskioldⁿ⁴³² at han havde begyndt et Billede derfra, og jeg

rører aldrig ved andres Motiver. Han kommer forresten ikke derop i Sommer, da han er altfor overanstrengt, maa masseres og vinde Kræfter. Gid De nu ikke vil synes, at De har skrevet Deres lange oplysende Brev forgjæves. For mig er det et interressant Dokument, hvoraf jeg har faaet meget at vide, og for Deres Elskværdighed er jeg rørt og taknemlig. Naturen er vakkrest i Sogn, det forstaar jeg nok; men saa har Numedølerne Nationaldragter endnu og vakkre. Saaledes har jeg veiet alting frem og tilbage, og kanske jeg alligevel har valgt dumt, men idag skriver Schirmer og leier Stuen for mig i Opdal, saa faar jeg selv se og kanske angre. Kittyⁿ⁴³³ staar ogsaa paa Reise, i Begyndelsen af næste Uge skal hun afsted til Jæderen og bo paa Kvalben.ⁿ⁴³⁴ Hun beder at hilse Eder alle mange Gange. Tak og atter Tak og mange hjertelige Hilsener til Anna. Eders lille Pigeⁿ⁴³⁵ var deilig. Tør jeg ogsaa bede Dem hilse Jane Holmⁿ⁴³⁶ og Janna, hvis De kan huske det.

Deres hengivne
Harriet Backer

B – 17. juni 1904. Harriet Backer til Janna Kielland Holm

Brevs. 701ⁿ⁴³⁷

Hansteensgade 2 IVⁿ⁴³⁸

17 Juni 1904.

Kjæreste Janna!ⁿ⁴³⁹

Hvis Du efter Ulla Persensⁿ⁴⁴⁰ Brev, ikke kan reise til Sætersdalen uden Følge, jeg ved jo slet ikke hvordan der er, saa kan Du godt komme til mig i Numedal hvor jeg vil male Opdal^{Kirke n441} Der er bare den ene Ting, at ð jeg maa have Kirken fuldstændig for mig selv, mine Motiver maa være saa helt mine, ellers gider jeg ikke male dem. Derfor fulgte jeg ikke Schirmersⁿ⁴⁴² Raad og reiste til Vaage Kirke,ⁿ⁴⁴³ som Anna Schønheiderⁿ⁴⁴⁴ har malet, og derfor har jeg opgivet Tydskekirkenⁿ⁴⁴⁵ i Bergen, hvor Werenskioldⁿ⁴⁴⁶ sagde, han havde et Motiv. – Men naar dette er klart, at Du ikke vil male i Kirken, saa vil Du være mig høist kjærkommen. Jeg ved ingen, jeg heller vil have i min Nærhed, Du vilde være mig en stor Opmuntring, og jeg vilde støtte Dig med hvad jeg kan og lade Dig være i Fred saameget Du vilde. Der blir forfærdelig ensomt, saa Du holdt det vel neppe ud. Schirmer har leiet for mig 2 Værelser i et lidet Hus paa Mellem-Husebø Tun lige ved Kirken.ⁿ⁴⁴⁷ Du kunde altsaa faa det lille Værelse. Jeg har Adgang til Kjøkken i Hovedbygningen; men maa selv lave min M<ad.> Altsaa blir der ussel H<er>metik og Knorr's Supper. Eg og Smør kan vi faa paa Gaarden; men ikke stort Melk, og jeg er bange det er Gjedemelk, som jeg i Italien afskyede. Alt dette ved jeg alligevel gaar, naar jeg først vil det. Det værste er, at han Reiar Husebøⁿ⁴⁴⁸ skriver, at han ikke kan skaffe mig Opvartning og Vadsk. Men baade Schirmer og Fru Aubert,ⁿ⁴⁴⁹ som kjender Folkene og har boet der, siger, at dette er en Talemaade. Naar jeg kommer der skurer de nok for mig og vasker op. De er bare rædde for, at de ikke skal kunne gjøre det godt nok for Byfolk. Paa dette vover jeg da at reise derhen, for der man har noget man netop vil male, maa man ikke sky

Vanskelighederne. Fri Ved og disse to Værelser samt ~~En~~ Adgang til Kjøkken Senge og Sengklæder til 2, *om jeg havde en Pige med mig!* skal jeg faa for 12 Kr. maanedligt. Der skal være Fisk i Vandet, Ørret, som man faar faa nogen til at fiske den. Tænker Du at komme, og Du kan faa Tag i en Fiskestang, saa tag den med. Om Søndagseftermiddagen kunde vi kanske fiske Ugens Ørret. Du maatte da ogsaa være rustet med Proviant, Kaffe, The, Sukker, Hermetik og saadant mere. Husk Mel og Polenta. Jeg medfører en Kasse Levnetsmidler. Du skjønner, dette er bare et Forslag, om Du skulde staa uden Planer. Jeg tænker Kittyⁿ⁴⁵⁰ gjør Dig et lignende Forslag til Jæderen, saa Du faar vælge selv. Naturen siges af Somme at være styg, af Schirmer og Fru Aubert at være vild, oprindelig og vakker, en Dal, hvor Gaarden Mellem-Husebø ligger paa en Høide med Elv nede i Bunden af Dalen og Høifjeld til Baggrund; men om disse Høider kan jeg ikke faa ordentlig Besked, saa det kan hænde at Landskabet bliver en Skuffelse. Men baade Aubertsⁿ⁴⁵¹ og Schirmer siger, at der skal findes deilige gamle Stuer, saa der er vist Motiver nok. Jeg reiser i næste Uge, burde naturligvis alt være afsted, men Agatheⁿ⁴⁵² vil saa gjerne at jeg skal være i Byen, til hendes Gutter kommer, saa jeg kommer ikke afsted før Slutten af næste Uge. Egentlig havde jeg stærkest Lyst til Urnæs; ⁿ⁴⁵³ men Reisen vilde blive saa lang og saa dyr, og Intérieuret i Kirken ^{Opdal} ser ud til at være noksaa mærkværdigt. Har jeg intet hørt fra Dig, før jeg reiser afsted, skal jeg skrive nøiere om alt, straks jeg er kommet der. Naturligvis vilde jeg være Dig en gammel, kjedsommelig Kamerad, saa Du maa betænke Dig vel. Motiverne er jo ogsaa lidt paa det uvisse for dig, Høiderne er vist skovbevoksede, vanskelige Opgave grønt i grønt; men gamle Hus og Stuer tror jeg sikkert at kunne love Dig. Før jeg sender Brevet skal jeg snakke endnu engang med Aubertⁿ⁴⁵⁴ med hvem jeg iaften skal i Gallerimøde.ⁿ⁴⁵⁵

Søndag Aften.ⁿ⁴⁵⁶

Jeg har talt med Aubert, som siger, at det lille Værelse sikkert er beboligt, da der paa hans Tid boede 4 Arkitekterⁿ⁴⁵⁷ i ~~vort~~ de Stuer jeg skal faa. Kitty synes, at mit Forslag er umuligt for den lange Reises Skyld. Hun mener, at Du først maa reise til Kristiania, og saa med Jernbane til Kongsberg, og saa er der jo endnu 2 Dages Skyds til Opdal i Numedal. Alligevel vil jeg sende Brevet, saa faar Du og Dine dømme. Der er en gammel Lensmandsgaard 20 Minutters Vei fra Kirken, hvor der skal være brillante Interieurer. Sandsynligvis reiser jeg Fredag eller Lørdag 25de eller 26de. Hils Din Morⁿ⁴⁵⁸ mangfoldigt! Skriv til mig, hvor Du drager hen iallefald.

Din hengivne
Harriet Backer

Jeg har idag faaet opgivet af Veda Aubert, at der er ~~at der er~~ 102 Km at kjøre fra Kongsberg til *Liverud*, som ligger nær ved Husebø. Sandsynligvis kommer jeg til at reise Lørdag 25 Juni. Skulde Du mod al Forventning bestemme Dig for dette, saa telegrafer, jeg vilde da opsætte min Reise til senest Mandag 27de.

Din
H.

B – 3. juli 1904. Harriet Backer til Védastine Aubert

Brevs. 32ⁿ⁴⁵⁹

*Mellem Husebø Opdal*ⁿ⁴⁶⁰

Numedal. 3/7 1904.

Kjære Véda Aubert!ⁿ⁴⁶¹

Jeg har det saa godt! Alt hvad I har sagt har holdt Stik, bedre kunde jeg ikke fare! Altsaa reiste jeg endelig afsted med 4,21 Toget Tirsdag og følte mig let og tryk straks jeg sad alene med mig selv i Coupéen. I Kongsberg fik jeg se min Skyts og Rede paa, at al Baggagen kunde komme paa Kjærren, saa jeg slap med 1½ Skyds, – saa derpaa den interressante Kirke,ⁿ⁴⁶² før jeg lagde mig til at sove. Vi kjørte da hele Onsdag fra 9 om Morgenen med Hvil ½ Time Svennesund, Middag paa Sønstegaard Ørret, Kaffe, alting udmærket. Marit blev glad over Hilsen fra Dig, Berit saa jeg ikke, men jeg snakkede hele Tiden med den gamle Konen, som var fyndig og klok. Siden hvilte vi paa Titjard en halv Times tid og sov paa Helle. Der var svært urensligt paa Helle, Vinduerne græsselige, mange smaa Sorte; men jeg tror nok at Lagenerne var rene paa Sengen og Morgenkaffeen var deilig og stærk. Jeg fik dem til at dække ude paa Trappen, for jeg turde ikke sidde om igjen i Sofaen inde i Stuen. Thursdag hvilte vi bare en Gang paa Hvaale, hvor Skydsskafferfolkene til min store Glæde var gamle Kjendte, Gro og Erik Jellum,ⁿ⁴⁶³ hos hvem jeg har boet en hel Sommer i Eggedal.ⁿ⁴⁶⁴ Gro var den samme som for 14 Aar siden, naturlig og fin. Hun fortalte mig om alle sine Forhold og viste mig Fotografi af deres eneste Søn, som nu var bleven en voksen Mand og var Medeier i Farm ved Stillehavskysten. Du begriber, jeg har haft det godt hele Veien. Der er skjønt i Numedal, synes jeg, den lange Furumo blev slet ikke ensformig. Dertil havde jeg en mærkværdig Kjørekar, som fortalte mig Sagn om Ulfstad og Alfstad, hvor Smaakonger havde boet i gammel Tid. Ulfstad kongen var blit hængt i et Træ, og han havde spøgt tilhest helt op til vore Dage, indtil de gamle Husene var blit

ombygde. Skjønnest er det jo, naar man kommer op i Nore. Der var en umaadelig Solhede. To Gange standsed vi ved Landhandlerier og fik os en Jordbærbrus ud til Kjærren. Saa kom vi da frem til Opdal,ⁿ⁴⁶⁵ og her var jeg i Begyndelsen lidt skuffet over Naturen, for jeg likte ikke rigtig de blaa Fjeldene, enda jeg fik vide, at det var Hardangervidden. Det forekom mig, at jeg havde seet Landskab som dette netop, daarligt malt. Jeg har en Trang til at have Fjeldene tæt, nær indpaa mig, mørke og individuelle med Former, som jeg kan lære aft kjende ud og ind. De norske Fjeld vilde jeg aldrig ha Trang til at male som blaanende Baggrund. Men da vi havde krabbet os op for den steile Bakke til Husebøgaardeneⁿ⁴⁶⁶ var alting godt, alting alvorligt og nær ind paa Livet. Og her har jeg det godt. Jeg havde telefoneret fra Hvaale og de ventede mig med deilig Fiskesuppe og Ørret. Dere kjender Stuen min,ⁿ⁴⁶⁷ saa hyggeligt og velstelt har jeg aldrig haft det paa Landsbygden før. Marieⁿ⁴⁶⁸ havde efter Dit Brev besluttet sig til at stelle for mig. Jeg skal lave Middag selv; men hun skurer og vasker op for mig og gir mig deilig Frokost og MorgAftensmad, naar jeg kommer hjem fra Kirkenⁿ⁴⁶⁹ – som er vidunderlig. Ja, Gud ske Lov, for jeg var spændt og ræd, jeg skjøjnte nok efter Tegning og Beskrivelse, at den var vakker; men om der kunde males et Billede af den, om der var Lys nok til at male et Billede. Igaar begyndte jeg at tegne et Billede op og holdt paa hele Dagen og jeg tror nok, at jeg paa den Plads jeg har valgt, trods mange Streifskygger paa Lærredet, kan se, og det jeg ser, ved I, er deiligt. Derfor er jeg egentlig lyksalig, naar jeg skal sige, som sandt er. Dette Kirkemotiv har jeg tæt og nær ind paa Livet, og alle Former og Farver er saa norske saa ulikt andre Landes Kirker og ulikt alt jeg før har set. Før jeg har faaet Maling paa Lærredet ved jeg ikke, hvad Djævelskab jeg kan faa at kjæmpe med, Glands af Reflekser paa Lærredet og Skygger af Stolestolper og Midtpillaren. Men jeg tror nu, at det gaar alligevel. Tak, fordi I har raadet mig til dette, for det er Dig, Veda, som har sat Mod i mig. Hvergang jeg snakked med Dig skjøjnte jeg, at jeg vilde herop. Det er Kirkesøndag idag, og de er Allesammen kjørt til Kirke med Bedstemoren, som gaar til Alters. Jeg vilde gaaet til Kirke jeg ogsaa, men saa kom der Styrtregn og det er jo en halv Mil at gaa. Naar jeg har skrevet mine Breve skal jeg til at lave Middagsmad, Thornes Hermetik, kan Du skjønne. Efterpaa har jeg mange morsomme Bøger. Jeg er saa glad for at jeg kjøbte Nordahl Rolfsens Verdenshistorieⁿ⁴⁷⁰ i sidste Øieblik. Forord og Begyndelsen er udmærket. Man føler sig i nobelt Selskab, naar man læser den, og efterpaa ogsaa, som hans Hensigt er, for det lykkes ham mærkværdigt at fange Læserens Fantasi. Ja, lev nu vel og hils alle gode Venner! Eders Hilsen til Reiarⁿ⁴⁷¹ og Marie gjorde god Virkning, de husker Eder med Venskab. Farvel Begge to!ⁿ⁴⁷² Der blir stort Savn efter Eder til Høsten, skjøndt vort Venskab saa nyligt er begyndt, vil der blive et stort Hul efter Eder.ⁿ⁴⁷³ Derfor synes

jeg, at Du maa skrive et Svar paa dette Brev, saa skriver jeg nok igjen, hvis I kan have Lyst til at høre, hvorledes det gaar Billedetⁿ⁴⁷⁴ og mig heroppe.

Eders hengivne
Harriet Backer

B – 24. oktober 1904. Harriet Backer til Janna Kielland Holm

Brevs. 701ⁿ⁴⁷⁵

Hansteens gade 2 IVⁿ⁴⁷⁶

24/10 1904

Kjæreste Janna!ⁿ⁴⁷⁷ Det er da ikke muligt, at Kittyⁿ⁴⁷⁸ ikke skulde have faaet den {sic.} lange Brev jeg skrev til hende for over en Uge siden? Alligevel vil jeg idag skrive til Dig, som jeg loved i Brevet til hende. Tak hende, fordi hun har skrevet og Tak til Dig med. Sig, Husleien er betalt og jeg har faaet Løfte om at Klokken eller Ringeapparatet skal komme.ⁿ⁴⁷⁹ Indfinder der sig ikke Arbeidsfolk en af de første Dage, skal jeg atter gaa til Contoret, som nu er i Grændsen 17. Du kan være glad over Dine Billeder,ⁿ⁴⁸⁰ der en store Fremskridt – og Du har faaet meget udrettet. Landskabet er stort og personligt seet, Luften vakker. «Thorbjørg» er ogsaa meget fint seet; men ikke saa interessant som Landskabet. Jeg er saa glad over, at Du kom paa min Malerskoleⁿ⁴⁸¹ ifjor, for det har givet Dig et stort Skuf frem, og nu maa Du se at komme ud til Paris helst. Vær glad, Du ikke er kommet der før man maa have lært, hva Du nu kan, have en Grund at bygge paa, for at Paris skal være til fuld Nytte. Lærerne tager sig ikke af de famlende Begyndere, og man forstaar heller ikke deres Korektur, som er Knap, før man selv er bleven Kunstner i Sjælen. Studiet er langt og alvorligt og Du burde ingen Maaneder miste. Skal Du være i Bergen til Mars Maaned psaa giv Dig i Kast med et Interieur udenfor Hjemmet. Deraf lærer du meget, og der fins jo Pebersvenderummet i det Hanseatiske Musæum.ⁿ⁴⁸² Mal det Du, siden jeg ikke kommer og maler det. Jeg er saa bedrøvet over at Din Morⁿ⁴⁸³ atter har sin Øiensygd. Nu skrives der om, at Øine skal masseres. Men hun er jo i de bedste Hænder.ⁿ⁴⁸⁴ Gud give, der maatte blive Bedring, for det afhænger vel af legemligt Velbefindende, saa det ikke behøver at forværres? Hils hende kjærligt fra mig. Dette Brev maa skrives i flyvende Fei, for skjøndt jeg ikke har kunnet begynde at arbeide selv, er min Tid optaget hvert

Øieblik af det Tilfældige. Nu har Damer været her til Kl: 12, og saa maa jeg se Munchsⁿ⁴⁸⁵ og Kittelsensⁿ⁴⁸⁶ Udstillinger i Dagslys, da der er Galleriforslag.ⁿ⁴⁸⁷ Eilifs Billedeⁿ⁴⁸⁸ er udmærket. Jeg stræver med at faa det ind i Galleriet; men det maa Kjøbes for de Houenske Midler,ⁿ⁴⁸⁹ og nu er der Vanskeligheder med Departementet, ikke paa Grund af dette Billede, men Testamentfortolkning.ⁿ⁴⁹⁰ Alligevel haaber, jeg det skal gaa. Det ene Malersskole-Atelier er fyldt af Elever fra ifjor. Helga Reuschⁿ⁴⁹¹ vil male med de første Maaneder, jeg er saa glad derover. Jeg har sagt, «nei» til de Herrer, som har meldt sig; men der er kommen faa nye Elever, og jeg vil se det an før jeg leier det andet Atelier. Skolen bliver i mit Sideatelier, Erichsens,ⁿ⁴⁹² saa pent faar de det. Elna Schwarzⁿ⁴⁹³ har meldt sig. Heleneⁿ⁴⁹⁴ var længe heroppe en Eftermiddag, fremdeles saa lykkelig og sød. Det blir et stort Savn efter Dig kjære Janna; men jeg vil nu forfærdelig gjerne, at Du skal reise til Udlandet. Men arbeid dagligt udenfor Huset, indtil Du kommer afsted. Det er ypperlig at blive selvstændig, før man reiser. Fru Langeⁿ⁴⁹⁵ flyttede iforgaars ind i et yndigt Hiem. Sig Kitty at Annaⁿ⁴⁹⁶ skulde flyttet ud idag, men Agnes var ikke frisk. Imorgen flytter hun sikkert 25de. ^{Atelieret} ~~Logiet~~ er skuret i hver Vraa, saa hun kommer til et godt Hjem. Nei, nu maa jeg løbe afsted til Munch og Kittelsen. Mandag Aften Her er jeg igjen træt og vaad. Kl: 9 Aften, og der er vel egentlig ikke mere at skrive om. Der var uhyre ensomt i Opdalⁿ⁴⁹⁷ og ikke vild Natur, som jeg længtede efter. Naturligvis er det altid vakkert. Der var ogsaa Landskabsmotiver, om jeg havde villet male dem, men det var en trist Natur at leve i, og jeg sad i Kirken,ⁿ⁴⁹⁸ som var iskold den hele Dag. Desuden ængstede jeg mig for meget og Mange, først og fremst for Agathe,ⁿ⁴⁹⁹ som var blodløs og melankolsk, da jeg reiste. Gud ske Lov, da jeg kom hjem var alt godt, hvor jeg troede det var ilde, og Agathe ser udmærket ud og bærer med Heltemod sin Døvhed. Mer legemligt Vedbefindende synes hun ogsaa at høre noget bedre. Min Sommer var derfor egentlig trist, men Motiverne, jeg holder paa med, er herlige, et stort Billede fra Kirkens Midtgangⁿ⁵⁰⁰ og et ~~fra~~ ^{med} selve Alteretⁿ⁵⁰¹ ~~som Motiv~~ det deiligste Motiv i Farven jeg endnu har haft. Men hvor fra jeg skal faa Mennesker ^{fra} til det altsammen tør jeg ikke tænke paa i Vinter. Her er meget godt i Udstillingen[,] ⁿ⁵⁰² men jeg faar altid se den saa daarligt, da man jo altid skal snakke saa meget. Det er en sorgløs Fornemmelse hverken at have hængt Billederne, eller selv at have Billeder,ⁿ⁵⁰³ som man skal være fortvilet over den ene Dag og fornøiet med den næste. Gruppenⁿ⁵⁰⁴ havde et Møde oppe hos mig en Generalforsamling, hvor Statuter blev fastslaaet. Derom skrev jeg i mit Brev til Kitty, og jeg synes, hun maa have faaet det. Alle var enige om, at man skulde være meget Streng, 2/3 Majoritet for at et Billede kunde antages. Jeg haaber Kitty skriver og telegraferer, saa jeg kan møde hende paa Stationen, nei Bryggen er det vel, for Bergensbanenⁿ⁵⁰⁵ er vel

endnu ikke realiseret. Jeg glæder mig svært til, hun skal komme. Den første Uge saa jeg meget til Malerne, senere slet ikke. Eilif¹⁵⁰⁶ var velsignet at se igjen; men han længter saa frygtelig efter Udlandet *for Arbeidets Skyld*. – Ja, lev vel kjære Janna og skriv til mig noksaa ofte. Jeg venter Ida Wedel¹⁵⁰⁷ og Dagmar Lund,¹⁵⁰⁸ som netop telefonerede, at de vilde komme op og snakke med mig om noget iaften. Hils Din Mor, Anna Kielland¹⁵⁰⁹ og naturligvis Kitty mangfoldigt fra mig.

Din hengivne
Harriet Backer

B – 25. august 1906. Harriet Backer til Gerhard Munthe

Brevs. 90ⁿ⁵¹⁰

Mellem Husebø. Opdal Numedalⁿ⁵¹¹

25/8 1906.

Kjære Gerhard Munthe!ⁿ⁵¹²

Du husker nok, at jeg før min Afreise bad Dig, om Du vilde laane mig Landskabet fra Elvedalenⁿ⁵¹³ Du har, til Kjøbenhavn.ⁿ⁵¹⁴ Nu maatte jeg vel skrive lidt mer om dette. Vagtmester Linnerudⁿ⁵¹⁵ i Kunstforeningenⁿ⁵¹⁶ har faatt Mærkelapper og Følgesedler i fuld Orden fra mig, og han vil afhente Billedet hos Dig, hvis Du gennem Telefon vil være saa snil at give ham Besked om, naar det er Dig beleiligt. I min Anmeldelse har jeg assureret Billedet for 400 Kr; men det kommer an paa, om Du synes, dette er nok. Det Billede jeg har faat at Dig i Bytte er jo egentlig bestemmende for Assurance værdien.; Du husker «De røde Runer» fra Drivdalen?ⁿ⁵¹⁷ Og det bør ganske vist have større Pris end 400 Kr. Kan Du endnu faa dette forandret efter Dit Ønske, saa var det godt. Det er forfærdelig spændende at sidde heroppe og anordne alt med disse Billeder, som skal afsendes fra forskjellige Eiere. Men jeg kan ikke komme nedover, før Sneen jager mig. Mine Billeder her er indviklede, og jeg arbejder tungt og sent. Kanske blir jeg færdig med det største Kirkeinterieur,ⁿ⁵¹⁸ skjøndt jeg støder altid paa lumske Feil, som jeg ikke forstaar. Nu ser jeg nok, at de fleste Billeder, som udstilles, er perspektivisk vanvittige; men jeg har ikke Lyst til at følge i det Spor, skjøndt jeg godt kan begeistres for skønne Farver uden Tegning i en anden Mands Billede. Selv har jeg en lidenskabelig Trang til at faa de rette Forhold ind og den deraf følgende Liniesammenhæng og det overbevisende i Belysningsforholdene. Derfor blir jeg aldrig færdig, for jeg er ikke gløg, og min Evne er tung. Nervøs og trist blir jeg paa disse ensomme Studiereiser. – Herstein Sandbergⁿ⁵¹⁹ kom indenom her Fredag Aften, og det var en stor Opmuntring at snakke med et kjendt Menneske. Han fortalte, at Sigrunⁿ⁵²⁰ var

reist Dig imøde, og at Du kom hjem en af de første Dage. Herstein saa mine Billeder og Kirken i Halvmørke; men han syntes nok, at Motiverne var deilige, og det er de ogsaa. For Tiden er her ogsaa skrækkelig koldt og naar det regner er her mørkt, og saa faar det være Slut med Klager. Hvor jeg under Dig, at Du har haft Richard Berg¹⁵²¹ i Sommer, og hvor godt det gjør, at en Svenske af de Bedste vil nyde Sommeren her! Stakkel, Werenskiold¹⁵²² skrev, at baade han og Konen¹⁵²³ var syge. Hils Sigrun mange Gange og de andre Venner i Lysaker!¹⁵²⁴ Høstudstillingen aabnes saa altfor tidligt,¹⁵²⁵ jeg kommer ikke hjem til den.

Mange Hilsener!

Din hengivne

Harriet Backer

B – 27. februar 1908. Harriet Backer til Janna Kielland Holm

Brevs. 701ⁿ⁵²⁶

Hansteensgade 2 IVⁿ⁵²⁷

27/2 1908

Kjæreste Janna.ⁿ⁵²⁸ Tusind Tak, fordi Du, virkelig kunde huske at udføre min Kommission!ⁿ⁵²⁹ Jeg blev saa glad. Nu fiffer jeg med Kjæden overalt og synes, den er saa nydelig. Vær saa snil at skrive hvad jeg skylder Dig, baade Prisen og Portoet maa jeg faa vide. Jeg har længe skullet skrive; men Du ved, at min Dag stjæles fra mig af snakkende Mennesker og uforudset Arbeide. Mine egentlige Pligter skulde jeg nok altid klare. Nu slurver jeg dette sammen paa Morgenkvisten, mens jeg venter min Sydame; saa skal jeg korrigereⁿ⁵³⁰ senere hele ~~Efte~~ Formiddagen. Og der er saa meget jeg gjerne vilde skrevet til Dig om, for jeg tænker paa Dig baade sent og tidligt. Jeg aner, at Du har en vanskelig Vinter, føler Dig lidt ængstelig og vaklende for mangt. I dette nytter ingen fremmed Indblanding med Snak eller Raad. Men der er bare en Ting jeg gjerne vilde si. Brug Tiden godt dernede i kunstnerisk Henseende, for hvor Du end i Verden senere skal færdes, saa kan det vel hænde, at Arbeidet blir Din usvigeligste Lykke. Jeg ved, at Lykken ved at være Kunstner er ren og stor. Naturligvis arbeider Du, og kanske altfor meget. Men Du skulde, efter min Mening, ikke mere bare være Elev, men tænke paa at udstille i Paris. Der kommer Fart i Arbeidet, naar det gøres med al den Energie, som en forestaaende Udstilling kræver, og med den Frygt og Bæven som den fine Kunstner altid har. Har Du faat et Portræt, f. Ex gennem en Pariserjury, da vil Du føle en Tryghed som aldrig før. Du er ligesom kommen over paa den «are Sia Elva.» Hænger det godt og gjør Lykke, saa vil du føle Dig kanske for første Gang helt lykkelig; men mest vil Du føle Ansvar, og ved dette Ansvar som Kunstner vil Du føle dig rig. Det er muligt, at det nu i Paris er bedre at udstille i «Indépendant»ⁿ⁵³¹ end i den gamle Salon.ⁿ⁵³² Gjør det, om saa er, Du vil nok mærke ogsaa der, om Dit

Billede staar sig, eller om det falder igjennem. Føler Du at Dit Arbeide er svagere end Du har tænkt, saa dør Du ikke af det. Tvertimod du kan ha mere Nytte af det, end af en Succes. Det ægger og driver fremover. Gjør bare noget, som skal være afgjørende, arbeid mod et bestemt Maal. For om Du skal gifte Dig aldrig saameget og drage over til en fjern Verden, saa tænker jeg nu alligevel, at Du blir Kunstner, og at denne Vinter i Paris har den største Betydning for Dit Livs Udvikling. Gid Du vilde skrive til mig lidt, for jeg skulde nok gjerne høre fra Dig selv, hvorledes Du har det. Saa var det den Tjeneste Du lovede mig at gjøre dernede. Vilde Du en Dag, naar Du havde Tid gaa op i Rue Duphot 25 og spørge efter Madame Trélat de Lavigne,¹⁵³³ min gamle Veninde. Jeg er saa bange, hun er død, for jeg har for første Gang i aar ikke faat Nytaarskort fra hende. Hun er næsten blind, Stakkel, og nu meget gammel; men hun er et trofast Menneske, trods alle Excentriciteter, og jeg holder af hende, som hun er. Lever hun, saa skriv paa Dit Visitkort som Du sender ind, at du bringer Hilsen fra Harriet Backer. Gid hun kunde modtage Dig. Fortæl hende om Norge og hvad Du kan finde paa om mig og mine Billeder og gjerne lidt om min Malerskole.¹⁵³⁴ Om Kitty¹⁵³⁵ maa Du ogsaa fortælle alt, Du kan finde paa, for hun sætter Kitty meget høit. Kanske hun nu er rent for gammel; men hendes Breve ifjor var fuldt aandsfriske. Vil Du gjøre dette for mig, saa jeg kan faa vide, om hun lever eller er død? – Ja, nu kommer vel Sydamen snart, for nu begynder jeg at bli urolig for Korrekturen og Malerskolen bagefter. Kitty og jeg er budne paa Slottet i Middag imorgen Aften Kl. 8. Heldigvis har jeg Dragt fra Brylluppet hos Lundes;¹⁵³⁶ men der maa altid ordnes lidt paa den. Det er en deilig graa Silkekjole af Agathes.¹⁵³⁷ Kitty skal omsy sin sorte og gule Brocades, pynte den med Chiffon og blir vist staselig. – Jeg har flere Gange været i Middag hos Din Mor.¹⁵³⁸ Sidst Aftenen før Helene fik sit lille Barn.¹⁵³⁹ Du kan tro, hun var kjæk og fuldt selskabsfæhig. Fridtjof¹⁵⁴⁰ er i Rom. Han og Bergliot Ibsen¹⁵⁴¹ havde igaar 26de en Konsert i Salle Umberto. Veldædighedskonsert, arrangeret af Kammerherinde Wedel og protegeret af Princepessaer. Gid det var gaat godt, mest fordi Sgambatti¹⁵⁴² var der! Ja, nu maa Du leve saa vel, for jeg begynder at bli lidt urolig. Hils Astri Roll¹⁵⁴³ hjertelig fra mig. Og skriv snart til

Din gamle Ven
Harriet Backer

29/2 1908. Middagen igaar paa Slottet var svært morsom. Dronningen¹⁵⁴⁴ var saa sød. Konserten i Rom gik brillant med Laurbærkrans. Din H.

Mademoiselle Mlle Janna Holm peintre artiste
Avenue des Maine 107. Paris¹⁵⁴⁵

B – 2. august 1908. Harriet Backer til Eilif Peterssen

Brevs. 209ⁿ⁵⁴⁶

Mellem Husebø Opdal i Numedalⁿ⁵⁴⁷

2/8 1908.

Kjære Eilif.ⁿ⁵⁴⁸ Tusind Tak for Bogen,ⁿ⁵⁴⁹ som er kommen vel frem til mig. Det var overraskende, og jeg skjønner, at Kittyⁿ⁵⁵⁰ var den drivende Kraft; men Du var sandelig snil – som altid. Jeg har læst en hel Del af Brevene og har vanskelig for at holde op, naar jeg først kommer igang. Brevene har stor Charme og er fængslende, som Alexander Kiellandⁿ⁵⁵¹ selv var det; men jeg skal sige Dig, at jeg er fyldt af vemodsfulte Tanker før, og jeg taaler ikke at leve bare i det tabte Forbigangne. Jeg har udsat saalænge at læse denne Bog, fordi jeg er saa saar og opreven i mit Sind efter Agathes Død.ⁿ⁵⁵² Paa hende tænker jeg bestandig, det maa jeg, og det vil jeg; men jeg ønsker ligesom ikke at sørge over dem allesammen. Kielland, Grieg,ⁿ⁵⁵³ Thomasineⁿ⁵⁵⁴ og nu tilsidst min Kjære Jonas.ⁿ⁵⁵⁵ Her er saa fattigsligt efter dem, og vi selv blir saa gamle. Ikke Du, Kjære Eilif, Du er Gud ske Lov spræk og ung, staar paa Stige og Stillads og maler store Kirkevægger.ⁿ⁵⁵⁶ Ja, det faar nu være som det er. Jeg er taknemlig over det Gode jeg endnu har i Livet, om jeg end ikke mere kan være kistegladⁿ⁵⁵⁷ som før. – Her er nu svært ensomt, som forresten har jeg det i alle Maader godt. Den første Uge var jeg noksaa syg af 4 Dages Sommerkolering;ⁿ⁵⁵⁸ men jeg har arbeidet senere med fuld Kraft, synes jeg. Det blir en svær <Strid> at faa disse Billederⁿ⁵⁵⁹ færdige, fordi de Partier, som igjenstaar, er saa slet belyste, at jeg næsten ikke kan komme til at arbejde paa dem mere indgaaende. Men det er jo saa med ethvert Arbeide, at de største Vanskeligheder er de rent praktiske. Og jeg tænker, Du ikke ser alt hvad Du gjør heller naar Du maler fra Dit Stillads.ⁿ⁵⁶⁰ Du kan tro, jeg beundrer Dig, netop fordi Du, foruden alt det meget mere, som Du har fra Vorherre uden Din Fortjeneste, ogsaa kan gjøre dette vanskelige Praktiske. Her er svært godt at være, saalænge

Sommervarmen varer, og nu jeg har fuldt op af Hermetisk. Men jeg skulde dog ønske, jeg havde en vild Fjeldvidde at gaa paa, og Skovstien, som førte til noget ukjendt, saaledes som det var oppe i Lilleelvedalen. [1561](#) Hvor hundrede Stier førte til noget landskabeligt Nyt. Alligevel reiste jeg herop endnu nogle Aar, hvis ikke Skydsen var saa dyr og lang, for jeg har uvurderlige Motiver heroppe, en Empire-Bondestue, det rene Eventyr, og et Landskab ogsaa, som kunde blive deilige Billeder. Hils Magda [1562](#) og Jon, [1563](#) naar Du skriver, og sig Jon, at Micha Clarke [1564](#) var en ublandet Glæde i Kolerinedagene. Hils alle Malersvende Du ser forresten. Jeg tror, efter et Brev fra Janna, [1565](#) at det staar noksaa godt til med Kitty. Gud give, Cappelen [1566](#) kunde gjøre [1567](#) noget for hende og give hende forstandige Leveregler. Janna gjør en god Gjerning denne Sommer. Ja levvel og endnu engang tak for Bogen. Jeg glæder mig umaadeligt til at se Din Kirke. [1568](#)

Din hengivne
Ven Harriet.

B – 8. august 1908. Harriet Backer til Janna Kielland Holm

Brevs. 701ⁿ⁵⁶⁹

Mellem Husebø Opdal i Numedalⁿ⁵⁷⁰

8/8 1908.

Kjære Janna.ⁿ⁵⁷¹ Jeg har hele Ugen besluttet at skrive til Dig denne Søndag; men saa er der kommet saameget at besvare, at jeg er <rent> udskrevet før jeg kommer til Dig. Dette er mit 6te Brev og blir Slurv. Jeg er lei over af Kittysⁿ⁵⁷² Brev at skjønne, at der er vanskelige Motivforholde paa Hognestad;ⁿ⁵⁷³ men det synes jo alligevel, at Du har faat flere Ting sammen – i denne Hurtigmaleriets Tid. Dette er ikke sagt bare i Bitterhed. Det kan nok have sin Betydning at bruge en Sommer til hurtige Skizzeopfattelser; men jeg tror nu alligevel at det er en noksaa farlig Vei at gaa, fordi det er umuligt, hvis man ikke er stor Mester, at faa Tegningens Skjønhed og den heltmættede Farvevirkning frem i Skizzen. Man uddanner sig kanske til en glimrende Tekniker; men jeg tørster efter at se det fuldt gjennemarbeidede med Skizzens Friskhed og Bredde. Det har ialfald længe været mit Maal, og det er ikke blit til Hurtigmaleri – desværre. Jeg er noksaa fortvilet, for det ser ud, som om Billederneⁿ⁵⁷⁴ ikke kan gaa af Stabelen. Jeg ser godt at de avancerer, og at de er vakkre, slet ikke overarbeidede paa nogen Vis; men idag og imorgen lige ufærdige. I denne sidste Uge har jeg arbeidet saa voldsomt, indtil 9 Timer dagligt, og jeg er saa udslidt og dødstræt af Rosemaling og Perspektivsammenhæng, og jeg ser, at jeg er naaet et lidet Stykke frem; men netop da ser jeg, hvor meget der endnu mangler. Forresten tror jeg nok, at det er et Herkulesarbeide jeg har tat paa mig, det er forfærdeligt at det halve Billede altid ligger i Mørke, saa jeg aldrig samtidigt kan se den hele Virkning uden jeg bærer Billedet ind i Sakristiet. Landskabet har jeg ikke malt paa i den senere Tid, da jeg holder paa i Kirken Dagen lang til Kl. 8, og saa er jeg for træt, saa jeg bare fordærver. Desuden er det hele Motiv paa Kirkegaardenⁿ⁵⁷⁵ saa rent forandret. Naar denne Katzenjammer (som maa til)

undtages, har jeg det forresten godt. Her er deiligt Veir uden stor Varme, da her altid blæser. Denne sidste Uge har været strid, fordi mine Folk har Høi<aan> ude paa nogle Øer i Laagen, og da maa jeg madlave saa rent for meget; men ellers er alting bra. Ikke saamange Lopper som ellers, kanske mit Blod blir mindre sødt velsmagende. – Hvor forfærdeligt sørgeligt med Anna Sømme.^{u576} Kjære, lad mig endelig faa vide, hvorledes det stiller sig, naar hun skal opereres, og Resultatet. Jeg er saa bedrøvet, og jeg synes, hun har haft det stridt i Livet, saadant et nydeligt fint og originalt Menneske. Dette kommer naturligvis ogsaa at nedstemme Kitty, som trænger gode Dage og Ro i Sindet for at komme sig af sin Nervøsitet. Menneskerne trænger til Munterhed, kjære Janna. Muntre Ord og muntre Bøger og glad umiddelbar Latter. Saa blir man frisk. Ak ja, jeg har synes, det har været saa let at være glad helt indtil den allersidste Tid. Gud ske Lov, at der endnu er nogen Unge igjen som har megen Glæde foran sig. Du maa hilse Kitty mange Gange. Hun ved nok, at jeg tænker bestandigt paa hende og ønsker Cappelen^{u577} maa faa Greie paa hendes Helbred denne Sommer, saa er det ^{u578}ikke saa farligt, om hun faar malt saamange Billeder færdige. Bare hun kan samle Kræfter til Vinteren. I mine Tanker har jeg skrevet Dig meget morsommere Brev end dette; det kommer af, at jeg er træt. Gid Dine Billeder var gode, for man blir et nyt Menneske eller «sit rette Jeg», naar man har Kunstnerheld. Levvel og skriv atter. Næstegang vil jeg skrive meget muntre. Hils Magda^{u579} og Anna Sømme hvis Du ser dem.

Din gamle Ven
Harriet

B – 22. april 1909. Harriet Backer til Arne Garborg

Brevs. 140ⁿ⁵⁸⁰

Hansteensgade 2 IVⁿ⁵⁸¹

22/4 1909.

Kjære Garborg.ⁿ⁵⁸²

Vil Du ikke skrive en god Artikel i 17de Maiⁿ⁵⁸³ og anbefale paa det varmeste Bevilgningen til Malerakademiet, som nu kommer fore i Budgetkomitéen?ⁿ⁵⁸⁴ Netop i 17de Mai, for det er den begavede Landsungdom, som trænger denne billige Kunstscole. Den ene unge Gut efter den anden kommer ind fra Bygderne og kan ingen kunstnerisk Veiledning faa. De fleste af dem har Talent og da først og fremst en forbausende Lethed. De er liksom fødte Virtuoser, og da de intet Begreb har om, at der kræves mangeaarigt Studium, smører de iveri og faar aldrig fuld kunstnerisk Udvikling. De tror, det gjælder at faa Protektion til Statens Stipendier,ⁿ⁵⁸⁵ saa de kan komme udenlands; men det er ikke sundt for dem at faa den første Undervisning i fremmed Land. De forvirres og blir skakkjorte. Alt dette ved og forstaar Du, og nu maa Du tage Dig varmt af deres Sag, for en Artikel fra Digⁿ⁵⁸⁶ har stor Betydning. Af Erfaring ved jeg, at en Malerscole, som den paatænkte, ikke kan holdes med privat Initiativ, for saamange af de mest begavede maa være Frielever. Naturligvis maa der betales en liden Skolepenge af dem, som kan; men Fripladse for de fattige Talenter. Dette har Hast derfor skriver jeg bare hvad der i Farten falder mig ind, og saa haaber jeg paa Dig som den bedste af alle Talsmænd. Jeg kunde skrive meget om dette; men Du skjønner det jo altsammen bedre end jeg. Mange Hilsener til Hulda.ⁿ⁵⁸⁷

Din hengivne
Harriet Backer

B – 1. august 1909. Harriet Backer til Kris Wold-Torne

Brevs. 623^{u588}

Mellem Husebø Opdal i Numedal^{u589}

1/8 1909.

Kjære, søde Kris!^{u590} Du gjorde mig en stor Glæde med Dit Brev og de deilige Fotografier. Barnet^{u591} er fortryllende og ser glimrende ud, hendes Valg af Forældre er ogsaa storartet. Ja, I har nok Glæde af hende, og jeg er glad over, at Véda^{u592} beroligede Eder, hvis I begyndte at ængste Eder, fordi hun ikke gaar endnu. Det er saa yderst forskjelligt med den Ting hos Barn, og Eders lille Pige ser ikke ud, som om hun led af nogen Skade. Du har Ret i, at Véda og Aubert^{u593} er Pragtmennesker. De er af allerfineste Kvalitet, og jeg elsker dem begge. Nu vil jeg skrive til dem og besvare Védas yndige Brev fra tidlig ivaares. Det er bare Tid, som altid mangler mig. Derfor ser Du straks, at Skriften forværres og gaar over til Slurv paa anden Side. Du skal takke Oluf,^{u594} fordi han skrev saa varme Ord om mit Billede i Galleriet.^{u595} Han følte nok, hvorledes jeg gaar og pines og tviler heroppe og tænker det er Skrab alt det jeg gjør, saa jeg ikke har Mod for en Halvskilling. Sig ham, at det viser et godt og medfølende Hjertelag, at han vil stive mig op med lidt Ros her paa Studiereisen, hvor han kan vide, at jeg altid er mistrøstig. I denne Uge synes jeg, Billederne er gaat fremover, Gud ske Lov og Tak. Jeg sidder saa forfærdelig vanskelig til de Dele af Billederne,^{u596} som endnu ikke er gennemarbejdede. Gid I var her, jeg trænger saa til Malerraad og Malersnak! Werenskiold^{u597} skrev til mig i denne Uke, at han og Thorne^{u598} syntes, jeg skulde søge Professorpost;^{u599} men jeg har ikke vovet at gjøre det. Thorne maa søge, han vil ikke angre det selv om han føler sig bunden i 5 Aar. Man har det største Udbytte selv af at korigere Akt. Jeg er nok ærgjerrig og vilde gjerne kaldes «Professor», jeg maa le her jeg sidder, naar jeg tænker paa, hvilken Fornøielse der vilde være bare i det. Men saa synes jeg og har altid synes, at Mænd skal ha Mandsundervisning,

naar det lar sig gjøre, og jeg vover ikke at ta Ansvaret paa mig. Hvis der var Dameateliers vilde jeg søgt om Posten; men med to Ateliers, en Tegneklasse og en Malerklasse maatte der jo bli Fællesundervisning, hvis Damer i det hele skulde komme til. Ja, nu vil jeg ikke tænke paa det mere; men tænke med Glæde paa Muligheden af at finde et interressant Motiv til Vinterarbeide selv. Saa <staar> jeg mig nok igjennem uden Malerskole,ⁿ⁶⁰⁰ nu da Olaf Schouⁿ⁶⁰¹ har gjort saameget for mig. Tak, fordi Du skrev om Alice,ⁿ⁶⁰² som jeg holder saameget af og tænker paa ofte. Det er ikke let at tage Kunsten op igjen, naar saamange Aar er spildt, og jeg skjønner, at hun bare længter efter dette. Men om hun blev gift med en Maler? Hvorfor er nu ikke hun og Eriksenⁿ⁶⁰³ uundværlige for hinanden? Eller hvorfor har ikke hun det staselige Menneske fundet min Kjære Ven og staselige Gløersen?ⁿ⁶⁰⁴ Du kan ikke Tænke Dig, hvor jeg af Hjertet er en Makkerske. Jeg kan ikke udstaa, at Mennesker gaar omkring ugifte, skjøndt jeg selv har det saa godt og har Barn i Overflod. Ja, jeg kan nu greie mig uden at være gift; men de Færreste kan det. Saa tænker jeg paa, hvordan stakkels lille Kate Schouⁿ⁶⁰⁵ har det. Jeg ved, hun var saa rent fortvilet i Begyndelsen efter Farensⁿ⁶⁰⁶ Død. – Her er noksaa ensomt og her er uroligt Veir; men forresten har jeg det godt, saalænge det ikke er koldt i Kirken.ⁿ⁶⁰⁷ Mine Folk er udmærket snille, og om Søndagen laver min Marieⁿ⁶⁰⁸ Middagsmad for mig. Spikekjød, med smaa nye Gullerødde, Saftsuppe og Pandekaker. Om Hverdage er det Maggie supper og Hermetik, mer eller mindre kjedeligt især fordi jeg laver det selv. Fra Kittyⁿ⁶⁰⁹ har jeg bare hørt en Gang; skjøndt jeg skriver til hende stadigt. Hun er paa Gaarden Vik paa Jæderenⁿ⁶¹⁰ og det lod til at hun var i fuldt Arbeide, ialfald er hun blandt gode gamle Venner, som kjender hendes Stel og Vaner. Gud give, hun maatte ha en god Sommer. Mangengang synes jeg, det er saa svært foruroligende, at hendes Stedsans er saa ødelagt.ⁿ⁶¹¹ Men jeg synes ikke, hendes Arbeidskraft er svækket. Gid jeg nu snart fik et godt Brev. Ogsaa level og tænk lidt paa mig med gode Ønsker. Jeg skal gjøre det samme med Eder. Nu ⁿ⁶¹² komme min Marie med Middagsbrettet. Tænk, Kris, om I skrev endnu engang! Jeg blir her nok til Høsten kommer. Er Eriksen paa Einabu?ⁿ⁶¹³ Intet Studiested i Verden er som der. Mangfoldige Hilsener til Eder alle tre. Eders hengivne

Harriet

B – 8. august 1909. Harriet Backer til Margrethe Welhaven

Brevs. 563ⁿ⁶¹⁴

Mellem Husebø Opdal i Numedalⁿ⁶¹⁵

8/8 1909.

Kjære, søde Maggaⁿ⁶¹⁶ mi!

Du faar bare et Hastværksbrev til Tak for Dit lange Brev igaaraftes. Jeg længted saa efter at høre noget fra Dig, for vi er jo nu bare 3 Søstre, og vi har altid holdt sammen, skjøndt vi ofte ikke ser hinanden lange Tider. Hver har sit, og det er forstaaeligt; men jeg ha altid Trang til at se Dit lille søde Ansigt. Jeg har det godt her; men maa vride Nakken forfærdeligt for at arbeide Billederne færdige, derfor er jeg noksaa træt, og Søndagene er nødvendige Hviledage. Her er tomt Hus idag, Kirkesøndag, saa jeg skal lave Middag selv. Ellers pleier det at være en Fest at jeg faar Mariesⁿ⁶¹⁷ Sødpsuppe og Pandekager til Spikekjøt Søndag Middag. Men min Spiseseddel idag høres god. En Kop Bouillon (Maggie) Forloren Skildpadde og Svedskekompot. Det værste her er Brødet, for det er rent usundt, saa jeg har stærk Cardialghie, surt Vand i Munden hele Dagen. Men hvad er der vel at gjøre? Knækbrød fins for Øieblikket ikke paa Handelsstedet. Jeg synes nok, det gaar godt med Billederne; men jeg arbeider i stor Spænding, da jo saa meget afhænger af, hvordan ~~De~~ de lykkes. – Tak fordi Du skrev om Dine Barn, som jeg altid tænker paa med Kjærlighed. Min søde Astri,ⁿ⁶¹⁸ som er lykkelig med som Christen.ⁿ⁶¹⁹ Du skal hilse hende fra mig, naar Du skriver. Jeg svarer nok paa hendes Brev i Sommerens Løb, og jeg er saa glad over, at de bor i Gunwalds Aas's smukke Hjem.ⁿ⁶²⁰ Fra Ingaⁿ⁶²¹ i Londonⁿ⁶²² har jeg haft to Breve, og nu kommer hun jo hjem igjen Mandag. Jeg misunder Dig at se hende ved Hjemkomsten, for jeg er vis paa, hun er som et andet Menneske flot og spræk, og det gaar nok af hende igjen før jeg kommer tilbage. Javel, har hun selskabereret forfærdeligt, og alle disse Treenⁿ⁶²³ er jo Vanvid; men saa har hun ogsaa reist i Londonerfærdselen i

Automobil, og hun ^{har} længtet, som jeg og som Agathe, [n624](#) og jeg tror ogsaa Du i mange Aar efter Storbyens Larm og Færdsel. Jeg elsker skjønt Menneskeværk og kanske stor Arkitektur mest af alt. Kirker og Slotte og store kultiverede Parker. Og nu under jeg Inga, at hun har gjenset alt dette. Ja, levnu vel og glem mig ikke Maggen min. Det er sandt, kunde Du ikke skrive et lidet Brev til Onkel Fredrik. [n625](#) Jeg ved, han er klein i Sommer; men jeg mente, Du skulde skrive opmuntrende saa han nu i sine sidste Dage [n626](#) kunde ha Følelse af, at han hænger sammen med os, sine Søsterdøttre. Jeg skrev nyligt og fik straks et saa opmundtret og taknemlig Svar. Du kan tro, det er surt at være ensom og gammel og ha et noksaa trist Liv at tænke paa. Ja levvel kjære Søstera mi. Hils Hjalmar! [n627](#) Det var hyggeligt de Somre, han havde Pligt til at reise herop. Hils alle Barna! Kjærligt Kys fra din egen Søster Harra [n628](#) Jeg er saa lykkelig over Anders's lille Pige. [n629](#)

B – 29. august 1915. Harriet Backer til Kris og Oluf Wold-Torne

Brevs. 623 [n630](#)

Hansteensgt: 2 IV

29/8 1915.

Kjære begge to Kris [n631](#) og Oluf. [n632](#)

I maa nok synes, at jeg er en underlig en, som ikke straks svarer paa saa Kjærligt Brev. Men tænk, jeg har først læst det igaarftes. Det laa blandt Flommen af Breve, som jeg skulde Lørdagsaften ordne paa mit Skrivebord, og det var uaabnet. Jeg blev forfærdet og skamfuld for Eders Skyld; men allikevel blev jeg saa glad ved at læse Eders Kjærlige Tanker om mig. Tak, at I virkelig gjerne vilde, at jeg skulde komme. Jeg trænger saa ubeskrivelig til Venskab og Trøst! Nu *kan* jeg ikke komme, fordi jeg maa kæmpe med de Billeder jeg har føre, [n633](#) skjøndt de er høist ubetydelige; men jeg har den Slags Sind, at jeg opgir aldrig noget, før det er helt fordærvet. Jeg tænkte mig næsten, at I var komne hjem som andre Skoleferiefolk, og især i den sidste Uke har jeg tænkt at skrive til Daaesgt: [n634](#) og be Eder komme op til mig, for jeg er saa uhyre tvilraadig, om mit Stilleben [n635](#) er saa daarligt komponert «at det helst burde sættes helt om», som vor uforglemmelige Kitty [n636](#) pleiede si. Altid lo jeg like fornøiet naar hun sagde sine gamle friske Ord og Rægler. Saasnart I kommer til Byen, maa I derfor komme herop og hjælpe mig med Dom og Raad og Malersnak. Jeg har en Følelse af, at det vilde være meget klokere af mig at pakke sammen og reise ned til Eder nogle Dage, og se hvad der var at gjøre dernede til næste Sommer. [n637](#) For jeg faar se at glemme, at jeg er 70 Aar og takke Gud saalænge jeg endnu har den Gnist i mig, som gjør mig til Malerinde. Den har holdt mig oppe, enda jeg har malt daarligt, denne Sommer i min store Sorg. For jeg har altid elsket mine Søstre over alt paa Jorden, og Savnet er saa frygteligt, fordi de Søstre [n638](#) er som andre og bedre Udgaver af en selv. Alt kan man si til Søstre, for de vet om alt det dyrebare fra gamle Dage. Derfor har jeg holdt mig indestængt

heroppe i mit Atelier i den menneske tomme By og bare levet for mit Savn for at holde det friskt, det eneste som jeg har tilbage af de Kjære Døde.ⁿ⁶³⁹ Jeg synes ikke, man kan leve paa Minderne, hverkende gode eller de onde i den første Tid. De er alle like oprivende og smertefulde. Her har været akkurat passe Veir for mig, aldrig nogen Hete at snakke om, og jeg er ganske sikker paa, at jeg trængte til at hvile mig ut i Ro. Saa kommer Længselen af sig selv efter Samliv med Mennesker. Védaⁿ⁶⁴⁰ var heroppe en Dag, og det var deiligt at se hende igjen, for hun saa noksaa udhvilt ut; men hun var svært mager og saa ikke ut, som om hun var kommet fra Fjeldet. Hun er et storartet Menneske, et brændende Lys synes jeg. Af Kristendommen har hun tat det vanskelige Ord i Bruk: «Vær er hinandens Tjenere». Her diskuteres saameget om Tro og om Kristendom i Aviser og blandt Mennesker. Selv er jeg ortodoks, fordi den Kristendom jeg som Barn har lært tilfredsstiller mig helt. Men jeg synes ikke, det kommer an paa Ortodoksi i Tro. Lad enhver ta sit! Bruk af Læren og forsøke at leve efter det. Den Ene kan vælge Ordet om at gjengjælde «det Onde med det Gode». En Anden det udtømmende i Fadervor «Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere». Altsammen hvad Du synes passer for Dig at vælge, er saa stik modsat Verdens Lære. – Ja, saa kommer jeg ikke ned til Eder denne gang; men jeg takker Eder fordi I vilde dele hvad I har af Godt med mig, og jeg vil haabe paa næste Sommer. Og jeg glæder mig umaadelig til at se Olufs Billeder, for han opfylder altid de store Forhaabninger jeg sætter til ham. Mange Hilsener til Ragnaⁿ⁶⁴¹ og glem ikke, at naar I kommer hjem trønger jeg til Eder baade som Malere og Venner.

Eders gamle
Harriet

Til Maleren Hr Oluf Wold-Torne
Sandøen pr Brevikⁿ⁶⁴²

B – 13. juli 1919. Harriet Backer til Védastine Aubert

Brevs. 32ⁿ⁶⁴³

Gaarden Skogstad i Valdersⁿ⁶⁴⁴. 13/7-19.

Kjære, kjære Véda.ⁿ⁶⁴⁵

Det er Søndag, og jeg har netop læst Ivars Præken,ⁿ⁶⁴⁶ og nu kommer Turen til Dig, som skulde hat Brev for længesiden, men jeg har ikke hat Tid. Gid vi hadde Dig her, for her er deiligt at være! Reisenⁿ⁶⁴⁷ var storartet, vi spiste udmærket Middag og sov paa Fagernæs, fik ved Magdasⁿ⁶⁴⁸ beundringsværdige Energi vore Kufferter og Malerbagage med paa Bilen og tuffede afsted Kl: 9 næste Morgen gennem de deiligste Landskaper, jeg tror Kl: var 1 da vi kom herop i slik Natur, som jeg aldrig har trod jeg mer skulde faa se. Jeg mente jeg var for gammel til at faa leve en Sommer i Fjeldet. Her er nok lidt lukket mellem dypgrønne Fjeldvægge, som Du nok har set fra Eilifs Billeder.ⁿ⁶⁴⁹ Som Motiver egner denne Natur sig bedst for store Lærreder. Du vet, jeg har bare mine smaa Formater af Skræk for ikke at faa fuldført. Men Eilif holder paa med et stort Lærred, et deiligt Motiv, høit Baggrunds fjeld, sneflækket med Aftensol, vor egen dybgrønne Fjældvæg som Mellegrund og i Dalen en fossende Elv som deler sig og omklammer en liten Ø og gaar videre frem til Forgrunden som ligger i en bløt Skyggetone.ⁿ⁶⁵⁰ Det er det bedste Landskapsmotiv, han nogentid har hat, synes jeg, og har maler med sin gamle Festlighed, hvilket glæder mit Hjerte. Enda han kom herop saa træt; men denne sidste Uke er han meget bedre. – Jeg kom ogsaa selv straks i Arbeide; men synes hver Dag jeg ser bedre Motiver end dem jeg har valgt. Om Formiddagen et Stuehjørneⁿ⁶⁵¹ paa en nærliggende Gaard. Det er *enkelt*, og det er vel den moderne Kunstes {sic.} Slagord. Jeg vet nok, det kunde bli vakkert, hvis jeg fandt et Menneske, som kunde smelte stemningsfuldt sammen med Omgivelsen. Desværre gik igaar Døren op til et Siderum, som var meget interessantere, et ganske nyt og rikere Motiv. Om Eftermiddagen maler jeg Landskapⁿ⁶⁵² i Nærheten af samme

Gaard, hvor jeg jo har mine Malersaker. Her brænder jeg op midt i Solen og sidder ubekvemt, og kanskje det heller ikke er noget riktigt godt Motiv. Det er svært ulikt Eilifs Motiver. – Gaardrækkens graa Huse mot deilig~~t~~ Fjeldlinie Blaaafjeld i Baggrunden med Sneflækker. Slet ikke noget stort eller betydeligt Motiv; men *enkelt* er det i sin Skjønhed. Kanske vil det bare virke som er Studie. Vi er frygtelig flittige baade Eilif og jeg, og fortjener de gode Maaltider vi faar. Det er godt at komme ned til Frokosten og træffe Eilif og Magda. Gid Du ogsaa var her! Jeg blir gladere og gladere i Magda for hver Dag, her fins bare godt i hendes moderlige Sjøel. Ingen skumle Krinkelkroke, intet, som hun ikke trygt kan røbe. Hun røber det omstændeligt altsammen, og alt er rent og fint og godt. – Det er en stor Lykke for mig at være sammen med dem begge. Her er vist nu fuldt Hus nede i Hotellet, ⁿ⁶⁵³ hvor vi spiser den deilige Mat. De ser allesammen hyggelige ut; men jeg kjender ingen af dem uten Cæcilie, Magdas Broderdatter ⁿ⁶⁵⁴ og hendes Mand Skolebestyrer Engebretsen. ⁿ⁶⁵⁵ – Nu vet Du, hvorledes jeg har det min elskede Ven. Men hvorledes har Du det? Jeg er glad over, at Du snart drar afsted for det har været skrækkelig hedt her, og da tænker jeg nok Lilleaker ⁿ⁶⁵⁶ har vært værre... Tak for Brevkortet; men nu maa Du skrive før Afreisen, om bare et Kort for at si mig Din nye Adresse. Og fra det nye Sted maa jeg faa vite, at Du har det godt. Tag ikke formeget Arbeide med, for Du trenger til Ro og Hvile. Gid jeg hadde Dig siddende paa vor Altan, (vi har to) naar ~~Du~~ jeg kom hjem fra Arbeidet! Eilifs ønsker det samme, for vi har talt om, hvor deiligt det vilde vært at ha Dig her. Denne Sommer maa Du tænke paa Din egen Helbred, kjæreste Véda. Her var et pludselig Omslag i Veiret igaar til Nordenvind og ordentlig Fjeldkulde. Gid vi nu ikke har <havt> vor bedste Tid. Skal Du høit tilfjelds? Jeg oppfattet ikke engang Gaardnavnet, og vet ikke til hvad Bygd Du vandrer. – Vær nu ikke lei af det lange Brev, Du skal gjennemlæse midti Reisetruvelheten. Jeg vilde Du skulde tænke paa mig og vite hvordan jeg har det. En Trøstens Engel var Du for mig ifjor, og Du er det for alle Dine Venner; men Du maa ikke bli blek og mager. Gid Kosten var god der Du kommer, her er den brillant. Jeg skal hilse Dig saa hjerteligt fra Eilif og Magda og saa er og blir jeg Din trofaste Ven,

Din gamle
Harriet

B – 11. september 1922. Harriet Backer til Margrethe Welhaven

Brevs. 563ⁿ⁶⁵⁷

Bækkelagetⁿ⁶⁵⁸ 11/9-22

Lille elskede Maggen min.ⁿ⁶⁵⁹

For ikke at glemme det, skriver jeg straks Andrea Kleensⁿ⁶⁶⁰ Adresse. *Doktorinnan A: Kl. 33 Styrmandsgatan Stockholm.* Tak for Brevet, det var saa godt at faa, for jeg er noksaa nedfor af forskjellige Grunde. Du og Sigriⁿ⁶⁶¹ kom som to Engler, som 2 af Sigris glade Cheruber den Dag I drog afsted med mig i Bil. Jeg trængte saa saart til at se ny Kunst, ventede mig nok Overraskelser;. Forventninger, som blev langt overtrufne.ⁿ⁶⁶² Vær vis paa, at hun blir en meget betydelig Kunstner, hvis hun ikke stanses af uforudsete Hendelser. Det var fin personlig Kunst, ikke bare det evindelige «lovende». Du kan trygt være stolt af hende kjæreste Mag, og jeg kan ikke faa sagt Dig, hvor jeg glæder mig. Hun er baade fin Naturalist og fortryllende Komiker. Det er saa sjeldent, at man spiller paa begge Strengene. Fontænen, Helges Gutteskikkelse paa Sjøuhyret er en ypperlig Komposition, og den deilige lille Portrætbuste af ham, de søde Barnehoder, Sørensens Gut, er tro Gjengivelser af Naturen, set paa den skønneste Maade. Alvor og Naturlighed, tænk hvor sjeldent vi ser dette i vor Tids Kunst. Jeg blev saa glad over, at St. Georg med Dragen blev kjøptⁿ⁶⁶³ til Kunstindustrimusæet. Og saa de lystige Løver med Skjolde, med hæderlige Bedsteborgeres Ansigter, saa usigeligt komiske, at jeg ler i min Seng naar jeg tænker paa dem. Den lille Madonna kan jeg heller ikke faa ut af mine Tanker. Og de lattermilde blaa Løvehoder paa Vandbækkenet! Vi forsmægter af Mangel paa virkelig naturlig Lystighed, her kommer den naiv, barok, altsammen indenfor Skjønhedsgrænsen. Jeg forstaar jo ogsaa, at Utstillingen gjør Lykke, og hun skulde tvile om at hendes Kunst var berettiget? Gud give, at hun maa faa Vind i Seilene og styre freidigt sin egen Kurs. Fantasifuld og meget begavet. Ja, det er bare for at glæde mig sammen med Dig over dette, at jeg skriver. Og nu maa det være slut, for

jeg har malt hele Formiddagen og nu er jeg træt. Tak fordi Du fortalte Drømmen om Hjalmar. [n664](#) Det var som jeg fik en Hilsen gennem Dig fra ham. Du vet, jeg har altid holdt inderlig af ham, og jeg vet saa godt, at denslags Drømme virker som en Oplevelse. Gud signe Dig min lille Mag, og gid Du maa ha Glæde af at male! Kast Dig ind i det, og gaa paa. Og skriv indelig til Andrea, [n665](#) for nu om nogensinde passer I sammen. Anders [n666](#) og Elina [n667](#) er paa Biltur til Svogeren Gørrisen, [n668](#) som ogsaa er Anderses Skolekamerat og gift med Elinas Søster. [n669](#) De har en ordentlig Bondegaard som de besøker om Sommeren nogle Uker høit op i Landet i Nærheten af Lillehammer. Reiste Fredag kommer igjen Onsdag. Barnene er iaften i Smaapikeselskap her i Bækkelaget, saa jeg er alene hjemme. Vet ikke om Billedet [n670](#) kan bli færdigt, vet ikke om det ^{er} godt Motiv; men arbeider spændt, til Løvet gulner utenfor Vinduerne. Saa levvel, skriv snart, for jeg elsker Dig eneste Søstera mi, som jeg har igjen! Kjært Kys fra Din Harra. [n671](#)

[n672](#) Jeg er saa gla over, at Du har saa nydeligt et Hjem. [n673](#)

B – 31. august 1927. Harriet Backer til Margrethe Welhaven

Brevs. 563ⁿ⁶⁷⁴

Nordgaard Pensionat Asker ⁿ⁶⁷⁵

31/8 1927.

Min egen elskede Mag!ⁿ⁶⁷⁶

Naar jeg skriver Brevet idag, denne Eftermiddag 31/8, vil det nok komme frem til Dig paa Geburtsdagen 2^{den} Sept: Saa vet Du, at jeg sitter her og tænker paa Dig med mange kjærlige Ønsker for Aaret, som kommer, glad over at ha set saa nyligt Dit søte Ansigt sammen med Sigriⁿ⁶⁷⁷ og Svigersøn,ⁿ⁶⁷⁸ som jeg saa for første Gang. Han gjorde paa mig det bedste Indtryk, og jeg haaber ganske vist at Du har dem hos Dig idag paa Geburtsdagen, at Du føler Dig lykkelig sammen med de mange Barn Du kan opdrive. Deres Kjærlighet blir nok den bedste Fest, og Du kan stole paa, at jeg under Dig denne Lykke af mit hele Hjerte! Jeg gratulerer Dig elskede Mag! Gaven kommer engang senere, jeg vil ikke nu skrive om den. Du faar kanske selv Valget mellem to Ting hvad Du vil ha. – Enda vet jeg slet ikke, naar jeg kommer til Byen, {sic.} Jeg er bange det blir med ufærdigt Billede.ⁿ⁶⁷⁹ De sidste Dage synes jeg selv, jeg har arbeidet godt; men man kan ikke dømme om eget Arbeide. – Jeg trænger saa til Eilif,ⁿ⁶⁸⁰ Muntheⁿ⁶⁸¹ eller Werenskiold.ⁿ⁶⁸² Disse Kamerater er de eneste Mennesker jeg maler for, ogsaa maler jeg især for mig selv, om jeg kunde bli nogenlunde tilfredsstillet. – Du skjønner nok, hvorledes jeg har det. Forpint og nervøs som altid, naar et Billede skal gaa af Stabelen? Kanske Du trods alt misunder mig, fordi jeg i Livet har faat Lov^{til} at gjøre denne ene eneste Ting? –

Her er meget faa Folk i Pensionatet nu, og jeg spiser ofte et Maaltid alene. Men godt er alting, udmærket Mat Masser af Bær og store deilige Roser i Haven. Naturligvis er det deiligt at kunne gaa ut om Morgenen en Rundtur før Arbeidet i

Havens Gange og mærke mig de Blomster, som har aabnet sig, er fuldt udsprungne i Nattens Løb. – Jeg er fuld af Længsel efter Eder alle som jeg har kjær, og jeg lever paa Eders Besøk i Søndags, som var mig saa stor en Glæde. Sigri er et aldeles fortryllende Menneske og hendes Begavelse af første Rang. Jeg angrer saa, at jeg ikke fik Fotografierne af den gode Hyrde og af Moderen, med Barnet paa sin Skulder, kanske kunde hun ha git mig dem, hvis jeg hadde bedt derom; men jeg vilde ikke være altfor fordringsfuld. Jeg tænkte ikke de var aslet mig, siden de blev liggende i Konvoluten. Tænk, om det bare var Dumhet af mig, tænk om hun vilde lægge den efter sig hos Dig, og at jeg kunde faa dem, naar Du bad hende rigtig pent for mig om dem. – Kys hende og sig hende, at jeg beundrer og holder af hende. – Kjære Maggen min, og vil Du, trods dette kommer paa Din Geburtsdag, huske at Du lovede mig at faa undersøgt, hvorledes Sakerne staar i Hansteensgt. 2 IV, om Asta Nørregaardⁿ⁶⁸³ og vor fælles Hushjælp Frk Jensenⁿ⁶⁸⁴ er kommet hjem, eller naar de kommer? Ja det er kanske vanskeligt, for der er muligens tomt Hus. Frk Jensens Søster skulde forresten bo i Værelset paa min Side af fjerde Etage. Hun pleier at hjælpe sin Søster med Rengjøring hos mig, før jeg hjem. {sic.} Jeg vet nemlig ikke, hvorhen jeg skulde adressere Brev til Asta N., hun skulde være nogle Uker i Sogn; <tilslut>; men hvor har hun ikke sagt mig. Er det muligt, at Du kunde faa lidt Greie paa dette, da gjør Du mig en stor Tjeneste, for jeg kan ikke bestemme min Afreise herfra, før jeg vet, at Hushjælpen er der og har alt i Orden for mig. Hun vet selv, hvad hun har at gjøre for mig. – Og saa Farvel min elskede Mag, lille Søstera mi, som indbilder sig, at hun er 76. Aa nei s'an! Hun er nydelig at se paa som en Ungdom, og Gud signe og bevare hende og styrke hendes Ankler, saa jeg faar se hende snarest muligt mine 4 Trapper, naar jeg er kommet til Byen. Og Gud glæd Dig paa Geburtsdagen med Dine velsignede Barn og Barnebarn, cirka 32. –

Din egen gamle Søster
Harriet, som elsker Dig.

B – 10. januar 1932. Harriet Backer til Henrik Sørensen

Brevs. 186[n685](#)

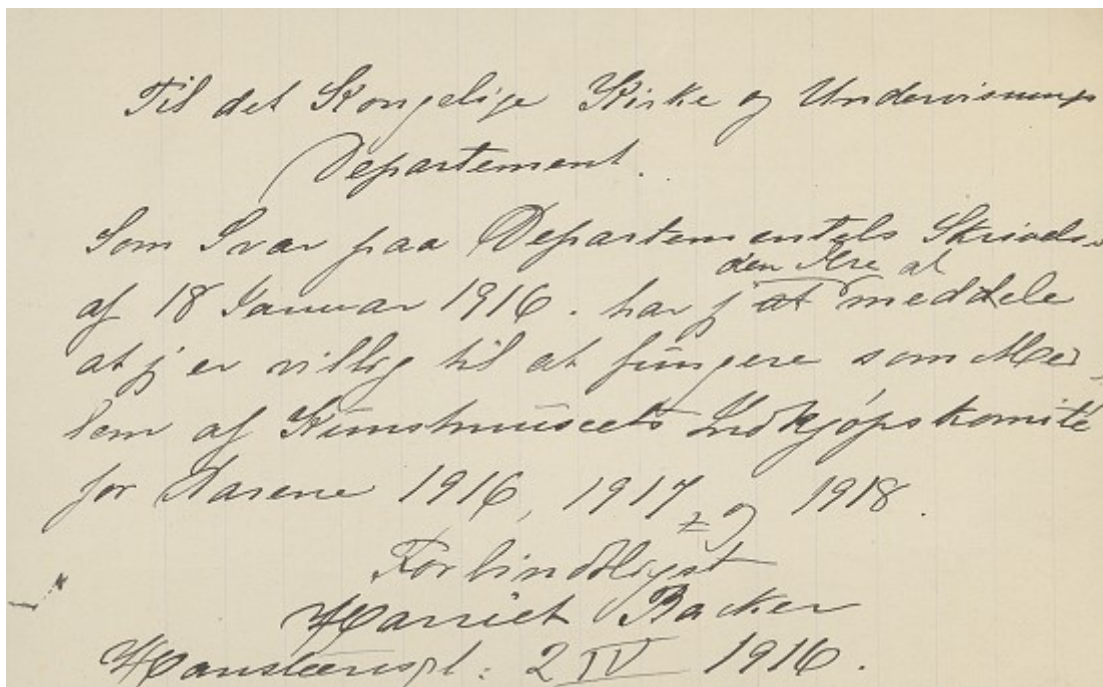
Hansteensgt. 2 IV[n686](#) 10/1 1932.

Kjære Henrik Sørensen.[n687](#)

Vet ikke, hvor i Verden De er at træffe; men nu har jeg faat Deres Oslo-Adresse og kan ikke vente længer med at sende min Tak for en herlig Julepresent. 12 tolv Flasker Brus! Jeg turer og svirer, drikker Brus til min Middagsmat og velsigner min fraværende Ven! Kom op engang, naar De kommer til Byen, for nu er det farlige indtraadt, at jeg er blit glad i Dem.

Deres hengivne
Harriet Backer

DEL C: BREV FRA HARRIET BACKER – OFFISIELLE VERV FOR NASJONALGALLERIET SAMT ANDRE UTVALGSKOMITEER OG JURYARBEID

Til det Kongelige Kirke og Undervisnings
Departement.

Som Svar paa Departementets Skrivelse
af 18 Januar 1916. har jeg ^{den Aie at} meddele
at jeg er villig til at fungere som Medlem
som af Kunstmuseets Indkjøbskomité
for Aarene 1916, 1917 og 1918.

Forbindelses
Harriet Backer
Kunstmuseet: 2 IV 1916.

Ill. 9. Harriet Backers kladd til svarbrev til «det Kongelige Kirke og Undervisnings Departement», 1916, NB Brevs. 563. Departementet hadde 18. januar 1916 sendt forespørsel om hun var villig til å være medlem av «Kunstmuseets Indkjøpskomité» for årene 1916, 1917 og 1918.

C – [29. mars] 1902. Harriet Backer til Andreas Aubert

Brevs. 32 [n688](#)

Storthingspl: 7 VI [n689](#)

Paaskeaften 1902. [n690](#)

Kjære Dr. Aubert. [n691](#)

Foranlediget ved en Samtale med Werenskiold [n692](#) i Formiddag, vil jeg gjerne foreslaa indkjøbt til Galleriet [n693](#) følgende Tegninger fra Sort og Hvidt-Udstillingen. [n694](#) Krøyers [n695](#) *Schandorf med Hustru og en anden Dame*, sandsynligvis Fru Krøyer, N° 78 eller 68 i Katalogen, [n696](#) samt af Liebermanns [n697](#) *Raderinger Et Værtshus med Folk siddende udenfor omkring Borde, Badende Børn, og et Landskab med en hel Masse Okser.* [n698](#) Desværre har jeg ikke Katalogen, saa jeg kan ikke nærmere betegne dem. Liebermann har tilskrevet Werenskiold, at Galleriet skal faa hvilken som helst af hans Raderinger for en Trediedel af den opgivne Pris. Sekretær Gundersen [n699](#) er herom underrettet af Werenskiold. Erik W: kom op specielt for at tale om dette, han har ventet fra Udstillingens Aabningsdag, [n700](#) at der skulde blive gjort Indkjøb fra Galleriet. Jeg har, sandt at sige, tænkt det samme; men har undladt at gjøre Forslag i Forventning om, at Saadant kunde komme fra et andet Gallerimedlem, da jeg jo foreslaar Sybergs Selvportræt [n701](#) indkjøbt for 900 Kr, saasnart dansk Budget bevilges. Er det ikke saa, at vi snart skal have Møde? [n702](#) Vær saa snil at huske, at Nansens Maskedans [n703](#) er 4de April, da vil det vist blive umuligt for Munthe [n704](#) og mig at møde. Hjertelig Hilsen!

Deres hengivne
Harriet Backer

C – 21. oktober 1903. Harriet Backer til Anna Kielland

Brevs. 563ⁿ⁷⁰⁵

Hansteensgade 2 IVⁿ⁷⁰⁶

21/10 1903

Kjære Anna Kielland.ⁿ⁷⁰⁷

Endelig tror jeg, at jeg har en Stund, hvori jeg kan skrive til Dig og takke først for i Sommer,ⁿ⁷⁰⁸ som jeg haaber har øget vort Venskab, og saa for Dit brev og de deilige Fotografier. Jeg har en umaadelig Lyst til at male i Urnæs Kirkeⁿ⁷⁰⁹ næste Sommer, og vil være Dig svært taknemlig for enhver Oply<sn>ing. Men det er jo længe til den Tid! Jeg kom hjem Mandag 5 Okt, var udnævnt til Jury-medlemⁿ⁷¹⁰ og siden sammen med Thorneⁿ⁷¹¹ til Ophænger i Statens Udstilling.ⁿ⁷¹² Det er morsomt; men fortløsende, naar man er overanstrengt før. Mit Billedeⁿ⁷¹³ havde jeg med, og da Eilifⁿ⁷¹⁴ havde set det og, Gud ske Lov, sagt meget godt om det! Han sagde, at det var et superbt og deiligt Billede, saa sendte jeg det til Udstillingen, hvor jeg har hørt meget godt om det af Malere og Publikum, og hvor det igaar blev solgt til Olaf Schou.ⁿ⁷¹⁵ Muntheⁿ⁷¹⁶ foreslog det straks Aabningsdagen til Galleri-indkjøb;ⁿ⁷¹⁷ men der var ikke 2000 Kr i Kassen, og skjøndt jeg godt kunde slaaet Prisen ned (hvor om der forresten ikke var Tale) saa havde jeg ikke Lyst til, som Direktions-medlem, at kætømme vor Kasse. Det var derfor omtr bestemt, at Billedet skulde blive indkjøbt af Houenske Midler,ⁿ⁷¹⁸ som med Tiden tilfalder Galleriet; men Departementet holder svært fast paa disse Penge under Paaskud af Testamentfortolkninger og Statut-Lavning, saa det kunde vare længe, før Billedet kunde blive kjøbt. Derfor er jeg sjæleglad over Salget til Olaf Schou, thi hans Samling vil jo senere gaa over til Galleriet.ⁿ⁷¹⁹ Idag og igaar flytter Kittyⁿ⁷²⁰ ind i samme Etage,ⁿ⁷²¹ som jeg i et prægtigt Atelier. Det blir forfærdeligt hyggeligt. Jeg ved jo fra Andre, at Jannaⁿ⁷²² snart kommer, hvorover jeg er meget glad. Jeg tror efter Dit Brev ikke, at hun selv kan blive ulykkelig eller gjøre Andre ulykkelige ved

at komme. Et langt Brev, som jeg skrev til hende paa Stange,¹⁷²³ har jeg aldrig sendt, for det var mig umuligt at faa skrevet deri, hvad jeg vilde. Jeg har forstaaet det saa, at hun vil gaa paa min Malerskole,¹⁷²⁴ og Ingen kan være mig en kjærere Elev. Der, hvor hendes Nærværelse kunde virke forstyrrende, ser det nu ud, som om alting var lykkeligt og godt. Vi var der i et Afskedslag for Eilif,¹⁷²⁵ som var noget af det Morsomste jeg har oplevet. At hendes Fantasi og kanske ogsaa hendes Følelser kunde blive stærkt berørt af Oplevelsen kan jeg godt forstaa; men man elsker ikke en Mand, naar man har nogensomhelst Usikkerhed i sin Sjæl, og Baandene, som binder ham er stærke, det er jeg vis paa. Dette faar være en Drøm for dem begge, man drømmer saa mangt i det underlige Liv. Jannas Billeder er morsomme, lovende Begynderarbejder.¹⁷²⁶ At de er lidt kouleurte anser jeg for en Gjennemgang, og hun kan være glad, som har debuteret saa godt. Jeg glæder mig umaadelig til at se hende igjen, for jeg er uhyre glad i hende. Helene¹⁷²⁷ har været heroppe, men traf mig ikke. Endnu har jeg ikke haft Tid til Gjensit. Idag skal Kitty og jeg sammen med Lysakermalerne¹⁷²⁸ i Middag hos Gerhardt Grans¹⁷²⁹ for Bøgh,¹⁷³⁰ antar jeg. Jeg glæder mig svært, for saadanne Fester er altid vellykkede. Det er godt at komme her tilbage igjen og snakke med Kunstnere fra Morgen til Aften, (hvilket forresten bare sker i denne Høst-Udstillingens Tid;) men jeg blir saa opspillet deraf, at jeg sover lidet om Natten. Det er næsten pinligt, at være saa glad saa glad, som jeg nu er over mit Billede. Om en Tid vil jeg føle mer normalt, og en Centnervægt¹⁷³¹ af Næringssorger og Kunstner-Katzenjammer vil være løftet af mig. ~~Str~~ Hvis Du vilde skrive til mig af og til, vilde jeg blive meget glad. Jeg synes forresten ikke rigtig, Du er min Ven, før Du kalder mig Harriet Backer. Læg Mærke til, at jeg kalder ikke Dig «Fru Kielland», det er altfor ubetegnende. Det var nu den Salve, jeg liker, at Folk har sit Navn. Du maa hilse Din Mand¹⁷³² mange Gange og skrive til mig om hans gamle Kirker, som levende interesserer mig. Gid vi havde truffet hinanden i Sommer! Det var en deilig Sommer, festlig og god, mange søde Mennesker at se paa og glæde sig over. Da jeg reiste fra Stange var Frk Botner¹⁷³³ kommet. Jeg likte hende godt. Hun maa efter egne Forklaringer have været noksaa sindsyg; men hun var sød og snil, alligevel synes jeg, det kan blive ondt at være alene sammen med hende ^{for Fru Kielland},¹⁷³⁴ naar Dagmar¹⁷³⁵ reiser. Det er godt, at Capellanen kommer. Der burde være endnu en anden ung Pige der i Huset i Vinter. Her er altid stygt Veir. Idag regner det som i Bergen. Tak for hvad Du fortalte, at Grieg¹⁷³⁶ havde sagt om Fridtjof.¹⁷³⁷ Han har sagt ligesaa meget til dem selv; men det gjør tryk at vide det sagt til Fremmede. Ved Hochschule-Prufungen¹⁷³⁸ gik det ham udmærket. Professoren sagde til ham, at det var længe siden, han havde haft den Glæde at træffe en virkelig Begavelse. Han spillede 3 Satzer af Esdur-Koncerten. Min Søster¹⁷³⁹ ~~er~~ er endnu dernede hos ham; men kommer vel snart

hjem. Nu er Brevet blevet saa altfor langt. Hils Jane Holm [n740](#) hjerteligt fra mig. Paa Stange ventede vi hver Dag at høre Nyheder fra Dig. [n741](#) Hvis noget var indtruffet havde jeg vel hørt ^{det} af Kitty. Jeg ønsker af mit ganske Hjerte, at alt maa gaa lykkeligt og godt! Kitty sender mange Hilsener.

Din hengivne
Harriet Backer

Hils lille Jacob [n742](#) mangfoldigt.

C – 18. september 1904. Harriet Backer til Védastine Aubert

Brevs. 32ⁿ⁷⁴³

Mellem Husebø. Opdalⁿ⁷⁴⁴.

Numedal 18/9 1904.

Kjære Veda!ⁿ⁷⁴⁵ Dit Brev var en stor Opmuntring, og jeg vil straks svare paa, om jeg synes, det har været godt at leve saa ganske med mig selv i Ensomhed. Jeg havde længtet efter det; men det har ikke været bare godt. Det er nemlig lidelsesfuldt hver Dag at tage sig sammen og arbeide i den høieste Spænding under Forsøget paa at gjøre god Kunst. Det er en streng Disciplin, og baade Sjæl og Legeme søger alleslags Udflugter, for at faa lidt Hvile, lidt andet at tænke paa end evig Katzenjammer og høie Forhaabninger. Men denne Ensomhed og denne rædselsfulde Katzenjammer er absolut nødvendig ialfald for mig. Jeg ved fra altid før, at jeg maa igjennem disse Febertider for at Billederne kan lykkes, som jeg vil, og om jeg end blir utaalmodig, saa er jeg dog taknemlig, fordi her ikke fins Adspredelser. Forresten kunde her været lidt mere Poesi. Jeg ser bare nu, som Bus<kap>en kommer hjem, hvad det er for en Oplivelse at se dem ude paa Markerne og høre Kobjælderne. Menneskene her er saa søde og snille og fine og forstandige, de ved ikke hvad godt de skal gjøre for at man skal trives; men ingen Stræben gaar ud over det Snusfornuftige. Her er ingen Hygge omkring Peisen, ingen Vafler bages, ikke Krummer ikke Jønbrødⁿ⁷⁴⁶ i høie Stabler. De er halve Bymennesker heroppe, og de er heller ikke glade i sit Landsstel. Konerne er ikke Budeier i Hjertet som i Lille-Elvedalen.ⁿ⁷⁴⁷ De længter efter at hække Gardinblonder allesammen. Men jeg er sandelig ikke skuffet i mine Værtsfolks Elskværdighed. Marieⁿ⁷⁴⁸ er et sødt pekant Menneske, som det er morsomt at snakke med, fordi hun snakker ud oprigtigt, nu da hun skjønner, at vi kan være Venner. Jeg blir her Maaneden ud, og skjøndt jeg har været forpint mangengang, saa gruer jeg for hver Dag som gaar, for jeg er saa midt oppe i Arbeidet, og det er

unaturligt, at man skal rives fra det, naar det netop begynder at klarne. Mon I er reist, naar jeg kommer til Byen om 14 Dager? Ja, kanske I alt er reistⁿ⁷⁴⁹ nu saa I ikke faar mit Brev. Jeg synes, at I er lykkelige Mennesker, som skal til Syden og se noget ganske nyt. Det er herligt, at I Begge har samme Interesse. I Almindelighed længter Fruerne efter «Livet», Bygaderne, Restauranterne, Selskabssnakket, deres Moro og Glæder ligger fjernt fra deres Mænds. Derfor synes jeg, I er umaadelig lykkelige, som tænker sammen. Ja, det ved I saa vel. – Alligevel er det vel ikke saa let, at reise fra det hyggelige Hjem.ⁿ⁷⁵⁰ Men ikke sørg over nogenting, bare glæd Eder, I som endnu kan reise. – Rolf Thommesenⁿ⁷⁵¹ har sendt mig sin Bog.ⁿ⁷⁵² Den er morsomt skrevet og saa let overkommelig, at han har gjort vort Musæum en Tjeneste ved at udgive den. Han er en Begavelse og en fin Karakter, og der er ikke mange saadanne blandt de Unge. Tænk hvilken Begavelse og Aandsfinhed har ikke Joe Buggeⁿ⁷⁵³ og Hvalstad,ⁿ⁷⁵⁴ hvis de havde Ro paa sig til at sidde ned og arbeide, arbeide. Fra Kittyⁿ⁷⁵⁵ fik jeg i denne Uge et godt Brev. Hun har haft sin Kampⁿ⁷⁵⁶ i Sommer hun ogsaa; men nu var hun Gud ske Lov ovenpaa. Hun kommer vist før mig til Byen. Ja, lev nu vel paa Eders stolte Reise, hvis jeg ikke skal træffe Eder før! Selv saa ny en Ven som jeg, kommer til at savne Eder meget. Tak for i Vinter og for det Venskab I har givet mig. Marie snakker ofte om Dig og baade hun og Reiarⁿ⁷⁵⁷ ber at hilse Eder begge. Mon Aubertⁿ⁷⁵⁸ har set Eilifs Billede?ⁿ⁷⁵⁹ Jeg er saa spændt paa det og haaber, at det blir et nødvendigt Indkjøb til Gallerietⁿ⁷⁶⁰ for Houens Penge.ⁿ⁷⁶¹ Ak gid, jeg havde et Stipendium jeg ogsaa, at jeg kunde reise med Eder; men jeg misunder Eder ikke, glæder mig paa Eders Vegne.

Eders hengivne
Harriet Backer

C – 23. oktober 1904. Harriet Backer til Gerhard Munthe

Brevs. 90ⁿ⁷⁶²

Hansteensgade 2 IVⁿ⁷⁶³

23/10 1904

Kjære Munthe!ⁿ⁷⁶⁴

Mine Formiddage stjæles fra mig, saa jeg har seet Kittelsens Udstillingⁿ⁷⁶⁵ ufuldkomment ved Firetiden i Mørke, men jeg synes som Du, at vi absolut bør købe. Der maa være meget af Kittelsen i Musæet,ⁿ⁷⁶⁶ for at han kan blive forstaaet. Har Du ment den store eller den lille «Nøk i Tjernet»?ⁿ⁷⁶⁷ I Halvmørket virkede den store deiligt; men Farven er kanske styg i fuld Belysning. Alligevel hvis Du tænker paa den, er jeg fuldt med, for Kittelsens Poesi er i den. Den lille «Nøk» i Aguarelle er kanske mer uklanderlig, ~~men~~^{og} jeg vil gjerne gaa med paa den ogsaa; men foretrak den største, hvis Du ikke synes, den er styg. Vi bør vist ogsaa have «Kamelen gjennem Naaleøiet», hvis vi ikke før har den. Er der ikke mere, vi kunde tænke paa? Hans Kongetog med Snekonge og Dronningⁿ⁷⁶⁸ saa igaaftes meget vakkert ud; men der var som sagt mørkt. Jeg vil forsøge at komme derop imorgen Formiddag. Munchⁿ⁷⁶⁹ har jeg heller ikke seet. Mange Hilsener til Sigrunⁿ⁷⁷⁰

Din hengivne
Harriet Backer

C – 8. desember 1904. Harriet Backer til Eilif Peterssen

Brevs. 209ⁿ⁷⁷¹

Hansteensgade 2 IVⁿ⁷⁷²

8/12 1904.

Kjære Eilif.ⁿ⁷⁷³ Jeg har saalænge tænkt, at jeg vilde skrive til Dig lidt om Dit store Billedeⁿ⁷⁷⁴ og Nationalgalleriet; men det har hele Tiden staaet saa ubestemt, saa jeg har ventet paa et Resultat. Men efter Din Samtale med Kitty,ⁿ⁷⁷⁵ har jeg Lyst til at forklare Dig, hvad der er foretaget. Straks efter Udstillingsaabningen foreslog jeg mundtlig, (samtidig med Andreas Aubertⁿ⁷⁷⁶ skriftligt), Billedets Indkjøb til Galleriet.ⁿ⁷⁷⁷ Jeg begrundede Forslaget først og fremst med, at Billedet var vakkert og godt, som faa norske Billeder og i høi Grad representativt. Da vi i Galleriet intet Frilufsbillede havde af Dig med større Figurkomposition fandt jeg, at Galleriet ikke maatte lade dette Billede gaa fra sig, kanske til Danmark, hvor Werenskiolds Bjørnsonⁿ⁷⁷⁸ kom, da vi ikke kunde faa Pengene fra Houenⁿ⁷⁷⁹ til det her. Haugeⁿ⁷⁸⁰ havde dengang i mundlig Samtale til Elling Holstⁿ⁷⁸¹ erklæret, at Processen ikke skulde være til Hinder for, at Billeder, der helt opfyldte Testamentets Fordringer skulde kunne blive indkjøbte, og da jeg fandt, at Dit Billede netop maatte komme ind under Testamentets Bestemmelser foreslog jeg det indkjøbt for Houens Legat. Af vort Annum havde vi dengang bare 400 Kr igjen, og vi venter naturligvis, at vi i kommende Aar blir behandlet af Storthinget som iaar, alt det kjender Du jo. Gerhardt Muntheⁿ⁷⁸² sagde, at han maatte være enig med mig, at Billedet var representativt, og at Galleriet i høi Grad trængte den Slags større Figurkompositioner fra vor Periode; men han fandt, at Dit Montenarabilledeⁿ⁷⁸³ var interressantere i samme Art. Dertil sluttede Rolf Thommesenⁿ⁷⁸⁴ sig i høi Grad, og han foreslog, at han skulde sætte sig i Bevægelse og undersøge om Montenarabilledet endnu kunde erholdes, før der blev taget nogen Bestemmelse om Kjøb af Dit sidste Billede. Dette Forslag gik igjennem, og

det blev paalagt Rolf Th: at handle hurtigt. Han fik i Opdragⁿ⁷⁸⁵ at undersøge hos Statsraad Hauge, om vi vilde faa Penge af Legatet til dette Indkjøb, hvis Eieren vilde sælge det. Men nu havde Hauge confereret med Justitsministeren,ⁿ⁷⁸⁶ og han havde forandret sin Mening om vor Proces, der jo ogsaa nu var bleven negtet fri Sagførsel. Vi skal nu ikke kunne disponere over Houens Midler, før Processen var forbi, og Enighed tilveiebragt om Statuter og Fortolkning. Derpaa standsede Sagen, der var ingen Penge at faa til noget somhelst Houensk Indkjøb. I forrige Møde følte vi os nødte til at acceptere Departementets Statuter, «da vi havde Grund til at tro, at fri Sagførsel vilde blive os negtet», saaledes tror jeg der stod i det Dokument, som Elling Holst har forfattet som Direktionens Svar. Der blev indtaget en Beklagelse over, at ikke Departementet, saaledes som Galleribestyrelsen, ansaa en Proces nødvendig, for gennem lovlige Domsafsigelse at faa fastslaaet hvorledes Testamentet skulde fortolkes, og vi mindede atter om de tre juridiske Professorers Udtalelser, der er for Galleribestyrelsens Opfattelse, imod Hagerups.ⁿ⁷⁸⁷ Saaledes staar vi altsaa nu, og kanske vi da faar Penge. Da maa altsaa Rolf Th: efter den tidligere Direktionsbestutning undersøge om vi kan faa Montenarabilledet. Faar vi ikke dette, gjentager jeg mit Forslag om Dit sidste Billede, som jeg inderlig haaber og ønsker maa blive indkjøbt. Dette har jeg rablet ned i Hui og Hast, men jeg haaber Du forstaar det, og jeg synes, det var paa Tiden at Du fik Greie paa altsammen som det er. Vi sees paa Søndag hos Gerhardt Grans.ⁿ⁷⁸⁸ Mange Hilsener.

Din hengivne
Harriet

Aubert har skrevet meget varmt for Indkjøbet af Dit Billedeⁿ⁷⁸⁹ i sit Forslag.

C – [12. april 1905]. Harriet Backer til Eilif Peterssen

Brevs. 209ⁿ⁷⁹⁰

Kjære Eilif.ⁿ⁷⁹¹

Du vil altsaa bede om Undskyldning, fordi jeg svigter og forklare Grunden dertil? Jeg har mærket mig følgende Ansøgere i omtr den Rækkefølge, som her betegnet er.ⁿ⁷⁹² Dog ønsker jeg at lempe min Rækkefølgeⁿ⁷⁹³ efter Majoritetudfaldet, forat Indstillingen kan blive enstemmig.

Holbøⁿ⁷⁹⁴ 1

Solbergⁿ⁷⁹⁵ 2. hvis han ikke har haft saamegen Stipendieunderstøttelse, at der ikke med Rimelighed kan blive Tale om ham.

Oda Kroghⁿ⁷⁹⁶ 3.

Harald Bruunⁿ⁷⁹⁷ 4.

Simon Thorbjørnsonⁿ⁷⁹⁸ 5.

Astrupⁿ⁷⁹⁹ 6. Jeg har ikke set hans Udstilling[,]ⁿ⁸⁰⁰ men dømmer bare efter hans Begavelse.

Sigmund Sindingⁿ⁸⁰¹ 7.

Laurengⁿ⁸⁰² 8

Grandeⁿ⁸⁰³ 9

Ødegaardⁿ⁸⁰⁴ 10.

Dette gjælder forsaavidt vi har noget nyt Stipendium at uddele, for jeg finder naturligvis, at hvis den ene Stipendiat fra ifjor blot har haft et Aars Stipendium, saa maa han have det om igjen og indstilles som No 1 iaar.

Mange Hilsener! Jeg er træt og trist og reiser iaften.

Din hengivne
Harriet Backer

Maleren Hr Eilif Peterssen
Stipendiekomitéen Kunstmusæet [n805n806](#)

C – 27. november 1905. Harriet Backer til Andreas Aubert

Brevs. 32ⁿ⁸⁰⁷

Hansteens gade 2 IVⁿ⁸⁰⁸

27/11 1905.

Kjære Aubert.ⁿ⁸⁰⁹

Det er til Dig som Formand,ⁿ⁸¹⁰ at jeg skriver, og kanske har jeg unødige Ængstelser; men jeg finder, at de mange indsendte Tilbud til Indkjøb ikke kan afgjøres uden Direktionsmøde, og at i dette Møde maa være tilstede Vikar for Munthe.ⁿ⁸¹¹ – Malerne mener, idet de indsender Billeder til Indkjøb, at den samlede Direktion i Discussionsmøde vil afgjøre Billedernes Skjæbne. Det er ogsaa den korrekte Behandling. Ligeledes gjør de Fordring paa, at der ialfald skal være 3 Malere tilstede.ⁿ⁸¹² Vi ved jo fra Munthes Udtalelser i Direktionsmødet nyligt, at der blandt Malerne er Misfornøielse med den Ordning, som nu er. Tre Malere af 8 Direktionsmedlemmer. Konservatorsagen er jo heller ikke tilstrækkeligt diskuteret. Lexow-Hansensⁿ⁸¹³ Udtalelser bør efter min Mening nøiere overveies, før der tages nogen Beslutning om Deling af Arbeidet og om Lønsbestemmelser for de to inspicerende Konservatorer. Det er et Afskedsbrev fra Munthe, der bringer mig til at komme ind paa denne Sag. Lad os faa høre og tænke nærmere over hvad Lexow-Hansen har at sige. – De sidst omsendte Papirer kommer vel tilbage til Dig, og Du vil deraf se, at jeg har optaget Oda Krohgsⁿ⁸¹⁴ Forslag om Indkjøb af Portrætet.ⁿ⁸¹⁵ Mange Hilsener.

Din hengivne
Harriet Backer

C – 2. september 1906. Harriet Backer til Gerhard Munthe

Brevs. 90 [n816](#)

Mellem Husebø [n817](#)

Opdal [n818](#) Numedal.

2/9 1906.

Kjære Gerhard Munthe! [n819](#)

Tak for Dit hyggelige Brev. Nu gjælder det atter Forretninger, nemlig Gallerikjøp. [n820](#) Torsteinson [n821](#) skrev til mig igaar, [n822](#) at han har indsendt sit Billede Portræt af Svarstad [n823](#) til Galleriet og ber mig om, at jeg vil interessere mig for det. Werenskiold [n824](#) og jeg saa før min Afreise dette Billede hos Sagfører Nørregaards, [n825](#) og vi blev enige om, at jeg skulde foreslaa det indkjøbt, naar Bestyrelsen var samlet fuldtallig i Kristiania. Altsaa har jeg let for at interessere mig for det. Jeg synes, det er noget af det interessanteste de Unge har gjort. Det er nobelt i Karakteren og skjønt i Farven, og jeg vil gjerne varmt anbefale det. Skjøndt Fraværende haaber jeg dog min Stemme gjælder. Jeg har saa ondt af disse Unge, de er saa rent for fattige. Men dette har intet med min Stemmegivning i dette Tilfælde at gjøre. – Mit Kirkebillede [n826](#) blir slet ikke færdigt hverken til Kjøbenhavn [n827](#) eller til «Staten», [n828](#) men jeg haaber dog, at jeg skal faa det fra mig i Høst. Jeg er nervøs og slidt og mismodig, fordi det gaar saa tungt for mig; men ellers har jeg det godt. Mine Bønder er snille Mennesker og i godt Veir er alting bra. Jeg kjender godt Fru Maia Schönheyder. [n829](#) Hun er Barndomsveninde af Margrethe Welhaven [n830](#) og gik ud og ind i vort Hjem som Barn. Datteren [n831](#) har været min Elev, og jeg synes udmærket om hende. Hils Sigrun [n832](#) hjerteligt! Sig hende, at jeg har allermest Glæde af hendes Ring heroppe, hvor alt hvad jeg ellers ser paa er tarveligt og stygt. Kirken [n833](#) undtaget og Tunbebyggelsene, som er sjældent vakkre. Kunde jeg holde ud her endnu et Aar – eller to, saa er her et

Stuemotiv, som er det deiligste i Empirestil og Rosemaling, som jeg nogen tid har
seet. Ja levvel og mange Hilsener

Din hengivne
Harriet Backer

C – 18. oktober 1906. Harriet Backer til Andreas Aubert

Brevs. 32ⁿ⁸³⁴

*Hansteens gade 2 IV*ⁿ⁸³⁵

18/10 1906

Kjære Aubert.ⁿ⁸³⁶

Undskyld at jeg uleiliger mDig; men det er noget jeg har paa Hjertet. Folkestadⁿ⁸³⁷ skriver til mig igaaftes, at han oekonomisk er saa daarlig stillet. Han har netop faat en liden Pige, og det er vist «græsseligt» siger han. (Ikke Pigen, hun er nydelig.) Jeg synes han er en virkelig og fin Begavelse, og interresserer mig varmt for hans Kunst. Han søger Finnes Legatⁿ⁸³⁸ og har indsendt to Billeder som findes i Kunst- og Haandværksskolen, «Et Dameportræt»ⁿ⁸³⁹ og et «Høsebillede».ⁿ⁸⁴⁰ Jeg har endnu ikke set Billederne. Om det var noget for Gallerietⁿ⁸⁴¹ er vist ikke hans Priser store. Men det er vel for sangvinsk at haabe Gallerikjøb. Du kjender ham, og jeg ved, at Du før har interresseret Dig for han længe før nogen Anden, derfor skriver jeg til Dig med et Haab i det Blaa. Hils Veda,ⁿ⁸⁴² hun ved, at jeg glæder mig til at træffe hende.

Din hengivne
Harriet Backer

C – 1. september 1907. Harriet Backer til Gerhard Munthe

Brevs. 90ⁿ⁸⁴³

Mellem Husebøⁿ⁸⁴⁴

Opdalⁿ⁸⁴⁵ i Numedal

1 Sept: 1907

Kjære Gerhard Munthe.ⁿ⁸⁴⁶

Tak for Dit Brev, som var en Fest at faa. Heroppe tærer jeg paa mig selv (hvilket ogsaa kan være godt til en Tid) og snakker forresten bare om de jævne Ting med brave Bønder. Hvad Du skriver om Maalfolkene interresserede mig meget, thi jeg har altid haft Maalbegeistring; men jeg tror ikke paa Tvangsforordninger, og det byder mig imod, at det Hele blir Politik. Sigrunⁿ⁸⁴⁷ skriver brillant forresten: «Jeg synes alle havde Ret, begge Parter har for gode Argumenter, til at man kan ta Parti, naar man ikke *maa*». – Hvis jeg ikke syntes, at Vaagekirkenⁿ⁸⁴⁸ tilhørte Frk Schønheyderⁿ⁸⁴⁹ vilde jeg forlænge siden være reist til Vaage, thi Opdalⁿ⁸⁵⁰ er for langt borte for dyr Reise, for daarlig Forpleining, især – hvis man ikke har et godt Resultat. Og jeg er svært bekymret især for mit største Billede.ⁿ⁸⁵¹ Jeg kjæmper med Vanskeligheder, som jeg kanske neppe overvinder, selv om jeg er den standhaftigste Tinsoldat. Der er mørkt i Kirken og iskoldt og der hamres over mit Hode og Planker styrter sammen med forfærdeligt Brag. Alligevel er ikke Reparationen saa rent hindrende, som jeg frygtede. Sandt at sige, tænker jeg bare paa det ravgale Perspektiv med den skjæve Bygningsmaade, der alligevel virker fuldkommen harmonisk, høitideligt og roligt trods Rosemaling paa hver liden Flæk. Min Begeistring for Motivet er lige stor; men jeg begynder at blive noksaa betænkelig med Hensyn til Resultatet. Og jeg synes, at jeg iaar skulde trænge til en glad Time, det skjønner Du nok. Men det nytter ikke at skrive om den Ting. Jeg vil bare forbedrede Dig paa, at Billedet blir overarbeidet og daarligt. Om Du har haft nogen Del i at sende mig Melon og Sukkertøi, og det har Du vel haft, saa vil jeg

takke Dig umaadeligt, for Du kan tro, det var en Sending, som rørte og glædede mig. Alt hvad Du skriver om Kunstmusæetⁿ⁸⁵² optager mig i høi Grad, og jeg synes som Du, at vi har intet tilfredsstillende Direktøremne. Rolfⁿ⁸⁵³ vil engang blive udmærket; men husk, han er saa ung, bare 28 Aar. Derfor vilde jeg ønske, Forholdene kunde blive uforandrede endnu en Tid, nogle Aar, til han er bleven mere voksen. Men jeg lærte ham at kjende under Ophængningen, og han er et arbejdsdygtigt Menneske med en udmærket vederhæftig Karakter, og det har for mig en stor Betydning. Jeg hader Uvederheftighed i Pengesager, jeg kan ikke like luftige Principer. Hæderlighed er for mig ingen Spidsborgerdyb, det er det fineste Fine, og saa umaadeligt sjældent. Hans Ophængningsplan,ⁿ⁸⁵⁴ som var gaat igjennem ved Direktionsvotering, saa den maatte respekteres, var efter min Mening rent gal. I Kunstens Rige er det Skjønhedsværdierne som alene maa gjælde, fornuftig kunsthistorisk Ordning faar komme i anden Række. Forresten kunde de to Ting godt have været forenet, men først og fremst skulde de Billeder være sammen, som fremhævede hinanden koloristisk og ved Linieharmonie. Munchⁿ⁸⁵⁵ skulde været blandt Ottiaarene, for han hører lige saameget til der, som til de rent Unge. Hans Vaarⁿ⁸⁵⁶ virkede deiligt før. Leif Eriksonⁿ⁸⁵⁷ skulde ikke fyldt hele Væggen; men Ottiaarene skulde være rigere samlet i et Rum. Forhaabentlig kan meget omhænges til Høsten og da især den gamle norske Kunst, som Rolf har greiet alene, og som er aldeles mislykket efter mit Skjøn paa Grund af et galt Oppængningsprincip. Men Rolf havde 3 Kataloger under Arbeide samtidigt, og vi havde altfor liden Tid. Men hvem skulde det vel være af Lægfolk, som vi kunde faa, og som vi kunde stole paa. Det blev vel Dilettantismen ved Roret, siden vi ikke kan faa Olaf Schou,ⁿ⁸⁵⁸ for han er Manden. Men jeg ved jo, at det er en Umulighed. Jeg er saa enig i Din Ros over vort Kunstmusæum. Mangt er kjøbt, som kunde været udelukket; men det Banebrydende, det Begavede og Nye er kommet med. Der har været modige Kjøb, og det kan ikke undgaaes, at der kommer et og andet ind, som ikke godt kan hænge der. Hvad tror Du om en Mand, som Bernt Grønwald?ⁿ⁸⁵⁹ Jeg forstaar, han har sin Begrændsning; men jeg vil saa gjerne ha en rig og selvstændig Herre, som kan tage Stillingen af pur Interesse for Musæet, saaledes som jo den ubetalte Direktion har gjort det hidindtil. Ja, nu maa jeg slutte, for jeg har tre Breve endnu at skrive. Hils Sigrun hjerteligt, hvis Du er hjemme. Hils idethele alle gode Venner! Undskyld Hastværkskrift og Landhandlerpapir.ⁿ⁸⁶⁰

Din hengivne
Harriet Backer

C – 13. november 1907. Harriet Backer til Rolf Thommessen

Brevs. 462ⁿ⁸⁶¹

Hansteensgade 2 IVⁿ⁸⁶²

13/11 1907

Kjære Rolf Thommessen.ⁿ⁸⁶³

Vi maa tænke paa Monteringspørgsmaalet.ⁿ⁸⁶⁴ Jeg hører bare Misfornøielse og Bebreidelser, fordi vi ikke gaar igang med hvad der kan forbedres. Muntheⁿ⁸⁶⁵ har et Forslag, som flere Malere fandt fortrinligt: «Giv nogle af Salene til vore bedste Malere, saa Werenskioldⁿ⁸⁶⁶ fik sin Sal, jeg (Munthe) min, Thorneⁿ⁸⁶⁷ sin, Erichsen,ⁿ⁸⁶⁸ Eilif P:»ⁿ⁸⁶⁹ – Det vilde gjøre Gallerietⁿ⁸⁷⁰ interessant og tiltrækkende, naar en stor Maler under Ansvar havde sat sit Stempel paa den Sal, der var ham betroet. Jeg synes, det er et udmærket Forslag. Munthe fandt, at det ikke burde komme udenfra; men være Direktionsforslag. Jeg skulde derfor meget ønske, at De og jeg sammen fremlagde et saadant Forslag for den øvige Direktion. Kan De ikke komme herop og snakke med mig. Hvis De om Morgenens telefonerer mellem 9 og 10, da kunde vi nærmere aftale Tiden. Jeg vilde gjerne, De skulde komme i Dagslys, da jeg har Lyst til at vise Dem mine halvfærdige Billeder i bedste Belysning.

Deres hengivne

Harriet Backer

C – 13. januar 1908. Harriet Backer til Eilif Peterssen

Brevs. 209ⁿ⁸⁷¹

Hansteens gade 2 IVⁿ⁸⁷²

13/1 1908

Kjære Eilif.ⁿ⁸⁷³ Jeg skal finde frem Billedet af Peter Alsⁿ⁸⁷⁴ og faa det anbragt paa den Maade Du ønsker. – Hvad der staar i Aftenposten, som jeg ikke har læst, maa bero paa en fuldstændig Misforstaaelse fra Frk. Hvoslefsⁿ⁸⁷⁵ Side, og jeg skal gjøre fhende opmærksom paa dette. Jeg fortalte hende, som sandt er, at Omordning af Ophængningen i Gallerietⁿ⁸⁷⁶ fra første Stund har været besluttet, da vi havde haft for kort Tid til dette Arbeide før Musæets Aabning.ⁿ⁸⁷⁷ Rolf Thommesenⁿ⁸⁷⁸ havde nu før sin Afreise taget Initiativet i Direktionsmøde og foreslaaet, at Galleriets 2 Malere, Holmboeⁿ⁸⁷⁹ og jegⁿ⁸⁸⁰ sammen med ham nu skulde gaa igang med Omhængningen. Holmboe havde ikke Tid; men foreslog Eilif Peterssen, som den bedste vi overhovedet kunde finde i dette Land. Hvilket Forslag blev modtaget med Begeistring af Direktionen. –

Jeg skriver nu straks til Frk Hvoslef og gjør hende opmærksom paa, at hun har taget ganske feil, hvis hun tilskriver Rolf selve den nye Ophængningsplan, med hvilken han intet har haft at bestille. Avisfolk hører kun overfladisk paa, hvad der siges dem, og de blander sig altfor tidligt ind i et halvfærdigt Foretagende. Naturligvis er jeg meget lei over dette.

Jeg har igaar skrevet til Direktionen gennem Gundersen,ⁿ⁸⁸¹ bedt ham skaffe Holmboe tilstede for den videre Ophængning, indberetted saavidt muligt, hvad vi har udrettet og sagt, at Du skulde reise og gjerne ønskede at ^{an}se Dit Arbeide i Galleriet som afsluttet.

Din hengivne
Harriet.

Jeg indeslutter mit Brev aabent til Frk Hvoslef, [n882](#) for at Du skal bedømme om det er klart, og om det bør sendes hende i den Form. Iaften vil jeg telefonere til Dig og faa vide Din Mening.

Din
H B.

C – 5. [april] 1908. Harriet Backer til Védastine Aubert

Brevs. 32ⁿ⁸⁸³

Hansteensgade 2 IVⁿ⁸⁸⁴

5/3ⁿ⁸⁸⁵ 1908.

Kjære, kjære Véda.ⁿ⁸⁸⁶ Dit Brev kom den Dag jeg reiste til de engelske Billeder i Kjøbenhavn.ⁿ⁸⁸⁷ Dernede vilde Du og Andreasⁿ⁸⁸⁸ have staaet levende for mig, mens jeg saa paa Gainsborough, Reynolds, og de Ukjendte, Raeburn, Romney, Hoppner,ⁿ⁸⁸⁹ selv om Dit Brev ikke var kommet for netop nu at minde mig om Eder. Det var en stor Glæde at turde vove sig ud paa Kunstreise, som i gamle Dage, og I ved vist, hvem det er jeg skylder denne store Lykke? Jeg vil nu fortælle det alligevel. Lige før Jul skrev Olaf Schouⁿ⁸⁹⁰ ftil mig det Forunderlige, at han havde testamenteret til norsk Kunst et Legat, hvor efter jeg skulde faa 1000 Krⁿ⁸⁹¹ hvert Aart {sic.}, saalænge jeg var ilive. Og saa sagde han mig paa den elskværdigste Maade, at han ønskede, at dette Privatstipendium «skulde træde i» Kraft, mens han endnu levede, alt fra Nytaar 1908. Ja, Du begriber nok, hvor fuldt mit Hjerte er, naar jeg fortæller om dette. Og Vorherre lønner ham nok. Jeg vil saa gjerne, at han skal faa store Glæder af sit eget Aandsarbeide, blive saa stærk og frisk, at han kan skabe Glæder for sig selv, ikke bare for Andre. Dette har han altsaa gjort for mig, og jeg har for første Gang siden min Parisertid kunnet reise uden Skrupler. Kittyⁿ⁸⁹² og jeg reiste sammen, jeg tror det var den 18de,ⁿ⁸⁹³ og jeg blev der akkurat en Uge, forsømte bare *en* Malerskoleⁿ⁸⁹⁴ Korrektur. Gainsboroughs Landskab med Høstvognenⁿ⁸⁹⁵ var for mig det Sstørste. Hans Rytterportræt af General Honeywoodⁿ⁸⁹⁶ ogsaa første Rangs Mesterværk. Ellers var jo hans bedste Portræter, (the blue boy)ⁿ⁸⁹⁷ fjernet. Jeg var ogsaa begeistret for Reynolds Hertuginde af Devonshire med Barnetⁿ⁸⁹⁸ og hans «Børn i Skoven», saa engelsk i Følelsen. Hans «Venus og piping boy»[.]ⁿ⁸⁹⁹ Jeg vilde dog, det skulde hedt «Idyl». «Damon saß und bließ dei Flöte – So la-la, so la-la, la-la-la-la! [»]ⁿ⁹⁰⁰ Kultur var

der, ikke Oldtids Oprindelighed. Ja, I har jo set det altsammen, og Auberts Skildringⁿ⁹⁰¹ var følt og karakteristisk. Han anslog netop den rette poetiske Streng. Og nu er jeg kommen til hvad jeg netop vilde skrive om. Kjære Aubert og Véda. Vi, som er Ederes Venner herhjemme har alle glædet os denne Vinter over alt det ærefulde Aubert har oplevet. Gud ske Lov, han har erobret sig et europæisk Navn, og jeg tror nok, det blir forstaat herhjemme ikke bare af hans Venner. Jeg ønsker som altid, at han skulde være vor Musæums Direktør; men jeg ved jo, at han ikke vil. Ialfald glæder jeg mig til, at han skal knytte sit Navn til vort Universitet,ⁿ⁹⁰² og jeg er stolt af ham. Galleriet er nu meget bedre hængt. Jeg tror, han vil blive fornøiet med Professor Dahl-Salen,ⁿ⁹⁰³ for der synes jeg Eilifⁿ⁹⁰⁴ og jeg gjorde vort bedste. Naturligvis er der meget, som er slet; men som vanskelig i det Rum vi har, kan blive bedre. Den danske Sal er nu bleven nok saa lig et Pulterkammer, med al ~~Nutids~~ Kunst fra Udlandet samlet, Svenske brune Düsseldorfere sammen med de blaa Modernt-Svenske. Heller ikke Gammel-dansk og Nyt vil <rinne sig> sammen, saa den Sal er styg. Men vi har gjort det, for at der kunde være Sammenhæng afⁱ norsk Kunst fra Professor Dals {sic.} Sal til de Unges. Vi hænger forresten fremdeles. Holmboe,ⁿ⁹⁰⁵ Rolfⁿ⁹⁰⁶ og jeg i Ottiaarene efter et nyt Kjøb af Werenskiold. «Albertine»ⁿ⁹⁰⁷ og «Kampen for Tilværelsen»ⁿ⁹⁰⁸ hænger sammen paa Fondvæggen og vi har forsøgt her at samle alt af Krohg. Werenskioldⁿ⁹⁰⁹ har nu alene Langvæggenes Cimaise.ⁿ⁹¹⁰ Under dette Arbeide, atter sammen med Rolf, ønsker jeg af Hjertet, at han maatte blive Direktør og ikke Thiis.ⁿ⁹¹¹ Jeg tror paa Rolf, trods alt. Han er vel ung; men han har Kjærlighed til Sagen, er ingen Streber og en begeistret Arbeidskraft. Men det blir nok Thiis alligevel tænker jeg, for der intrigeres umaadeligt af en hel Bande med Harald Bruunⁿ⁹¹² og Vigelandⁿ⁹¹³ og Strømⁿ⁹¹⁴, og en lang Liste Navne. Jeg kjender jo forresten selv ikke Thiis. – Kitty har det godt, blev nogle Dage længere i Kjøbenhavn end jeg. Vi længter begge efter Eder og glæder os til Gjensyn og Samvær. Hun skriver nok til Eder en af de første Dage. Om mig selv er der nok ingenting at skrive. Jeg har det godt udadtil; men ellers har jeg det mangengang saa ondt. Jeg kan nok være taknemlig over saa mangt; men jeg kan ikke mere være glad efter Agathesⁿ⁹¹⁵ Død. Hun har været mit Livs Glans og Glæde, min store Ærgjærrighed og Stolthed. Det er ligesom ingenting var vigtigt mer for mig. Jeg ved, at jeg maa sørge mig igjennem dette – «Sørger, saa skal I husvales».ⁿ⁹¹⁶ⁿ⁹¹⁷ Dette ved jeg jo fra før er sandt. Jeg er ikke og har ingen Ret til at være bitter over Livet. Livet har været og er deiligt at leve. Det er bare Forgjængelighedens Lov, som er streng. Og naar de vil ha Religionen bort, det jeg netop kalder Religion «Mirakeltroen», da forstaar jeg ikke Menneskesjælens Tørst, som vi dog alle føler. For hvad er det for en *Moral*, som skulde kunne slukke den? Og Menneskets

skjønneste Gjerninger hidser blot til videre Stræben. Men er Guds Ord sandt, den gode Hyrdes Evangelium til Faarene, da skal Tørsten slukkes efter vort Hjertes Trang. Vi var igaar hos Jonas Lie, [n918](#) derfor er jeg tristere end ellers. Han bor hos L'Orsas [n919](#) og har det saa godt som muligt. Nu har han Penge behøver ikke at negte sig noget; men Thomasine [n920](#) er væk, og selv er han næsten blind. Forresten var han staselig og kjæk, Fantast og Digter som altid; men han kan alligevel ikke skrive. Egentlig har jeg aldrig før tænkt over Forgjængelighedens strenge Lov. Ja, lev nu vel og af Hjertet velkommen tilbage. Tusind Tak, Aubert for Dit Brev! Jeg fik det den Dag jeg kom herhjem og sendte straks det Indesluttede til Werenskiold. Vi gaar i Spænding for hans Kunstnergage; [n921](#) men tror sikkert, at han faar den. Hans Udstilling [n922](#) var brilliant. Nansen-Dekorationerne [n923](#) næsten deiligst. Igaar saa jeg Thornes [n924](#) Udstilling [n925](#) og er begeistret. I kjender vist det meste. Gid Galleriet kunde gjøre et stort Kjøb! Ja, lov mig nu endelig holde op. Jeg skal ogsaa skrive til Fridtjof [n926](#) denne Søndags Formiddag. De aller kjærteligste Hilsener

fra Eders
hengivne
Harriet

C – 16. august 1911. Harriet Backer til Erik Werenskiold

Brevs. 98ⁿ⁹²⁷

Værnehjemmets Pensionat.ⁿ⁹²⁸ Bergen

16/8 1911.

Kjære Wærenskiold.ⁿ⁹²⁹

Jeg er saa enig med Dig i at Munchⁿ⁹³⁰ skal hyldes, for jeg saa hans store Skizzer af «Historien» og af «Alma Mater»,ⁿ⁹³¹ som Pendanten dengang kaldtes. De virked betagende paa mig, og jeg synes, at de maa bli Statens Eiendom paa en eller anden Vis. Desuden faar da virkelig Kunstnerne demonstrere mod at Joachim Skovgaard uleiliges herop til en Jury,ⁿ⁹³² hvis Afgjørelse ikke skal være den endelige. Saaledes gaar det vel ogsaa engang i vor Eidsvoldsmonumentkomité, at Representantskab og Indbydeskollegiet blir afgjørende. Men den Tid den Sorg. Lad os nu demonstrereⁿ⁹³³ mod Arkitektvældet og Universitets Professorene! Som ikke har faat sine Portræter paa Salsvæggen. Jeg sendte Dit Brevkort lige til Eilifⁿ⁹³⁴ for at han kunde se Din Mening af Dine egne Ord. Din Idé, at nogle navngivne Kunstnere opfordrer Kunstnerstyret til at iværksætte Festen, synes jeg, er den rigtige. Muntheⁿ⁹³⁵ ved jeg ikke hvor er. Han var her for 14 Dage siden nogle faa Dage; men havde da saamange Planer. Her har jeg det godt. Savner Ingaⁿ⁹³⁶ meget. Billedet gaar jo fremover. Jeg bare arbejder,ⁿ⁹³⁷ saa kommer der vel kanske et Resultat dennegang ogsaa. Gid du skulde herhen i Høst og male Rasmus M,ⁿ⁹³⁸ og Datteren!ⁿ⁹³⁹ Jeg blir her Sept ud og blev nok endnu længer, hvis jeg ikke var bekymret for Kittys Ensomhed.ⁿ⁹⁴⁰ Igaar kom hun til Byen. Hvis du besøgte hende en Formiddag, eller naar Du tilfældigvis var i Byen, vilde det gjøre hende lykkelig. For Du kan ikke tænke Dig, hvor hun trænger til sine gamle Mennesker, jeg mener Malerlauget. Hils Sofieⁿ⁹⁴¹ og Ingaⁿ⁹⁴² det samme, og hils dem kjærligt fra mig. Ogsaa Dagfin,ⁿ⁹⁴³ Wernerⁿ⁹⁴⁴ og hans Ingeborg.ⁿ⁹⁴⁵ Baskenⁿ⁹⁴⁶ kommer vel kanske her. Kitty skal jo ha en Udstilling; men hun har aldrig kunnet sige mig,

naar den er. Jeg tror hun faar Hjælp af Thorne¹⁹⁴⁷ og af Eilif, naar han kommer. Men tror Du ikke, at alt virkeligt Arrangement kunde betroes til Linderud,¹⁹⁴⁸ selv om Udstillingen¹⁹⁴⁹ er i Diorama? Herfra sender ¹⁹⁵⁰Jens Kielland¹⁹⁵¹ og jeg flere Billeder gennem «Skajen». Lev nu vel, og gid Dit Atelier ble til Din Tilfredshed. Din hengivne Harriet B:

C – 19. november 1911. Harriet Backer til Erik Werenskiold

Brevs. 98¹⁹⁵²

*Hansteensg: 2 IV*¹⁹⁵³.

19/11 1911.

Kjære Werenskiold.¹⁹⁵⁴

Tak for Brevet, som jeg netop fik. – Du ved, jeg vil gjerne være med i denne Gruppe, som ikke kan samle sig om Høstudstillingens Juryvalg.¹⁹⁵⁵ En Ting forstaar jeg endnu ikke, om vor Gruppe skal udstille med eller uden Jurybedømmelse? Dette er for mig af Vigtighed med Hensyn paa de Medlemmer som indtages. En Ting vil gjøre mig forfærdelig ondt, og det er, om Kunstnere af Rang som Eilif,¹⁹⁵⁶ Munthe¹⁹⁵⁷ og Kitty¹⁹⁵⁸ skulde udelukkes. De har vistnok Ingen af dem bekjæmpet den moderne Retning i ^{den} Kunst som Thornes,¹⁹⁵⁹ Erichsens¹⁹⁶⁰ og Sandbergs¹⁹⁶¹ bedste Billeder repræsenterer. Og deres lysende Navne vil til alle Tider langt overstraale mange af de Kunstneres Navne, som Du nævner i Sammenslutningen. Saa stærkt personlig Kunst som deres, vil bare tilføre Gruppen Autoritet og Styrke. Og først og fremst vil denne Udelukkelse gjøre dem bittre, og af Forbittrelse har vi sandelig nok i vor Kunst. Det er vel Middelmaadigheder, Kunsthandlerkunst det Ubegavede og Overfladiske, som vi med vor Gruppe maa modarbeide. – Ja, dette er skrevet ned i al Hast; men Du forstaar nok halvkvædet Vise.

Din hengivne
Harriet Backer

C – 26. april 1912. Harriet Backer til Andreas Aubert

Brevs. 32^{[n962](#)}

Værnehjemmet Pensionat.^{[n963](#)} Bergen

26/4 1912.

Kjære Aubert.^{[n964](#)}

Tak for Brevet. Og gid jeg kunde være helt med paa Viks «Camilla»^{[n965](#)} til Rasmus Meyer;^{[n966](#)} men jeg har ikke bevaret nogen interessant Erindring om Skizzen fra Konkurrancen.^{[n967](#)} Var det ikke saa, at den savned Poesie? Det er mange Aar siden, og Vik har jo udviklet sig umaadelig siden den Tid. Hvis Rasmus M., som Du siger, selv har gjort Vik det Forslag at udføre den til Samlingen i 3/4 Størrelse, saa er det jo en anden Sag. Men tusinde Gange heller vilde jeg i R: Meyers Sted ha en af Viks fint gjennemarbejdede nøkne Mennesker, en af hans senere Arbejder. Det er ikke saa let gennem et Fotografi at gjøre sig rede for et Billedhuggerværk, som maa rumbeskues for at værdsættes. Dette er mine Tanker om Sagen; men jeg vil ganske vist se paa Fotografiet med Sympathi, og kanske tilraade Bestillingen, hvis jeg kan det med god Samvittighed. Men det forekommer mig nu næsten samvittighedsløst at tilraade Kjøb af Skulptur til en *Samling* efter Fotografi. Privatsalg er jo noget ganske andet. Jeg kommer netop fra R. Meyers Samling,^{[n968](#)} hvor han vilde ha mit Raad om to Muncher,^{[n969](#)} som var ham tilbudt. Selv skjønner han nu, at mangt af det som fra Begyndelsen var grundlæggende for Samlingen, maa renses ude. Det ser ud, som om han vil ha Elitesamling ikke kunsthistorisk. Jeg raader ham altid til at la Billederne bli der, indtil han har opgjort sig klart sin Plan, hvilket han endnu ikke har gjort. Idag sagde han, at Du aldrig havde været oppe og set hans Samling. Vi talte om *Din Runge*,^{[n970](#)} som han fandt var en fortryllende Bog. – Her er nu saa deiligt, at det nok lønner sig at komme herop. Egentlig skulde jeg bo her, for her er netop Motiver for mig, fra Vinduer Landskaber, som jeg er syg efter at faa male. Jeg holder paa i Kontormotivet i Hanseatisk Musæum,^{[n971](#)} og nu da der ikke mer er

iskoldt har jeg en deilig ~~Motiv~~ Tid. – Men om hvorledes jeg selv har det, vil jeg skrive et langt Brev til Véda. ¹⁹⁷² Forretninger først til Dig! Tak for Eders elskværdige Breve, Beggeto! I gjorde mig saa godt. Jeg er lykkelig ved at tro, at I er mine Venner. Véda skriver, at Werenskiold ¹⁹⁷³ har det nok ikke godt desvære. Kjære, han er da vel ikke syg? Gid Du selv maatte bli kvit Din Cardiallghi, og hvis det sker ved oplagt Melk, saa vil jeg triumfere. Nu ringer det til Aftensmad derfor Levvel Beggeto!

Eders hengivne
Harriet

C – 1. desember 1928. Harriet Backer til Gerhard Munthe

Brevs. 90ⁿ⁹⁷⁴

Hansteensgt. 2 IVⁿ⁹⁷⁵. 1 Dec 1928.

Kjære velsignede Munthe.ⁿ⁹⁷⁶

Tak fordi Du skrev til mig efter at ha set Nicolay Astrupsⁿ⁹⁷⁷ Kunst. Jeg er vis paa, Du har Rett i alt hvad Du skrev. For saadan var hans Kunst fra første Begyndelse. Som Lærer var jeg bare bange for at forstyrre det Særpræg, som aabentbarede sig i hans første Studiearbeider. – Det var deiligt at ha Malerskole!ⁿ⁹⁷⁸ Altid bange for ikke selv at lære mere af Eleverne end det, Eleverne kunde lære af mig. – Hans pene, fine unge Koneⁿ⁹⁷⁹ kom herop til mig, saa jeg fik se og glæde mig over hende. Hun kom sammen med den unge Malerinde Else Kielland,ⁿ⁹⁸⁰ og de lovede mig, at de vilde bringe herop til mig et Par af hans bedste Smaabilleder. Selv var hun lykkelig midt i sin Sorg over, at han var død fra hende. Glad var hun allikevel over den Lykke, som hun forstod, at hans Utstillingⁿ⁹⁸¹ hadde gjort. Nu sidder hun igjen med 7 uforsørgede Børn og der ansøkes for hende om Legat eller Statsbidrag, for naturligvis har han ikke tjent Penge paa sin Kunst. I de Somre jeg malte i Bergen, sendte Rasmus Meyerⁿ⁹⁸² altid Bud efter mig, naar der kom nye Billeder fra Astrup. Naturligvis raadede jeg ubetinget til Kjøp; men naar Meyer mente, at han nok kunde faa Prisen lidt nedpruttet, da sagde jeg: Nei Rasmus Meyer, her maa ikke pruttes. Prisen er for lav. Slikt skjønte ikke Astrup. Og jeg fortalte ham, hvad Kitty Kamstrupⁿ⁹⁸³ hadde gjort med hans indsendte Billeder til Kunstnerforbundet. Hun satte et Nul bak alle Astrups Priser, saa Hundrede-Summerne blev til Tusener. – Rikmænd forstaar sig paa Penger. Kunstnere paa Kunst. – Og Rasmus Meyer var en gjild Rikmand. Han hørte altid paa Raad og bare glædede sig over, at Billeder, som skulde i hans Galleri,ⁿ⁹⁸⁴ var saa værdisfulde. – Nu har jeg 6/10 1928 faat en Skrivelse fra Aalesund, hvor jeg anmodes med en Udtalelse om Astrup som Kunstner, min Elev, staar der, 1899-1901. Da Jølsters

Herredsstyre har bestemt sig for at søke Kirke og Undervisningsdepartement om en Pension for hans Enke med 7 uforsørkede Børn, som er saa godt som uten Eksistensmidler.

Jeg skrev min Anbefalingⁿ⁹⁸⁵ saa varm som muligt til den opgivne Adresse: *Hr Lektor Sandnes, Adresse Aalesund*. – Ja, det var nu det! Gid det maatte lykkes for hende! Hun gjorde paa mig det bedste Indtryk og er mig desuden varmt anbefalet af Else Kielland, som har bod flere Somre i Vang i Familiens Naboskap.

Her har vært saa mørkt idag, derfor har jeg kunnet skrive. Jeg maler ellers hver Formiddag[.] For vel ser jeg daarligt med et halvblindt og et opereret Øie; men ellers har jeg Kræfter nok. «Evighetsbilledet»ⁿ⁹⁸⁶ blir vist aldrig færdigt; men saalænge jeg kan, vil jeg male. – Tak for Dit sidste Besøk. Det gjorde mig saa godt at faa tale med Dig. Her kommer Besøk af Mennesker nok; men jeg trænger til Malere. Dere Lysakermalerne,. {sic.} Dere Münchenerkameraderne,ⁿ⁹⁸⁷ som har været mig trofaste og hjælpsomme Venner gjennom hele Livet. Dere er Skyld i, at jeg ikke er nogen fuldgod, ægte Kvindesaksdame. Nu vet Du det. Hils Magdaⁿ⁹⁸⁸ og Eilif,ⁿ⁹⁸⁹ naar Du ser dem – Ingen af dem er rigtig friske, derfor er jeg bekymret for dem. – Selv gaar jeg aldrig ut, for da vilde jeg bli overkjørt.

Jeg ser ingenting til Siderne og kan slet ikke orientere mig i fremmede Omgivelser. Men jeg synes, at den, som faar Lov at male, har et lykkelig Liv. Og derfor er jeg Gud taknemlig.

Levvel og glem mig ikke herefterdags.

Din hengivne Ven

Harriet Backer

Skriftprøver

663

Paris Søndag 16/3/79

Kjære Peterssen!

209

Her ligger to faahe gjenførte
 Breve til Dem; men jeg vil dog
 tage fat paa et nyt og friskt
 idag, da jeg har Søndag for mid-
 dagen for mig. Trost vil jeg
 takke Dem for Dens Brev, der
 var mig en stor Glæde. Det
 gør mig ukonkrikelig glad at
 vide, at De byder Dem om
 mit Venstreb og synes, at De
 har Dens derfor, men De maa
 ikke takke mig, fordi jeg holder
 af Dem, for det er ganske natu-
 religt fra min Side. Jeg har saame-
 get, jeg gjerne vilde skrive om idag
 og det er Grunden, hvorfor jeg
 saalænge ikke er kommen til.

Ill. 10. Brev fra Harriet Backer til Eilif Peterssen 16. mars 1879, NB Brevs. 209.
 Eksempel på en tidlig håndskrift med sepiafarget blekk.

Jordgaard Pensionat
Oslo 21/7 1926

Kjære Gerhard Munthe.

Der faar nok bare et ganske kort Som-
merbrev for jeg holder paa med et ganske
lidt forkammernoter, og jeg har maalt.
Men Dit Brev fra Krøisheim gjorde mig saa
gost. Jeg traener til en Møderkammerat
og takker Dig hjertelig for Dit trofaste Ven-
skap. Det kan sige, jeg var nok gjerne paa
Krøisheim sammen med Dig og Lotta,
det allejendte Mennekte, som stilles saa
godt for Dig. Men langh kommer jeg aldrig
over til at reise, for jeg er søykt tillands
som tilvande. Saken er den, at jeg er gar-
med. Jeg har ingen Nødt til at flykte, har
brødet Gitt eller anden Skop, og jeg har
Smakten af nogen Gost. Det er bare Fine-
ne, som gjør mig nok saa hjalpeloos.
Men maalt kan jeg paa en Vis alle knead.
Hvis som med det og ser i Vendingen,
og jeg skal finde en Farvetube, men
Fasvesne selv og Betygning. Skjønte
det gjør mig samme Glade som for...

Ill. 11. Brev fra Harriet Backer til Gerhard Munthe 21. juli 1926, NB Brevs. 90.
Eksempel på en senere håndskrift med blått blekk.

Brevmottakere

Aubert, Andreas (1851–1913), kunsthistoriker og kunstkritiker. Aubert var ledende innen kunstkritikken fra våren 1878, og særlig aktiv i debatten i 1880-årene. Fra oktober 1882 til juli 1884 oppholdt han seg i Paris for å utdanne seg til kunstner, men valgte senere å studere kunsten teoretisk. I Paris-tiden var han i en nordisk kunstnerkrets, blant annet sammen med Harriet Backer. Fra 1. januar 1891 til januar 1906 var Aubert oppnevnt medlem (som kunsthistoriker) til Nasjonalgalleriets direksjon, hvor også Backer var medlem. De to hadde et årelangt faglig fellesskap. Niesen Sofie Aubert Lindbæk skildrer ekteparet Aubert i erindringsboken *Årgang 1875* i kapitlet «Slekt II», s. 143–165, utgitt i 1948 på Tiden forlag.

C – 29. mars 1902

C – 27. november 1905

C – 18. oktober 1906

C – 26. april 1912

Aubert, Védastine, født Moe (1855–1933). Hun var datter av biskop og eventyrsamler Jørgen Moe (1813–1882). Før hun i mars 1886 giftet seg med Andreas Aubert, var hun fra 1882 lærerinne ved «Frøken Bauers Pigeskole». Ekteparet Aubert og særlig Véda ble nære venner av Harriet Backer. Etter Andreas Auberts død i 1913 knyttet de to enslige, barnløse kvinnene seg tettere til hverandre. Brevene forteller om gjensidig omsorg og diskusjoner om livets mening og kristentro.

B – 3. juli 1904

B – 13. juli 1919

C – 18. september 1904

C – 5. [april] 1908

Garborg, Arne (1851–1924), forfatter. Backer og Arne Garborgs vennskap startet i Paris våren 1885. Garborg besøkte byen fra 15. april til starten av juni. Han kom tilbake i desember samme år og ble også våren 1886 i Paris, hvor han arbeidet

med romanen *Mannfolk*. Backers brev til Arne Garborg vitner om to likeverdige mennesker som har stor respekt for hverandres karrierer.

- A – 17. januar 1887
- A – 2. november 1888
- A – [sommer 1890]
- A – [sommer 1890]
- A – [desember 1891 eller tidlig januar 1892]
- A – 14. januar 1893
- A – [28. desember 1894]
- B – 22. april 1909

Garborg, Hulda, født Bergersen (1862–1934), forfatter og kulturarbeider. Hun giftet seg med Arne Garborg i desember 1887, og de bosatte seg i Nord-Østerdalen. Backer tilbrakte flere studiesomre i nærheten av ekteparet Garborg, og vennskapet med Hulda Garborg ble etter hvert nært, og livslangt. Backer er modell for Henny Herder, en skikkelse i en av Hulda Garborgs romaner.

- A – 19. oktober 1893
- A – [23. mai] 1895
- A – 15. desember 1895
- A – 27. oktober 1896
- A – 24. mai 1922

Holm, Janna Kielland (1880–1932), billedkunstner. Hun var niese av Kitty Kielland. Holm var i en kort periode elev ved Harriet Backers malerskole og debuterte i 1902 på Høstutstillingen. Backer oppmuntret henne til videre studier i Paris. I 1915 giftet hun seg med den danske billedhugger Kai Nielsen (1882–1924) og flyttet til Danmark.

- B – [begynnelsen av juni] 1904
- B – 17. juni 1904
- B – 24. oktober 1904
- B – 27. februar 1908
- B – 8. august 1908

Holst, Elling Bolt (1849–1915), matematiker og forfatter. Han var oppnevnt som formann til direksjonen for Nasjonalgalleriet fra 1897–1905.

- B – 9. juli 1901

Kielland, Anna, født Christie (1869–1948). Hun giftet seg i 1896 med arkitekt Jens Zetlitz Monrad Kielland. Ekteparet var bosatt i Bergen. Deres datter, billedkunstneren Else Christie Kielland (1903–1993), utgav i 1958 en biografi om Harriet Backer. Anna Kielland var modell til kvinnen som bærer dåpsbarnet i Backers maleri *Barnedåp i Stange kirke*, 1899.

C – 21. oktober 1903

Kielland, Jens Zetlitz Monrad (1866–1926), arkitekt. Han var nevø av Kitty Kielland. Ved siden av egen arkitektpraksis utførte han restaurerings- og registreringsarbeider for Fortidsminneforeningen. Han giftet seg i 1896 med Anna Christie.

B – 16. juni 1904

Lie, Jonas (1833–1908), forfatter. Familien Lie slo seg ned i Paris i oktober 1882. Deres hjem ble snart et samlingspunkt for nordmenn. Harriet Backer og Kitty Kielland søkte til dette fellesskapet, ikke minst på grunn av diskusjoner om emner i samtiden og varmen som omgav ekteparet Jonas og Thomasine Lie.

A – 17. desember 1905

Munthe, Gerhard (1849–1929), billedkunstner som også er kjent for dekorative arbeider. Han studerte i München delvis samtidig med Backer, og de forble gode malerkolleger livet ut. Munthe var også periodevis oppnevnt til Nasjonalgalleriets direksjon, dels samtidig med Backer. Han og ektefellen, tekstilkunstneren Sigrun Munthe, bygde seg i 1899 villaen «Leveld» på Lysaker og var en del av den såkalte Lysakerkretsen.

A – 6. desember 1924

A – 26. januar 1927

A – 5. oktober 1927

B – 25. august 1906

C – 23. oktober 1904

C – 2. september 1906

C – 1. september 1907

C – 1. desember 1928

Peterssen, Eilif (1852–1928), billedkunstner. Han studerte i München samtidig med Harriet Backer og var i perioder hennes lærer. De forble nære malerkolleger livet ut. I 1888 giftet han seg med Magda Kielland (1855–1931),

kusine av Kitty Kielland. Peterssens bygde seg i 1897 villaen «Pjaaka» på Lysaker og var en del av den såkalte Lysakerkretsen.

B – 29. september 1878

B – 26. oktober 1878

B – [26. mars] 1883

B – 2. august 1908

C – 8. desember 1904

C – 12. april 1905

C – 13. januar 1908

Sørensen, Henrik (1882–1962), billedkunstner. Sørensen var elev ved Backers malerskole våren 1907. Han var en av flere yngre kunstnere hun knyttet seg til, og som bistod henne med praktiske ting sent i livet.

B – 10. januar 1932

Thommessen, Rolf (1879–1939), kunsthistoriker og pressemann. I 1904 ble han lønnet medlem i direksjonen for Statens Kunstmuseum (NG), hvor også Backer var medlem. Thommessen sluttet i 1909 da Jens Thiis ble utnevnt til direktør. I 1910 forlot han kunsthistorien og startet avisen *Tidens Tegn* med sin far, Ola Thommessen.

C – 13. november 1907

Torne, Kris, født Kristine Laache (1867–1946), maler og tekstilkunstner. Hun var datter av biskop Nils Jacob Laache i Trondheim. Kris Laache var elev ved Backers malerskole i en periode før hun i 1897 giftet seg med maleren Oluf Wold-Torne. Ekteparet, som tilhørte gruppen med yngre kunstnere, ble fra rundt 1905 viktige kunstnerkolleger for Backer, de utvekslet «Malersnak». Etter Wold-Tornes død i mars 1919 knyttet kvinnene tettere bånd. Brevene viser en gjensidig omsorg og diskusjoner om livets mening og kristentro.

B – 1. august 1909

Welhaven, Margrethe Peterssen, født Backer (1851–1940), yngste søster av Harriet Backer. Hun giftet seg i 1876 med arkitekt og slottsforvalter Hjalmar Welhaven (1850–1922). De fikk åtte barn, flere ble kunstnere. Harriet Backer var svært knyttet til søstrene og deres barn. Margrethe hadde også kunstnerutdannelse innen maleri. Fra 1889 til 1922 var hun ansatt som oldfrue ved Slottet. I Nasjonalbiblioteket er det bevart 80 brev fra Harriet til Margrethe.

B – 8. august 1909

B – 11. september 1922

B – 31. august 1927

Werenskiold, Erik (1855–1938), billedkunstner. Han studerte i München delvis samtidig med Harriet Backer, og de var malerkolleger som fulgte med på hverandres arbeider livet ut. Werenskiold var en uredd talsmann for kunstneres rettigheter, noe også Backer arbeidet for. I mai 1882 giftet han seg med Sofie, født Thomesen (1849–1926), også maler. Ekteparet flyttet til nybygde «Villa Gilje» på Lysaker i 1896 og var en del av den såkalte Lysakerkretsen.

C – 16. august 1911

C – 19. november 1911

Wold-Torne, Oluf (1867–1919), billedkunstner som også er kjent for dekorative arbeider. Han giftet seg i 1897 med Kris Laache. Ekteparet, som tilhørte gruppen med yngre kunstnere, ble fra rundt 1905 viktige kunstnerkolleger for Backer, de utvekslet «Malersnak». Backer tilbrakte en studiesommer i deres nærhet. Wold-Torne døde i mars 1919 av spanskesyken.

B – 29. august 1915

Kilder og forkortelser

Arkivmateriale i Nasjonalbiblioteket

- Brevs. 32: «Brev til Andreas Aubert»
- Brevs. 90: «Brev til Gerhard Munthe»
- Brevs. 98: «Brev til og fra Erik Werenskiold og hans familie»
- Brevs. 119: «Brev til Jonas Lie, samt konsepter til brev fra ham»
- Brevs. 129: «Brev fra Arne Garborg»
- Brevs. 140: «Brev til Arne Garborg»
- Brevs. 177: «Brev til og fra Hulda Garborg»
- Brevs. 186: «Brev til Henrik Sørensen»
- Brevs. 209: «Brev til Eilif Peterssen»
- Brevs. 234: «Brev til Elling Holst»
- Brevs. 462: «Brev til Rolf Thommesen»
- Brevs. 557: «Brev fra Christian Skredsvig»
- Brevs. 563: «Brev til og fra Harriet Backer og hennes slekt»
- Brevs. 623: «Brev til Oluf og Kris Wold-Torne»
- Brevs. 701: «Brev til og fra Yanna Kielland Kai Nielsen»
- Ms.fol. 1945: «Kristiania Kunstforening. Arkiv I.»
- Ms.fol. 3578: «Malere»
- Ms.fol. 3857: «Else Christie Kielland: Korrespondanse m.m. vedkommende hennes bok om Harriet Backer (utgitt 1958)»
- Ms.fol. 4043: «Oslo kunstforening: Arkiv II.»
- Ms.fol. 4124: «Bildende Kunstneres Styre (BKS): Arkiv»
- Ms.fol. 4516: «Kunstnerforbundets arkiv»

Sekundærlitteratur

Anker, Hedevig og Nina Mauno Schønsby 2021. *Lyset i flatene. I arkivet etter Harriet Backer*. Oslo, Uten Tittel.

Aubert, Andreas 1901. «Fra Numedal. Studier i vor kunstneriske kulturhistorie». I: *Fortidsminneforeningens årsberetning*, 1901, s. 264–329.

Aubert, Andreas 1901. «Rapport fra expeditionen til Numedal sommeren 1901». I: *Fortidsminneforeningens årsberetning*, 1901, s. 105–117.

Bakken, Hilmar 1952. *Gerhard Munthe. En biografisk studie*. Oslo, Gyldendal.

Bjerke, Øivind Storm 1987. «Høstutstillingen 1882–1940». I: *Statens 100. Kunstutstilling*. Katalog 1987, s. 13–48. Oslo.

Fett, Harry 1933. «Norsk kirkekunst». I: *Kunst og kultur*, 19. årgang, s. 239–272. Oslo, Gyldendal.

Fürst, Hans Backer 1926. «Samtale med Harriet Backer». I: *Norge. Tidsskrift om vårt land*, 2, 1926, s. 13. Landsforbundet for naturfredning i Norge.

Garborg, Hulda 1932. «Harriet Backer. Minneord ved jordfestingen». I: *Dagbladet* 30. mars 1932 (aftenutgaven).

Gran, Gerhard 1925. «Harriet Backer. (1845–21. januar–1925).» I: *Samtiden*, årgang 36, s. 1–4. Red. Gerhard Gran og Jac. S. Worm-Müller. Oslo, Aschehoug.

Hansen, Vibeke Waallann 2017. «Female Artists in the Nordic Countries. Training and Professionalization, 1850–1900». I: Madeline, Laurence (red.) *Women Artists in Paris: 1850–1900*. New Haven, Yale University Press.

Kielland, Else Christie 1958. *Harriet Backer*. Oslo, Aschehoug.

Kielland, Kitty L. og Arne Garborg. *Brevveksling 1885–1906*. Utgitt ved Anne Melgård. NB kilder nr. 8:1. Nasjonalbiblioteket, Oslo 2018. Trykt og digital utgave (bokselskap.no).

Kielland, Kitty L. og Eilif Peterssen. *Brevveksling 1874–1908*. Utgitt ved Anne Melgård. NB kilder nr. 8:2. Nasjonalbiblioteket, Oslo 2019. Digital utgave: bokselskap.no.

Kielland, Kitty L. og familien Lie. *Brevveksling 1884–1908*. Utgitt ved Anne Melgård. NB kilder nr. 8:4. Nasjonalbiblioteket, Oslo 2022. Digital utgave: bokselskap.no.

Kristiania Adressebok for 1895. Kristiania, Sabro.

Kristiania Adressebok for 1923. Kristiania, Nationaltrykkeriet.

Kokkin, Jan 2009. *Eilif Peterssen. Mellom stemninger og impresjoner*. Oslo, Pax.

Kokkin, Jan 2018. *Gerhard Munthe. En norsk designpioner*. Stuttgart, Arnoldsche Art Publishers.

Lange, Marit 1995. *Harriet Backer*. Oslo, Gyldendal.

Lium, Randi Nygaard 2008. «Harriet Backer og diktermiljøet i Nord-Østerdalen». I: *Harriet Backer. En lysets magiker*, s. 74–85. Trondheim, Tapir.

Lone, Erling 1924. *Harriet Backer. Med en skildring av barndoms- og ungdomstiden av hende selv og med et forord av Jens Thiis*. Oslo, Aschehoug.

Messel, Nils 2012. «Den smakfuldeste dekoratør i Norden. Jens Thiis i Nasjonalgalleriet». I: *Kunst og kultur*, nr. 4/2012, s. 200–217. Oslo, Universitetsforlaget.

Norges Statskalender for Aaret 1901. Kristiania, Cammermeyer.

Norges Statskalender for Aaret 1905. Kristiania, Cammermeyer.

Norges Statskalender for Aaret 1908. Kristiania, Cammermeyer.

Rech, Carina 2021. *Becoming Artists. Self-portraits, friendship images and studio scenes by Nordic women painters in the 1880s*. Avhandling. Göteborg, Makadam.

Revold, Reidar 1961. *Oluf Wold-Torne*. Oslo, Gyldendal.

Skedsmo, Tone 1987. *Olaf Schous gaver til Nasjonalgalleriet*. Katalog fra utstilling, Nasjonalgalleriet 1987. Oslo.

Skre, Arnhild 2011. *Hulda Garborg. Nasjonal strateg*. Oslo, Samlaget.

Thomle, Erik Andreas 1919. *Studenterne fra 1868. Festskrift i anledning af deres femtiaars-jubilæum den 2. september 1918*. Kristiania, W.C. Fabritius & Sønner.

Wichstrøm, Anne 2011. *Asta Nørregaard. En livshistorie*. Oslo, Pax.

Østigaard, Arne Dag 1993. *Arne og Hulda på Kolbotnen*. Østerdalen, Sollia.

Nettsøk/oppslagsverk

Det Norske Akademis Ordbok

Digitalarkivet

Folketellinger

Nasjonalbiblioteket

Avisbasen

Norges kirker (wiki)

Norges statskalender

Store norske leksikon

Wikipedia

Forkortelser

NAOB: Det Norske Akademis Ordbok

NB: Nasjonalbiblioteket

NG: Nasjinalgalleriet

NM: Nasjonalmuseet

RMS: Rasmus Meyers samlinger / KODE

SNL: Store norske leksikon

Faksimiler

[A – 17. januar 1887 Harriet Backer til Arne Garborg](#)
[A – 2. november 1888 Harriet Backer til Arne Garborg](#)
[A – \[sommer 1890\] Harriet Backer til Arne Garborg](#)
[A – \[sommer 1890\] Harriet Backer til Arne Garborg](#)
[A – \[desember 1891 eller tidlig januar 1892\] Harriet Backer til Arne Garborg](#)
[A – 14. januar 1893 Harriet Backer til Arne Garborg](#)
[A – 19. oktober 1893 Harriet Backer til Hulda og Arne Garborg.\(første del\)](#)
[A – 19. oktober 1893 Harriet Backer til Hulda og Arne Garborg.\(siste del\)](#)
[A – \[28. desember 1894\] Harriet Backer til Arne Garborg.](#)
[A – \[23. mai\] 1895 Harriet Backer til Hulda Garborg](#)
[A – 15. desember 1895 Harriet Backer til Hulda Garborg](#)
[A – 27. oktober 1896 Harriet Backer til Hulda Garborg](#)
[A – 17. desember 1905 Harriet Backer til Jonas Lie](#)
[A – 24. mai 1922 Harriet Backer til Hulda Garborg](#)
[A – 6. desember 1924 Harriet Backer til Gerhard Munthe](#)
[A – 26. januar 1927 Harriet Backer til Gerhard Munthe](#)
[A – 5. oktober 1927 Harriet Backer til Gerhard Munthe](#)
[B – 29. september 1878 Harriet Backer til Eilif Peterssen](#)
[B – 26. oktober 1878 Harriet Backer til Eilif Peterssen](#)
[B – \[26. mars 1883\] Harriet Backer til Eilif Peterssen](#)
[B – 9. juli 1901 Harriet Backer til Elling Holst](#)
[B – \[begynnelsen av juni 1904\] Harriet Backer til Janna Kielland Holm](#)
[B – 16. juni 1904 Harriet Backer til Jens Z. M. Kielland](#)
[B – 17. juni 1904 Harriet Backer til Janna Kielland Holm](#)
[B – 3. juli 1904 Harriet Backer til Védastine Aubert](#)
[B – 24. oktober 1904 Harriet Backer til Janna Kielland Holm](#)
[B – 25. august 1906 Harriet Backer til Gerhard Munthe](#)
[B – 27. februar 1908 Harriet Backer til Janna Kielland Holm](#)
[B – 2. august 1908 Harriet Backer til Eilif Peterssen](#)
[B – 8. august 1908 Harriet Backer til Janna Kielland Holm](#)
[B – 22. april 1909 Harriet Backer til Arne Garborg](#)

[B – 1. august 1909 Harriet Backer til Kris Wold-Torne](#)
[B – 8. august 1909 Harriet Backer til Margrethe Welhaven](#)
[B – 29. august 1915 Harriet Backer til Kris og Oluf Wold-Torne](#)
[B – 13. juli 1919 Harriet Backer til Védastine Aubert](#)
[B – 11. september 1922 Harriet Backer til Margrethe Welhaven](#)
[B – 31. august 1927 Harriet Backer til Margrethe Welhaven](#)
[B – 10. januar 1932 Harriet Backer til Henrik Sørensen](#)
[C – \[29. mars\] 1902 Harriet Backer til Andreas Aubert](#)
[C – 21. oktober 1903 Harriet Backer til Anna Kielland](#)
[C – 18. september 1904 Harriet Backer til Védastine Aubert](#)
[C – 23. oktober 1904 Harriet Backer til Gerhard Munthe](#)
[C – 8. desember 1904 Harriet Backer til Eilif Peterssen](#)
[C – \[12. april 1905\] Harriet Backer til Eilif Peterssen](#)
[C – 27. november 1905 Harriet Backer til Andreas Aubert](#)
[C – 2. september 1906 Harriet Backer til Gerhard Munthe](#)
[C – 18. oktober 1906 Harriet Backer til Andreas Aubert](#)
[C – 1. september 1907 Harriet Backer til Gerhard Munthe](#)
[C – 13. november 1907 Harriet Backer til Rolf Thommessen](#)
[C – 13. januar 1908 Harriet Backer til Eilif Peterssen](#)
[C – 5. \[april\] 1908 Harriet Backer til Védastine Aubert](#)
[C – 16. august 1911 Harriet Backer til Erik Werenskiold](#)
[C – 19. november 1911 Harriet Backer til Erik Werenskiold](#)
[C – 26. april 1912 Harriet Backer til Andreas Aubert](#)
[C – 1. desember 1928 Harriet Backer til Gerhard Munthe](#)

Noter og kommentarer

[n1](#). Sitatet er hentet fra brev fra Harriet Backer til Gerhard Munthe 5. oktober 1927, NB Brevs. 90.

[n2](#). Gran 1925, s. 2.

[n3](#). Garborg 1932.

[n4](#). I flere sammenhenger kom Backer inn på at hun anså arkitektur og musikk som de største kunstarter, og at disse betydde mye for henne. I 1926 uttalte hun for eksempel i et intervju at: «Musikk og stor arkitektur har påvirket mig mere enn noget annet i livet, tror jeg!», se Fürst 1926, s. 13. Se også hennes egne erindringer publisert i Lone 1924, s. 7.

[n5](#). Backer viser til at hun leser Delacroix' brev, i et postkort til Andreas Aubert 12. desember 1911, NB Brevs. 32. Boken hun med stor sannsynlighet her sikter til, er Eugène Delacroix: *Lettre, recueillies et publiées par Philippe Burty* (Paris: Charpentier, 1880).

[n6](#). Brev fra Harriet Backer til Arne Garborg 22. januar 1889, NB Brevs. 140.

[n7](#). Brev fra Harriet Backer til Anna M.C. Kielland 9. september 1922, NB Brevs. 563.

[n8](#). Udatert brev fra Harriet Backer til Hulda Garborg, NB Brevs. 177.

[n9](#). Backer omtalte *Barnedåp i Tanum kirke* som et av sine hovedverk. Hun valgte å sende det til verdensutstillingen i Chicago i 1893. Maleriet hadde da blitt vist på Høstutstillingen året før. Kunstmuseet i St. Louis, Missouri, kjøpte bildet i 1893. I 1959 kjøpte Nasjonalgalleriet bildet fra dette museet. Salget til kunstmuseet i St. Louis ble omtalt i *Nordisk Tidende* (Brooklyn & N.Y. edition) 1. desember 1893. I omtalen går det fram at museet også kjøpte malerier av Gerhard Munthe og Frits Thaulow.

[n10](#). Se fragmenter av brev til Arne Garborg, NB Brevs. 140. Arne Garborg besøkte Munthe på Lysaker høsten 1900, se Kokkin 2018.

[n11](#). I 1933 skrev Harry Fett om kirkeinteriører i norsk kunst med utgangspunkt i Backers malerier, se Fett 1933, s. 239–272.

[n12](#). Brev fra Harriet Backer til Andreas Aubert 28. mai 1902, NB Brevs. 32.

[n13](#). Nordahl Rolfsen: *Verdenshistorien for de unge i skole og hjem* (Kristiania: Jacob Dybwads Forlag, 1904).

[n14](#). Harriet Backers etterlatte papirer, NB Brevs. 563. Se Ill. 9.

- [n15](#). Jens Thiis: «Forord» i Lone 1924, s. IV.
- [n16](#). Ibid.
- [n17](#). Se Messel 2013.
- [n18](#). Brev fra Kitty Kielland til Jonas Lie 21. mars 1897, NB Brevs. 119.
- [n19](#). Rech 2021, s. 113. Rech refererer til følgende brev: Hildegard Thorell til Reinhold Thorell 25. november 1879, Nordiska museets arkiv, Stockholm.
- [n20](#). Backer takket for tildelingen i *Nylænde. Tidsskrift for kvindernes sak*, Kristiania, 35. årgang, 1921, s. 4.
- [n21](#). For mer om nordiske kvinnelige kunstnere i Backers generasjon, se blant annet Hansen 2017.
- [n22](#). Opplysning om brevet: 3 dobbeltblad, 11 sider beskrevet. Brevet er nevnt i brev fra Arne Garborg til Kitty Kielland 5. februar 1887, NB Brevs. 129, utgitt i NB kilder 8:1.
- [n23](#). 19 Rue de l'Université] Våren 1881 flyttet Harriet Backer og Kitty Kielland til 19 Rue de l'Université. Backer bodde her til hun forlot Paris sommeren 1888.
- [n24](#). Garborg] Arne Garborg (1851–1924), forfatter.
- [n25](#). Din Bog] *Mannfolk*, roman av Arne Garborg utgitt månedsskiftet november/desember 1886.
- [n26](#). Rubens] Peter Paul Rubens (1577–1640), flamsk billedkunstner.
- [n27](#). Rembrandt] Rembrandt van Rijn (1606–1669), nederlandsk billedkunstner.
- [n28](#). «en Handske»] *En hanske*, skuespill av Bjørnstjerne Bjørnson (1832–1910), utgitt i september 1883. Det hadde norsk premiere 28. oktober 1886 ved Christiania Theater. Skuespillet ble forstått som et innlegg i datidens sedelighetsdebatt.
- [n29](#). Julie Lindner] En av kvinneskikkelsene i romanen *Mannfolk*.
- [n30](#). Bohêmeliteraturen] Backer henviser nok blant annet til romanen *Fra Kristiania-Bohêmen* av Hans Jæger (1852–1910), utgitt i desember 1885.
- [n31](#). Dine Bondestudenter] *Bondestudentar*, roman av Arne Garborg, utgitt i 1883.
- [n32](#). Elster ... Norge] *Farlige Folk*, roman utgitt i 1881 av Kristian Elster d.e. (1841–1881), forstmann og forfatter.
- [n33](#). Jonas Lie] Jonas Lie (1833–1908), forfatter.
- [n34](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n35](#). Dit Brev] Dette brevet ser ikke ut til å være bevart.
- [n36](#). Albertine] *Albertine*, roman av Christian Krohg (1852–1925) utgitt 20. desember 1886. Romanen handler om den fattige syersken Albertine som etter et seksuelt overgrep ender som prostituert. Krohg skrev boken som et kampskrift mot den offentlige prostitusjonen.
- [n37](#). Krohg] Christian Krohg (1852–1925), billedkunstner og forfatter.

- [n38](#). Helgesen] En av karakterene i *Albertine*, en ung mann som flørter med Albertine, og som hun forelsker seg i.
- [n39](#). Mons] Mons Lie (1864–1931), debuterte som forfatter i 1894. Sønn av Jonas og Thomasine Lie.
- [n40](#). Model] Mons Lie er trolig den ryggvendte mannen i maleriet *Musik, interiør fra Paris*, signert «Paris 1887». Innkjøpt av NG i 1929. Inventarnr. NG.M.01579.
- [n41](#). Sat i Fængsel] Henspiller på at Hans Jæger (1852–1910) den 29. april 1886 ble dømt til 60 dagers fengsel for romanen *Fra Kristiania-Bohêmen*.
- [n42](#). Vi venter Dig her til Vaaren] Arne Garborg reiste ikke til Paris i 1887.
- [n43](#). Påskrift i marginen på side 8 skrevet med annen hånd, trolig av Hulda Garborg: «Frå Harriet Backer.»
- [n44](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad. Skrevet med blått blekk.
- [n45](#). Wallers Hotel Sandviken] Harriet Backer bodde i pensjon en tid på «Walles hotel» i Sandvika i Bærum etter at hun flyttet hjem til Norge fra Paris sommeren 1888. Walles hotel lå der rådhuset i Bærum nå har en forhage.
- [n46](#). Garborg] Arne Garborg (1851–1924), forfatter.
- [n47](#). Gutten] Arne Olaus Fjørtoft Garborg, kalt Tuften, født 25. mai 1888. Han var Garborgs eneste barn.
- [n48](#). Fru Garborg] Hulda Garborg, født Bergersen (1862–1934), forfatter og kulturarbeider. Giftet seg med Arne Garborg i desember 1887.
- [n49](#). Bogen] Trolig *Uforsonlige*, skuespill i fire akter av Arne Garborg, utkommet i mai 1888.
- [n50](#). Bondestudenter] *Bondestudentar*, roman av Arne Garborg, utgitt i 1883.
- [n51](#). Winjes prosaiske Skrifter] Trolig Aasmund Olavsson Vinje (1818–1870), *Skrifter i Utval. Utgjevne af Det norske Samlaget*, bind 2 med undertittel «Fraa Natur og Folkeliv», utgitt i 1884. Bindet inneholder mange tekster tidligere trykt i ukebladet *Dølen*.
- [n52](#). Dølen] *Dølen*, første nynorske ukeblad i Norge, utgitt av A.O. Vinje i årene 1858–70.
- [n53](#). Vor Utstilling] Statens Kunstutstilling, oftest kalt Høstutstillingen, åpnet lørdag 22. september med 211 verk. Andre hending inneholdt rundt 43 verk. Utstillingen var i Nationalgalleriets lokaler i Universitetsgaten.
- [n54](#). Heyerdal] Hans Heyerdahl (1857–1913), billedkunstner.
- [n55](#). Hel Væg med Billeder] Heyerdahl hadde 17 verk utstilt.
- [n56](#). Pariserudstillingen] Trolig til verdensutstillingen i Paris, hvor Norge var representert med egen paviljong. Den åpnet 6. mai 1889.
- [n57](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner. Han hadde fire verk på andre hending.

- [n58](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner. Kat.nr. 125 «Fra Sandvikselven».
- [n59](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner. Han hadde tre malerier utstilt.
- [n60](#). Gløersen] Jakob Gløersen (1852–1912), billedkunstner.
- [n61](#). Sinding] Otto Sinding (1842–1909), billedkunstner.
- [n62](#). Wentzel] Gustav Wentzel (1859–1927), billedkunstner.
- [n63](#). Galleriet] Et verk av Wentzel, kat.nr. 181 «Føderaadfolk», ble innkjøpt av Nasjonalgalleriet i 1889. Inventarnr. NG.M.00347.
- [n64](#). Mine Billeder] «Bacher, {sic} Harriet» hadde tre verk på andre hending.
- [n65](#). Stuen] Kat.nr. 220: *Stue i Eggedal*. Eies av Lillehammer Kunstmuseum, mottatt som gave i 1958. Inventarnr. LKM.000007.
- [n66](#). Landskabet fra Eggedal] Kat.nr. 219: *Landskap*. Eies av Nationalmuseum, Stockholm, gitt som gave fra kong Oscar II i 1905. Inventarnr. NM 4648.
- [n67](#). Lampelysbillede fra Paris] Kat.nr. 218: *Genre*. Det er usikkert hvilket maleri som omtales. Mulige verk er kat.nr. 67 eller 68 i Lange 1995, men de er ikke nevnt som utstilt i 1888.
- [n68](#). Kittys Billeder] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner. Hun hadde utstilt seks malerier, hvorav tre med motiv fra Jæren.
- [n69](#). Krogh] Christian Krohg (1852–1925), billedkunstner og forfatter.
- [n70](#). «Kunstbladet»] *Kunstbladet. Nordisk Tidsskrift*. Redaktør var Karl Madsen (1855–1938), dansk billedkunstner og kunsthistoriker. *Kunstbladet* utkom kun i 1888, med 24 nummer. Utgitt av Viggo Winkel & Co., København. Krohgs artikkel «Om det ene fornødne i Kunsten» ble trykt i nr. 14, 31. juli 1888, s. 168–171.
- [n71](#). den franske «Roll»] Alfred Philippe Roll (1846–1919), fransk billedkunstner.
- [n72](#). Monet] Claude Monet (1840–1926), fransk billedkunstner.
- [n73](#). Besnard] Paul-Albert Besnard (1843–1934), fransk billedkunstner.
- [n74](#). Andreas Aubert] Andreas Aubert (1851–1913), kunsthistoriker og kunstkritiker.
- [n75](#). Gjensvarene fra Madsen] «Svar til Christian Krohg», trykt i *Kunstbladet* nr. 15, s. 184–187.
- [n76](#). Richard Berg] «Det fornødne», trykt i *Kunstbladet* nr. 17 & 18, s. 213 signert Richard Bergh (1858–1919), svensk billedkunstner.
- [n77](#). maler ... ogsaa] *Hos Bestemor / Maren Flyen som spinder*, signert i 1889. Kat.nr. 77 i Lange 1995.
- [n78](#). Sverdrup] Johan Sverdrup (1816–1892), jurist og politiker for Venstre, statsminister fra 1884 til 1889.
- [n79](#). Kitty ... snart] Kitty Kielland hadde tilbrakt sommeren og høsten på Jæren.

- [n80](#). Jeg solgte ... Kunstforeningen] Christiania Kunstforening. Maleriet ble ført inn i utlodningsprotokollen 11. oktober 1888. Kilde: NB Ms.fol. 1945:M.
- [n81](#). Resten av teksten i brevet er skrevet langs margene på side 5–8.
- [n82](#). 500 Kroner] Salgssummen tilsvarer omtrent 43000 kr i 2022-verdi.
- [n83](#). Kolbotten] Navnet på Garborgs hjem, en tømret stue beliggende ved Savalen i Alvdal. Familien bodde der fra desember 1887 til 1896.
- [n84](#). din nye Bog] Kan være *Fri Skilsmisse. Indlæg i Diskussionen om Kjærlighed*, som utkom i slutten av november 1888. Dette var en samling av Arne Garborgs innlegg i moraldebatten.
- [n85](#). Opplysning om brevet: 1 dobbelblad. Udatert. Brevets innhold tilsier at det er skrevet før det etterfølgende brevet, også udatert, med start: «Sandviken. Tirsdag Aften.» Datering til [sommer 1890] er gjort ut fra omtalte malerier som i protokollen for Høstutstillingen 1890 står som titler på to anmeldte malerier fra Backer: *Søndag i Tannums Kirke* og *Altergang*. Kilde: NB Ms.fol. 4124:G:7.
- [n86](#). Garborg] Arne Garborg (1851–1924), forfatter.
- [n87](#). Tannums ... Aarhundrede] Tanum kirke i Bærum er en enskipet murkirke fra middelalderen, fra ca. 1130. Interiøret er for det meste fra 1700-tallet, med altertavle fra 1663.
- [n88](#). en Skitze] Backer må ha arbeidet med minst to skisser da hun anmeldte to verk til Høstutstillingen som åpnet 6. oktober. I protokollen for utstillingen står titlene *Søndag i Tannums Kirke* og *Altergang* som anmeldt, men er markert med «ikke innsendt». Kilde: NB Ms.fol. 4124:G:7.
- [n89](#). Kolbotten] Navnet på Garborgs hjem, en tømret stue beliggende ved Savalen i Alvdal. Familien bodde der fra desember 1887 til 1896.
- [n90](#). Din Kone] Hulda Garborg, født Bergersen (1862–1934), forfatter og kulturarbeider. Giftet seg med Arne Garborg i desember 1887.
- [n91](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n92](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad. Udatert. Brevets innhold tilsier at det er skrevet etter det foregående brevet, også udatert, med start: «Det er følt hvor ...» Datering til [sommer 1890] er gjort ut fra omtalte malerier som i protokollen for Høstutstillingen 1890 står som titler på to anmeldte malerier fra Backer: *Søndag i Tannums Kirke* og *Altergang*. Kilde: NB Ms.fol. 4124:G:7.
- [n93](#). Sandviken] Harriet Backer bodde i pensjon en tid på «Walles hotel» i Sandvika i Bærum etter at hun flyttet hjem til Norge fra Paris sommeren 1888.
- [n94](#). Garborg] Arne Garborg (1851–1924), forfatter.
- [n95](#). Kolbotten] Navnet på Garborgs hjem, en tømret stue beliggende ved Savalen i Alvdal. Familien bodde der fra desember 1887 til 1896.

- [n96](#). Kirken] Tanum kirke i Bærum er en enskipet murkirke fra middelalderen, fra ca. 1130.
- [n97](#). Din Bog] Trolig Garborgs roman *Hjaa ho Mor*, som kom i handelen i slutten av mars 1890. Den danske utgaven med tittel *Hos Mama* ble utgitt parallelt.
- [n98](#). Brandes] Georg Brandes (1842–1927), dansk kritiker og litteraturforsker.
- [n99](#). Din Kone] Hulda Garborg, født Bergersen (1862–1934), forfatter og kulturarbeider. Giftet seg med Arne Garborg i desember 1887.
- [n100](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad. Udatert. Brevet er her datert etter opplysning om romanen *Trætte Mænd*, som kom i handelen i slutten av november 1891, og videre at familien Garborg reiste fra Norge i slutten av januar 1892. Brevet må være skrevet i dette tidsrommet. Harriet Backer og Kitty Kielland flyttet 20. oktober 1891 til Wessels gate 8. Kilde: Brev fra Kitty Kielland til Arne Garborg [september/oktober 1891], NB Brevs. 140, utgitt i NB kilder 8:1.
- [n101](#). Garborg] Arne Garborg (1851–1924), forfatter.
- [n102](#). Bog] *Trætte Mænd*, roman av Garborg som kom i handelen i slutten av november 1891. Kilde: Annonse i *Morgenbladet* 14. november 1891 (NB, avisbasen).
- [n103](#). smagter] Trolig en skrivefeil for *smægter* = lengter etter.
- [n104](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n105](#). en Bestilling fra Dig] Bestillingen er en påskrift på brev fra Garborg til Kielland, datert 15. august 1891: «Spørg henne, om hun vil gjøre mig en liden Skizze af en eller anden mystisk Krog i Tanum Kirke (helst Alterpartiet); ~~Billedet~~ Skizzen kan koste indtil 80 kr – forutsat at vi faar Lov at betale i to Terminer.» Kilde: Brev fra Arne Garborg til Kitty Kielland 15. august 1891, NB Brevs. 129, utgitt i NB kilder 8:1.
- [n106](#). Tannums Kirke] Tanum kirke i Bærum er en enskipet murkirke fra middelalderen, fra ca. 1130. Interiøret er for det meste fra 1700-tallet.
- [n107](#). Alteret ... Blaag] Altertavlens kunstner er ikke kjent, men den er datert til 1663. Kilde: Norges kirker (wiki).
- [n108](#). Kræftingslægten] Slekten Krefting var eiere av Bærums jernverk fra 1664 til 1769. Verket sognet til Tanum kirke.
- [n109](#). Billede ... Kirkefolk] Maleriet hun fullførte i 1892 har tittelen *Koret i Tanum kirke*. Kat.nr. 93 i Lange 1995.
- [n110](#). Mit Billede paa Høstudstillingen iaar] Høstudstillingen åpnet i starten av november. Backer hadde med ett maleri fra Tanum: *Alteret i Tannums Kirke*. Det var prissatt til 400 kr og ble kjøpt til utlodning av Christiania Kunstforening. Kat.nr. 88 i Lange 1995.

- [n111](#). Men et ... Farvepoesi] Det endte med at Garborg fikk kjøpt maleriet med tittelen *Koret i Tanum kirke*. Kat. 93 i Lange 1995.
- [n112](#). Din Kone] Hulda Garborg, født Bergersen (1862–1934), forfatter og kulturarbeider. Giftet seg med Arne Garborg i desember 1887.
- [n113](#). Hendes Feuilleton om Hypnotisme] Hulda Garborg oversatte fra tysk fire artikler av Hans Schmidkunz, siste trykt i *Verdens Gang* 22. november 1891. Kilde: Skre 2011, s. 206, note 84.
- [n114](#). Tuften] Arne Olaus Fjørtoft Garborg, kalt Tuften, født 25. mai 1888. Han var Garborgs eneste barn.
- [n115](#). Skal I ikke til Tydskland?] Garborgs reiste fra Kristiania mot Roma med tog sist i januar 1892. Kilde: Skre 2011, s. 185.
- [n116](#). Kolbotnvinter] Kolbotten, navn på Garborgs hjem, en tømret stue beliggende ved Savalen i Alvdal.
- [n117](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad + 1 ark.
- [n118](#). Garborg] Arne Garborg (1851–1924), forfatter.
- [n119](#). Fru Garborg] Hulda Garborg, født Bergersen (1862–1934), forfatter og kulturarbeider.
- [n120](#). Tuften] Arne Olaus Fjørtoft Garborg, kalt Tuften, født 25. mai 1888. Han var Garborgs eneste barn.
- [n121](#). Bogen] *Fred*, roman av Arne Garborg, som kom i handelen lørdag 3. desember 1892. Kilde: *Stavanger Avis* 6. desember 1892 (NB, avisbasen).
- [n122](#). de tre ... Forfattere vort Land eier] Bjørnstjerne Bjørnson, Henrik Ibsen, Alexander L. Kielland og Jonas Lie ble omtalt som de fire store.
- [n123](#). Dine Kolbotnbreve] *Kolbotnbrev og andre skildringar*, utgitt i 1890. Redigert utvalg av tekster av Arne Garborg som hadde stått på trykk i ukebladet *Fedraheimen*.
- [n124](#). «Trætte Mænd»] *Trætte Mænd*, roman av Garborg som utkom i slutten av november 1891.
- [n125](#). Enochs] Enok Haave er hovedkarakteren i romanen *Fred*.
- [n126](#). den lille Skitze ... Sommer] Det endte med at Garborg fikk kjøpt maleriet med tittelen *Koret i Tanum kirke*. Kat. 93 i Lange 1995.
- [n127](#). sendt ... Kjøbenhavn] I februar ble det arrangert en utstilling av norsk kunst i København i lokalet til «Permanent Kunstutstilling» i Bredgade. Mange av verkene skulle sendes videre til verdensutstillingen i Chicago. Kilde: *Dagbladet* 21. januar og 6. februar 1893 (NB, avisbasen).
- [n128](#). Wenche Kiellands] Wennicke Grove Kielland (1856–1920). Enke etter Jacob Kielland (1850–1888), mor til billedkunstner Manna Kielland (1882–1979).
- [n129](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.

- [n130](#). Sindings] Trolig Otto Sinding (1842–1909), billedkunstner, og hustruen Anna Christine, født Nielsen (1855–1914).
- [n131](#). Det store Billedet] *Barnedåp i Tanum kirke*, fullført i 1892. Innkjøpt av NG i 1959. Inventarnr. NG.M.02465.
- [n132](#). til Chicago] Det ble arrangert en verdensutstilling i Chicago i 1893 hvor Norge var representert med en egen bygning, en stavkirkekopi, som huset de norske utstillingene. Den åpnet 1. mai og varte ut oktober. St. Louis Museum of Fine Art, Missouri, kjøpte tre malerier av norske kunstnere, blant annet «Harriet Backer, fra Tanum kirke». Kilde: *Nordisk Tidende* (Brooklyn & N.Y. edition) 1. desember 1893 (NB, avisbasen).
- [n133](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.
- [n134](#). hendes Bog] *Et frit Forhold*, Hulda Garborgs debutroman, utkommet i september 1892.
- [n135](#). Thommesens] Ola Thommessen (1851–1942), redaktør, og Helga Mathea Thommessen (1854–1931).
- [n136](#). Fru Gundersen, (Skuespillerinden)] Trolig Laura Gundersen (1832–1898). Hun var en pioner i norsk scenekunst.
- [n137](#). Wesselsgate 8] Harriet Backer og Kitty Kielland bodde i Wessels gate 8 fra oktober 1891 til oktober 1893.
- [n138](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad. Brevet er katalogisert som to fragmenter med to ulike mottakere. Begynnelsen er i NB Brevs. 177, mens de 4 siste sidene er i NB Brevs. 140, som sendt til Arne Garborg.
- [n139](#). Hulda] Hulda Garborg, født Bergersen (1862–1934), forfatter og kulturarbeider.
- [n140](#). Garborg] Arne Garborg (1851–1924), forfatter.
- [n141](#). oppe hos Eder] Harriet Backer hadde hatt sin første studiesommer i Nord-Østerdalen, i nærheten av Garborgs hjem.
- [n142](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n143](#). Flytningen] Backer og Kielland flyttet begge fra Wessels gate 8, hvor de hadde bodd fra oktober 1891 til oktober 1893.
- [n144](#). von Hannos Atelier] Atelier bygget av arkitekten Wilhelm von Hanno (1826–1882) beliggende i bakhagen i St. Olavs gate 7–9. Det ble drevet som utleie-atelier etter hans død, trolig av enken, som levde til 1898.
- [n145](#). Fru Skavlan] Trolig Dagmar Skavlan, født Kielland (1855–1931). Søster av Kitty Kielland.
- [n146](#). Vognmand Berntsen] Ikke identifisert person.
- [n147](#). Central eller Pultosten] Hjørnebygning mellom Lille Grensen og Arbeidergaten, med hjørnefasade mot Stortinget. I 1892 ble de øverste etasjene

bygget om og innredet med flere atelier. Bygget ble kalt Centralen og Pultosten, og har hatt ulike postadresser.

[n148](#). Sangeren Fahlstrøm] Johan Fahlstrøm (1867–1938), skuespiller og teaterleder.

[n149](#). Frue] Alma Fahlstrøm, født Bosse (1863–1946), skuespiller og instruktør.

[n150](#). Concierge] (fr.) portner i en bygård.

[n151](#). Morten Müller] Morten Müller (1828–1911), billedkunstner.

[n152](#). Oscargade 20] Gateadresse i Kristiania, i Homansbyen bak Slottet. Hun bodde i 3. etasje. Kilde: *Kristiania Adressebog for 1895*.

[n153](#). Herfra og ut er brevet katalogisert til Arne Garborg, NB Brevs. 140.

[n154](#). min Malerskole] Harriet Backer drev en privat malerskole i Kristiania i omtrent 20 år. Hun opprettet den rundt 1891, sammen med Christian Krohg, men etter hvert drev hun den alene. Det var særlig mange kvinnelige elever ved skolen.

[n155](#). nu averterer jeg idag] Annonsen stod i *Aftenposten* torsdag morgen 19. oktober 1893 med teksten: «Harriet Backers Malerskole begynder i Hr. von Hannos Atelier 1ste Novbr. Indmeldelse Sehestedts Plads 2, III». Kilde: NB, avisbasen.

[n156](#). Eilif Petersens Gut] Jon Peterssen, født i august 1893. Sønn av Eilif Peterssen (1852–1928) og konen Magda, født Kielland (1855–1931).

[n157](#). min Adresse altsaa «Central» Carl Johan] Eiendommens nåværende adresse er Lille Grensen 7 (2022).

[n158](#). hos Lundes] Backer bodde hos søsteren Inga Agathe Lunde (1842–1915) og hennes mann presten Herman Lunde (1841–1932).

[n159](#). Alle mine Søstre] Inga Agathe Lunde (1842–1915), Agathe Backer Grøndahl (1847–1907) og Margrethe Welhaven (1851–1940).

[n160](#). Lille-Elvedalen] Tidligere benevnelse på Alvdal, Nord-Østerdalen.

[n161](#). Ivar] Ivar Mortensson-Egnund (1857–1934), målmann, forfatter m.m.

[n162](#). hans Mor] Anne Petra Mortensen, født Tangen (1822–1909/10).

[n163](#). Senancerne] Det ble avholdt såkalte *Materialisationssenancer*. Dette var en form for spiritistisk seanse. Materialisasjon er et hypotetisk fenomen, at avdøde personer som lever videre som åndevesener, kan få kropp igjen. Kilde: SNL.

[n164](#). Lie-Festen] Feiring av forfatteren Jonas Lies 60-årsdag den 6. november. Han bodde i Paris, men kom til Norge for en storstilt feiring.

[n165](#). Tuften] Sønnen Arne Olaus Fjørtoft Garborg, kalt Tuften, født 25. mai 1888.

[n166](#). Josefine] Ikke identifisert.

[n167](#). Esten, Ingrid] Esten og Ingrid Vangen bodde på gården Strålsjøvangen. Kilde: Østigaard 1993, s. 43.

[n168](#). Hougenfolket] Folket på gården Strålsjøhaugen.

[n169](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad. Brevet er høyst trolig skrevet i 1894. Dette bekreftes i brev fra Kitty Kielland til Jonas Lie fra høsten 1894, hvor det opplyses at søsteren Agathe er syk. Kilde: Brev fra Kitty Kielland til Jonas Lie 3. november [1894], Brevs. 119, utgitt i NB kilder 8:4.

[n170](#). Holmenkollens Sanatorium] Et rekonvalesenssted som åpnet i 1889, beliggende litt vest for nåværende Holmenkollen skianlegg. En større utvidelse skjedde i 1894, et bygg tegnet av arkitekt Balthazar Lange. Bygningene er i dag en del av Holmenkollen Park Hotell.

[n171](#). Garborg] Arne Garborg (1851–1924), forfatter.

[n172](#). min Søster Agathe] Agathe Backer Grøndahl (1847–1907), komponist og pianist.

[n173](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.

[n174](#). han] Ikke identifisert.

[n175](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.

[n176](#). min Malerskole] Harriet Backer drev en privat malerskole i Kristiania i omtrent 20 år. Hun opprettet den rundt 1891, sammen med Christian Krohg, men etter hvert drev hun den alene. Det var særlig mange kvinnelige elever ved skolen.

[n177](#). Frøken Finnes] Augusta Finne (1868–1951), billedhugger.

[n178](#). Sindings Elev] I starten av 1895 ble Augusta Finne elev av den norske billedhuggeren Stephan Sinding (1846–1922). Han bodde i København fra 1883 og ble fra 1897 professor ved Kunstakademiet i København.

[n179](#). hendes Far] Edvard Gabriel Finne (1835–1910), bosatt i Bergen.

[n180](#). I kommer i Slutten af Januar] Hulda Garborg og sønnen Tuften ble våren 1895 boende i Kristiania, mens Arne Garborg i februar reiste til Jæren. Kilde: Skre 2011, s. 21f.

[n181](#). Hulda] Hulda Garborg, født Bergersen (1862–1934), forfatter og kulturarbeider.

[n182](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad.

[n183](#). Hulda] Hulda Garborg, født Bergersen (1862–1934), forfatter og kulturarbeider.

[n184](#). Din Bog] *Mødre. Drama i 3 Akter* av Hulda Garborg. Boka kom i handelen 11. mai 1895. Kilde: Annonse i *Den 17de Mai* 11. mai 1895 (NB, avisbasen). Stykket hadde urpremiere 23. oktober 1895 ved Christiania Theater. Kilde: Skre 2011, s. 228.

[n185](#). Garborg] Arne Garborg (1851–1924), forfatter.

[n186](#). Kristian Krogh] Christian Krohg (1852–1925), billedkunstner og forfatter.

[n187](#). Fritz Thaulow] Frits Thaulow (1847–1906), billedkunstner.

- [n188](#). Haugtussa] *Haugtussa Forteljing* av Arne Garborg. Den kom i handelen fra 7. mai 1895. Kilde: *Den 17de Mai* 7. mai 1895 (NB, avisbasen).
- [n189](#). Stadsraad Langes] Jacob Otto Lange (1833–1902), politiker for Venstre, og hustru Aagot Thekla Lange, født Bøbert (1840–1929).
- [n190](#). Fru Ullmann] Vilhelmine Ullmann, født Dunker (1816–1915), forfatter og kvinnesaksforkjemper.
- [n191](#). Jeg er begyndt at tegne Fru Langes Portræt] Det er ukjent om Backer malte et portrett av Aagot Thekla Lange.
- [n192](#). Malerskolen] Harriet Backer drev en privat malerskole i Kristiania i omtrent 20 år. Hun opprettet den rundt 1891, sammen med Christian Krohg, men etter hvert drev hun den alene. Det var særlig mange kvinnelige elever ved skolen.
- [n193](#). Johan] Backer maler et portrett av nevøen Johan Backer Lunde (1874–1958), komponist og pianist. Det ble i 1918 gitt som gave til Nasjonalgalleriet fra norske malere etter en innsamlingsaksjon. Inventarnr. NG.M.01175.
- [n194](#). Min Søster] Agathe Backer Grøndahl (1847–1907), komponist og pianist.
- [n195](#). Munthes] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner, og hustru Sigrun Munthe, født Sandberg (1869–1957).
- [n196](#). Ivars] Ivar Mortensson-Egnund (1857–1934) og hustru Karen Nilsen (1866–1929). De giftet seg 13. juli 1894.
- [n197](#). Storthingsplads 7] Backer bodde her fra høsten 1893 til høsten 1903. Eiendommens nåværende adresse er Lille Grensen 7 (2022).
- [n198](#). Kristi Himmelfartsdag] 23. mai.
- [n199](#). Følgende tekst er skrevet langs marginen på side 5.
- [n200](#). Følgende tekst er skrevet langs marginen på side 8.
- [n201](#). «Sanita»] Trolig en boktittel.
- [n202](#). Dobloug] Trolig Anne Dobloug (1880–1968), datter av Mikkel og Susanne Dobloug og omtalt av Skre som fadderbarn av Hulda Garborg. Anne giftet seg i 1900 med Rolf Thommessen (1879–1939). Kilde: Skre 2011, s. 557, note 27.
- [n203](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad. Garborgs var i Paris, så brevet ble sendt dit. De reiste fra Kristiania medio oktober. Kilde: Brev fra Arne Garborg til Kitty Kielland 22. november 1895, NB Brevs. 129, utgitt i NB kilder 8:1.
- [n204](#). Storthingsplads 7 VI] Backer bodde her fra høsten 1893 til høsten 1903. Eiendommens nåværende adresse er Lille Grensen 7 (2022).
- [n205](#). Hulda] Hulda Garborg, født Bergersen (1862–1934), forfatter og kulturarbeider.
- [n206](#). Louvre] Musée de Louvre, kunstmuseum beliggende i Paris.
- [n207](#). Luxembourg] Musée du Luxembourg, Paris.

- [n208](#). Watteauerne] Jean-Antoine Watteau (1684–1721), fransk maler fra rokokkoperioden.
- [n209](#). Billedet] Maleriet Backer omtaler, er *Bondevertshus* fra 1642 av den franske kunstner Louis Le Nain (1593–1648).
- [n210](#). Malerskolen] Harriet Backer drev en privat malerskole i Kristiania i omtrent 20 år. Hun opprettet den rundt 1891, sammen med Christian Krohg, men etter hvert drev hun den alene. Det var særlig mange kvinnelige elever ved skolen.
- [n211](#). 300 Kr.] Ca. 26000 kr i 2022-verdi.
- [n212](#). min røde Solskinsstue] Maleriet *Kortspillere*, skisse, kat.nr. 101 i Lange 1995. Det ble i 1914 innkjøpt av NG. Inventarnr. NG.M.01051.
- [n213](#). Aftenbilledet fra Einunfjeld] Einun er et fjellområde som er motiv i flere av Backers malerier. Det her nevnte bildet antas i Lange 1995 (kat.nr. 121) å være maleriet *Einundfjell*, eiet av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00023.
- [n214](#). hvad Munthe skrev] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner. Han hadde skrevet artikkelen «Plantefarverne og de fine Nuancer», trykt i *Verdens Gang* 25. nov. 1895. Den ble også trykt i *Selvhjælp. Tidsskrift for Husflid og Sløyd*, nr. 1-1896.
- [n215](#). Kongsvold] Skysstasjon på Dovrefjell. Gerhard Munthe (1849–1929) malte stedet i 1895. Maleriet ble gitt som gave til NG i 1909 av Olaf Schou. Inventarnr. NGM.00834.
- [n216](#). Dordei] En liten nordfjordhest som Sigrun Munthe (1869–1957) hadde anskaffet for penger tjent på billedveving. Omtalt i et brevfragment fra Backer til Arne Garborg, NB Brevs. 140. Kilde: Bakken 1952, s. 146.
- [n217](#). Kolbotn] Navnet på Garborgs hjem, en tømret stue beliggende ved Savalen i Alvdal.
- [n218](#). Augusta Finne] Augusta Finne (1868–1951), billedhugger.
- [n219](#). Statue] Augusta Finne hadde statuer utstilt i Bergens Kunstforening i oktober 1895. Utstillingssted i Kristiania er ikke kjent.
- [n220](#). Wigeland] Gustav Vigeland (1869–1943), billedhugger.
- [n221](#). Herman Lund<e> er bleven Forligelseskommissær] Herman Lunde (1841–1932), prest. Svoger av Harriet Backer. Valg til «Forligelseskommissær», noe tilsvarende dagens forliksråd, ble avholdt i Kristiania 10. desember. Lunde var en omstridt kandidat, men vant med klart flertall. Kilde: *Aftenposten* 11. desember 1895 (NB, avisbasen).
- [n222](#). Agathe] Agathe Backer Grøndahl (1847–1907), komponist og pianist. Søster av Harriet Backer.

- [n223](#). Edle Beichmann] Edle Hartmann (1862–1946), journalist og forfatter. Hun skrev ofte under signaturen «Sfinx». Hun var først gift med jurist Fredrik Beichmann.
- [n224](#). Annæus Schjødt] Annæus Johannes Schjødt (1857–1923), jurist. Gift i 1900 med Edle Hartmann.
- [n225](#). Jonas Lies] Forfatteren Jonas Lie (1833–1908) med hustru Thomasine Lie (1833–1906) som bodde i Paris.
- [n226](#). Jonas's Bog] *Naar Sol gaar ned*, roman av Jonas Lie, utgitt 1895.
- [n227](#). «Søren Lande» og «Lyngkvister» fra Seland] Hans Seland (1867–1949), forfatter, politiker og bonde. Bøkene Backer nevner, er begge utgitt 1895: *Søren Lande. Bygdeliv paa Vest-Agder og Lyngkvistar. Nye smaastykke*.
- [n228](#). Ivars Bog] *Or duldo. Draumkvæe*, roman utgitt 1895 av Ivar Mortensson-Egnund (1857–1934), forfatter og målmann.
- [n229](#). den lille komiske Ting] Trolig Hulda Garborgs skuespill *Noahs Ark*, som hadde premiere på Central-Teatret i Kristiania 15. september 1897. Det ble utgitt som bok i 1899 med tittel *Noahs Ark. En Farce i en Akt*. Handlingen er lagt til et pensjonat i Leipzig. Kilde: Skre 2011, s. 258f.
- [n230](#). Gjøres Eder Venner ... de evige Boliger!] Sitat fra Bibelen: Lukas 16,9.
- [n231](#). Garborg] Arne Garborg (1851–1924), forfatter.
- [n232](#). Tuften] Sønnen Arne Olaus Fjørtoft Garborg, kalt Tuften, født 25. mai 1888.
- [n233](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n234](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad. Brevet har et avrevet hjørne.
- [n235](#). Storthingsplads 7 VI] Backer bodde her fra høsten 1893 til høsten 1903. Eiendommens nåværende adresse er Lille Grensen 7 (2022).
- [n236](#). Ivars] Ivar Mortensson-Egnund (1857–1934), målmann, forfatter m.m. Bosatt på Einabu i Folldal, Nord-Østerdalen.
- [n237](#). Karen] Karen Mortensson-Egnund, født Nilsen (1866–1929).
- [n238](#). Einunprofilen] Einun er et fjellområde som er motiv i flere av Backers malerier.
- [n239](#). Alfild Fremming] Alfild Frenning. Niese av Hulda Garborg, gift i 1904 med tyske Heinrich Erfurt.
- [n240](#). Elever] Harriet Backer drev en privat malerskole i Kristiania i omtrent 20 år. Hun opprettet den rundt 1891, sammen med Christian Krohg, men etter hvert drev hun den alene. Det var særlig mange kvinnelige elever ved skolen.
- [n241](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n242](#). Myre] Garborgs flyttet til Stokke i Vestfold høsten 1896. De leide på Myre/Myhre gård like ved kirken. Kilde: Brev fra Jonas Lie til Arne Garborg 18. november 1896, NB Brevs. 140.

- [n243](#). Følgende tekst er skrevet langs margen side 1.
- [n244](#). Garborg] Arne Garborg (1851–1924), forfatter.
- [n245](#). Tuften] Sønnen Arne Olaus Fjørtoft Garborg, kalt Tuften, født 25. mai 1888.
- [n246](#). Oleanna] Ikke identifisert.
- [n247](#). Tekst skrevet langs margen side 2.
- [n248](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad.
- [n249](#). Hansteens gade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n250](#). Jonas Lie] Jonas Lie (1833–1908), forfatter.
- [n251](#). Dit store dybsindige Digt] Romanen *Østenfor Sol, vestenfor Maane og bagom Babylons Taarn! Streif paa Jagtgebetet* ble utgitt 9. desember 1905 og var Lies siste. Romanen er en realistisk fortelling om karrierejag og kollegial misunnelse sammenflettet med en eventyrverden.
- [n252](#). Basiliskens] En av de mytiske figurene i romanen.
- [n253](#). Thomasine] Thomasine Lie (1833–1906), ektefellen til Jonas Lie. Hun bisto ham i forfatterskapet som rådgiver og sekretær.
- [n254](#). mit Vindu] Leiegården Hansteens gate 2, hvor Backer bodde, hadde fasade mot Slottsparken.
- [n255](#). Kronprindsen] Kronprins Olav, født 2. juli 1903.
- [n256](#). Konge] Kong Haakon 5. (1872–1957).
- [n257](#). Dronning] Dronning Maud (1869–1938).
- [n258](#). Konge ... vor] Kongefamilien ankom Kristiania 25. november og ble mottatt av en jublende folkemasse i en festutsmykket by.
- [n259](#). Eder to ... komme hjem snart] Jonas og Thomasine Lie flyttet hjem til Norge våren 1906, til det nybygde huset «Elisenfryd» i Stavern.
- [n260](#). Følgende tekst er skrevet i margen side 1.
- [n261](#). Lalla] Ikke identifisert.
- [n262](#). Følgende tekst er skrevet i margen side 4.
- [n263](#). Opplysning om brevet: Brevkort.
- [n264](#). Hansteensgt 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n265](#). Hulda] Hulda Garborg, født Bergersen (1862–1934), forfatter og kulturarbeider.
- [n266](#). «Bygd og By»] Tidsskriftet *For bygd og by* nr. 10, som utkom søndag 21. mai 1922.
- [n267](#). K: G:] Karoline Grude (1882–1953), organisasjonskvinne og skribent. Fra 1923 var hun bestyrer av Heimen husflidsutsal i Oslo.

[n268](#). og hvad K: G: skrev var saa forstaaelsesfuldt og vakkert] I tidsskriftet stod en anmeldelse: «Fraa Harriet Backer-utstillinga i Oslo», s. 180–181, undertegnet «K. G». Backer hadde en separatutstilling i Kunstnerforbundet i april–mai 1922, med i alt 61 utstilte verk. Katalog i NB Ms.fol. 4516:B1.

[n269](#). Billedet ... Alterfoten] Maleriet har i Lange 1995 kat.nr. 94 tittelen *Sjelesorg*. I artikkelen i *For bygd og by* er det avbildet med tittelen *Sakristiet i Tanum-kyrkja*. I utstillingens katalog er maleriet nr. 22 med tittel *Fra Tanum kirke*.

[n270](#). Asta N:] Asta Nørregaard (1853–1933), billedkunstner. Hun bodde i samme etasje som Backer i Hansteens gate 2.

[n271](#). Vor Hushjælp] Nørregaard og Backer hadde samme hushjelp i mange år, blant annet en som het Julie Sofie Jensen, født ca. 1870. Hun ble ansatt som hushjelp i 1923 og stelte for Backer og Nørregaard ut deres levetid. Kilde: Wichstrøm 2011, s. 228.

[n272](#). Anders] Anders Backer Grøndahl (1879–1947). Nevø, sønn av søsteren Agathe Backer Grøndahl. Nevøen med familie bodde i en stor murvilla kalt «Sommerfryd». Den ble revet i forbindelse med bygging av Bekkelaget renseanlegg.

[n273](#). Følgende tekst er skrevet langs marginen.

[n274](#). Labraaten Hvalstad] Ekteparet Garborg flyttet til Hvalstad i Asker kommune i 1897, til et hus kalt «Labraaten». I dag er kunstnerhjemmet en del av Asker Museum.

[n275](#). Forfatterinden ... Hvalstad] Adressefelt.

[n276](#). Opplysning om brevet: 2 ark med 4 sider tekst.

[n277](#). Hansteensgt. 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.

[n278](#). Gerhard Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.

[n279](#). Voldebugten] Vollen i Asker.

[n280](#). Fru Lange] Aagot Thekla Lange, født Bøbert (1840–1929).

[n281](#). Elisabet] Elisabeth Aus, født Lange (1863–1940). Datter av Thekla og Jacob Lange.

[n282](#). Gunvald Aus] Gunvald Aus (1861–1950), ingeniør. Etternavnet skrives også Aas. Etter mange år bosatt i USA kjøpte Aus eiendommen «Vennelslund» i Vollen i Asker, rundt 1909. De flyttet til Norge først i 1914. Kilde: Folketellinger 1910 og 1920.

[n283](#). Billedet] *Interiør fra Vendelsborg* fra Vollen i Asker, fullført 1924. Kat.nr. 177 i Lange 1995.

[n284](#). Statens Utstilling] På Høstutstillingen i 1924 hadde Gerhard Munthe fire verk, katalog nr. 126–129.

[n285](#). Toralf Lerdal] Thoralf Nikolai Lerdal (1888–1961), billedkunstner.

[n286](#). Kai-Nielsens] Kai Nielsen (1882–2. november 1924), dansk billedhugger.

[n287](#). Janna] Janna Kielland Holm (1880–1932), billedkunstner. Hun giftet seg med Kai Nielsen i 1915, og paret fikk to barn.

[n288](#). Louvre] Musée de Louvre, kunstmuseum beliggende i Paris.

[n289](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad, 3 sider med tekst.

[n290](#). Hansteensgt: 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.

[n291](#). Gerhard Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.

[n292](#). 21de Januar] Harriet Backers fødselsdag, hun fylte 82 år dette året.

[n293](#). Opplysning om brevet: 2 blad, 4 sider med tekst. «HANSTEENSGATE 2 OSLO» trykt med blått på brevpapiret.

[n294](#). Gerhard Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.

[n295](#). Nordgaard] Nordgaard Pensjonat åpnet for gjester i 1925 i et nybygget hus i nærheten av Asker kirke. Det var eiet og drevet av søstrene Sigrid Asker og Bertha Christensen, begge født på gården Vestre Asker, som lå like ved.

[n296](#). Dere tre Lysake[r]gutter] På Lysaker utenfor Kristiania bygrense var det mange kunstnere som bosatte seg, deriblant Gerhard Munthe.

[n297](#). Münchener-Kuld] En gruppe kunstnere som Harriet Backer studerte samtidig med i München 1874–1878.

[n298](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.

[n299](#). Erik W.] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.

[n300](#). «Villarkonn»] *Villarkonn*, verk av Munthe antatt fra 1908. Eiet av Den Norske Husflidsforening, men deponert i Kunstindustrimuseet siden 1975. Inventarnr. NMK.DEP.2010.0005.

[n301](#). «Il faut, que cela chante»] (fr.) det må synge.

[n302](#). Motiv ... se] Backer arbeidet på maleriet *Interiør fra Nordgårds pensjonat i Asker* de somrene hun bodde der. Det anses som uferdig. Kat.nr. 179 i Lange 1995.

[n303](#). Frøken Schjødt] Ikke identifisert.

[n304](#). Dr. Hjalmar Schjødt] Hjalmar August Schiøtz (1850–8. desember 1927). Han var en pioner innen øyebehandling.

[n305](#). Anders Grøndahl] Anders Backer Grøndahl (1879–1947). Nevø, sønn av søsteren Agathe Backer Grøndahl.

[n306](#). Vinduet] Leiegården Hansteens gate 2, hvor Backer bodde, hadde fasade mot Slottsparken.

[n307](#). «Evighedsbilledet»] Et stilleben som i 1918 ble bestilt til Nasjonalgalleriet av direktør Jens Thiis. Backer arbeidet med motivet fram til sin død, men uten at det ble fullført. Eies av Haugar kunstmuseum. Inventarnr. HVK.2015.010.

[n308](#). «Agathes Gutter»] Søsteren Agathe Backer Grøndahl (1847–1907), komponist og pianist, hadde tre sønner: Nils (1877–1975), Anders (1879–1947) og Fridtjof (1885–1959).

[n309](#). Du udstiller paa Høstutstillingen] På Høstutstillingen i 1927 hadde Gerhard Munthe fire verk, katalog nr. 81–84.

[n310](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad.

[n311](#). Schliersee] En liten by og innsjø i Bayern i Tyskland, ca. 50 km sør for München. Fra 1869 gikk det tog mellom de to byene.

[n312](#). Peterssen] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.

[n313](#). siden De reiste] Peterssen reiste fra München til Kristiania rundt 15. august. Kilde: Brev fra Eilif Peterssen til Kitty Kielland 6. august 1878, NB Brevs. 209, utgitt i NB kilder 8:2.

[n314](#). Piping] Pipping, i dag en forstad i byen München, Tyskland.

[n315](#). det lille Stavangerbilledet] *Læsende Pige / Lesende dame i renessansedrakt*, fullført i München i 1878. Det var en bestilling fra Stavanger Kunstforening og kaltes derfor «Stavangerbilledet» av Backer. Kat.nr. 30 i Lange 1995.

[n316](#). Wergeland] Oscar Arnold Wergeland (1844–1910), billedkunstner.

[n317](#). Kloed] Wilhelm Cappelen Kloed (1855–1929), norsk operasanger og sangpedagog. Han holdt en konsert i München 18. oktober 1878. Kilde: *Morgenbladet* 23. november 1878 (NB, avisbasen).

[n318](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.

[n319](#). Münchenerliv] Harriet Backer studerte i München fra oktober 1874 til oktober 1878.

[n320](#). min «Afsked»] *Avskjeden*, fullført i München i 1878. Innkjøpt av NG i 1971. Inventarnr. NG.M.02836.

[n321](#). Piping-Billedet] Det er antatt at Piping-bildet er maleriet *I Klosterkirken*, fullført i München i 1878. Kat.nr. 29 i Lange 1995.

[n322](#). uden i indslaaet Tilstand] Backer hadde kun sett maleriet før påføring av ferniss. Kilde: «Retoucherfernis», Wikipedia (februar 2023).

[n323](#). Kristiania Kunstforening] Christiania Kunstforening ble etablert i 1836, som den første kunstforening i landet. Formålet var å holde salgsutstillinger og kunstlotterier.

[n324](#). Freie Landesbote] *Der freie Landesbote. Unabhängiges Organ für die Vertretung freiheitlicher Bestrebungen*, tysk ukeavis utgitt i München 1870–1910.

[n325](#). Mama] Sofie Backer, født Smith Pedersen (1819–1882).

[n326](#). Hamfstengel] Hanfstaengl, et fotografisk verksted i München, etablert av Franz Hanfstaengl (1804–1877).

[n327](#). Kunstforeningssalget] Utstilling i Christiania Kunstforening.

- [n328](#). 160] rettet ved overskriving fra: 1<4>0
- [n329](#). Spd] Spesidaler.
- [n330](#). det store] Maleriet *Avskjeden*, fullført i München i 1878.
- [n331](#). 80] rettet ved overskriving fra: 60
- [n332](#). Det lille fra Piping] Maleriet *I Klosterkirken*, fullført i München i 1878.
- [n333](#). Lindenschmidt] Trolig Wilhelm von Lindenschmit d.y. (1829–1895), tysk billedkunstner. Fra 1875 var han professor ved Münchener Akademie.
- [n334](#). Kittelsen] Theodor Kittelsen (1857–1914), billedkunstner.
- [n335](#). Finck] Ikke identifisert.
- [n336](#). Deres Moder] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).
- [n337](#). Deres Altertavle] Maleriet *Korsfestelsen*, altertavle til den nybygde Johannes Kirke i Kristiania, innviet 4. oktober 1878. Den lå ved Kontraskjæret ved Akershus festning, men ble rammet av jordskjelv i 1904 og revet i 1928. Kat.nr. 138 i Kokkin 2009.
- [n338](#). Følgende tekst er skrevet inn langs marginen side 6–8.
- [n339](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad.
- [n340](#). Peterssen] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.
- [n341](#). Kunstforeningen] Christiania Kunstforening ble etablert i 1836, som den første kunstforening i landet. Formålet var å holde salgsutstillinger og kunstlotterier.
- [n342](#). Forældrenes Afsked] *Avskjeden*, fullført i München i 1878. Innkjøpt av NG i 1971. Inventarnr. NG.M.02836.
- [n343](#). Spd.] spesidaler.
- [n344](#). I Klosterkirken] *I Klosterkirken*, fullført i München i 1878. Kat.nr. 29 i Lange 1995.
- [n345](#). Vergoldergenossenschaft] Trolig en rammemakerforretning som tok seg av forsendelser av utstilte arbeider. Samme forretning er omtalt i brev fra Kitty Kielland til Peterssen i 1876. Kilde: Brev fra Kitty Kielland til Eilif Peterssen 10. juni 1876, NB Brevs. 209, utgitt i NB kilder 8:2.
- [n346](#). Schliersee] En liten by og innsjø i Bayern i Tyskland, ca. 50 km sør for München. Fra 1869 gikk det tog mellom de to byene.
- [n347](#). hos min kjære Søster] Hun bodde hos søsteren Inga Agathe Lunde (1842–1915), gift med presten Herman Lunde (1841–1932). Lunde var fra 1876 til 1881 prest for dansker og nordmenn i Paris.
- [n348](#). Hôtel de Cluny] Et bygningskompleks i Paris fra middelalderen. Fra 1863 åpnet det som museum og heter i dag Musée de Cluny.
- [n349](#). Heyerdahl] Hans Heyerdahl (1857–1913), billedkunstner.
- [n350](#). Louvre] Musée de Louvre, kunstmuseum beliggende i Paris.

[n351](#). flere Gange paa Udstilling sammen] De besøkte blant annet verdensutstillingen i Paris (Exposition Universelle de 1878) som ble avholdt fra 1. mai til 10. november 1878. Norge hadde en egen avdeling hvor 41 billedkunstnere var invitert til å representere landet med i alt 58 malerier.

[n352](#). Alma Tademaer] Lawrence Alma-Tadema (1836–1912), britisk billedkunstner.

[n353](#). Passinier] Alberto Pasini (1826–1899), italiensk billedkunstner.

[n354](#). indslagene] Maleriet hadde fått matte partier grunnet en naturlig tørkeprosess. Dette kunne endres med påføring av ny ferniss. Kilde: «Retoucherfernis», Wikipedia (februar 2023).

[n355](#). mit Portræt] Eilif Peterssens portrett *Malerinnen Harriet Backer*, fullført i 1878. Innkjøpt av NG for A.C. Houens fond i 1909. Inventarnr. NG.M.00824.

[n356](#). Deres Kirkestol] Peterssens maleri *Under salmesangen* som gav ham 2. medalje på verdensutstillingen i Paris 1878. Det var innsendt til den tyske avdelingen.

[n357](#). Deres Moder] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).

[n358](#). Ross] Christian Meyer Ross (1843–1904), billedkunstner.

[n359](#). Astas] Asta Nørregaard (1853–1933), billedkunstner.

[n360](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad. Brevet er skrevet med blållilla blekk over flere dager. Brevets konvolutt med sørgerand er poststemplet 5. april 1883. Sørgeranden skyldes nok at Harriet Backers mor døde 2. oktober 1882.

[n361](#). Anden Paaskedag] 26. mars 1883.

[n362](#). Peterssen] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.

[n363](#). to Billeder] Backer arbeidet med *Blått interiør*, fullført i 1883. Innkjøpt av NG i 1964. Inventarnr. NG.M.02582. Det andre er antakelig et interiør fra Rochefort-en-Terre, Bretagne. Kat.nr. 42 i Lange 1995.

[n364](#). Portræt af Kitty] *Portrett av Kitty Kielland*, fullført i 1883. Innkjøpt av NG i 1933. Inventarnr. NG.M.01688.

[n365](#). Salonen] Salongen eller Salon de Paris, en årlig statlig utstilling som skulle vise det nyeste innen samtidskunsten.

[n366](#). komme bort fra Rom] Peterssen hadde oppholdt seg i Roma fra rundt årsskiftet 1879/1880.

[n367](#). Deres Billede] Peterssen arbeidet med maleriet *Piazza Montanara*, fullført i 1883. Eies av «Norske Selskab», Oslo.

[n368](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.

[n369](#). Concurrencen ... Billeder] Det var utlyst en konkurranse om innkjøp av nasjonal kunst til Slottet i forbindelse med sølvbryllupet til Kong Oscar II og Dronning Sophie. Penger kom fra en innsamling, en folkegave. Peterssen deltok

med en skisse til det forut bestemte motivet «Slaget på Svolder», men ble ikke antatt. Backers maleri *Interieur med figurer fra Bretagne*, signert «Harriet Backer Rochefort en Terre 1882», ble innkjøpt som del av sølvbryllupsgaven og eies av Det kongelige slott. Kat.nr. 40 i Lange 1995.

[n370](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.

[n371](#). Nicoline] Nicoline Ravn, født Gram (1850–1882). Gift høsten 1879 med Eilif Peterssen. Hun døde i Roma 26. mars 1882.

[n372](#). Skredvigs] Christian Skredsvig (1854–1924), billedkunstner, og Maggie Skredsvig, født Plahte (1863–1955).

[n373](#). Nerveusitet ... Overanstrengelse] Skredvig har skildret sin egen nervøsitet i et rikt illustrert brev til svigerfaren Frithjof Plahte, datert 23. april 1883, se NB Brevs. 557.

[n374](#). Maggie] Maggie Skredsvig, født Plahte (1863–1955). De giftet seg 31. august 1882.

[n375](#). Werenskiolds] Erik Werenskiold og Sofie Werenskiold, født Thomesen (1847–1926). De giftet seg i Paris 9. mai 1882.

[n376](#). Thaulows] Frits Thaulow (1847–1906), billedkunstner. Gift i 1874 med Ingeborg Charlotte, født Gad (1852–1908).

[n377](#). sine Sorger] Ekteparet Thaulow hadde et vanskelig samliv og ble skilt i 1886.

[n378](#). Monet-Udstilling] Kunsthandler Paul Durand-Ruel arrangerte i mars en separatutstilling med 56 malerier av den franske impresjonisten Claude Monet (1840–1926). Den ble vist i det nyåpnede Galerie Durand-Ruel, Boulevard de la Madeleine.

[n379](#). Luxembourg] Musée du Luxembourg, Paris.

[n380](#). Sargent] John Singer Sargent (1856–1926), amerikansk-britisk billedkunstner.

[n381](#). Cazin] Jean-Charles Cazin (1841–1901), fransk billedkunstner.

[n382](#). Salonen] Salonen åpnet 1. mai og holdt til i Palais des Champs-Élysées.

[n383](#). uden Spænding for en Gangs Skyld] Backer hadde fått antatt bilder til Salonen i 1880, 1881 og 1882.

[n384](#). Søndag] 1. april 1883.

[n385](#). Agathe] Agathe Backer Grøndahl (1847–1907), komponist og pianist. Søster av Harriet Backer.

[n386](#). Mand] Agathe giftet seg i 1875 med sangeren Olam Grøndahl (1847–1923).

[n387](#). Følgende tekst er skrevet langs marginen side 7–8.

[n388](#). Ross] Christian Meyer Ross (1843–1904), billedkunstner.

[n389](#). Monsieur Eilif Peterssen ... Italie] Tekst på konvolutt med sørgerand. Peterssen bodde på denne adressen i Roma fra rundt årsskiftet 1879/1880.

- [n390](#). Opplysning om brevet: Et ferdig frankert «Kortbrev».
- [n391](#). Stange Prestegaard Hedemarken] Stange prestegård, Hedmark. Harriet Backer bodde hos sognepresten Jacob Kielland (1841–1915) og hans familie. Han var bror til Kitty Kielland.
- [n392](#). Formand] Elling Bolt Holst (1849–1915), matematiker. Han var formann i direksjonen for Nasjonalgalleriet 1897–1905.
- [n393](#). Gallerimøde] Backer var fra 1898 oppnevnt medlem (som maler) til direksjonen i Nasjonalgalleriet. Holst var formann. Andreas Aubert, arkitekt Johan J. Meyer, Søren Lexow-Hansen, Gerhard Munthe og Halfdan Strøm var de andre medlemmene. Kilde: *Norges Statskalender for Aaret 1901*.
- [n394](#). Billede ... Aarstid] Backer arbeidet med *Altergang i Stange kirke*, fullført i 1903. Gitt som gave til NG av Olaf Schou i 1909. Inventarnr. NG.M.00905.
- [n395](#). Kirke] Stange kirke, en middelalderkirke fra ca. 1250.
- [n396](#). Præst] Sogneprest Jacob Kielland var modell.
- [n397](#). Hr Dr. Elling Holst Høvik pr Kristiania] Adressefelt.
- [n398](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad. Udatert. Brevets konvolutt er stemplet med mottatt i Bergen 2. juni. Formuleringer i brevet viser også tydelig at det er skrevet kort tid før brevet til Jens Z.M. Kielland, datert 16. juni 1904. Konvolutt vedligger, frimerket revet av.
- [n399](#). Hansteensgade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n400](#). Janna] Janna Kielland Holm (1880–1932), billedkunstner. Niese av Kitty Kielland.
- [n401](#). Urnæs] Urnes stavkirke ved Lusterfjorden, en sidearm til Sognefjorden.
- [n402](#). Jens Kielland] Jens Zetlitz Monrad Kielland (1866–1926), arkitekt.
- [n403](#). Tyskekirken] Middelalderkirke fra 1100-tallet, ligger like ved Bryggen i Bergen og ble brukt av hanseatene. Navnet er i dag Mariakirken.
- [n404](#). Gaarden Urnæs] Urnes gård ligger svært nær Urnes stavkirke.
- [n405](#). Anna Kielland] Anna Kielland, født Christie (1869–1948). Gift med arkitekt Jens Zetlitz Monrad Kielland.
- [n406](#). Malerskolen] Harriet Backer drev en privat malerskole i Kristiania i omtrent 20 år. Hun opprettet den rundt 1891, sammen med Christian Krohg, men etter hvert drev hun den alene. Det var særlig mange kvinnelige elever ved skolen.
- [n407](#). *digne les yeux*] (fr.) behag øynene.
- [n408](#). Astri] Astri Welhaven, senere gift Heiberg (1881–1967), billedkunstner. Niese av Harriet Backer og elev ved hennes malerskole. Faren var slottsforvalter Hjalmar Welhaven og hadde dermed tilgang til Det kongelige slott.

- [n409](#). «*Kvinden skabt af Manden*»] *Kvinden skabt af Manden, en Studie af en Kvinde*, en roman utgitt anonymt i april 1904. Forfatteren var Hulda Garborg (1862–1934), men dette ble først avslørt utpå året 1904. Boka skapte stor debatt og mottok både ros og sterk kritikk.
- [n410](#). Schirmer] Herman Major Schirmer (1845–1913), arkitekt og kunsthistoriker. Han nedla et stort arbeid i å dokumentere den norske bygningsarven.
- [n411](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n412](#). sin Udstilling] Kitty Kielland hadde en separatutstilling med 26 malerier i Kristiania Kunstforening fra 24. april til 9. mai. Kilde: NB Ms.fol. 4043:10c.
- [n413](#). Din Mor] Jane Holm, født Kielland (1852–1913). Søster av Kitty Kielland.
- [n414](#). Følgende tekst er skrevet i margin side 4 og 2.
- [n415](#). Anna] Anna Kielland, født Christie (1869–1948).
- [n416](#). Hendes lille Pige] Else Christie Kielland (20. oktober 1903–1993), billedkunstner.
- [n417](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad. Blekket er dels smittet over på motsatt side slik at skriften er vanskelig å tyde.
- [n418](#). Hansteensgade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n419](#). Arkitekt Jens Kielland] Jens Zetlitz Monrad Kielland (1866–1926), arkitekt.
- [n420](#). Janna] Janna Kielland Holm (1880–1932), billedkunstner. Niese av Kitty Kielland.
- [n421](#). Opdal Kirke] Uvdal stavkirke fra 1100-tallet. Interiøret er fra 1600- og 1700-tallet.
- [n422](#). Schirmer] Herman Major Schirmer (1845–1913), arkitekt og kunsthistoriker. Han nedla et stort arbeid i å dokumentere den norske bygningsarven.
- [n423](#). Tønnesens] Albert Theodor Tønnesen (1872–1910), billedkunstner. Han var elev ved Backers malerskole 1899–1900.
- [n424](#). Tegning] Tønnesen og tre arkitekter laget i juli 1901 oppmålingstegninger av interiøret i Uvdal stavkirke på oppdrag fra Fortidsminneforeningen. Andreas Aubert skrev en artikkel med illustrasjoner om oppmålingen: «Fra Numedal. Studier i vor kunstneriske kulturhistorie», publisert i Fortidsminneforeningens årsberetning for 1901, s. 264–329.
- [n425](#). Urnæs] Urnes stavkirke ved Lusterfjorden, en sidearm til Sognefjorden.
- [n426](#). en Stue] En stue tilhørende gården Mellem Husebø, som lå nær Uvdal stavkirke.
- [n427](#). Fortidminderne] Uvdal stavkirke var i bruk som sognekirke til 1893. Deretter ble den i 1901 overtatt av Foreningen til norske minnesmerkers bevaring.

[n428](#). Bendiksby] Karl Bendiksby (1873–?), kirkesanger og folkeskolelærer. Kilde: Folketelling 1910.

[n429](#). Schirmer] Schirmer var formann i Fortidsminneforeningen fra 1899 til 1911.

[n430](#). Anna Kielland] Anna Kielland, født Christie (1869–1948). Gift med arkitekt Jens Zetlitz Monrad Kielland. Foreldre til billedkunstneren Else Christie Kielland (1903–1993).

[n431](#). Tydskekirken] Middelalderkirke fra 1100-tallet, ligger like ved Bryggen i Bergen og ble brukt av hanseatene. Navnet er i dag Mariakirken.

[n432](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.

[n433](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.

[n434](#). Jæderen ... Kvalben] Kitty Kielland hadde flere studieopphold på Kvalbein gård, beliggende like nordvest for Brusand, Jæren.

[n435](#). Eders lille Pige] Else Christie Kielland (20. oktober 1903–1993), billedkunstner.

[n436](#). Jane Holm] Jane Holm, født Kielland (1852–1913). Søster av Kitty Kielland.

[n437](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad. Det er skrevet over flere dager, med start fredag 17. juni og slutt 19. juni.

[n438](#). Hansteensgade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.

[n439](#). Janna] Janna Kielland Holm (1880–1932), billedkunstner. Niese av Kitty Kielland.

[n440](#). Ulla Persens] Ikke identifisert.

[n441](#). Opdal Kirke] Uvdal stavkirke fra 1100-tallet. Interiøret er fra 1600- og 1700-tallet.

[n442](#). Schirmers] Herman Major Schirmer (1845–1913), arkitekt og kunsthistoriker. Han nedla et stort arbeid i å dokumentere den norske bygningsarven.

[n443](#). Vaage Kirke] Vågå kirke i Gudbrandsdalen.

[n444](#). Anna Schønheider] Anna Schønheyder (1877–1927), billedkunstner.

[n445](#). Tydskekirken] Middelalderkirke fra 1100-tallet, ligger like ved Bryggen i Bergen og ble brukt av hanseatene. Navnet er i dag Mariakirken.

[n446](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.

[n447](#). Mellem-Husebø Tun lige ved Kirken] Husebø-gårdene lå nær Uvdal stavkirke. Kommunenavnet Opdal ble endret til Uvdal i 1932.

[n448](#). Reiar Husebø] Reier Reiersen Husebø (1865–1925), gårdbruker på Mellem Husebø. Kilde: Folketelling 1910.

[n449](#). Fru Aubert] Védastine Aubert, født Moe (1855–1933). Giftet seg med Andreas Aubert i 1886.

- [n450](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner. Tante til brevmottakeren.
- [n451](#). Auberts] Ekteparet Andreas og Védastine Aubert.
- [n452](#). Agathe] Agathe Backer Grøndahl (1847–1907), komponist og pianist. Søster av Harriet Backer.
- [n453](#). Urnæs] Urnes stavkirke ved Lusterfjorden, en sidearm til Sognefjorden.
- [n454](#). Aubert] Andreas Aubert (1851–1913), kunsthistoriker. Aubert var fra 1. januar 1891 til januar 1906 oppnevnt medlem (som kunsthistoriker) til direksjonen i Nasjonalgalleriet, i perioder som formann.
- [n455](#). Gallerimøde] Backer var fra 1898 oppnevnt medlem (som maler) til direksjonen i Nasjonalgalleriet.
- [n456](#). Søndag Aften] 19. juni 1904.
- [n457](#). 4 Arkitekter] På oppdrag fra Fortidsminneforeningen var maleren Albert Tønnesen og arkitektene Einar O. Schou, Johannes Kløften og Thorvald Borgersen engasjert til oppmåling av kirkene i Numedal sommeren 1901. Rapport, skrevet av Andreas Aubert, ble publisert i Fortidsminneforeningens årsberetning for 1901, s. 105–114.
- [n458](#). Din Mor] Jane Holm, født Kielland (1852–1913). Søster av Kitty Kielland.
- [n459](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad.
- [n460](#). Mellem Husebø Opdal] Husebø-gårdene lå nær Uvdal stavkirke. Kommunenavnet Opdal ble endret til Uvdal i 1932.
- [n461](#). Véda Aubert] Védastine Aubert, født Moe (1855–1933). Giftet seg med Andreas Aubert i 1886.
- [n462](#). Kirke] Kongsberg kirke, en stor korskirke innviet i 1761. Den har et rikt og særpreget rokokkointeriør.
- [n463](#). Gro og Erik Jellum] Gro (1857–?) og mannen Erik (1849–?) drev gården Jellum like ved Skredsvig plass i Eggedal.
- [n464](#). en hel Sommer i Eggedal] Backer hadde i 1888 en studiesommer i Eggedal, Sigdal kommune.
- [n465](#). Opdal] Kommunenavnet Opdal ble endret til Uvdal i 1932.
- [n466](#). Husebøgaardene] Det var tre Husebø-gårder med i alt 22 fastboende personer: Søndre, Nordre og Mellem Husebø. Kilde: Folketelling 1910.
- [n467](#). Stuen min] En stue tilhørende gården Mellem Husebø som lå nær Uvdal stavkirke. Auberts hadde bodd der da de drev oppmåling av kirken sommeren 1901.
- [n468](#). Marie] Berte Marie Vebjørnsdatter Husebø (1866–1947), gårdskone på Mellem Husebø. Kilde: Folketelling 1910.
- [n469](#). Kirken] Uvdal stavkirke fra 1100-tallet. Interiøret er fra 1600- og 1700-tallet.

[n470](#). Rolfsens Verdenhistorie] *Verdenhistorien for de unge i skole og hjem* av Nordahl Rolfsen, utkom i 2 bind i mars 1904 på Jacob Dybwads Forlag.

[n471](#). Reiar] Reier Reiersen Husebø (1865–1925), gårdbruker på Mellem Husebø. Kilde: Folketelling 1910.

[n472](#). Begge to] Védastine og Andreas Aubert.

[n473](#). blive et stor Hul efter Eder] Andreas Aubert var ved kongelig resolusjon av 16. mai 1904 tildelt et statlig reisestipend på 1400 kr for studier i Italia og Hellas. Kilde: Thomle 1919, s. 8.

[n474](#). Billedet] Det later til at Backer først anla det største maleriet *Interiør fra Uvdal stavkirke*, fullført i 1909. Eies av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00025.

[n475](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad. Med konvolutt.

[n476](#). Hansteens gade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.

[n477](#). Janna] Janna Kielland Holm (1880–1932), billedkunstner. Niese av Kitty Kielland.

[n478](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.

[n479](#). Klokken eller Ringeapparatet skal komme] Trolig er det montering av telefon. Kitty Kielland står oppført med nr. 11044 i telefonkatalogen for 1904.

[n480](#). Dine Billeder] Janna Kielland Holm hadde to malerier på Høstutstillingen i 1904: Kat.nr. 202 *Postveien i Valle* og 203 *Torbjörg*. Ustillingen åpnet søndag 9. oktober i «Tivoli». Kilde: *Dagbladet* 8. oktober 1904 (NB, avisbasen).

[n481](#). min Malerskole] Harriet Backer drev en privat malerskole i Kristiania i omtrent 20 år. Hun opprettet den rundt 1891, sammen med Christian Krohg, men etter hvert drev hun den alene. Det var særlig mange kvinnelige elever ved skolen.

[n482](#). det Hanseatiske Musæum] Hanseatisk museum ligger i Finnegården, som er en del av Bryggen i Bergen. Det ble opprettet som museum i 1872. Backer malte senere et motiv herfra, fullført i 1914: *Stuen i Hanseatisk Museum*. Eies av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00029.

[n483](#). Din Mor] Jane Holm, født Kielland (1852–1913). Søster av Kitty Kielland.

[n484](#). i de bedste Hænder] Faren til Janna var legen Danckert Krohn Holm (1844–1905).

[n485](#). Munchs] Edvard Munch (1863–1944), billedkunstner. En større separatutstilling med rundt hundre verk, både eldre og nye, åpnet i Dioramaets lokaler i Kristiania søndag 16. oktober. Kilde: *Morgenbladet* 15. oktober 1904 (NB, avisbasen).

[n486](#). Kittelsens] Theodor Kittelsen (1857–1914), billedkunstner. I slutten av oktober 1904 hadde han en separatutstilling i Kristiania i Kunstindustrimuseets

tidligere lokale på hjørnet av Pilestredet og Universitetsgaten. Kilde: Annonse i *Morgenbladet* 27. oktober 1904 (NB, avisbasen).

[n487](#). Galleriforslag] Backer var fra 1898 oppnevnt medlem (som maler) til direksjonen i Nasjonalgalleriet, og var her med på utvelgelse av kunst for innkjøp.

[n488](#). Eilifs Billede] Eilif Peterssens maleri *Pantheonpladsen i Rom* ble utstilt på Høstutstillingen i 1904 sammen med syv mindre skisser til hovedmaleriet.

[n489](#). de Houenske Midler] Et særskilt fond opprettet i 1893 av forretningsmannen Anton Christian Houen (1823–1894), til innkjøp av kunst til Nasjonalgalleriet.

[n490](#). Testamentfortolkning] Se brev i del C, 18.09.1904, Harriet Backer til Erik Werenskiold.

[n491](#). Helga Reusch] Helga Marie Reusch, født Ring (1865–1944), billedkunstner.

[n492](#). Erichsens] Trolig tilhørende Thorvald Erichsen (1868–1939), billedkunstner.

[n493](#). Elna Schwarz] Elna Schwartz-Särström (1880–1959), billedkunstner. Hun har blant annet malt altertavlen i Eidsfoss kirke. I 1909 giftet hun seg med den svenske billedhuggeren Hjalmar Särström.

[n494](#). Helene] Helene Christiane Falsen Mellbye, født Holm (1881–1960). Søster av brevottakeren.

[n495](#). Fru Lange] Aagot Thekla Lange, født Bøbert (1840–1929). Hun ble enke i 1902.

[n496](#). Anna] Anna Iversen, en kone som stelte for Kitty Kielland. Kilde: Brev fra Kitty Kielland til Véda Aubert 25. juni 1904, Brevs. 32.

[n497](#). Opdal] Kommunenavnet Opdal ble endret til Uvdal i 1932.

[n498](#). Kirken] Uvdal stavkirke fra 1100-tallet. Interiøret er fra 1600- og 1700-tallet.

[n499](#). Agathe] Agathe Backer Grøndahl (1847–1907), komponist og pianist. Søster av Harriet Backer.

[n500](#). et stort Billede fra Kirkens Midtgang] *Interiør fra Uvdal stavkirke*, fullført i 1909. Eies av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00025.

[n501](#). et med selve Alteret] *Alteret i Uvdal stavkirke*, fullført i 1909. Eies av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00026.

[n502](#). Udstillingen] Høstutstillingen / Statens 21. aarlige Kunstutstilling, som åpnet 9. oktober.

[n503](#). sorgløs Fornemmelse ... have Billeder] Backer var dette året valgt til medlem av Høstutstillingens jury. Kilde: NB Ms.fol. 1945:A5.

[n504](#). Gruppen] Gruppen besto av medlemmer av Bildende Kunstneres Fagforening. Se utkast til lover som ligger inni NB Ms.fol. 4134:A2.

[n505](#). Bergensbanen] Bergensbanens offisielle åpning var først i november 1909.

[n506](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.

- [n507](#). Ida Wedel] Ida Wedel Jarlsberg (1855–1929), billedkunstner og organisasjonskvinne.
- [n508](#). Dagmar Lund] Trolig sangerinnen Dagmar Lund (1866–?). Lund ble født i Bergen. I folketelling for 1910 i Brønnøysund oppført som «sangerinde», men dødsåret er ukjent. I november 1904 var hun solist i Cæciliaforeningens konsert i Kristiania. Kilde: *Morgenbladet* aften 3. november 1904 (NB, avisbasen).
- [n509](#). Anna Kielland] Anna Kielland, født Christie (1869–1948). Gift med arkitekt Jens Zetlitz Monrad Kielland.
- [n510](#). Opplysning om brevet: «besv 28/8.» skrevet av Gerhard Munthe øverst på brevet. 1 dobbeltblad.
- [n511](#). Mellem Husebø. Opdal Numedal] Husebø-gårdene lå nær Uvdal stavkirke. Kommunenavnet Opdal ble endret til Uvdal i 1932.
- [n512](#). Garhard Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.
- [n513](#). Landskabet fra Elvedalen] *Strålsjøen, Høst*, fullført i 1894. Innkjøpt av NG i 1914. Inventarnr. NG.M.01035.
- [n514](#). til Kjøbenhavn] «Den norske Udstillingen Charlottenborg Efteraaret 1906 Arrangeret af Erik Werenskiold som Formand for Gruppe I.» Utstillingen ble åpnet for pressen søndag 30. september. Backer var representert med ti verk, blant annet: «15. Landskap, Lille-Elvedalen. 1897. Olie. Tilh. Gerh. Munthe.» Kilde: Katalog fra utstillingen, Nasjonalmuseet /bibliotek. Se note 413 i Lange 1995 om ulike tolkninger av tittel og verk.
- [n515](#). Vagtmester Linnerud] Nils Linnerud (1866–1922), ansatt i 1904. Kilde: Folketelling 1910.
- [n516](#). Kunstforeningen] Kristiania Kunstforening.
- [n517](#). «de røde Runer» fra Drivdalen] Maleriet var med på en minneutstilling over Gerhard Munthe i Kunstforeningen i Oslo, februar–mars 1929 med kat.nr. 81 «Røde runer», oppført som eiet av Harriet Backer. I Bakken 1952 opplyses at maleriet «Har tilh. Harriet Backer, Oslo. Nåv. eier ukjent».
- [n518](#). det største Kirkeinterieur] *Interiør fra Uvdal stavkirke*, fullført i 1909. Eies av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00025. Maleriet ble kjøpt av Meyer i 1909, bekreftet i brev fra ham til Backer datert 31. mars 1909. Kilde: NB Ms.fol. 3857:B:3.
- [n519](#). Herstein Sandberg] Herstein Sandberg (1878–1951). Bror til Sigrun Munthe.
- [n520](#). Sigrun] Sigrun Munthe, født Sandberg (1869–1957). Gift med Gerhard Munthe fra 1886 til 1918. Senere gift med Fridtjof Nansen.
- [n521](#). Richard Berg] Richard Bergh (1858–1919), svensk billedkunstner.
- [n522](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.
- [n523](#). Konen] Sofie Werenskiold, født Thomesen (1849–1926).

- [n524](#). Venner i Lysaker] Eilif Peterssen, Gerhard Munthe, Erik Werenskiold og flere andre kunstnere var bosatt på Lysaker utenfor Kristiania.
- [n525](#). tidligt] Høstutstillingen åpnet søndag 9. oktober i lokaler på «Tivoli». Backer hadde ingen malerier utstilt.
- [n526](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad + 1 ark, 6 sider med tekst. Det er skrevet over flere dager, med start torsdag 27. februar og slutt lørdag 29. februar. Konvolutt vedligger. Brevmottakeren bor i Paris.
- [n527](#). Hansteensgade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n528](#). Janna] Janna Kielland Holm (1880–1932), billedkunstner. Niese av Kitty Kielland.
- [n529](#). Kommission] Bestilling.
- [n530](#). korrigerer] Korrigeringen foregikk på Backers malerskole i Kristiania, som hun drev i omtrent 20 år fra 1891.
- [n531](#). «Indépendant»] Salon des Indépendants, dannet av uavhengige kunstnere i juli 1884. Det var ingen juryering eller prisutdeling knyttet til utstillingen.
- [n532](#). Salon] Salongen eller Salon de Paris, en årlig statlig utstilling med juryvurderte arbeider.
- [n533](#). Madame Trélat de Lavigne] Marie-Angélique Trélat de Lavigne (1825–1907). Hun var gift med Émile Trélat (1821–1907). Madame Trélat drev tegne- og malerskole i Paris, særlig for kvinner. Backer var elev her i en periode. Madame Trélat besøkte Kristiania i 1880 og annonserte da i norske aviser etter elever, se *Morgenbladet* 19. oktober 1880.
- [n534](#). Malerskole] Harriet Backer drev en privat malerskole i Kristiania i omtrent 20 år. Hun opprettet den rundt 1891, sammen med Christian Krohg, men etter hvert drev hun den alene. Det var særlig mange kvinnelige elever ved skolen.
- [n535](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n536](#). Lundes] Ragnhild Sofie Backer Lunde (1882–1964). Yngste datter til Harriet Backers søster Inga giftet seg 11. januar 1908 med britiske Robert Percy Hodder Williams (1880–1958).
- [n537](#). Agathes] Agathe Backer Grøndahl (1847 – 4. juni 1907), komponist og pianist. Søster av Harriet Backer.
- [n538](#). Din Mor] Jane Holm, født Kielland (1852–1913). Søster av Kitty Kielland.
- [n539](#). sit lille Barn] Harriet Holm Mellby, født 17. februar 1908. Datter av Helene Christiane Falsen Mellby, født Holm (1881–1960), søster av brev-mottakeren.
- [n540](#). Fridtjof] Fridtjof Backer-Grøndahl (1885–1959), komponist og pianist. Nevø til Harriet Backer.
- [n541](#). Bergliot Ibsen] Bergljot Ibsen, født Bjørnson (1869–1953), mezzosopran.

- [n542](#). Sgambatti] Giovanni Sgambati (1841–1914), italiensk pianist og komponist.
- [n543](#). Astri Roll] Astrid Roll (1881–1956), billedkunstner. Giftet seg i 1910 med Bjørn Thommessen.
- [n544](#). Dronningen] Dronning Maud (1869–1938).
- [n545](#). Mademoiselle ... Paris] Adresstekst på konvolutt.
- [n546](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad.
- [n547](#). Mellem Husebø Opdal i Numedal] Husebø-gårdene lå nær Uvdal stavkirke. Kommunenavnet Opdal ble endret til Uvdal i 1932.
- [n548](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.
- [n549](#). Bogen] Trolig *Breve fra Alexander L. Kielland udgivne af hans Sønner med indledning af Professor Gerhard Gran*. 2 bind. Utgitt i november 1907 av Gyldendalske Boghandel, Nordisk forlag, København.
- [n550](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n551](#). Alexander Kielland] Alexander Lange Kielland (1849–1906), forfatter. Bror av Kitty Kielland.
- [n552](#). Agathes Død] Agathe Backer Grøndahl (1847–4. juni 1907), komponist og pianist. Søster av Harriet Backer.
- [n553](#). Grieg] Edvard Grieg (1843–4. september 1907), komponist.
- [n554](#). Thomasine] Thomasine Lie (1833–1906). Gift med Jonas Lie.
- [n555](#). Jonas] Jonas Lie (1833–5. juli 1908), forfatter.
- [n556](#). maler store Kirkevægger] Fra mai 1908 arbeidet Peterssen med en større utsmykning av apsis i Ullern kirke, med motiv Kristi himmelfart, fullført i 1909. Arbeidet er omtalt i *Morgenbladet* 29. august 1908.
- [n557](#). kisteglad] jublende glad. Kilde: NAOB.
- [n558](#). Sommerkolering] Akutt diaré som særlig forekommer om sommeren.
- [n559](#). disse Billeder] Backer arbeidet med maleriene *Interiør fra Uvdal stavkirke* og *Alteret i Uvdal stavkirke*. Begge ble fullført i 1909. De eies av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00025 og RMS.M.00026. Maleriene ble kjøpt av Meyer i 1909, bekreftet i brev fra ham til Backer datert 31. mars 1909. Kilde: NB Ms.fol. 3857:B:3.
- [n560](#). maler fra Dit Stillads] Peterssen hadde dekorasjonsmaler Domenico Erdmann (1878–1940) som assistent til arbeidet i Ullern kirke. Kilde: *Morgenbladet* 29. august 1908 (NB, avisbasen).
- [n561](#). Lilleelvedalen] Lille-Elvedalen er et tidligere navn på Alvdal kommune, Nord-Østerdalen. Backer hadde studiesomre her fra 1893 til 1898.
- [n562](#). Magda] Magdalene Peterssen, født Kielland (1855–1931). Gift i 1888 med Eilif Peterssen.
- [n563](#). Jon] Jon Petersen, født i august 1893. Sønn av Magda og Eilif Peterssen.

- [n564](#). Micha Clarke] *Micah Clarke*, historisk roman av den britiske forfatteren Arthur Conan Doyle. Utgitt i 1889, på norsk i 1905.
- [n565](#). Janna] Janna Kielland Holm (1880–1932), billedkunstner. Niese av Kitty Kielland.
- [n566](#). Cappelen] Axel H. Cappelen (1858–1919), overlege ved Stavanger sykehus fra 1897.
- [n567](#). Følgende tekst er skrevet langs marginen side 1–2.
- [n568](#). Din Kirke] Antakelig Ullern kirke, hvor Peterssen arbeidet med en utsmykning.
- [n569](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad.
- [n570](#). Mellem Husebø Opdal i Numedal] Husebø-gårdene lå nær Uvdal stavkirke. Kommunenavnet Opdal ble endret til Uvdal i 1932.
- [n571](#). Janna] Janna Kielland Holm (1880–1932), billedkunstner. Niese av Kitty Kielland.
- [n572](#). Kittys] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n573](#). Hognestad] Hognestad var en stasjon på Jærbanen mellom Bryne og Nærbø. Hun var der på studiesommer sammen med sin tante Kitty Kielland.
- [n574](#). Billederne] Backer arbeidet med maleriene *Interiør fra Uvdal stavkirke* og *Alteret i Uvdal stavkirke*. Begge ble fullført i 1909. De eies av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00025 og RMS.M.00026. Maleriene ble kjøpt av Meyer i 1909, bekreftet i brev fra ham til Backer datert 31. mars 1909. Kilde: NB Ms.fol. 3857:B:3.
- [n575](#). Motiv paa Kirkegaarden] Det er usikkert om hun fullførte nok et landskap med kirken etter det første med tittel *Uvdal kirke og kirkegård*, som er signert og datert til 1906. Se kat.nr. 139 i Lange 1995.
- [n576](#). Anna Sømme] Anna Sømme (1855–?). Ugift kusine av Kitty Kielland.
- [n577](#). Cappelen] Axel H. Cappelen (1858–1919), overlege ved Stavanger sykehus fra 1897.
- [n578](#). Følgende tekst er skrevet i marginen side 1–3.
- [n579](#). Magda] Ikke identifisert.
- [n580](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad, 3 sider med tekst.
- [n581](#). Hansteensgade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n582](#). Garborg] Arne Garborg (1851–1924), forfatter.
- [n583](#). 17de Mai] *Den 17de Mai*, dagsavis på nynorsk som utkom fra 1894 til 1935. Garborg var en av avisens grunnleggere.
- [n584](#). Bevilgningen ... Malerakademiet ... Budgetkomitéen] Et forslag om et statlig finansiert kunstakademi, «Statens akademi for malere og billedhuggere», et treårig

studium med tre ansatte professorer, ble vedtatt av Stortinget ved kongelig resolusjon 8. juni 1909.

[n585](#). Statens Stipendier] Staten ved Kirke- og undervisningsdepartementet forvaltet ulike stipend og legater, heriblant mange reisestipend for kunstnere.

[n586](#). Artikkel fra Dig] Arne Garborg skrev innlegg for et norsk kunstakademi med tittel «Norsk kunst» i *Den 17de Mai* 29. april 1909.

[n587](#). Hulda] Hulda Garborg (1862–1934), forfatter og kulturmedarbeider.

[n588](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad.

[n589](#). Mellem Husebø Opdal i Numedal] Husebø-gårdene lå nær Uvdal stavkirke. Kommunenavnet Opdal ble endret til Uvdal i 1932.

[n590](#). Kris] Kris Laache Torne (1867–1946), maler og tekstilkunstner. Giftet seg med Oluf Wold-Torne i 1897.

[n591](#). Barnet] Datteren Ragna født 30. desember 1907. Hun giftet seg med den italienske billedkunstneren Alberto Rosati og døde i 1994.

[n592](#). Véda] Védastine Aubert, født Moe (1855–1933). Giftet seg med Andreas Aubert i 1886.

[n593](#). Aubert] Andreas Aubert (1851–1913), kunsthistoriker.

[n594](#). Oluf] Oluf Wold-Torne (1867–1919), billedkunstner. Gift med brevmottakeren.

[n595](#). varme Ord om mit Billede i Galleriet] Han skrev om maleriet *Altergang i Stange kirke*, fullført i 1903. Det ble gitt som gave til NG av Olaf Schou i 1909. Inventarnr. NG.M.00905. Den samlede gaven fra Schou ble utstilt i Nasjonalgalleriet i juli/august 1909. I den anledning skrev Wold-Torne om dette maleriet som var det eneste verk av Backer i Schous gave. Kilde: Skedsmo 1987, s. 9 og 32.

[n596](#). Billederne] Backer arbeidet med maleriene *Interiør fra Uvdal stavkirke* og *Alteret i Uvdal stavkirke*. Begge ble fullført i 1909. De eies av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00025 og RMS.M.00026. Maleriene ble kjøpt av Meyer i 1909, bekreftet i brev fra ham til Backer datert 31. mars 1909. Kilde: NB Ms.fol. 3857:B:3.

[n597](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.

[n598](#). Thorne] Oluf Wold-Torne.

[n599](#). Professorpost] «Statens akademi for malere og billedhuggere», et treårig studium med tre ansatte professorer, ble vedtatt av Stortinget ved kongelig resolusjon 8. juni 1909. Det er en av stillingene her hun oppfordres til å søke.

[n600](#). Malerskole] Harriet Backer drev en privat malerskole i Kristiania i omtrent 20 år. Hun opprettet den rundt 1891, sammen med Christian Krohg, men etter hvert drev hun den alene. Det var særlig mange kvinnelige elever ved skolen.

- [n601](#). Olaf Schou] Olaf Fredrik Schou (1861–1925), industrileder, kunstsamler og mesen. I desember 1907 testamenterte han et legat til norsk kunst, hvorav Backer fikk et årlig stipend på 1000 kr resten av livet. Stipendet tilsvarer ca. 76000 kr i 2022-verdi.
- [n602](#). Alice] Alice Pihl, gift Salvesen i 1911 (1869–1959), billedkunstner. Hun var med i kunstnergruppen som sommeren 1894 malte i Vågå, Gudbrandsdalen.
- [n603](#). Eriksen] Thorvald Erichsen (1868–1939), billedkunstner.
- [n604](#). Gløersen] Jacob Gløersen (1852–1912), billedkunstner. Han studerte kunst i München delvis samtidig med Backer.
- [n605](#). Kate Schou] Katie Phil Schou (1887–1967). Niese av Olaf Schou. Giftet seg i 1914 med Lars Berg Munthe.
- [n606](#). Farens] Christian Julius Schou (1854–1909), fabrikkieier. Bror av Olaf Schou.
- [n607](#). Kirken] Uvdal stavkirke fra 1100-tallet med interiør er fra 1600- og 1700-tallet.
- [n608](#). Marie] Berte Marie Vebjørnsdatter Husebø (1866–1947), gårdskone på Mellem Husebø. Kilde: Folketelling 1910.
- [n609](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n610](#). Gaarden Vik paa Jæderen] Vik omtales som en stolpebu leid av Kielland i noen somre, beliggende ut mot havet vest for Bryne, sør for Orre.
- [n611](#). hendes Stedsands er saa ødelagt] Sent i livet ble Kitty Kielland rammet av demens.
- [n612](#). Følgende tekst er skrevet i margin på side 5–7.
- [n613](#). Einabu] Gården Einabu i Folldal, Nord-Østerdalen, hjemmet til Ivar Mortensson-Egnund (1857–1934) og hustruen Karen. Thorvald Erichsen hadde studieopphold på Einabu.
- [n614](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad.
- [n615](#). Mellem Husebø Opdal i Numedal] Husebø-gårdene lå nær Uvdal stavkirke. Kommunenavnet Opdal ble endret til Uvdal i 1932.
- [n616](#). Magga] Margrethe «Magga» Welhaven, født Backer (1851–1940). Søster av Harriet Backer. Gift i 1876 med arkitekt og slottsforvalter Hjalmar Welhaven.
- [n617](#). Maries] Berte Marie Vebjørnsdatter Husebø (1866–1947), gårdskone på Mellem Husebø. Kilde: Folketelling 1910.
- [n618](#). Astri] Astri Welhaven, gift Heiberg (1881–1967), billedkunstner. Niese av Harriet Backer.
- [n619](#). Christen] Christen Fritzner Heiberg (1878–1942), arkitekt. De giftet seg i 1907.

[n620](#). Gunwald Aas's smukke Hjem] Gunvald Aus (1861–1950), ingeniør. Etternavnet skrives også Aas. Etter mange år bosatt i USA kjøpte Aus eiendommen «Vennelslund» i Vollen i Asker, rundt 1909. De flyttet til Norge først i 1914. Kilde: Folketellinger 1910 og 1920.

[n621](#). Inga] Inga Agathe Lunde, født Backer (1842–1915). Søster av Harriet Backer. Gift i 1870 med presten Herman Lunde.

[n622](#). i London] Trolig hadde Inga vært på besøk hos sin yngste datter, Ragnhild Sofie Backer Lunde (1882–1964), som giftet seg 11. januar 1908 med britiske Robert Percy Hodder Williams (1880–1958). Datteren bodde i England livet ut.

[n623](#). Treen] Fornorskelse av det engelske ordet *train* (tog).

[n624](#). Agathe] Agathe Backer Grøndahl (1847–1907), komponist og pianist. Søster av Harriet Backer.

[n625](#). Onkel Fredrik] Fredrik Anton Petersen (1830–?). Ugift bror av moren, bosatt i Grimstad.

[n626](#). Følgende tekst er skrevet i margen side 1–3.

[n627](#). Hjalmar] Hjalmar Welhaven (1850–1922), arkitekt og slottsforvalter. Svoger av Harriet Backer.

[n628](#). Harra] Kallenavn på Harriet i familien.

[n629](#). Anders's lille Pige] Agathe Backer Grøndahl, født 21. juni 1909. Datter av Anders Backer Grøndahl og Elina, født Lohte.

[n630](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad. Brevpapir og konvolutt har sørgerand som skyldes søsteren Inga Agathe Lundes død 29. juni 1915.

[n631](#). Kris] Kris Laache Torne (1867–1946), maler og tekstilkunstner. Giftet seg med Oluf Wold-Torne i 1897.

[n632](#). Oluf] Oluf Wold-Torne (1867–1919), billedkunstner.

[n633](#). Billeder jeg har føre] Sommeren 1915 tilbrakte Backer i Kristiania og malte motiv fra sin leilighet, både utsikt og stilleben. Ett bilde var *Utsikt fra altanen*, fullført 1915. Kat.nr. 155 i Lange 1995.

[n634](#). Daaesgt:] Familien Wold-Torne bodde i Daaes gate 13.

[n635](#). Stilleben] Hun arbeidet med to stilleben. *Stilleben med roser* ble fullført i 1916, kat.nr. 157 i Lange 1995. Dette ble innkjøpt til NG i 1937. Inventarnr. NG.M.01881. *Stilleben med maske* ble fullført i 1916, kat.nr. 158 i Lange 1995.

[n636](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1. oktober 1914), billedkunstner.

[n637](#). neste Sommer] Store deler av juli og august 1916 tilbrakte Backer på Sandøya utenfor Brevik i et hus i nærheten av ekteparet Wold-Torne. Hun malte tre motiver, kat.nr. 159, 160 og 161 i Lange 1995.

[n638](#). Søstre] Backer hadde tre søstre: Inga (1842–1915), Agathe (1847–1907) og Margrethe (1851–1940).

[n639](#). de Kjære Døde] Søsteren Agathe døde i 1907 og søsteren Inga 19. juni 1915.

[n640](#). Véda] Védastine Aubert, født Moe (1855–1933). Enken etter Andreas Aubert.

[n641](#). Ragna] Datteren Ragna født 30. desember 1907. Hun giftet seg med den italienske billedkunstneren Alberto Rosati og døde i 1994.

[n642](#). Til Maleren ... Brevik] Adresstekst på konvolutt.

[n643](#). Opplysning om brevet: 3 ark, 6 sider med tekst. Skrevet med blått, delvis utglidd blekk.

[n644](#). Gaarden Skogstad i Valdres] Skogstad ligger i Øye i Vang, og gården lå ved siste skysstasjon før Filefjell.

[n645](#). Véda] Védastine Aubert, født Moe (1855–1933). Enken etter Andreas Aubert.

[n646](#). Ivars Præken] Trolig avskjedsprekenene til Ivar Mortensson-Egnund (1857–1934), holdt i Løten kirke i pinsen 1919. De ble utgitt i et eget lite skrift med tittelen *Siste ordet åt hedmarkingen*.

[n647](#). Reisen] De reiste trolig med Valdresbanen fra Kristiania via Eina til endestasjonen Fagernes. Jernbanestrekningen stod ferdig i 1906.

[n648](#). Magdas] Magdalene Peterssen, født Kielland (1855–1931). Gift med Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.

[n649](#). Eilifs Billeder] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner. Han hadde fra 1901 tilbrakt somre på Skogstad i Valdres og malt mange motiver fra området. Maleriet *Fjellgårdene Hermundstad og Grihammar, Øye i Valdres* ble innkjøpt av NG i 1902. Inventarnr, NG.M.00592.

[n650](#). et stort Lærred ... Skyggetone] Backer beskriver maleriet *Sommeraften, motiv mot Strandefjord*, kat.nr. 81 på Høstutstillingen i 1919, ett av fem bilder malt fra Valdres i 1919. Se kat.nr. 699 i Kokkin 2009.

[n651](#). et Stuehjørne] Backer fullførte i 1919 to malerier av stueinteriører fra sommeren i Valdres: *Stuen på Grihammar gård?*, kat.nr. 169 i Lange 1995 og *Grønt interiør, Grihammar gård*, kat.nr. 170 i Lange 1995.

[n652](#). Landskap] *Landskap ved Grihammar gård*, fullført i 1919. Kat.nr. 168 i Lange 1995.

[n653](#). Hotellet] Skogstad hotell, som lå like ved gården, ble åpnet i 1895 og brant ned i 1958.

[n654](#). Cæcilie, Magdas Broderdatter] Cecilie Grove Engebrihtsen, født Kielland (1877–1970?). Datter av Jacob og Wennicke Kielland.

[n655](#). Engebretsen] Birger Engebrihtsen (1870–1955), skolebestyrer ved Aker Kommunale Middelskole. Kilde: *Dagens Nytt* 4. juni 1923 (NB, avisbasen).

[n656](#). Lilleaker] Védastine Aubert bodde etter mannens Andreas' død i 1913 i huset «Fagerhøi» ved Vækerøveien, ved Lilleaker.

- [n657](#). Opplysning om brevet: 1 ark, 2 sider med tekst.
- [n658](#). Bækkelaget] Backer bodde hos nevøen Anders Backer Grøndahl, i en stor murvilla kalt «Sommerfryd». Den ble revet i forbindelse med bygging av Bekkelaget renseanlegg.
- [n659](#). Maggen min] Margrethe Welhaven, født Backer (1851–1940). Søster av Harriet Backer.
- [n660](#). Andrea Kleens] Andrea Kleen, født Gram (1853–1927), billedkunstner. Hun studerte i München samtidig med Backer.
- [n661](#). Sigri] Sigri Welhaven Krag (1894–1991), skulptør. Niese av Harriet Backer og datter av brevmottaker.
- [n662](#). Jeg trængte ... overtrufne] Sigri Welhaven Krag hadde en separatutstilling i Kunstnerforbundet 1.–14. september 1922. Katalog i NB Ms.fol. 4516:B1.
- [n663](#). St. Georg med Dragen ble kjøpt] *St. Georg med dragen*, en skulptur i glassert steingods. Innkjøpt i 1922. Inventarnr. OK-09564.
- [n664](#). Hjalmar] Hjalmar Welhaven (1850–1922), arkitekt og slottsforvalter. Svoger av Harriet Backer. Han døde 18. april 1922.
- [n665](#). Andrea] Andrea Kleen, født Gram.
- [n666](#). Anders] Anders Backer Grøndahl (1879–1947). Nevø av Harriet Backer.
- [n667](#). Elina] Elina Grøndahl, født Lohte (1886–1964).
- [n668](#). Gørrisen] Willy Gørrisen (1879–1961), skipsreder.
- [n669](#). Elinas Søster] Pauline Lohte (1886–1964).
- [n670](#). Billedet] Antakelig maleriet *Verandastuen på Bekkelaget*. Kat.nr. 175 i Lange 1995.
- [n671](#). Harra] Kallenavn på Harriet i familien.
- [n672](#). Følgende er skrevet opp ned øverst på side 1.
- [n673](#). Hjem] Etter mannens, slottsforvalter Hjalmar Welhavens, død 18. april 1922 flyttet hun fra Slottsforvalterboligen til Jacob Aalls gate 58. Her er hun oppført som «oldfrue (Slottet)». Kilde: *Kristiania Adressebok for 1923*.
- [n674](#). Opplysning om brevet: 2 ark, 4 sider med tekst. Skrevet på brevpapir påtrykt «Hansteensgate 2 Oslo». Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n675](#). Nordgaard Pensionat Asker] Nordgaard Pensjonat åpnet for gjester i 1925 i et nybygget hus i nærheten av Asker Kirke. Det var eiet og drevet av søstrene Sigrid Asker og Bertha Christensen, begge født på gården Vestre Asker, som lå like ved.
- [n676](#). Mag] Margrethe Welhaven, født Backer (1851–1940). Søster av Harriet Backer.
- [n677](#). Sigri] Sigri Welhaven (1894–1991), skulptør. Niese av Harriet Backer, datter av brevmottaker.

[n678](#). Svigersøn] Sigri Welhaven giftet seg i Paris i 1920 med Peter Krag (1885–1937), generalkonsul.

[n679](#). ufærdigt Billede] Maleriet er et sovekammermotiv som hun arbeidet med de somrene hun bodde på Nordgård pensjonat. Ifølge Lange 1995 ble det ikke fullført (kat.nr. 179, *Interiør fra Nordgårds pensjonat i Asker, uferdig*).

[n680](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.

[n681](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.

[n682](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.

[n683](#). hvorledes ... Nørregaard] Asta Nørregaard (1853–1933), billedkunstner. Hun bodde i samme etasje (4. etasje) som Backer i Hansteens gate 2.

[n684](#). Frk Jensen] Julie Sofie Jensen, født ca. 1870. Hun ble ansatt som hushjelp i 1923 og stelte for Backer og Nørregaard ut deres levetid. Kilde: Wichstrøm 2011, s. 228.

[n685](#). Opplysning om brevet: Takkekort med tekst på én side. Backer døde 25. mars samme år.

[n686](#). Hansteensgt. 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.

[n687](#). Henrik Sørensen] Henrik Sørensen (1882–1962), billedkunstner.

[n688](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad.

[n689](#). Storthingspl: 7 VI] Backer bodde her fra høsten 1893 til høsten 1903. Eiendommens nåværende adresse er Lille Grensen 7 (2022).

[n690](#). Paaskeaften 1902] 29. mars.

[n691](#). Dr. Aubert] Andreas Aubert (1851–1913), kunsthistoriker.

[n692](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.

[n693](#). Galleriet] Nasjonalgalleriet.

[n694](#). Sort og Hvidt-Udstillingen] «Hos Blomqvist aabnes idag en større Sort og Hvidt-udstilling», fra avisa *Social-Demokraten* 5. mars 1902. Utstillingen var arrangert av Bildende Kunstneres Styre. Den første Sort og Hvidt-utstillingen ble arrangert i 1893.

[n695](#). Krøyers] Peder Severin Krøyer (1851–1909), dansk billedkunstner. Født i Stavanger, men bosatt i Danmark det meste av sitt liv.

[n696](#). N° 78 eller 68 i Katalogen] Kat.nr. 78 har tittel «Afteninteriør». Kat.nr. 68 er ikke av Krøyer. Kilde: Katalog fra utstillingen, NB SA 708.8.

[n697](#). Liebermanns] Max Liebermann (1847–1935), tysk billedkunstner.

[n698](#). Raderinger ... Okser] I utstillingskatalogen er ikke verkene av Liebermann listet opp enkeltvis.

[n699](#). Gundersen] Fredrik Gundersen (1850–1929), jurist og konservator. Han var fra 1893 til 1927 museumsinspektør og konservator ved Kobberstikk- og

håndtegnings-samlingen, som ble innlemmet i NG i 1908.

[n700](#). Aabningsdag] Utstillingen åpnet 5. mars.

[n701](#). Sybergs Selvportræt] *Selvportrett* av Fritz Syberg (1862–1939), billedkunstner. Innkjøpt av NG i 1902. Inventarnr. NG.M.00597.

[n702](#). Møde] Det dreier seg om et direksjonsmøte i Nasjonalgalleriet. Backer var fra 1898 oppnevnt medlem (som maler) til direksjonen i Nasjonalgalleriet. Elling Holst var formann. Andreas Aubert, arkitekt Johan J. Meyer, Søren Lexow-Hansen, Gerhard Munthe og Halfdan Strøm var de andre medlemmene. Kilde: *Norges Statskalender for Aaret 1901*.

[n703](#). Nansens Maskedans] Ekteparet Fridtjof og Eva Nansen arrangerte et stort maskeradeball til innvielse av sitt nye hjem «Polhøgda» ved Lysaker. Her var svært mange kunstnere invitert.

[n704](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.

[n705](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad. Skadet av fukt og dels fargesmitte og noe papirtap.

[n706](#). Hansteensgade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.

[n707](#). Anna Kielland] Anna Kielland, født Christie (1869–1948). Gift med arkitekt Jens Zetlitz Monrad Kielland.

[n708](#). Sommer] De hadde begge bodd på Stange prestegård på Hedmarken.

[n709](#). Urnæs Kirke] Urnes stavkirke ved Lusterfjorden, en sidearm til Sognefjorden.

[n710](#). udnævnt til Jurymedlem] Backer var valgt til juryen i årets Høstutstilling sammen med Erik Werenskiold, Eilif Peterssen, Gerhard Munthe og Thoralf Holmboe. Kilde: Styreprotokoll 3. oktober 1903, NB Ms.fol. 4124:A2.

[n711](#). Thorne] Oluf Wold-Torne (1867–1919), billedkunstner.

[n712](#). Statens Udstilling] Høstutstillingen åpnet 10. oktober i lokalene til Historisk museum på Tullinløkka.

[n713](#). Mit Billede] Katalogtekst til utstillingen: «Harriet Bacher. {sic.} Stange Prestegaard. 2 Altergang i Stange Kirke. Kr. 2000». Salgssummen tilsvarer omtrent 150000 kr i 2022-verdi.

[n714](#). Eillif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.

[n715](#). Olaf Schou] Olaf Fredrik Schou (1861–1925), industrileder, kunstsamler og mesen.

[n716](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.

[n717](#). Galleri-indkjøb] Innkjøp til Nasjonalgalleriet.

[n718](#). Houenske Midler] Et særskilt fond opprettet i 1893 av forretningsmannen Anton Christian Houen (1823–1894), til innkjøp av kunst til Nasjonalgalleriet.

- [n719](#). gaa over til Galleriet] Maleriet *Altergang i Stange kirke*, fullført i 1903, ble gitt som gave til NG av Olaf Schou i 1909. Inventarnr. NG.M.00905.
- [n720](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n721](#). samme Etage] Kitty Kielland bodde i Hansteens gate 2, 4. etasje, resten av sitt liv.
- [n722](#). Janna] Janna Kielland Holm (1880–1932), billedkunstner. Niese av Kitty Kielland.
- [n723](#). Stange] Stange prestegård, Hedmark. Harriet Backer bodde hos sognepresten Jacob Kielland (1841–1915) og hans familie, svigerforeldre til brevottakeren Anna Kielland.
- [n724](#). min Malerskole] Harriet Backer drev en privat malerskole i Kristiania i omtrent 20 år. Hun opprettet den rundt 1891, sammen med Christian Krohg, men etter hvert drev hun den alene. Det var særlig mange kvinnelige elever ved skolen.
- [n725](#). Afskedslag for Eilif] Eilif Peterssen med familie var på reise til Italia, hvor de oppholdt seg til høsten 1904. Se Kokkin 2009, s. 243 ff.
- [n726](#). Begynderarbeider] Janna Kielland Holm debuterte med tre malerier med motiv fra Jæren på Høstutstillingen i 1903.
- [n727](#). Helene] Helene Christiane Falsen Mellby, født Holm (1881–1960). Søster av Janna.
- [n728](#). Lysakermalerne] Antakelig kunstnerne Gerhard Munthe, Eilif Peterssen og Erik Werenskiold, som alle var bosatt på Lyaker utenfor Oslo.
- [n729](#). Gerhardt Grans] Gerhard von der Lippe Gran (1856–1925), litteraturviter, og hustru Lisbeth Gran, født Sømme (1857–1930). Hun var kusine til Kitty Kielland.
- [n730](#). Bøgh] Trolig Johan Bøgh (1848–1933), direktør for Vestlandske Kunstindustrimuseum og svoger til Gerhard Gran.
- [n731](#). Centnervægt] Eldre vektbenevnelse, fra nedertysk *centner*, avledet fra latin *centenarius*, «som består av hundre». Kilde: NAOB.
- [n732](#). Din Mand] Jens Zetlitz Monrad Kielland (1866–1926), arkitekt.
- [n733](#). Frk Botner] Ikke identifisert.
- [n734](#). Fru Kielland] Diderikke «Dikka» Jørgine Kielland, født Monrad (1842–1918).
- [n735](#). Dagmar] Antakelig datteren Dagmar, født 1881.
- [n736](#). Grieg] Edvard Grieg (1843–1907), komponist.
- [n737](#). Fridtjof] Fridtjof Backer-Grøndahl (1885–1959), komponist og pianist. Nevø til Harriet Backer.
- [n738](#). Hochschule-Prufungen] Fridtjof Backer-Grøndahl var elev ved «Königliche akademische Hochschule für Musik», Berlin.
- [n739](#). Min Søster] Agathe Backer Grøndahl (1847–1907), komponist og pianist.

- [n740](#). Jane Holm] Jane Holm, født Kielland (1852–1913). Søster av Kitty Kielland.
- [n741](#). Nyheder fra Dig] Nyheten dreide seg om en fødsel: Datteren Else Christie Kielland ble født 20. oktober 1903.
- [n742](#). lille Jacob] Sønnen Jacob Christie Kielland (11. februar 1897–1972), arkitekt.
- [n743](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad.
- [n744](#). Mellem Husebø. Opdal] Husebø-gårdene lå nær Uvdal stavkirke. Kommunenavnet Opdal ble endret til Uvdal i 1932.
- [n745](#). Veda] Védastine Aubert, født Moe (1855–1933). Gift i 1886 med kunsthistoriker Andreas Aubert.
- [n746](#). Jønbrød] Småkaker som likner krumkaker og stekes i tilsvarende jern.
- [n747](#). Lille-Elvedalen] Tidligere navn på Alvdal kommune, Nord-Østerdalen. Backer hadde studiesomre her fra 1893 til 1898.
- [n748](#). Marie] Berte Marie Vebjørnsdatter Husebø (1866–1947), gårdskone på Mellem Husebø. Kilde: Folketelling 1910.
- [n749](#). er reist] Andreas Aubert var ved kongelig resolusjon av 16. mai 1904 tildelt et statlig reisestipend på 1400 kr for studier i Italia og Hellas. Kilde: Thomle 1919, s. 8.
- [n750](#). Hjem] Ekteparet Aubert var bosatt på Abbediengen gård på Bestum like utenfor Kristiania. «Foreningen Norden» har i dag kontorer i huset.
- [n751](#). Rolf Thommesen] Rolf Thommessen (1879–1939), kunsthistoriker og presseman. I 1904 ble han lønnet medlem av direksjonen for Nasjonalgalleriet.
- [n752](#). sin Bog] *Norsk billedkunst. En historisk veiledning*. H. Aschehoug & Co, Kristiania. Avisannonser for boken kom i starten av september 1904.
- [n753](#). Joe Bugge] Trolig Johanna Bugge, gift Berge (1874–1961), billedkunstner.
- [n754](#). Hvalstad] Trolig Ragnhild «Lalla» Hvalstad (1875–1962), billedkunstner.
- [n755](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n756](#). sin Kamp] Kitty Kielland hadde hatt et nervøst sammenbrudd under sitt sommeropphold på Jæren.
- [n757](#). Reiar] Reier Reiersen Husebø (1865–1925), gårdbruker på Mellem Husebø. Kilde: Folketelling 1910.
- [n758](#). Aubert] Andreas Aubert (1851–1913), kunsthistoriker. Gift med Védastine Aubert.
- [n759](#). Eilifs Billede] Maleriet *Pantheonpladsen i Rom* av Eilif Peterssen (1852–1928). Det ble utstilt på Høstutstillingen i 1904 sammen med syv mindre skisser til hovedmaleriet. Også omtalt i et brev i del B, Backer til Janna Holm, 24. oktober 1908.
- [n760](#). Galleriet] Nasjonalgalleriet.

[n761](#). Houens Penge] Et særskilt fond opprettet i 1893 av forretningsmannen Anton Christian Houen (1823–1894), til innkjøp av kunst til Nasjonalgalleriet.

[n762](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad.

[n763](#). Hansteensgade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.

[n764](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.

[n765](#). Kittelsens Udstilling] Theodor Kittelsen (1857–1914), billedkunstner. I slutten av oktober 1904 hadde han en separatutstilling i Kristiania i Kunstindustrimuseets tidligere lokale på hjørnet av Pilestredet og Universitetsgaten. Kilde: Annonse i *Morgenbladet* 27. oktober 1904 (NB, avisbasen).

[n766](#). Musæet] Nasjonalgalleriet.

[n767](#). «Nøk i Tjernet»] Trolig *Nøkken*, 1904. Gitt som gave til NG av Olaf Schou i 1909. Inventarnr. NG.M.00863.

[n768](#). Kongetog med Snekonge og Dronning] Backer omtaler Kittelsens maleri med tittel *Nyttårsløyer* fra 1903. Det er i privat eie.

[n769](#). Munch] Edvard Munch (1863–1944), billedkunstner. Hadde en større separatutstilling med rundt hundre verk, både eldre og nye, som åpnet i Dioramaets lokaler i Kristiania søndag 16. oktober. Kilde: *Morgenbladet* 15. oktober 1904 (NB, avisbasen).

[n770](#). Sigrun] Sigrun Munthe, født Sandberg (1869–1957). Gift med Gerhard Munthe fra 1886 til 1918. Senere gift med Fridtjof Nansen.

[n771](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad + 1 ark, i alt 6 sider med tekst.

[n772](#). Hansteensgade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.

[n773](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.

[n774](#). Dit store Billede] Maleriet *Pantheonpladsen i Rom* ble utstilt på Høstutstillingen i 1904, prissatt til 4000 kr. Det var malt i Roma vinter/vår 1904.

[n775](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.

[n776](#). Aubert] Andreas Aubert (1851–1913), kunsthistoriker.

[n777](#). Galleriet] Nasjonalgalleriet.

[n778](#). Werenskiolds Bjørnson] Erik Werenskiold (1855–1939) sitt portrett av forfatteren Bjørnstjerne Bjørnson, malt i 1900, ble i 1902 ervervet av Statens Museum for Kunst, Danmark. Inventarnr. KMS1723.

[n779](#). Pengene fra Houen] Et særskilt fond opprettet i 1893 av forretningsmannen Anton Christian Houen (1823–1894), til innkjøp av kunst til Nasjonalgalleriet.

[n780](#). Hauge] Hans N. Hauge (1853–1931), prest og politiker for Høyre. Fra 1903 til 1905 var han statsråd og sjef for Kirke- og undervisningsdepartementet.

- [n781](#). Elling Holst] Elling Bolt Holst (1849–1915), matematiker. Han var formann i direksjonen for Nasjonalgalleriet 1897–1905.
- [n782](#). Gerhardt Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.
- [n783](#). Dit Montenarabillede] Maleriet *Piazza Montenara* fra 1883. Eiet av Norske Selskap, Oslo.
- [n784](#). Rolf Thommesen] Rolf Thommessen (1879–1939), kunsthistoriker og presseman. I 1904 ble han lønnet medlem av direksjonen for Nasjonalgalleriet.
- [n785](#). Opdrag] *Rettet fra Opdag ved overskriving*.
- [n786](#). Justitsministeren] Francis Hagerup (1853–1921) var både statsminister og sjef for Justisdepartementet.
- [n787](#). Hagerups] Francis Hagerup, se forrige note.
- [n788](#). Gerhardt Grans] Gerhard von der Lippe Gran (1856–1925), litteraturviter, og hustru Lisbeth Gran, født Sømme (1857–1930). Hun var kusine til Kitty Kielland.
- [n789](#). Indkjøbet af Dit Billede] Eilif Peterssens maleri *Pantheonpladsen i Rom* ble ikke innkjøpt av Nasjonalgalleriet og er forblitt i privat eie. Se kat.nr. 506 i Kokkin 2009.
- [n790](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad med 3 sider med tekst. Datert ut fra poststemple. Konvolutt med avklippet frimerke vedligger.
- [n791](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.
- [n792](#). Du vil ... betegnet er] Brevet omhandler innstilling til stipend fra «Grosserer Theodor Hendrichsens Legat», opprettet i 1878 og forvaltet av Kirkedepartementet. Utlysning for 1905, se *Dagbladet* 1. februar 1905.
- [n793](#). Rækkefølge] Liste over samtlige ansøkene til stipendet var offentliggjort i *Morgenbladet* 12. mars 1905.
- [n794](#). Holbø] Kristen Holbø (1869–1953), billedkunstner.
- [n795](#). Solberg] Harald Sohlberg (1869–1935), billedkunstner.
- [n796](#). Oda Krohg] Oda Krohg, født Othilia Lasson (1860–1935), billedkunstner.
- [n797](#). Harald Bruun] Harald Brun (1873–1927), billedkunstner.
- [n798](#). Simon Thorbjørnson] Simon Thorbjørnsen (1879–1951), billedkunstner.
- [n799](#). Astrup] Nikolai Astrup (1880–1928), billedkunstner.
- [n800](#). hans Udstilling] Astrup hadde sin første separatutstilling hos Blomqvist Kunsthandel, Kristiania, fra 1. til 30. april 1905.
- [n801](#). Sigmund Sinding] Sigmund Sinding (1875–1936), billedkunstner.
- [n802](#). Laureng] Theodor Laureng (1879–1929), billedkunstner.
- [n803](#). Grande] Severin Grande (1869–1934), billedkunstner.
- [n804](#). Ødegaard] Hans Ødegaard (1876–1943), billedkunstner.
- [n805](#). Maleren ... Kunstmusæet] Tekst på konvolutt.

- [n806](#). Kunstmusæet] Statens Kunstmuseum, som endret navn tilbake til Nasjonalgalleriet i 1920.
- [n807](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad.
- [n808](#). Hansteens gade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n809](#). Aubert] Andreas Aubert (1851–1913), kunsthistoriker.
- [n810](#). Formand] Aubert var fra 1. januar 1891 til januar 1906 oppnevnt medlem (som kunsthistoriker) til direksjonen i Nasjonalgalleriet, i perioder som formann.
- [n811](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.
- [n812](#). 3 Malere tilstede] I direksjonen for Nasjonalgalleriet i 1905 satt malerne Gerhard Munthe, Thorolf Holmboe og Harriet Backer. Kilde: *Norges Statskalender for Aaret 1905*.
- [n813](#). Lexow-Hansens] Søren Lexow-Hansen (1845–1919), billedhugger. Han hadde ulike stillinger og verv knyttet til Skulpturmuseet og Nasjonalgalleriet. Fra 1896 til 1908 var han medlem av direksjonen.
- [n814](#). Oda Krohgs] Oda Krohg, født Othilia Lasson (1860–1935), billedkunstner.
- [n815](#). Indkjøb af Portrætet] Dette gjelder innkjøp av Odas Krohgs portrett av Aasta Hansteen, fullført i 1903. Det ble innkjøpt av NG i 1906. Inventarnr. NG.M.00686.
- [n816](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad.
- [n817](#). Mellem Husebø] Husebø-gårdene lå nær Uvdal stavkirke.
- [n818](#). Opdal] Kommunenavnet Opdal ble endret til Uvdal i 1932.
- [n819](#). Gerhard Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.
- [n820](#). Gallerikjøp] Innkjøp til Nasjonalgalleriet.
- [n821](#). Torsteinson] Torstein Torsteinson (1876–1966), billedkunstner.
- [n822](#). skrev til mig igaar] Brevet er trolig ikke bevart.
- [n823](#). Portræt af Svarstad] Portrett av maleren Anders Castus Svarstad (1869–1943), malt i 1899. Innkjøpt av NG i 1906. Inventarnr. NG.M.00690.
- [n824](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.
- [n825](#). Sagfører Nørregaard] Harald Nørregaard (1864–1938), jurist, og hustruen, maleren Aase Nørregaard, født Aasta Carlsen (1869–1908). Deres hjem var et samlingspunkt for unge kunstnere.
- [n826](#). Mit Kirkebillede] Antakelig skriver hun om *Interiør fra Uvdal stavkirke*, fullført i 1909. Eies av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00025.
- [n827](#). Kjøbenhavn] «Den norske Udstillingen Charlottenborg Efteraaret 1906 Arrangeret af Erik Werenskiold som Formand for Gruppe I.» Utstillingen ble åpnet for pressen søndag 30. september. Backer var representert med ti verk. Kilde: Katalog fra utstillingen, NM.

- [n828](#). «Staten»] Høstutstillingen, som åpnet onsdag 26. september. Backer hadde ett maleri under II. Gruppe, «103 Fra Stange. 0,80x1,15 Priv.Eiend.». I Lange 1995 kat.nr. 137 *Landskap fra Stange*, fullført i 1903.
- [n829](#). Fru Maia Schönheyder] Maria Katinka Schönheyder, født Maurer (1852–?).
- [n830](#). Margrethe Welhaven] Margrethe Welhaven, født Backer (1851–1940). Søster av Harriet Backer.
- [n831](#). Datteren] Anna Schönheyder (1877–1927), billedkunstner.
- [n832](#). Sigrun] Sigrun Munthe, født Sandberg (1869–1957). Gift med Gerhard Munthe fra 1886 til 1918. Senere gift med Fridtjof Nansen.
- [n833](#). Kirken] Uvdal stavkirke fra 1100-tallet. Interiøret er fra 1600- og 1700-tallet.
- [n834](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad. Backer sendte et brev med tilsvarende innhold til Rolf Thommessen, datert 19. oktober 1906, se NB Brevs. 462.
- [n835](#). Hansteens gate 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n836](#). Aubert] Andreas Aubert (1851–1913), kunsthistoriker.
- [n837](#). Folkestad] Bernhard Folkestad (1879–1933), billedkunstner.
- [n838](#). Finnes Legat] «Kaptein Johan Finnes Legat», opprettet i 1870. Legatet ble forvaltet av Kirkedepartementet i samarbeid med Den kgl. norske Kunst og Haandværksskolen i Kristiania. Utlysning for 1906, se *Morgenbladet* 15. september 1906.
- [n839](#). «Et Dameportræt»] Ikke identifisert.
- [n840](#). «Høsebillede»] *Høns i høstsol*, innkjøpt av NG i 1907. Inventarnr. NG.M.00702.
- [n841](#). Galleriet] Nasjonalgalleriet.
- [n842](#). Veda] Védastine Aubert, født Moe (1855–1933). Gift i 1886 med kunsthistoriker Andreas Aubert.
- [n843](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad + 1 ark, i alt 6 sider med tekst.
- [n844](#). Mellem Husebø] Husebø-gårdene lå nær Uvdal stavkirke.
- [n845](#). Opdal] Kommunenavnet Opdal ble endret til Uvdal i 1932.
- [n846](#). Gerhard Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.
- [n847](#). Sigrun] Sigrun Munthe, født Sandberg (1869–1957). Gift med Gerhard Munthe fra 1886 til 1918. Senere gift med Fridtjof Nansen.
- [n848](#). Vaagekirken] Vågå kirke i Gudbrandsdalen.
- [n849](#). Frk Schönheyder] Anna Schönheyder (1877–1927), billedkunstner.
- [n850](#). Opdal] Uvdal i Numedal.
- [n851](#). mit største Billede] *Interiør fra Uvdal stavkirke*, fullført i 1909. Eies av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00025.

- [n852](#). Kunstmusæet] Statens Kunstmuseum, som endret navn tilbake til Nasjonalgalleriet i 1920.
- [n853](#). Rolf] Rolf Thommessen (1879–1939), kunsthistoriker og presse­mann. I 1904 ble han lønnet medlem av direksjonen for Nasjonalgalleriet.
- [n854](#). Hans Ophængingsplan] Bygningen som Nasjonalgalleriet holdt til i, ble utvidet med en fløy mot syd som åpnet for publikum 24. juni 1907. I den forbindelse ble utstillingene montert på nytt. Nymontering­en ble ledet av Rolf Thommessen.
- [n855](#). Munch] Edvard Munch (1863–1944), billedkunstner.
- [n856](#). Hans Vaar] *Vaar*, malt i 1889 av Edvard Munch. Innkjøpt av NG i 1899. Inventarnr. NG.M.00498.
- [n857](#). Leif Erikson] *Leiv Eiriksson oppdager Amerika*, malt i 1893 av Christian Krohg (1852–1925). Gave til NG i 1900. Inventarnr. NG.M.00558.
- [n858](#). Olaf Schou] Olaf Fredrik Schou (1861–1925), industrileder, kunstsamler og mesen.
- [n859](#). Bernt Grønwoold] Bernt Grønwoold (1859–1923), billedkunstner og kunstsamler.
- [n860](#). Landhandlerpapir] Brevpapiret er litt glatt og ganske tynt.
- [n861](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad. Blant Backers kladder i Brevs. 563 finnes flere utkast om samme emne til uspesifiserte mottakere.
- [n862](#). Hansteensgade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n863](#). Rolf Thommesen] Rolf Thommessen (1879–1939), kunsthistoriker og presse­mann. I 1904 ble han lønnet medlem av direksjonen for Nasjonalgalleriet.
- [n864](#). Monteringsspørgsmaalet] Bygningen som Nasjonalgalleriet holdt til i, ble utvidet med en fløy mot syd som åpnet for publikum 24. juni 1907. I den forbindelse ble utstillingene montert på nytt, noe som førte til debatt. Nymontering­en ble ledet av Rolf Thommessen.
- [n865](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.
- [n866](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.
- [n867](#). Thorne] Oluf Wold-Tørne (1867–1919), billedkunstner.
- [n868](#). Erichsen] Thorvald Erichsen (1868–1939), billedkunstner.
- [n869](#). Eilif P.] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.
- [n870](#). Galleriet] Nasjonalgalleriet.
- [n871](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad.
- [n872](#). Hansteens gade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n873](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.

- [n874](#). Billedet af Peter Als] *Kvinne med blottet bryst* av Peder Als (1727–1776), dansk billedkunstner. Innkjøpt av NG i 1845. Inventarnr. NG.M.00156.
- [n875](#). Frk. Hvoslefs] Anna Hvoslef (1866–1964), journalist. Hun ble ansatt i *Aftenposten* i 1898 og var en av de første norske kvinnelige journalister.
- [n876](#). Galleriet] Nasjonalgalleriet.
- [n877](#). Aabning] Bygningen som Nasjonalgalleriet holdt til i, ble utvidet med en fløy mot syd som åpnet for publikum 24. juni 1907. I den forbindelse ble utstillingene montert på nytt, noe som førte til debatt. Nymonteringen ble ledet av Rolf Thommessen.
- [n878](#). Rolf Thommessen] Rolf Thommessen (1879–1939), kunsthistoriker og presseman. I 1904 ble han lønnet medlem av direksjonen for Nasjonalgalleriet.
- [n879](#). Holmboe] Thorolf Holmboe (1866–1935), billedkunstner.
- [n880](#). Homboe og jeg] Backer og Holmboe var begge oppnevnte medlemmer (som malere) til direksjonen i Nasjonalgalleriet.
- [n881](#). Gundersen] Fredrik Gundersen (1850–1929), jurist og konservator. Han var fra 1893 til 1927 museumsinspektør og konservator ved Kobberstikk- og håndtegningsamlingen som ble innlemmet i Nasjonalgalleriet i 1908.
- [n882](#). Brev ... Hvoslef] Brevet er trolig ikke bevart.
- [n883](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad. Harriet Backer har datert brevet til 5. mars, men brevet må være skrevet i april. Utstillingen hun omtaler åpnet nemlig først 9. mars.
- [n884](#). Hansteensgade 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n885](#). 5/3] Brevet er feildatert, det skal være 5. april, ikke 5. mars.
- [n886](#). Véda] Védastine Aubert, født Moe (1855–1933). Gift i 1886 med kunsthistoriker Andreas Aubert.
- [n887](#). Kjøbenhavn] Utstillingen av omtrent 50 mesterverk innen engelsk kunst åpnet for publikum tirsdag 10. mars i Glyptoteket. De fleste av maleriene hadde også blitt vist i Berlin tidligere den vinteren.
- [n888](#). Andreas] Andreas Aubert (1851–1913), kunsthistoriker.
- [n889](#). Gainsborough, Reynolds, og de Ukjendte, Raeburn, Romney, Hoppner] Alle navnene er kjente engelske malere.
- [n890](#). Olaf Schou] Olaf Fredrik Schou (1861–1925), industrileder, kunstsamler og mesen.
- [n891](#). 1000 Kr] Summen tilsvarer omtrent 75000 kr i 2022-verdi.
- [n892](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.
- [n893](#). 18de] 18. mars.

- [n894](#). Malerskole] Harriet Backer drev en privat malerskole i Kristiania i omtrent 20 år. Hun opprettet den rundt 1891, sammen med Christian Krohg, men etter hvert drev hun den alene. Det var særlig mange kvinnelige elever ved skolen.
- [n895](#). Gainsboroughs Landskab med Høstvognen] *The Harvest Wagon*, malt i 1767 av britiske Thomas Gainsborough (1727–88).
- [n896](#). Hans Rytterportræt af General Honeywood] *Portrait of Lieutenant General Philip Honeywood*, malt i 1765.
- [n897](#). the blue boy] Maleriet *The Blue Boy*, ca. 1770, var med på utstillingen i Berlin, men ikke med til København.
- [n898](#). Reynolds Hertuginde af Devonshire med Barnet] *Portrait of The Duchess of Devonshire and her Daughter Lady Georgiana Cavendish*, malt ca. 1785 av britiske Joshua Reynolds (1723–1792).
- [n899](#). Hans «Venus og piping boy»] *Venus, and Boy Piping*, malt ca. 1785.
- [n900](#). Damon saß ... la-la-la-la!] Utdrag fra en strofe fra *Theatralischen Abentheuern oder, der Directeur in der Klemme*, et komisk sangspill med tekst av Goethe og musikk av Cimarosa og Mozart. Trykt i Königsberg, 1804.
- [n901](#). Auberts Skildring] Andreas Aubert skrev artikkelen «Englænderne i Berlin» om den engelske utstillingen, publisert i *Verdens Gang* 3. mars 1908.
- [n902](#). Universitet] En fyldig oversikt over Andreas Auberts faglige virke er trykt i *Studenterne fra 1868. Festskrift i anledning af deres femtiaars-jubilæum den 2. september 1918*. Utgitt ved E.A. Thomle i 1919.
- [n903](#). Professor Dahl-salen] I den såkalte Kvadratsalen i den nybygde sydflyøyen i Nasjonalgalleriet hang malerier av Norges første store billedkunstner Johan Christian Dahl (1788–1857), samt noen verk av hans elev Thomas Fearnley (1802–1842), billedkunstner. Kilde: Messel 2012, s. 207.
- [n904](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.
- [n905](#). Holmboe] Thorolf Holmboe (1866–1935), billedkunstner.
- [n906](#). Rolf] Rolf Thommessen (1879–1939), kunsthistoriker og pressemann. I 1904 ble han lønnet medlem av direksjonen for Nasjonalgalleriet.
- [n907](#). «Albertine»] *Albertine i politilegens venteværelse*, malt i 1893 av Christian Krohg (1852–1925). Innkjøpt av NG i 1907. Inventarnr. NG.M.00776.
- [n908](#). «Kampen for Tilværelsen»] *Kampen for tilværelsen*, malt i 1889 av Christian Krohg (1852–1925). Innkjøpt av NG i 1889. Inventarnr. NG.M.00776.
- [n909](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.
- [n910](#). Cimaise] her: brystning, altså at maleriene hang i nederkant av veggen. Det kan også bety en profillist til opphenging av malerier. Kilde: NAOB.
- [n911](#). Thiis] Jens Thiis (1870–1942), kunsthistoriker. Sommeren 1908 ble Thiis utnevnt til direktør for Statens Kunstmuseum (Nasjonalgalleriet fra 1920), en

stilling han satt i til 1941.

[n912](#). Harald Bruun] Harald Brun (1873–1927), billedkunstner. Fra november 1905 til 1920 var han ansatt som teknisk konservator ved NG. Kilde: *Norges Statskalender for Aaret 1908*.

[n913](#). Vigeland] Gustav Vigeland (1869–1943), billedhugger.

[n914](#). Strøm] Halfdan Strøm (1863–1949), billedkunstner.

[n915](#). Agathes] Agathe Backer Grøndahl (1847–4. juni 1907), komponist og pianist. Søster av Harriet Backer.

[n916](#). «Sørger, saa skal I husvales»] Fra *Bibelen*, Matteus 5,4.

[n917](#). husvales] husvales = trøstes.

[n918](#). Jonas Lie] Jonas Lie (1833–1908), forfatter. Han døde 5. juli, to måneder etter besøket av Backer.

[n919](#). L'Orsas] Hos datteren Elisabeth Lie L'Orsa (1876–1958) og ektemannen Erling L'Orsa.

[n920](#). Thomasine] Thomasine Lie. Gift med forfatteren Jonas Lie, døde 6. oktober 1907.

[n921](#). Kunstnergage] Erik Werenskiold ble av Stortinget 25. april 1908 bevilget Statens Kunstnerlønn, på 12000 kr årlig.

[n922](#). Hans Udstilling] Werenskiold hadde en retrospektiv utstilling i Kristiania Kunstforening fra 23. januar til 1. mars. Katalogen inneholdt 56 nummer med en del tillegg. Kilde: NB Ms.fol. 4043:10a.

[n923](#). Nansen-Dekorationerne] I katalogen under «Dekorative Ting» står oppført «Nansen's spisestue». Dette var studier til veggmalier med motiv fra folkevisen «Liti Kjersti» til Fridtjof Nansens hjem «Polhøgda», Lysaker.

[n924](#). Thornes] Oluf Wold-Torne (1867–1919), billedkunstner.

[n925](#). Udstilling] Oluf Wold-Torne hadde sin første separatutstilling i Kristiania Kunstforening, åpnet 4. april 1908. Ca. 30 malerier samt 53 dekorative ting og 3 servicer var utstilt. Hustruen Kris Laache Torne var representert med 5 oljemalerier. Kilde: NB Ms.fol. 4043:10a.

[n926](#). Fridtjof] Fridtjof Backer-Grøndahl (1885–1959), komponist og pianist. Nevø til Harriet Backer.

[n927](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad.

[n928](#). Værnehjemmets Pensionat] Pensjonat og skole opprettet i begynnelsen av 1900-tallet for enslige kvinner. Adressen var Øvregaten 41.

[n929](#). Wærnskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.

[n930](#). Munch] Edvard Munch (1863–1944), billedkunstner.

[n931](#). store Skizzer af «Historien» og af «Alma Mater»] Munchs skisser til sidefeltene i konkurransen om dekorasjon av Universitetets aula. De ble vist ved en

prøveopphenging i Aulaen i april 1911. Se omtale i *Morgenbladet* 6. april 1911.

[n932](#). Joachim Skovgaard ... Jury] Joakim Skovgaard (1876–1933), dansk billedkunstner og professor ved Statens Kunstakademi i København, var utnevnt til å sitte i juryen for utsmykningen av Universitetets aula i Kristiania.

[n933](#). demonstrere] Diskusjonen om hvilken kunstner som skulle få oppdraget med aulautsmykningen, var langvarig og opphetet. Først i 1914 ble Edvard Munch valgt til oppgaven.

[n934](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner. Brevkortet ser ikke ut til å være bevart.

[n935](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.

[n936](#). Inga] Trolig søsteren Inga Agathe, gift Lunde (1842–1915).

[n937](#). Jeg bare arbeider] Backer arbeidet med *Interiør fra Mariakirken* («*Tyskekirken*»), fullført i 1913. Eies av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00028.

[n938](#). Rasmus M] Rasmus Meyer (1858–1916), verkseier og kunstsamler.

[n939](#). Datteren] Gerda Koller Meyer (1889–1965). Gift i 1912 med skipsreder Otto Nyquist.

[n940](#). Kittys Ensomhed] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner. De siste årene var hun dement og avhengig av andres bistand.

[n941](#). Sofie] Sofie Werenskiold, født Thomesen (1849–1926). Gift med Erik Werenskiold i 1882.

[n942](#). Inga] Karen Inga «Basken» Werenskiold (1889–1952), lege. Datter av Sofie og Erik Werenskiold.

[n943](#). Dagfin] Dagfin Werenskiold (1892–1977), billedkunstner. Sønn av Sofie og Erik Werenskiold.

[n944](#). Werner] Werner Werenskiold (1883–1961), geolog. Sønn av Sofie og Erik Werenskiold.

[n945](#). Ingeborg] Ingeborg Leuch Elieson (1884–1969).

[n946](#). Basken] Karen Inga «Basken» Werenskiold.

[n947](#). Thorne] Oluf Wold-Tørne (1867–1919), billedkunstner.

[n948](#). Linderud] Nils Linnerud (1866–1922), ansatt som vaktmester i Kristiania Kunstforening i 1904. Kilde: Folketelling 1910.

[n949](#). Udstillingen] Kitty Kielland hadde en retrospektiv utstilling i Diorama-lokalet, Karl Johans gate 41. Den åpnet 20. september.

[n950](#). Følgende tekst er skrevet i margen side 3–4.

[n951](#). Jens Kielland] Trolig Jens Zetlitz Monrad Kielland (1866–1926), arkitekt.

[n952](#). Opplysning om brevet: 1 dobbeltblad med 3 sider tekst.

[n953](#). Hansteensg: 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.

[n954](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.

[n955](#). Gruppe ... Juryvalg] Statuttene til Bildende Kunstneres Fagforening tillot at 15 stemmeberettigede kunstnere kunne slå seg sammen som en gruppe og opptre med egen jury og montør. Det er usikkert om det er en slik gruppe Backer her omtaler. Werenskiold tilhørte en fraksjon kunstnere som stod i opposisjon til daværende formann i Bildende Kunstneres Styre, Christian Krohg. Se Bjerke 1987, note 36.

[n956](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.

[n957](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.

[n958](#). Kitty] Kitty Kielland (1843–1914), billedkunstner.

[n959](#). Thornes] Oluf Wold-Torne (1867–1919), billedkunstner.

[n960](#). Erichsens] Thorvald Erichsen (1868–1939), billedkunstner.

[n961](#). Sandbergs] Einar Sandberg (1876–1947), billedkunstner.

[n962](#). Opplysning om brevet: 2 dobbeltblad med 6,5 sider tekst.

[n963](#). Værnehjemmet Pensionat] Et pensjonat og skole opprettet i begynnelsen av 1900-tallet for enslige kvinner. Adressen var Øvregaten 41.

[n964](#). Aubert] Andreas Aubert (1851–1913), kunsthistoriker.

[n965](#). Viks «Camilla»] Utkast til monument over forfatteren Camilla Collett av Ingebrigt Vik (1867–1927), billedhugger.

[n966](#). Rasmus Meyer] Rasmus Meyer (1858–1916), verkseier og kunstsamler.

[n967](#). Konkurransen] Norsk Kvindesagsforening utlyste en offentlig konkurranse til et monument over Camilla Collett i 1902 hvor Vik vant førsteprisen i 1905. Oppdraget gikk likevel til Gustav Vigeland.

[n968](#). R. Meyers Samling] Rasmus Meyer hadde en kunstsamling i eget hjem i Krybbebakken i Bergen. Huset fikk i 1912–13 et påbygg til kunsten, tegnet av arkitekt Gerhard Fischer. Etter Meyers død i 1916 testamenterte arvingene samlingen til Bergen by med krav om offentlig visning. I 1924 åpnet et nybygg for dette formålet, i dag en del av Kode.

[n969](#). to Muncher] Malerier av Edvard Munch (1863–1944), billedkunstner. Det er uvisst hvilke verk det her er snakk om.

[n970](#). Din Runge] Auberts bok *Runge og romantikken. Et livsfragment fra den tyske romantiks blomstring forud for et nyt aarhundredes kunst*, norsk utgave utgitt 1911, på tysk i 1909.

[n971](#). Kontormotivet i Hanseatisk Musæum] Maleriet *Stuen i Hanseatisk Museum*, fullført i 1914. Eies av Rasmus Meyers samlinger / Kode. Inventarnr. RMS.M.00029.

- [n972](#). Véda] Védastine Aubert, født Moe (1855–1933). Gift i 1886 med kunsthistoriker Andreas Aubert.
- [n973](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1938), billedkunstner.
- [n974](#). Opplysning om brevet: 2 ark, med 4 sider tekst.
- [n975](#). Hansteensgt. 2 IV] Hansteens gate 2, 4. etasje, var Backers adresse fra høsten 1903 til hun døde i 1932.
- [n976](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), billedkunstner.
- [n977](#). Nicolay Astrups] Nikolai Astrup (1880–21. januar 1928), billedkunstner.
- [n978](#). Malerskole] Harriet Backer drev en privat malerskole i Kristiania i omtrent 20 år. Hun opprettet den rundt 1891, sammen med Christian Krohg, men etter hvert drev hun den alene. Det var særlig mange kvinnelige elever ved skolen.
- [n979](#). Kone] Engel Astrup, født Sunde (1892–1966). Gift i 1907 med Nikolai Astrup.
- [n980](#). Else Kielland] Else Christie Kielland (1903–1993), billedkunstner.
- [n981](#). Utstilling] En minneutstilling med nærmere 250 verk av Nikolai Astrup ble først vist i Bergen Kunstforening med åpning 10. oktober og deretter i Kristiania Kunstforening fra 11. november 1928.
- [n982](#). Rasmus Meyer] Rasmus Meyer (1858–1916), verkseier og kunstsamler.
- [n983](#). Kitty Kamstrup] Kitty Kamstrup (1862–1953). Hun ledet Kunstnerforbundet fra åpningen i 1910 og i ca. 30 år.
- [n984](#). hans Galleri] Rasmus Meyer hadde en kunstsamling i eget hjem i Krybbebakken i Bergen. Huset fikk i 1912–13 et påbygg til kunsten, tegnet av arkitekt Gerhard Fischer. Etter Meyers død i 1916 testamenterte arvingene samlingen til Bergen by med krav om offentlig visning. I 1924 åpnet en bygning for dette formålet, i dag en del av Kode.
- [n985](#). Anbefaling] Backers kladd til anbefalingen er bevart i NB Ms.fol. 3856:20.
- [n986](#). «Evighetsbilledet»] Et stilleben som i 1918 ble bestilt til Nasjonalgalleriet av direktør Jens Thiis. Backer arbeidet med motivet fram til sin død uten at det ble fullført. Eies av Haugar Kunstmuseum Samling. Inventarnr. HVK.2015.010.
- [n987](#). Dere Lysakermalerne ... Münchenerkameraderne] Eilif Peterssen, Gerhard Munthe og Erik Werenskiold, tre studievenner fra München-tiden 1874–1878 som alle bosatte seg på Lysaker utenfor Kristiania.
- [n988](#). Magda] Magdalene Peterssen, født Kielland (1855–1931). Gift med Eilif Peterssen.
- [n989](#). Eilif] Eilif Peterssen (1852–1928), billedkunstner.
-

Harriet Backers «*Det var malersnak jeg trængte til*» er lastet ned gratis fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no